

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης (2007 – 2011)

**Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Σχολή Παιδαγωγική
Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης**

**Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011
Τόπος Κοζάνη
Ημερομηνία 18/1/2012**

3ο χλμ. Εθνικής Οδού Φλώρινας – Νίκης 53100, Φλώρινα, Τ.Θ. 21, Ελλάδα
Τηλ. +30 2385055004
<http://www.eled.uowm.gr>

Πίνακας περιεχομένων

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.....	3
2. Παρουσίαση του Τμήματος.....	7
3. Προγράμματα Σπουδών.....	12
3.1 Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών.....	12
3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	29
3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών.....	43
4. Διδακτικό έργο.....	48
5. Ερευνητικό έργο.....	61
6. Σχέσεις με κοινωνικούς και πολιτιστικούς / παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς.....	66
7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης.....	71
8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές.....	74
9. Συμπεράσματα.....	81
10. Σχέδια βελτίωσης.....	84
11. Πίνακες.....	85
12. Παραρτήματα.....	123
A. Ακαδημαϊκό Έργο - Πίνακες	126
B. Συνεργασία με φορείς στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης.....	135
Γ. Στρατηγική Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης – Πίνακες.....	137
Δ. Οδηγός Σπουδών 2010-2011 (επισυνάπτεται ξεχωριστά)	
E. Κατάλογος επιστημονικών δημοσιεύσεων του διδακτικού προσωπικού κατά την τελευταία 5ετία (2006-2011)(επισυνάπτεται ξεχωριστά)	

Εισαγωγή

1. Η διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης

Η Ενότητα αυτή περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή, ανάλυση και κριτική αξιολόγηση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης που εφαρμόστηκε στο Τμήμα, καθώς και ενδεχόμενες προτάσεις για τη βελτίωσή της.

1.1. Περιγραφή και ανάλυση της διαδικασίας εσωτερικής αξιολόγησης στο Τμήμα.

- **Ποιά ήταν η σύνθεση της ΟΜΕΑ;**

Η σύνθεση της Ομάδας Εσωτερικής Αξιολόγησης του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας η οποία ορίστηκε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος το Φθινόπωρο του 2007 (Αρ. 199 / 18-09 – 2007) αποτελείται από τον κ. Ανδρέου Ανδρέα (Αναπληρωτή καθηγητή και πρόεδρο του Τμήματος κατά την αρχική σύσταση της ΟΜΕΑ), την κ. Ηλιάδου – Τάχου Σοφία (Επικουρη καθηγήτρια), τον κ. Πνευματικό Δημήτριο (Επικουρο καθηγητή), την κ. Σπύρτου Άννα (λέκτορα) και τον κ. Ιορδανίδη Γεώργιο (λέκτορα). Είναι φανερό ότι στη σύσταση της ΟΜΕΑ συμμετέχουν και μέλη ΔΕΠ χαμηλών βαθμίδων (επικουροι καθηγητές και λέκτορες), παρά το ότι τόσο οι ΟΜΕΑ των Τμημάτων όσο και οι ΜΟΔΙΠ, σε επίπεδο Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων έπρεπε να αποτελούνται από μέλη ΔΕΠ υψηλών βαθμίδων. Ωστόσο, από το Τμήμα μας επελέγη αυτή η τακτική λόγω του ότι κατά τη σύσταση της ΟΜΕΑ δεν υπήρχε ικανός αριθμός μελών ΔΕΠ υψηλών βαθμίδων για να εμπλακούν στη διαδικασία.

- **Με ποιούς και πώς συνεργάστηκε η ΟΜΕΑ για τη διαμόρφωση της έκθεσης;**

Μετά τη δημιουργία της ΟΜΕΑ δημιουργήθηκαν στο Τμήμα επιμέρους επιτροπές οι οποίες ασχολούνταν με τη συλλογή στοιχείων και τη συγγραφή κεφαλαίων σχετικών με επιμέρους άξονες και αξιολογικά κριτήρια που προβλέπονταν από τις οδηγίες της ΑΔΙΠ. Συνεπώς, υπήρξε αγαστή συνεργασία των μελών της ΟΜΕΑ και των μελών των επιτροπών. Επίσης, υπήρξε συνεργασία κατά την τετραετία αυτή με τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Τμήματος, κυρίως, σε σχέση με τη συμπλήρωση ερωτηματολογίων από την πλευρά τους. Κατά καιρούς υπήρξε συνεργασία με μεταπτυχιακούς φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος τόσο για τη συλλογή όσο και για την επεξεργασία των δεδομένων των ερωτηματολογίων. Βέβαια, υπήρξε σαφώς και συνεργασία με τα μέλη του διοικητικού προσωπικού της Γραμματείας του Τμήματος σε σχέση με τη συλλογή στοιχείων που άπτονταν της αρμοδιότητάς τους.

- **Ποιές πηγές και διαδικασίες χρησιμοποιήθηκαν για την άντληση πληροφοριών;**

Οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν κατά βάση ήταν οι φόρμες και τα προτεινόμενα από την ΑΔΙΠ ερωτηματολόγια ανάλογα με τον προς διερεύνηση άξονα και τα υπό αξιολόγηση κριτήρια. Σε κάποιες περιπτώσεις οι φόρμες και τα ερωτηματολόγια υπέστησαν κάποιες διαφοροποιήσεις, ώστε να αναδειχθεί η ιδιαιτερότητα ενός Παιδαγωγικού Τμήματος Εκπαίδευσης (γενικότερα) ή συγκεκριμένες αξιολογικές παράμετροι που αφορούν ιδιαίτερα το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (π.χ. πρακτική άσκηση κ.α.).

- **Πώς και σε ποιά έκταση συζητήθηκε η έκθεση στο εσωτερικό του Τμήματος;**

Καταρχάς, σε επίπεδο Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος υπήρχε συζήτηση κάθε φορά που έπρεπε να συλλεγούν στοιχεία για τη συγγραφή των Ετήσιων Εκθέσεων Αξιολόγησης κατά την τετραετία 2007-2011. Επίσης, υπήρχαν εκτεταμένες συζητήσεις για τα δεδομένα που προέκυπταν από τις Ετήσιες Εκθέσεις Αξιολόγησης. Είναι γεγονός ότι τα

πρώτα χρόνια εφαρμογής της διαδικασίας υπήρχε σχετική αποστασιοποίηση ή αμηχανία και αρκετές συζητήσεις στρέφονταν γύρω από τη χρησιμότητα της διαδικασίας, την αντικειμενικότητα ή την αξία των ευρημάτων καθώς και για την περαιτέρω αξιοποίησή τους. Ωστόσο, με την πάροδο του χρόνου και, κυρίως πριν από τη συγγραφή της Έκθεσης Εσωτερικής Αξιολόγησης για την τετραετία 2007-2011 τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ έδειξαν να αναλογίζονται τη σημασία της διαδικασίας. Η τελική Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης συζητήθηκε επισταμένα στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος του Δεκεμβρίου 2011 (Αρ. 262 / 14 – 12 - 2011). Ανταλλάχθηκαν απόψεις και προέκυψε διάλογος τόσο για τη διαδικασία όσο και για τα ευρήματα, ενώ ταυτόχρονα έγινε ενημέρωση από τα μέλη της ΟΜΕΑ για τις εξελίξεις τόσο σε επίπεδο αξιολόγησης του Τμήματος όσο και του Ιδρύματος (μέσω της δράσης της ΜΟΔΙΠ).

1.2. Ανάλυση των θετικών στοιχείων και των δυσκολιών που παρουσιάστηκαν κατά τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης.

Θετικά στοιχεία:

A) Παρά το γεγονός ότι τα μέλη ΔΕΠ των Τμημάτων υπόκεινται σε συστηματική και συνεχή αξιολόγηση σε όλη τη διάρκεια της καριέρας τους (κυρίως μέσω των διαδικασιών ανέλιξής τους), διαδικασία αξιολόγησης ολόκληρων Τμημάτων δε γινόταν σε συστηματική βάση (τουλάχιστον στα περισσότερα από αυτά σε πανελλαδικό επίπεδο). Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης βοήθησε στη δημιουργία μίας αρχικής κουλτούρας προς αυτήν την κατεύθυνση (η οποία είναι καθιερωμένη για αρκετά χρόνια σε πανεπιστημιακά ιδρύματα του εξωτερικού).

B) Άρχισε, ενδεχομένως, να συνειδητοποιείται ότι η εσωτερική αξιολόγηση ενός Τμήματος δεν έχει τιμωρητική σημασία ούτε στοχεύει στην υποβάθμιση του Τμήματος ή την κατάταξη ή ανακατάταξη σε λίστες. Πρόκειται για μία χρήσιμη διαδικασία που στοχεύει στον εντοπισμό θετικών και αρνητικών πτυχών λειτουργίας του Τμήματος και μέσω αυτής της διαδικασίας στον επανακαθορισμό των στόχων που τίθενται, των επιδιώξεων του Τμήματος, των απαιτήσεων του Τμήματος από την πολιτεία και αντίστροφα.

Γ) Τονώθηκε η συνεργασία ανάμεσα στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος (η οποία ούτως ή άλλως στο Τμήμα μας βρίσκεται σε πολύ υψηλό επίπεδο). Επίσης, βελτιώθηκαν οι διαδικασίες συντονισμού δραστηριοτήτων, συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων.

Δ) Αξίζει να σημειωθεί ότι η εμπλοκή του φοιτητικού κόσμου και των μελών του διοικητικού προσωπικού έδειξε ότι όλοι όσοι συμμετέχουν και είναι υπεύθυνοι για τη λειτουργία του Τμήματος μπορούν να κινηθούν γύρω από έναν κοινό άξονα αναφοράς, εφόσον συχνά τα πανεπιστημιακά τμήματα της χώρας κινούνται γύρω από ανεξάρτητους άξονες αναφοράς και διαφορετικούς πόλους συμφερόντων και ομάδων πίεσης.

Ε) Η τελική Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης έδειξε ότι υπάρχουν παράμετροι οι οποίες εμφανίζουν πολύ θετικά αποτελέσματα (π.χ. αξιολόγηση διδακτικού έργου, βελτίωση υλικοτεχνικών υποδομών, ερευνητικό έργο, σύνδεση με φορείς κ.α.) κατά την παρελθούσα τετραετία, ενώ σαφώς υπάρχουν και δείκτες που χρήσουν περαιτέρω ανάλυσης και προβληματισμού (π.χ. στελέχωση των διοικητικών υπηρεσιών, προσλήψεις μελών ΔΕΠ, χρηματοδότηση από την πολιτεία, προσλήψεις ειδικών επιστημόνων, αποσπάσεις εκπαιδευτικών-μεντόρων κ.α.).

Στ) Η δημιουργία μία πολύ καλής βάσης δεδομένων στην οποία μπορούν να στηριχθούν οι επόμενες εκθέσεις, ώστε να προκύψουν συγκριτικά μεγέθη για την πορεία του Τμήματος. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ξεκίνησε τη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης από την πρώτη χρονιά που προτάθηκε από την ΑΔΙΠ (2007) και εσκεμμένα επέλεξε να εξαντληθεί η τετραετία, ώστε να υπάρξει αυτή η βάση δεδομένων διασφαλίζοντας όσο το δυνατόν περισσότερο τη συστηματική συλλογή στοιχείων και καλύπτοντας όσο το δυνατόν περισσότερα αξιολογικά κριτήρια.

Αρνητικά στοιχεία:

A) Η εφαρμογή οποιασδήποτε διαδικασίας αξιολόγησης δεν ήταν ποτέ εύκολη στο ελληνικό εκπαιδευτικό και σε οποιαδήποτε βαθμίδα της εκπαίδευσης. Παρά το ότι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τα μέλη ΔΕΠ υπόκεινται σε πολλές, συστηματικές και αυστηρές αξιολογικές κρίσεις, ωστόσο η αξιολόγηση ολόκληρης της οργανικής μονάδας δεν αποτελούσε παράδοση. Στην περίπτωση αυτή οφείλαμε να προσπεράσουμε καχυποπίες, αδιαφορία, καθυστερήσεις αλλά, κυρίως, να πείσουμε ως ΟΜΕΑ για τη χρησιμότητα του εγχειρήματος και την αξιοποίησή του για τη βελτίωση του Τμήματος.

B) Η έλλειψη τεχνογνωσίας αλλά, κυρίως η έλλειψη χρόνου για την εφαρμογή της διαδικασίας σε αρκετές περιπτώσεις αποτέλεσε παράμετρο που δημιουργούσε σοβαρά προβλήματα στην ολοκλήρωση ακόμα και των Ετήσιων Εκθέσεων Αξιολόγησης. Σε συνδυασμό με κάποια ζητήματα που αφορούν στη συμπλήρωση πινάκων κάθε χρόνο (π.χ. Απογραφικό Δελτίο Μαθήματος), χωρίς να έχουν επέλθει διαφοροποιήσεις από χρονιά σε χρονιά επέτειναν τη δυσφορία αρκετών εμπλεκόμενων στη διαδικασία.

Γ) Το Τμήμα διαθέτει περιορισμένο αριθμό μελών διοικητικού προσωπικού και μικρό σχετικά αριθμό μελών ΔΕΠ. Αυτό σήμαινε ότι έπρεπε όλοι να αφιερώσουν μέρος του χρόνου τους για την ολοκλήρωση της διαδικασίας. Ωστόσο, ακόμα και όταν συνέβαινε αυτό προέκυπταν ζητήματα σε σχέση με την επεξεργασία των δεδομένων των ερωτηματολογίων ή ακόμα και τη συλλογή τους. Προφανώς, η εγκυρότητα και η αξιοπιστία της διαδικασίας προϋποθέτει συνθήκες και παραμέτρους οι οποίες δεν είχαν διασφαλιστεί εκ των προτέρων.

Δ) Είναι γεγονός ότι το εγχείρημα της ΑΔΙΠ για την εφαρμογή αξιολογικών διαδικασιών στην ελληνική τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν δύσκολο εξ αρχής, παρά το γεγονός ότι μεμονωμένα Τμήματα είχαν προχωρήσει σε ανάλογες διαδικασίες. Θεωρητικά αλλά και πρακτικά και η ίδια η ΑΔΙΠ οφείλει να αξιολογήσει την παρουσία της σε σχέση με το εγχείρημα. Σε αρκετές περιπτώσεις (δεχόμαστε ότι έγινε προς διευκόλυνση της εφαρμογής της διαδικασίας) άλλαξαν οι πίνακες ή προστέθηκαν κι άλλοι ή εμφανίστηκαν νέα κριτήρια ή εξειδικεύτηκαν τα προηγούμενα ή προστέθηκαν νέα στη διάρκεια αυτής της τετραετίας. Τελικά, μόλις τον Οκτώβριο του 2011 εμφανίστηκε στην ιστοσελίδα της ΑΔΙΠ νέα πρότυπη Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης ως υπόδειγμα. Πάντως, οφείλουμε να τονίσουμε ότι από την αρχή ήταν στη διακριτική ευχέρεια των Τμημάτων η εφαρμογή της διαδικασίας στη βάση και όρων που ετίθεντο από αυτά ή αναπροσαρμογής ή προσαρμογής των προτάσεων της ΑΔΙΠ στις ιδιαίτερες φυσιογνωμίες των Τμημάτων. Επιπλέον, σε κάθε πεδίο εμφανίζονται κάποιες κοινές ερωτήσεις ή ερωτήσεις με παρεμφερές περιεχόμενο που διαλύουν τη συνοχή της έκθεσης και οδηγούν σε άσκοπη κατανάλωση χρόνου και κόπου.

1.3. Προτάσεις του Τμήματος για τη βελτίωση της διαδικασίας.

Α) Πρόσληψη και απασχόληση προσωπικού εξειδικευμένου σε σχέση με την εφαρμογή της διαδικασίας της εσωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος. Μετά από μία τετραετία εφαρμογής της διαδικασίας είμαστε σε θέση να προσδιορίσουμε το προφίλ των στελεχών που απαιτούνται για τις θέσεις αυτές. Προς αυτήν την κατεύθυνση φαίνεται ότι κινούνται τα πανεπιστημιακά ιδρύματα της χώρας μόνο, όμως, όταν η λειτουργία των ΜΟΔΙΠ εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ. Σε ένα μεταγενέστερο στάδιο τι ακριβώς θα συμβεί ?

Β) Εξορθολογισμός της διαδικασίας μέσω της χρήσης των ΤΠΕ σε σχέση με τη συλλογή αλλά και την επεξεργασία των δεδομένων. Ισχύει η προηγούμενη παρατήρηση. Ήδη, ετοιμάζονται στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας οι πλατφόρμες εκείνες που θα διευκολύνουν τις διαδικασίες, ενώ λειτουργούν και σε άλλα πανεπιστημιακά ιδρύματα.

Γ) Εξορθολογισμός της διαδικασίας συμπλήρωσης διαφόρων φορμών και ερωτηματολογίων, όταν κρίνεται απαραίτητο.

Δ) Ανατροφοδότηση από την υπερκείμενη αρχή (ΑΔΙΠ) σε σχέση με τη διαδικασία που ακολουθείται και συνεκτίμηση από την πλευρά της ΑΔΙΠ των ιδιαίτερων φυσιογνωμικών χαρακτηριστικών των Τμημάτων που σχετίζονται με ανθρωπιστικές σπουδές και κοινωνικές επιστήμες. Περιορισμός της ποσοτικής διάστασης παραμέτρων που σχετίζονται με τη διδασκαλία και την έρευνα (π.χ. ως μετρήσουμε την επανάληψη της λέξης **πόσες** που εμφανίζεται στο ερευνητικό έργο ή τις δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ).

2. Παρουσίαση του Τμήματος

Η Ενότητα αυτή παρουσιάζει συνοπτικά το Τμήμα και τις κύριες παραμέτρους λειτουργίας του.

2.1. Γεωγραφική θέση του Τμήματος (π.χ. στην πρωτεύουσα, σε μεγάλη πόλη, σε μικρή πόλη, συγκεντρωμένο, καταναμημένο σε μια πόλη κλπ).

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ανήκει στην Παιδαγωγική Σχολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με έδρα τη Φλώρινα. Οι εγκαταστάσεις του Τμήματος βρίσκονται τρία χιλιόμετρα έξω από την πόλη της Φλώρινας, επί της εθνικής οδού Φλώρινας - Νίκης - Συνόρων. Η πόλη συνδέεται με την Παιδαγωγική Σχολή με ποδηλατόδρομο περίπου 2Km καθώς και με αστική συγκοινωνία.

2.2. Ιστορικό της εξέλιξης του Τμήματος.

2.2.1. Στελέχωση του Τμήματος σε διδακτικό, διοικητικό και εργαστηριακό προσωπικό, κατά την τελευταία πενταετία (ποσοτικά στοιχεία).¹ Σχολιάστε.

Η εξέλιξη του τμήματος από το 1941 μέχρι το 2003: Μια ιστορία 70 ετών

Η Παιδαγωγική Ακαδημία Φλώρινας ιδρύεται με το ΝΔ της 14.9.1941 ενώ τον Ιανουάριο του 1948 ιδρύεται ειδικό τμήμα Νηπιαγωγών. Στην Παιδαγωγική Ακαδημία Φλώρινας φοίτησαν συνολικά 4.894 σπουδαστές, από τους οποίους οι 1291 (το 26,4%) κατάγονταν από το νομό της Φλώρινας. Ο κύκλος ζωής της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Φλώρινας ολοκληρώθηκε το 1987, περίοδο κατά την οποία το αίτημα για ανωτατοποίηση της εκπαίδευσης των δασκάλων και η αναθεώρηση του σχετικού προβληματισμού, οδήγησαν στη δημιουργία του θεσμικού πλαισίου ίδρυσης των Παιδαγωγικών Τμημάτων.

Το Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 544/1989 και άρχισε να λειτουργεί ως παράρτημα του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) από το ακαδημαϊκό έτος 1990-91. Η Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 99/1993. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ) ιδρύθηκε το 2003 με το Προεδρικό Διάταγμα 92/2003 (Φ. 83/11-4-2003) και άρχισε να λειτουργεί την ίδια χρονιά.

- ✓ Το τμήμα αποτελείται από 23 μέλη ΔΕΠ. Την τελευταία πενταετία έγιναν 4 νέες εκλογές λεκτόρων, εκ των οποίων εκκρεμεί ο διορισμός του ενός. Εξελέχτηκαν 16 μέλη ΔΕΠ στις επόμενες βαθμίδες. Παρατηρείται λοιπόν μία κινητικότητα στον εμπλουτισμό του τμήματος με προσωπικό, ενώ για 4 υποχρεωτικά γνωστικά αντικείμενα δεν υπάρχει αντίστοιχο μέλος ΔΕΠ.
- ✓ Το τμήμα έχει 1 θέση ΕΕΔΙΠ ΙΙ (με το νέο νόμο ΕΔΙΠ). Μοιράζεται 2 θέσεις ΕΕΔΙΠ με το τμήμα Νηπιαγωγών.
- ✓ Το προσωπικό που εργάζεται με το Π.Δ. 407/80 (διδάσκοντες με σύμβαση) μειώθηκε από 20 σε 12 συμβάσεις (2007-2011). Επιπλέον κατά το προσεχές ακαδημαϊκό έτος (2011-2012) ο αριθμός των συμβάσεων δε φαίνεται να ξεπερνά τις 4 συμβάσεις.
- ✓ Έχει 2 θέσεις Ειδικό Τεχνικό Επιστημονικό Προσωπικό (ΕΤΕΠ) και άλλη 1 μοιράζεται με τμήμα Νηπιαγωγών.
- ✓ Το τμήμα δεν έχει εργαστηριακό προσωπικό.
- ✓ Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στο τμήμα μειώθηκαν σημαντικά τα τελευταία 2 έτη. Συγκεκριμένα, το έτος 2009-2010 στο Τμήμα είχαμε 11/ Αθμιους και 4/Βθμιους, ενώ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 ο αντίστοιχος αριθμός ήταν 6/Αθμιοι και 2/Βθμιοι.
- ✓ Το διοικητικό προσωπικό αποτελείται από 3 άτομα.

2.2.2. Αριθμός και κατανομή των φοιτητών ανά επίπεδο σπουδών (προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, διδακτορικοί) κατά την τελευταία πενταετία.² Σχολιάστε.

¹ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον πίνακα 1.

² Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τους πίνακες 2 και 3.

Διαπιστώνεται ότι:

- ✓ Ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών - και των τριών επιπέδων σπουδών - τα τελευταία τρία έτη έχει αυξηθεί σε σχέση με τα έτη (2006-2008),
- ✓ Το έτος 2009-2010 έχουμε το μέγιστο αριθμό προπτυχιακών φοιτητών (587 άτομα συνολικά) με αντίστοιχο αριθμό νέο-εισερχομένων 154 άτομα,
- ✓ Ο αριθμός των μεταπτυχιακών φοιτητών τα τρία τελευταία έτη είναι σχετικά σταθερός, λόγω του ότι η εισροή μεταπτυχιακών φοιτητών προβλέπεται από τον αντίστοιχο κανονισμό σπουδών,
- ✓ Το έτος 2010-2011 έχουμε μικρή αύξηση του αριθμού των υποψηφίων διδασκτόρων.

2.3. Σκοπός και στόχοι του Τμήματος.

2.3.1. Ποιοι είναι οι στόχοι και οι σκοποί του Τμήματος σύμφωνα με το ΦΕΚ ίδρυσής του;

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του Π.Δ. 544/1989, το άρθρο 5 του Π.Δ. 99/1993 και στα πλαίσια της αποστολής του Πανεπιστημίου (άρθρο 1 του Ν. 1268/1982) το Τμήμα έχει ως αποστολή:

- ✓ να καλλιεργεί και να προάγει τις Επιστήμες της Αγωγής με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα,
- ✓ να παρέχει στους/στις πτυχιούχους την απαραίτητη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία και εξέλιξη,
- ✓ να συμβάλλει στην εξύψωση του επιπέδου της εκπαίδευσης και στην κάλυψη των αναγκών σε ζητήματα Παιδαγωγικής,
- ✓ να συμβάλλει στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών, εν γένει προβλημάτων,
- ✓ να συμβάλλει στην αντιμετώπιση της ανάγκης για συνεχιζόμενη εκπαίδευση και διαρκή επιμόρφωση του λαού,
- ✓ να χορηγεί πτυχίο, το οποίο παρέχει στους/στις κατόχους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί σε σχολεία Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Με βάση τις αρχές του Προγράμματος Σπουδών, προκειμένου ο/η φοιτητής/τρια να γίνει δάσκαλος/α επιστήμονας-ερευνητής και επαγγελματίας θα πρέπει:

- ✓ να είναι ικανός/ή να αντιμετωπίζει κριτικά, με υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα, το παιδαγωγικό και διδακτικό έργο του/της και την εκπαίδευση γενικά, να παρακολουθεί τις εξελίξεις των Επιστημών της Αγωγής, αλλά και να προβαίνει ο/η ίδιος/α σε αυτοτελή έρευνα με σκοπό την παραγωγή νέας παιδαγωγικής και διδακτικής γνώσης (δάσκαλος επιστήμονας και ερευνητής),
- ✓ να έχει κατανοήσει βασικές έννοιες και θεωρίες των Επιστημών της Αγωγής και να έχει εξοικειωθεί με τη μεθοδολογία τους (παιδαγωγική κατάρτιση),
- ✓ να έχει αποκτήσει τις απαραίτητες θεωρητικές γνώσεις από τις επιστήμες από τις οποίες προέρχονται τα μορφωτικά αγαθά που περιλαμβάνονται στο αναλυτικό πρόγραμμα του Δημοτικού σχολείου, αλλά και να έχει εισαχθεί στη μεθοδολογία των επιστημών αυτών (κατάρτιση στις ειδικές επιστήμες),
- ✓ να έχει αποκτήσει γνώσεις Διδακτικής των μαθημάτων που διδάσκονται στο Δημοτικό σχολείο (διδακτική κατάρτιση),
- ✓ να έχει αναπτύξει παιδαγωγικές και διδακτικές ικανότητες και δεξιότητες κατά τη διάρκεια των σπουδών του (πρακτική κατάρτιση).

2.3.2. Πώς αντιλαμβάνεται σήμερα η ακαδημαϊκή κοινότητα του Τμήματος τους στόχους και τους σκοπούς του Τμήματος;

Τα μέλη της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος έχουν συζητήσει συστηματικά τους σκοπούς και τους στόχους του Τμήματος. Την τελευταία πενταετία έχουν γίνει επουσιώδεις αναμορφώσεις στο πρόγραμμα σπουδών. Βέβαια, πρέπει να συνεκτιμηθεί ότι κατά την τελευταία πενταετία υπήρχε άμεση απορρόφηση των πτυχιούχων του Τμήματος στην αγορά εργασίας με διάφορα εργασιακά καθεστάτα (μόνιμοι διορισμοί στο δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, αναπληρωτές, ωρομίσθιοι). Η δυνατότητα αυτή φαίνεται να εκλείπει από το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 και εξής λόγω της ύφεσης της ελληνικής οικονομίας και του περιορισμού των διορισμών.

2.3.3. Υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος από εκείνους που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει;

Δεν υπάρχει απόκλιση των επίσημα διατυπωμένων στόχων από αυτούς που επιδιώκει το Τμήμα.

1.3.4. Επιτυγχάνονται οι στόχοι που σήμερα το Τμήμα θεωρεί ότι πρέπει να επιδιώκει; Αν όχι, ποιοι παράγοντες δρουν αποτρεπτικά ή ανασταλτικά στην προσπάθεια αυτή;

Οι στόχοι επιτυγχάνονται σε μεγάλο βαθμό. Καταρχάς οι πτυχιούχοι του Τμήματος:

- ✓ Μπορούν να λάβουν μέρος σε όλους τους διαγωνισμούς του ΑΣΕΠ που προϋποθέτουν πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης, χωρίς να απαιτείται η απόκτηση του πιστοποιητικού παιδαγωγικής επάρκειας λόγω της φυσιογνωμίας των σπουδών που παρέχει το Τμήμα (Παιδαγωγικό Τμήμα).

Μπορούν να βρουν εργασία εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς

- ✓ Έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις προκηρύξεις στην τοπική αυτοδιοίκηση, τις παιδικές βιβλιοθήκες, τις κατασκηνώσεις, τους δημοτικούς σταθμούς.
- ✓ Συνεχίζουν μεταπτυχιακές σπουδές ειδίκευσης σε συναφή τμήματα. Η μεταπτυχιακή ειδίκευση που προσφέρεται στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης παρέχει στους πτυχιούχους μας πρόσθετα προσόντα στην κατεύθυνση των Νέων Τεχνολογιών, της Σχολικής Παιδαγωγικής, των Ανθρωπιστικών Σπουδών και των Θετικών Επιστημών.
- ✓ Είναι σε θέση να συνεχίζουν τις σπουδές τους σε συναφή τμήματα της ευρύτερης κατηγορίας των Επιστημών της Αγωγής, της Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας ή της Ειδικής Αγωγής, σε τομείς Κοινωνικών Επιστημών ή Εκπαιδευτικής Πολιτικής, καθώς και σε ποικίλα Διατμηματικά προγράμματα που λειτουργούν πανελληνίως.

Εξάλλου, όπως φαίνεται και στον πίνακα 8 του παραρτήματος οι πτυχιούχοι του Τμήματος απασχολούνται σχεδόν στο σύνολό τους στην εκπαίδευση με διάφορες σχέσεις εργασίας (οι περισσότεροι εργάζονται ως μόνιμοι εκπαιδευτικοί ή ως αναπληρωτές στην εκπαίδευση), με εξαίρεση τους πτυχιούχους του ακαδημαϊκού έτους 2010-2011.

Αξιίζει όμως να σημειωθεί ότι η μείωση του αριθμού των αποσπασμένων εκπαιδευτικών στο τμήμα (μέντορες), τα τελευταία 2 έτη, δυσχεραίνει την ομαλή λειτουργία της πρακτικής άσκησης των φοιτητών (πρακτική κατάρτιση) εφόσον ο αριθμός των φοιτητών που αναλογεί σε κάθε μέντορα είναι πολύ μεγάλος.

2.3.4. Θεωρείτε ότι συντρέχει λόγος αναθεώρησης των επίσημα διατυπωμένων (στο ΦΕΚ ίδρυσης) στόχων του Τμήματος;

Δε συντρέχει λόγος αναθεώρησης των στόχων του τμήματος.

2.4. Διοίκηση του Τμήματος.

2.4.1. Ποιες επιτροπές είναι θεσμοθετημένες και λειτουργούν στο Τμήμα;

Οι επιτροπές που λειτουργούν στο τμήμα είναι:

1. Αξιολόγησης (Πρόγραμμα Σπουδών, Διδακτικό έργο, Ερευνητικό έργο, Σχέση με παραγωγικούς τομείς, Στρατηγική Ακαδημαϊκής Ανάπτυξης, Διοικητικές Υπηρεσίες και Υποδομές).
2. ERASMUS
3. Μετεγγραφών (κατά περίπτωση)
4. Κατατάξεων
5. Πρόσληψης Ειδικών επιστημόνων Π.Δ. 407/80
6. Αποσπάσεων εκπ/κών Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης

Επιπλέον έχουν συγκροτηθεί οι ακόλουθες επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν και μέλη του τμήματος Νηπιαγωγών στα πλαίσια της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας:

1. Καταστροφής παλαιού υλικού
2. Καθαριότητας, φύλαξης, κτιριακών ζητημάτων και πετρελαίου
3. Σίτισης και κυλικείου

2.4.2. Ποιοι εσωτερικοί κανονισμοί (π.χ. εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών) υπάρχουν στο Τμήμα;

Το τμήμα έχει κανονισμό σπουδών με βάση το άρθρο 25 του Ν.1268/82, το άρθρο 9 του Ν. 2083/92, το άρθρο 1 του Ν. 2188/94, το ΠΔ 544/89 και το ΠΔ 99/93 (διαθέσιμος και στην ιστοσελίδα του τμήματος <http://www.eled.uowm.gr/>). Στον κανονισμό σπουδών περιγράφονται: (α) η χρονική διάρθρωση των σπουδών, (β) διακοπές μαθημάτων και αργίες, (γ) τη δήλωση των μαθημάτων, (δ) την οργάνωση της διδασκαλίας, (ε) την παρακολούθηση των μαθημάτων, (στ) τον έλεγχο των γνώσεων-εξετάσεις, (ζ) τη βαθμολογία, (η) το πτυχίο-βαθμό πτυχίου, (θ) τον τρόπο υπολογισμού του βαθμού του πτυχίου και (ι) την καθομολόγηση του/της πτυχιούχου.

Το Τμήμα έχει κανονισμό μεταπτυχιακών σπουδών (διαθέσιμος και στην ιστοσελίδα του τμήματος <http://www.eled.uowm.gr/>) όπου αναφέρονται οι γενικές διατάξεις, το αντικείμενο και ο σκοπός του μεταπτυχιακού προγράμματος, οι μεταπτυχιακοί τίτλοι, το πρόγραμμα μαθημάτων, η χρονική διάρκεια και άλλα στοιχεία που διασφαλίζουν τη διαφάνεια και την αξιοπιστία του προγράμματος μεταπτυχιακών σπουδών.

2.4.3. Είναι διαρθρωμένο το Τμήμα σε Τομείς; Σε ποιους; Ανταποκρίνεται η διάρθρωση αυτή στη σημερινή αντίληψη του Τμήματος για την αποστολή του;

Δεν υπάρχουν τομείς στο Τμήμα.

3. Προγράμματα Σπουδών

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Ανάλυση Κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων».

Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:

(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

3.1. Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών

3.1.1. Πώς κρίνετε το βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Εισαγωγικά:

Η διαμόρφωση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, δηλαδή η επιλογή των γνωστικών αντικειμένων, ο καθορισμός της αναλογίας των διαφόρων κατηγοριών των μαθημάτων και του περιεχομένου τους, καθώς επίσης και η θέση της Πρακτικής Άσκησης βασίστηκαν στις παρακάτω αρχές ώστε το Πρόγραμμα να ανταποκρίνεται στους στόχους του Τμήματος αλλά και στις απαιτήσεις της κοινωνίας για δασκάλους επαγγελματίες, επιστήμονες και ερευνητές. Ειδικότερα, ο στόχος για δασκάλους επαγγελματίες οι οποίοι θα είναι ικανοί να εκπληρώνουν με υπευθυνότητα και αποτελεσματικότητα το παιδαγωγικό και διδακτικό έργο που τους ανατίθεται επιτυγχάνεται μέσα από τη θεωρητική - επιστημονική και πρακτική κατάρτιση των φοιτητών. Η θεωρητική - επιστημονική κατάρτιση των φοιτητών στοχεύει στο να τους καταστήσει ικανούς να αντιμετωπίζουν κριτικά το παιδαγωγικό και διδακτικό τους έργο και να είναι σε θέση να παρακολουθούν τις εξελίξεις των Επιστημών της Αγωγής. Για τον σκοπό αυτόν μια σειρά μαθημάτων που αντιστοιχούν περίπου στο 30% του συνολικού φόρτου εργασίας των φοιτητών (77/240 ECTS) στοχεύουν στη Βασική Παιδαγωγική Κατάρτιση των φοιτητών, ενώ το 40% απαρτίζεται από μια σειρά μαθημάτων που στοχεύουν την κατάρτισή τους σε γνωστικά αντικείμενα που σχετίζονται με τα περιεχόμενα των μαθημάτων που διδάσκονται στο Δημοτικό Σχολείο (98/240 ECTS) και στη Διδακτική τους. Από αυτά τα μισά αφορούν στα Μαθήματα Ανθρωπιστικών Επιστημών (49/240 ECTS) και τα άλλα μισά σε Μαθήματα Θετικών Επιστημών και στη Διδακτική τους (49/240 ECTS). Η ανάπτυξη των διδακτικών ικανοτήτων στην πράξη επιδιώκεται με μια σειρά Μαθημάτων που στοχεύουν στη θεωρητική και Πρακτική Διδακτική κατάρτιση των φοιτητών που αρχίζει από πολύ νωρίς (3^ο Εξάμηνο Σπουδών) με την παρακολούθηση διδασκαλιών στα συνεργαζόμενα Σχολεία και καταλήγει στην ανάληψη παιδαγωγικού - διδακτικού έργου με θεωρητική προετοιμασία και ανατροφοδότηση επί δύο εβδομάδες συνολικά σε ολιγοθέσια (μία εβδομάδα) και πολυθέσια (μία εβδομάδα) σχολεία. Η πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων που έχουν αποκομίσει οι φοιτητές αντιστοιχεί περίπου στο 17% του συνολικού φόρτου των σπουδών τους (41/240 ECTS). Τη δυναμική σχέση μεταξύ θεωρίας και πράξης, πανεπιστημίου και σχολείου, σπουδών και επαγγέλματος που απηχεί η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών, αποτελεί διεθνώς αναπόσπαστο και σημαντικό τμήμα της παιδαγωγικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών. Παράλληλα δε, συμβάλλει και στην τεκμηρίωση, προαγωγή και διεύρυνση της θεωρητικής τους γνώσης, καθώς αυτή αποκτά νόημα και περιεχόμενο δοκιμαζόμενη στην πράξη. Με τον τρόπο αυτόν οι φοιτητές καθίστανται ικανοί να αναλάβουν στη συνέχεια αυτόνομο διδακτικό έργο.

Τέλος, η επιδίωξη του προγράμματος για προετοιμασία των φοιτητών για επιστημονική κατάρτιση ώστε οι ίδιοι να είναι σε θέση όχι μόνο να παρακολουθούν τις εξελίξεις των Επιστημών της Αγωγής αλλά και να είναι σε θέση οι ίδιοι να προβαίνουν σε παραγωγή νέας παιδαγωγικής και διδακτικής γνώσης οι φοιτητές καταρτίζονται στις μεθόδους εκπαιδευτικής έρευνας και της στατιστικής ανάλυσης. Η διάρθρωση του προγράμματος Σπουδών θεωρείται ότι ανταποκρίνεται επαρκώς στους στόχους του Τμήματος και στις απαιτήσεις της κοινωνίας για την κατάρτιση του εκπαιδευτικού.

- Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Η παρακολούθηση των επιστημονικών εξελίξεων στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και η εμπειρική αποτύπωση της ανταπόκρισης των πτυχιούχων του Τμήματος στον επαγγελματικό τους ρόλο, όπως αυτή προκύπτει από την απευθείας επαφή με αποφοίτους και σχολικούς Συμβούλους, αποτελούν τις πηγές ανατροφοδότησης σε σχέση με το Πρόγραμμα Σπουδών. Ωστόσο, συγκεκριμένες διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης του Προγράμματος Σπουδών στις ανάγκες της κοινωνίας δεν υπάρχουν.

- Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζονται;

Για την εκπόνηση του προγράμματος σπουδών αρμόδια είναι η Γενική Συνέλευση του Τμήματος. Το πρόγραμμα σπουδών, σύμφωνα με το νόμο, είναι δυνατόν να αναθεωρείται κάθε Απρίλιο. Το ακαδημαϊκό έτος 2010-11 το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης συμπλήρωσε είκοσι χρόνια λειτουργίας. Σ' αυτό το διάστημα συσσωρεύτηκε αρκετή εμπειρία, έγιναν πολλές συζητήσεις και διαπιστώσεις με στόχο την αναμόρφωση του προγράμματος. Ειδικότερα, υπεύθυνη για την αξιολόγηση και αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών είναι η ειδική επιτροπή που λειτουργεί στο πλαίσιο του Τμήματος και η οποία αξιοποιεί για τους λόγους αυτούς τα δεδομένα από την αξιολόγηση των φοιτητών, τη συζήτηση που γίνεται στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης, τις παρατηρήσεις των φοιτητών, συγκριτικές μελέτες που έχουν διεξαχθεί από συναδέλφους του Τμήματος και έχουν παρουσιαστεί στη Γενική του Συνέλευση. Ως αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας ανατροφοδότησης, η τελευταία γενική δομική αναθεώρηση του Προγράμματος πραγματοποιήθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2006-07 όπου και έγινε προσαρμογή του προγράμματος με βάση το Ευρωπαϊκό σύστημα μέτρησης ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS). Έκτοτε έγιναν κάποιες διορθωτικές αλλαγές με βάση τα νέα δεδομένα που προέκυψαν σε αυτό το διάστημα που αφορούσαν κυρίως σε μετακινήσεις μαθημάτων μεταξύ των εξαμήνων και εισαγωγή – αντικατάσταση κάποιων μαθημάτων. Η εκ νέου αναθεώρησή του έχει προγραμματιστεί για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος σύμφωνα με τις νέες πρόνοιες του νόμου.

- Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

Το Πρόγραμμα Σπουδών διατίθεται σε έντυπη μορφή κατά την εγγραφή των νέων φοιτητών κάθε Σεπτέμβριο και είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Τμήματος <http://www.eled.uowm.gr/>.

- Υπάρχει αποτελεσματική διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων; Πώς χρησιμοποιούνται τα αποτελέσματά της;

Στοιχεία της επαγγελματικής εξέλιξης των αποφοίτων συλλέχθηκαν στο παρελθόν από σχετικές έρευνες που διεξήχθησαν. Τα στοιχεία αυτά για τους αποφοίτους του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών των τελευταίων πέντε ετών αναδεικνύουν πως με εξαίρεση τους αποφοίτους του ακαδημαϊκού έτους 2010-2011, οι πτυχιούχοι όλων των προηγούμενων ετών εργάζονται στην εκπαίδευση. Το νεοσύστατο Γραφείο Διασύνδεσης αναλαμβάνει μεταξύ άλλων τη συστηματική παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων των τμημάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

3.1.2. Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;³

- Ποιό είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;

Το πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του ΠΤΔΕ δεν προβλέπει κατευθύνσεις ή ειδίκευσεις. Ωστόσο, προβλέπεται με τη λήψη του πτυχίου χορήγηση «Βεβαίωσης Εμβάθυνσης» στους φοιτητές. Συγκεκριμένα η Βεβαίωση Εμβάθυνσης χορηγείται στους φοιτητές οι οποίοι παρακολούθησαν επιτυχώς το ή τα Κατ' επιλογήν μαθήματα που

³ Συμπληρώστε τους πίνακες 12.1 και 12.2.

προσφέρει κάποιο μέλος ΔΕΠ (είτε ως Κατ' επιλογήν Υποχρεωτικά είτε ως Ελεύθερη Επιλογή) και επιπρόσθετα εκπόνθησε επιτυχώς Πτυχιακή Εργασία στον ίδιο καθηγητή. Η Βεβαίωση αναγράφει ότι ο εν λόγω φοιτητής έχει εμβαθύνει στο γνωστικό αντικείμενο όπως αυτό αναγράφεται στο ΦΕΚ διορισμού του καθηγητή και υπογράφεται από τον καθηγητή και τον πρόεδρο του Τμήματος.

- Πόσα μαθήματα ελεύθερης επιλογής προσφέρονται ;

Στο πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών του ΠΤΔΕ προβλέπεται η ανάληψη έξι (6) μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής. Τα μαθήματα αυτά μπορούν να επιλεγούν είτε από τον κατάλογο των Κατ' επιλογήν Υποχρεωτικών Μαθημάτων είτε από άλλα Τμήματα του πανεπιστημίου, ή άλλων πανεπιστημίων της ημεδαπής ή αλλοδαπής. Επίσης, οι φοιτητές θα μπορούσαν να αναλάβουν Πτυχιακή Εργασία η οποία αντιστοιχεί με φόρτο εργασίας τριών (3) μαθημάτων Ελεύθερης Επιλογής. Οι περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν μαθήματα από τον κατάλογο των Κατ' επιλογήν μαθημάτων του τμήματος. Από άλλα Πανεπιστήμια επιλέγουν κυρίως οι φοιτητές που έχουν συμμετάσχει στο πρόγραμμα Erasmus. Τέλος, ο αριθμός των φοιτητών που επιλέγουν (ερευνητική κυρίως) Πτυχιακή Εργασία ολοένα και αυξάνεται.

Ειδικότερα, το Πρόγραμμα Προπτυχιακών Σπουδών προβλέπει συνολικά δεκαοκτώ πιστωτικές μονάδες (6x3=18ΠΜ) ή είκοσι τέσσερις μονάδες ECTS (6X4=24 ECTS) για μαθήματα *Ελεύθερης Επιλογής*. Ο φοιτητής έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει το πρόγραμμά του με μαθήματα τα οποία ανταποκρίνονται στα προσωπικά του ενδιαφέροντα πέρα από τις δεσμεύσεις που απορρέουν από τις δύο προηγούμενες κατηγορίες μαθημάτων (Υποχρεωτικά και Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά, συμπεριλαμβανομένων και των μαθημάτων της Β' φάσης και της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης). Τα μαθήματα αυτά μπορεί να τα επιλέξει από τα προσφερόμενα Κατ' Επιλογήν μαθήματα του Τμήματος, ή από μαθήματα άλλου Τμήματος του Πανεπιστημίου ή ακόμη και άλλων ΑΕΙ της ημεδαπής και του εξωτερικού. Καθένα από τα μαθήματα αυτά δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να έχει φόρτο εργασίας μικρότερο από 4 μονάδες ECTS, προκειμένου να πιστωθεί με 3 ΠΜ από το σύνολο των 171 μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου. Επίσης, παρόλο τον αυξανόμενο αριθμό φοιτητών που επιλέγουν να παρακολουθήσουν μαθήματα στην αλλοδαπή μέσω των προγραμμάτων ERASMUS λίγοι είναι οι φοιτητές που συμπληρώνουν τον αριθμό των μονάδων τους για λήψη πτυχίου με μαθήματα από προγράμματα πανεπιστημίων του εξωτερικού. Στο σημείο αυτό υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι θέση μαθήματος Ελεύθερης Επιλογής επέχει και η Πτυχιακή εργασία, την οποία ο/η φοιτητής/τρια έχει τη δυνατότητα να εκπονήσει υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Το θέμα της πτυχιακής εργασίας ανακοινώνεται κατά το 6^ο ή στις αρχές του 7^{ου} εξαμήνου από τον υπεύθυνο διδάσκοντα στη Γενική Συνέλευση του Τμήματος, η οποία αποφασίζει σχετικά και ορίζει δεύτερο βαθμολογητή. Η πτυχιακή εργασία πιστώνεται με εννέα πιστωτικές μονάδες (9 ΠΜ) ή δώδεκα (12) μονάδες ECTS, οι οποίες συνυπολογίζονται στα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής. Ολοένα και περισσότεροι φοιτητές επιλέγουν την εκπόνηση ερευνητικής πτυχιακής εργασίας. Τα μαθήματα Ελεύθερης Επιλογής και η Πτυχιακή εργασία δεν μπορούν να ξεπερνούν συνολικά τις δεκαοκτώ πιστωτικές μονάδες (18 ΠΜ) ή τις είκοσι τέσσερις μονάδες ECTS (24 ECTS).

- Ποιό είναι το ποσοστό των υποχρεωτικών μαθημάτων / μαθημάτων υποχρεωτικής επιλογής / μαθημάτων ελεύθερης επιλογής στο σύνολο των μαθημάτων;

Τα μαθήματα διακρίνονται με κριτήριο τη *δεσμευτικότητα* τους σε: Υποχρεωτικά (Υ), Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά (ΥΕ) και Ελεύθερης Επιλογής (Ε). Με βάση το φόρτο εργασίας που συνεπάγεται για τους/τις φοιτητές/τριες, η κατανομή των μαθημάτων ανάλογα με τον *τύπο* τους στο Πρόγραμμα Σπουδών κατανέμεται ως εξής: Υποχρεωτικά μαθήματα 75% και δυνατότητα επιλογής από Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά ή Ελεύθερης Επιλογής από το Τμήμα ή άλλα προγράμματα σπουδών ημεδαπής ή αλλοδαπής κατά 25%.

- Ποια είναι η ποσοστιαία σχέση μεταξύ μαθημάτων υποβάθρου, μαθημάτων επιστημονικής περιοχής, μαθημάτων γενικών γνώσεων και μαθημάτων ανάπτυξης δεξιοτήτων στο σύνολο των μαθημάτων;

Τα *Υποχρεωτικά μαθήματα* είναι κατά κύριο λόγο αυτοτελή και δεν προαπαιτούν

άλλα μαθήματα. Εξαίρεση αποτελούν οι Διδακτικές των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου (Β' φάση Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης - ΔιΜεΠΑ), οι οποίες προαπαιτούν τα αντίστοιχα Υποχρεωτικά μαθήματα της κατηγορίας των Ειδικών Επιστημών. Τα μαθήματα αυτά προσφέρονται στα δύο πρώτα έτη, καθώς οι Διδακτικές των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου αρχίζουν στο τέταρτο εξάμηνο. Το 30% περίπου των Υποχρεωτικών μαθημάτων αφορά στις Επιστήμες της Αγωγής. Τα υπόλοιπα μαθήματα επιμερίζονται ισόποσα στις Ανθρωπιστικές Επιστήμες και τη Διδακτική τους (20%) και στις Θετικές Επιστήμες και τη Διδακτική τους (20%). Η διδασκαλία των μαθημάτων αυτών γίνεται κυρίως με μορφή διαλέξεων, οι οποίες υποστηρίζονται από παρουσιάσεις των διδασκόντων με τη χρήση των NT (power point). Ορισμένα από αυτά, όπως π.χ. η Φυσική, η Φυσική Αγωγή, η Εικαστική και Καλλιτεχνική Αγωγή, καθώς και η Διδακτική της Μουσικής συνδυάζονται με ασκήσεις (εργαστηριακές, φροντιστηριακές, πρακτικές). Τα περισσότερα Υποχρεωτικά μαθήματα προσφέρονται - σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών - κυρίως στα πρώτα τέσσερα εξάμηνα· ο αριθμός τους ελαττώνεται βαθμιαία στα επόμενα τέσσερα. Οι Διδακτικές των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου (Α' & Β' φάση Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης - ΔιΜεΠΑ καθώς και η ανάληψη διδακτικού και παιδαγωγικού έργου στα σχολεία στο 8^ο εξάμηνο σπουδών) αποτελούν το 17% του συνολικού φόρτου των φοιτητών και είναι υποχρεωτική για όλους τους φοιτητές. Δύο (2) από τα μαθήματα της Β' φάσης μπορούν να επιλεγούν από έναν κατάλογο πέντε (5) μαθημάτων.

Τα Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά (ΥΕ) μαθήματα αποβλέπουν στην εμφάνιση σε επιμέρους θέματα και προβλήματα της επιστήμης αναφοράς τους και παράλληλα στη μύηση και εξοικείωση του φοιτητή με την ερευνητική διαδικασία. Για το λόγο αυτό έχουν κυρίως σεμιναριακή ή εργαστηριακή μορφή. Έτσι, οι φοιτητές αναλαμβάνουν να εκπονήσουν γραπτές εργασίες και εισηγήσεις ή μικρές επιμέρους έρευνες, ατομικές ή συλλογικές, οι οποίες γίνονται είτε αυτοτελώς είτε στα πλαίσια των ερευνητικών δραστηριοτήτων των διδασκόντων. Σύμφωνα με τον Οδηγό Σπουδών κάθε Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό μάθημα μπορεί να επιλεγεί από 20 φοιτητές κατ' ανώτατο όριο, ενώ ο αριθμός αυτός μπορεί να αυξηθεί, εφόσον το μάθημα επιλεγεί ως μάθημα Ελεύθερης Επιλογής από φοιτητές του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων. Ωστόσο, ο μικρός αριθμός προσφερομένων Κατ' επιλογήν Υποχρεωτικών μαθημάτων λόγω έλλειψης πιστώσεων για να καλυφθούν με διδάσκοντες του ΠΔ407/80 οδήγησε στην αύξηση του αριθμού των φοιτητών που παρακολουθούν αυτά τα μαθήματα έως και 3 φορές.

Η δυνατότητα για συμμετοχή σε Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικά μαθήματα δίνεται για πρώτη φορά στο 4^ο εξάμηνο και στα επόμενα εξάμηνα αυξάνεται βαθμιαία. Αρκετά από τα μαθήματα αυτά προαπαιτούν την επιτυχή εξέταση σε αντίστοιχα Υποχρεωτικά μαθήματα. Σε περίπτωση αποτυχίας στις εξετάσεις ενός Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικού μαθήματος, ο φοιτητής που το είχε επιλέξει υποχρεούται να το παρακολουθήσει ξανά σε επόμενο έτος ή εξάμηνο, εφόσον προσφέρεται. Μόνο στην περίπτωση που δεν προσφέρεται το μάθημα αυτό, είναι δυνατό να αντικατασταθεί από άλλο Κατ' Επιλογήν Υποχρεωτικό μάθημα της ίδιας ομάδας μαθημάτων.

- Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;

Όλα τα μαθήματα πέραν της θεωρητικής διδασκαλίας προβλέπουν και ένα μέρος του φόρτου τους να απαιτεί άσκηση, εργαστήρια ή ερευνητικές εργασίες. Ο φόρτος αυτός ποικίλλει ανάλογα με τη φύση του μαθήματος. Έτσι, για παράδειγμα, κάποια μαθήματα (τα πλέον θεωρητικά) προβλέπουν περίπου το 1/3 του συνολικού φόρτου σε άσκηση ή συγγραφή ερευνητικής εργασίας. Κάποια άλλα μαθήματα προβλέπουν εργαστήρια (πχ., εικαστικά, φυσικής, ηλεκτρονικών υπολογιστών) τα οποία αντιστοιχούν σε φόρτο εργασίας περισσότερο στα εργαστήρια που φτάνει μέχρι και το 50% του συνολικού τους φόρτου. Τέλος, τα μαθήματα που σχετίζονται με την πρακτική άσκηση προβλέπουν τα 2/3 του συνολικού φόρτου να αντιστοιχεί σε άσκηση στα σχολεία. Συνολικά, ο φόρτος εργασίας που αντιστοιχεί σε ασκήσεις, εργαστήρια και δραστηριότητες πέραν της θεωρητικής διδασκαλίας είναι λιγότερος του 1/3 του συνολικού φόρτου των φοιτητών (70-80 / 240 ECTS).

- Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Παρατηρείται επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης;

Λόγω έλλειψης Τομέων στο τμήμα, η ύλη των μαθημάτων συντονίζεται από τους

διδάσκοντες οι οποίοι προσφέρουν μαθήματα τα οποία είναι συναφή και θα μπορούσαν να έχουν επικαλύψεις. Τα κενά ύλης που εντοπίζονται λόγω της προόδου της επιστήμης ενσωματώνονται στα αντίστοιχα μαθήματα όπου και όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο από τους διδάσκοντες.

- **Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;**

Η επικαιροποίηση της ύλης των μαθημάτων πραγματοποιείται κάθε χρόνο από τους διδάσκοντες και η αναπροσαρμογή σε επίπεδο στόχων όταν αλλάζει το πρόγραμμα σπουδών έπεται από την αξιολόγησή του και τον επαναπροσδιορισμό των στόχων του προγράμματος.

- **Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι; Ποιά είναι το ποσοστό των μαθημάτων που εντάσσονται στο σύστημα;**

Ένας ικανός αριθμός μαθημάτων έχει ορίσει προαπαιτούμενα μαθήματα. Το προαπαιτούμενο κάθε μαθήματος περιγράφεται στο Πρόγραμμα Σπουδών στην αναλυτική περιγραφή των στόχων και των περιεχομένων του κάθε μαθήματος. Προαπαιτούμενα μαθήματα απαιτούνται κυρίως στα μαθήματα της διδακτικής της Β και Γ Φάσης και αφορούν σε μαθήματα περιεχομένου πριν την διδασκαλία. Επίσης, για την παρακολούθηση της κάθε φάσης της ΔΙΜΕΠΑ απαιτείται η επιτυχής παρακολούθηση της προηγούμενης Φάσης. Τέλος, κάποια μαθήματα εμβάθυνσης από τα Κατ' επιλογήν Υποχρεωτικά απαιτούν την επιτυχή παρακολούθηση του Υποχρεωτικού μαθήματος που σχετίζεται με αυτό. Αδυναμία, παρατηρήθηκε στη συμμετοχή των φοιτητών στο μάθημα της Β' Φάσης της Διδακτικής της Μουσικής όπου οι φοιτητές του Δ' εξαμήνου θα πρέπει να παρακολούθησαν ταυτόχρονα το μάθημα της Β' Φάσης και το προαπαιτούμενό του. Η ποσοστιαία αναλογία των μαθημάτων που προβλέπουν προαπαιτούμενο μάθημα δεν μπορεί να εκτιμηθεί λόγω του ότι πολλά από τα μαθήματα που προβλέπουν προαπαιτούμενο μάθημα είναι από την κατηγορία των Κατ' Επιλογήν υποχρεωτικών και είναι πιθανόν να μην επιλεγούν από τους φοιτητές και να επιλεγούν στη θέση τους κάποια άλλα χωρίς προαπαιτούμενο.

- **Πόσα μαθήματα προσφέρονται από άλλα και πόσα σε άλλα προγράμματα σπουδών; Ποιά είναι αυτά;**

Τέσσερα Υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών προσφέρονται από διδάσκοντες του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης στο Τμήμα Νηπιαγωγών. Πρόκειται για τα μαθήματα: «Εικαστικά εργαστήρια», «Εκπαιδευτική αξιολόγηση», «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης» και «Διδακτική των Εικαστικών». Επιπλέον, τα Κατ' επιλογήν Υποχρεωτικά Μαθήματα προσφέρονται εν δυνάμει σε φοιτητές άλλων προγραμμάτων σπουδών είτε της Φλώρινας είτε και άλλων Τμημάτων. Φοιτητές του Τμήματος Εικαστικών και Βαλκανικών Σπουδών ενίοτε εγγράφονται σε μαθήματα του προγράμματός μας.

- **Ποιές ξένες γλώσσες διδάσκονται στο Τμήμα; Είναι υποχρεωτικά τα σχετικά μαθήματα;**

Το πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών του ΠΤΔΕ προβλέπει τη διδασκαλία τριών (αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά) σε δύο (2) εξάμηνα την κάθε μία. Η φοιτητή τους είναι υποχρεωτική και οι φοιτητές θα πρέπει να περάσουν επιτυχώς τα δύο αυτά εξάμηνα σε μία γλώσσα. Τα μαθήματα αυτά δεν προσμετρώνται στον συνολικό φόρτο του προγράμματος σπουδών και ο βαθμός τους δεν συνυπολογίζεται στον τελικό μέσο όρο της βαθμολογίας. Ωστόσο, λόγω έλλειψης προσωπικού, η μόνη ξένη γλώσσα που διδάσκεται στο Τμήμα είναι η αγγλική. Τα δύο εξαμηνιαία μαθήματα προσφέρονται από αποσπασμένη εκπαιδευτικό στο Τμήμα. Η κατάσταση με τη διδασκαλία των ξένων γλωσσών είναι δυσχερής, καθώς δεν υπάρχει μέλος ΕΕΔΙΠ που να καλύπτει το συγκεκριμένο αντικείμενο και τα τελευταία χρόνια η διάθεση αποσπασμένου εκπαιδευτικού από την Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ολοένα και δυσκολεύει.

Τέλος θα πρέπει να επισημανθεί ότι αρνητικό στοιχείο στη λειτουργικότητα του Προγράμματος Σπουδών είναι ο προοδευτικά αυξανόμενος αριθμός των φοιτητών που

εισάγονται κάθε χρόνο στο Τμήμα σε σχέση με την περιορισμένη κτηριακή υποδομή. Αποτέλεσμα είναι να αυξάνεται η αναλογία φοιτητών – διδασκόντων και να μειώνεται η δυναμική της αλληλεπίδρασης μεταξύ τους, με κίνδυνο να υποβαθμιστεί η ποιότητα διδασκαλίας (θεωρητικής και εργαστηριακής) των μαθημάτων του Προγράμματος.

3.1.3 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

- Εφαρμόζονται, και σε ποιά έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοί συγκεκριμένα;

Το εξεταστικό σύστημα στηρίζεται κυρίως στις προφορικές ή γραπτές εξετάσεις στο τέλος των εξαμήνων. Περιλαμβάνει όμως και ένα πλήθος άλλων μεθόδων αξιολόγησης, όπως διεξαγωγή ερευνών, σύνταξη εργασιών (ερευνητικών ή βιβλιογραφικής ανασκόπησης), προόδους κατά τη διάρκεια των εξαμήνων, παρουσίαση εργασιών. Ειδικότερα σε ό,τι αφορά την αξιολόγηση των φοιτητών/τριών στις τρεις φάσεις της Δι.Με.Π.Α. (Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης), στις οποίες η συμμετοχή τους είναι υποχρεωτική, λαμβάνονται υπόψη ποικίλες παράμετροι, όπως: παρακολούθηση των διαλέξεων, συνελπής παρουσία στα σχολεία, συμπλήρωση φύλλων παρατήρησης, ενεργοποίηση στις ομάδες εργασίας, συνεργασία με τους μέντορες (αποσπασμένους εκπαιδευτικούς), παρουσίαση διδασκαλιών επί χάρτου και «διά ζώσης», σύνταξη υπομνήματος, αυτοαξιολόγηση (ως προς την επάρκεια γνώσης του αντικειμένου, το βαθμό επίτευξης των διδακτικών στόχων, την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας, την ποιότητα επικοινωνίας – αλληλεπίδρασης με τους μαθητές, την παιδαγωγική αντιμετώπιση τυχόν προβλημάτων συμπεριφοράς, τον έλεγχο του χρόνου κ.λπ.).

- Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Κάθε μάθημα στην περιγραφή των στόχων και των περιεχομένων του αναφέρει ρητώς τον τρόπο αξιολόγησής του με βάση τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι διδάσκοντες στην αρχή κάθε εξαμήνου δίνουν επιπρόσθετες πληροφορίες για τον τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος και το ποσοστό συνεκτίμησης των εργασιών, των εργαστηρίων, και των τελικών εξετάσεων. Επιπρόσθετα, οι φοιτητές εξετάζονται σε κοινά θέματα και οι διδάσκοντες όταν δίνουν τα θέματα των εξετάσεων δηλώνουν με πόσες μονάδες βαθμολογείται το κάθε ερώτημα ώστε οι φοιτητές να μπορούν να εκτιμήσουν τον αναμενόμενο βαθμό τους και να τον συγκρίνουν με τον βαθμό του διδάσκοντα. Επίσης, προβλέπεται η διαδικασία οι φοιτητές να ζητήσουν να δουν το γραπτό τους και τον τρόπο που βαθμολογήθηκαν.

- Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποιά είναι αυτή;

Οι φοιτητές αξιολογούν τη διαδικασία των εξετάσεων στο ερωτηματολόγιο που τους χορηγείται κατά την αξιολόγηση του κάθε μαθήματος.

- Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της πτυχιακής/ διπλωματικής εργασίας;

Οι διδάσκοντες επιλέγουν τους φοιτητές που θα αναθέσουν πτυχιακή εργασία έπειτα από εκδήλωση ενδιαφέροντος και ανακοίνωση των κριτηρίων με βάση την οποία θα γίνει η επιλογή. Οι ενδιαφερόμενοι ενημερώνονται σχετικά με την απόφαση και την αξιολόγησή τους. Η διασφάλιση της εξέτασης της εργασίας γίνεται με τη βαθμολόγησή του από δεύτερο βαθμολογητή ο οποίος ορίζεται από την Γενική Συνέλευση του Τμήματος και ο οποίος θα πρέπει να είναι ο περισσότερο σχετικός με το θέμα που ανατίθεται στον φοιτητή.

- Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για την πτυχιακή/ διπλωματική εργασία; Ποιες;

Το τμήμα δεν έχει ορίσει συγκεκριμένες προδιαγραφές όσον αφορά στον τρόπο συγγραφής της πτυχιακής εργασίας. Ωστόσο, οι φοιτητές διδάσκονται Υποχρεωτικό μάθημα Μεθοδολογίας της Εκπαιδευτικής Έρευνας στο οποίο εντάσσεται ο τρόπος συγγραφής μιας ποιοτικής εργασίας και των ποιοτικών χαρακτηριστικών που θα πρέπει να διαθέτει ως προς τη δομή, τα ethics, τον τρόπο παρουσίασης των αναφορών κλπ. Κατά την περίοδο συγγραφής της πτυχιακής εργασίας απαιτείται συνεργασία σε τακτά χρονικά διαστήματα με την επόπτρια/τον επόπτη. Η εργασία ολοκληρώνεται και παραδίδεται τουλάχιστον 15 μέρες πριν από την έναρξη της εξεταστικής περιόδου κατά την οποία οι φοιτήτριες/φοιτητές προγραμματίζουν να λάβουν το πτυχίο τους. Σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ανατεθεί ή να κατατεθεί πτυχιακή εργασία πέρα από αυτά τα χρονικά όρια. Κάθε μέλος ΔΕΠ δεν μπορεί να αναλάβει περισσότερες από πέντε πτυχιακές εργασίες. Η πτυχιακή εργασία παραδίδεται δακτυλογραφημένη σε τρία αντίτυπα, ένα από τα οποία καθώς και σε ηλεκτρονική μορφή κατατίθεται στη Βιβλιοθήκη της Σχολής προκειμένου να είναι διαθέσιμη και ηλεκτρονικά για να αναρτηθεί στο διαδίκτυο όταν υπάρξει η σχετική υποδομή στη Βιβλιοθήκη. Με βάση τα παραπάνω, η διαφάνεια ως προς την ανάθεση της πτυχιακής επιδιώκεται μέσα από τις διαδικασίες της Γενικής Συνέλευσης, ενώ ως προς την εξέταση και την αξιολόγησή της επιδιώκεται μέσω της συνύπαρξης δύο βαθμολογητών και της δημοσιοποίησης της πτυχιακής εργασίας.

3.1.4 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών;

- Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό; Σε ποιά ποσοστό;

Στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών δεν συμμετέχουν διδάσκοντες από το εξωτερικό οι οποίοι να αναλαμβάνουν να διδάξουν κάποιο μάθημα ολόκληρο το εξάμηνο ή το έτος. Ωστόσο, διδάσκοντες άλλων πανεπιστημίων που επισκέπτονται το Τμήμα στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS αναλαμβάνουν μέρος των μαθημάτων κατά την εβδομαδιαία παραμονή τους στο Τμήμα.

- Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών (απόλυτος αριθμός και ποσοστό);

Τα τελευταία χρόνια δεν υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών. Ένας αριθμός, ωστόσο, φοιτητών προέρχεται από την ομογένεια και εισάγονται μέσα από τις σχετικές εξετάσεις του Υπουργείου. Επισημαίνεται ότι στη βάση συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Κύπρου φοιτητές που προέρχονται από την Κύπρο φοιτούν στο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος κάθε χρόνο σε αριθμούς που προσδιορίζονται εξαρχής. Παρά ταύτα κατά το ακαδημαϊκό έτος 2009-2010 στο Τμήμα φοίτησε φοιτήτρια (κατά το χειμερινό εξάμηνο) από το Μόναχο στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus.

- Πόσα και ποιά μαθήματα διδάσκονται (και) σε ξένη γλώσσα;

Το τμήμα προσφέρει μια σειρά εννέα μαθημάτων σε ξένη γλώσσα για τους φοιτητές που τυχόν επισκεφθούν τον Τμήμα στο πλαίσιο του προγράμματος ERASMUS. Τα μαθήματα που προσφέρονται είναι : Current Trends in Curriculum Studies, Developmental Psychology, Alternative Models of Teaching, Educational Policy, Management and Administration in Education, Comparative Education, Pedagogical Leisure Studies, Parent and Pupil Counseling, Mathematics, Statistics Process Using Computers, Science Education, Environmental Education, New Technologies in Education, Greek Children's Literature and Literature of Young People, Second Foreign Language Teaching to Young Learners, Museum Education, The Olympics Games before the Abolition.

- Σε πόσα (και ποιά) προγράμματα διεθνούς εκπαιδευτικής συνεργασίας (π.χ. ERASMUS, LEONARDO, TEMPUS, ALPHA) σε επίπεδο προπτυχιακών σπουδών συμμετέχει το Τμήμα;

Στο επίπεδο των προπτυχιακών σπουδών το Τμήμα συμμετέχει στο πρόγραμμα ERASMUS. Στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος ERASMUS για την ανταλλαγή φοιτητών/ριών και διδακτικού προσωπικού, το Τμήμα μας συνεργάζεται με τα εξής Α.Ε.Ι.

του εξωτερικού: Ludwig-Maximilians-University of Munich (www.uni-muenchen.de), Institut Universitaire de Formation des Maîtres d'Orleans-Tours (www.orleans-tours.iufm.fr), University of Cyprus (www.ucy.ac.cy), Instituto Polytecnico de Castelo Branco (www.ipcb.pt), University of Turku (www.utu.fi), University of East Anglia (www1.uea.ac.uk), Oslo University College (<http://home.hio.no/~gihh>), The Linnaeus University (<http://lnu.se/?l=en>), University of Salzburg (<http://www.uni-salzburg.at>). Για την αντιμετώπιση των αναγκών που προκύπτουν από αυτές τις συνεργασίες, το Πρόγραμμα Σπουδών σε όλες τις ανά έτος αναθεωρημένες εκδόσεις του μεταφράζεται και στην Αγγλική.

- Υπάρχουν συμφωνίες διμερούς συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού; Ποιές;

Με πρωτοβουλία της Κοσμητείας της Σχολής έχουν αρχίσει επαφές με τις Παιδαγωγικές Σχολές πανεπιστημίων όμορων χωρών (FYROM, Albania) προκειμένου να αναπτυχθούν κοινές δράσεις και προγράμματα σπουδών.

- Υπάρχουν διεθνείς διακρίσεις του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών; Ποιές;

Νοέμβριος 2010 : World Robotics Olympiad 2010 Manila Philippines,
Διάκριση: τιμητική επιστολή προέδρου οργανωτικής επιτροπής

- Εφαρμόζεται το σύστημα μεταφοράς διδακτικών μονάδων (ECTS);

Το πρόγραμμα σπουδών είναι εναρμονισμένο με το Ευρωπαϊκό Σύστημα Μονάδων Κατοχύρωσης Μαθημάτων (E.C.T.S.) από το 2004. Το πρόγραμμα συνίσταται σε 8 εξάμηνα των 30 ECTS (240 ECTS συνολικά).

- Υπάρχουν και διανέμονται ενημερωτικά έντυπα εφαρμογής του συστήματος ECTS;

Ενημερωτικό υλικό για τα ECTS υπάρχει στον έντυπο Οδηγό Σπουδών που διανέμεται κατά την εγγραφή των φοιτητών στο 1^ο Εξάμηνο. Επίσης, υπάρχει στην ιστοσελίδα του Τμήματος. Τέλος, κατά την ενημέρωση των πρωτοετών (Οκτώβριος κάθε έτους) γίνεται εκτενής ενημέρωση των πρωτοετών για το σύστημα του φόρτου εργασίας και των ECTS.

Τέλος, μια άλλη διεθνής διάσταση του Προγράμματος είναι η διοργάνωση διεθνών συμποσιών και συνεδρίων από το ΠΤΔΕ, καθώς και η συμμετοχή του Τμήματος σε Ευρωπαϊκά Εκπαιδευτικά Προγράμματα, με στόχο τη διεύρυνση του ακαδημαϊκού διαλόγου και το άνοιγμα της επιστημονικής έρευνας πέρα από το επίπεδο της τοπικής ακαδημαϊκής κοινότητας. Ιστορικές και γεωγραφικές συγκυρίες, άλλωστε, επιβάλλουν ώστε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας να γίνει ευρέως γνωστό στην ακαδημαϊκή κοινότητα της Ευρώπης και των Βαλκανίων και να συνεργαστεί για την προώθηση της γνώσης σε κάθε επίπεδο (επιστημονικό-θεωρητικό, παιδαγωγικό, ερευνητικό).

3.1.5 Πώς κρίνετε την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

- Υπάρχει ο θεσμός της πρακτικής άσκησης των φοιτητών; Είναι υποχρεωτική η πρακτική άσκηση για όλους τους φοιτητές;

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας σύμφωνα με το άρθρο 2 του Προεδρικού Διατάγματος ίδρυσής του (Π.Δ. 544/10.10.1989) και στα πλαίσια του άρθρου 1 «για τη δομή και τη λειτουργία των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (Ν. 1268/82, άρθρο 1, παράγραφος 2) έχει ως αποστολή ανάμεσα στα άλλα: «να παρέχει στους πτυχιούχους του την απαραίτητη θεωρητική και πρακτική κατάρτιση για την επιστημονική και επαγγελματική τους σταδιοδρομία και εξέλιξη».

Ο φοιτητής του Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας, όπως και κάθε άλλου Π.Τ.Δ.Ε. (Π.Δ. 320/83), θα πρέπει κατά τη διάρκεια των σπουδών του εκτός από τη θεωρητική κατάρτιση να αποκτήσει και εκείνες τις πρακτικές γνώσεις και να αναπτύξει εκείνες τις πρακτικές

ικανότητες και δεξιότητες, οι οποίες θα τον καθιστούν ικανό να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις απαιτήσεις του παιδαγωγικού και διδακτικού έργου ως εκπαιδευτικός/δάσκαλος.

Η πρακτική κατάρτιση παρέχεται στο φοιτητή κυρίως με την πρακτική άσκηση στο σχολείο είτε με τη μορφή παρατήρησης, ως παρατήρηση (ξένης) διδασκαλίας είτε ως προσωπική διδασκαλία. Η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική για όλους ανεξαιρέτως τους φοιτητές.

- Πώς καλλιεργείται το ενδιαφέρον των φοιτητών σε περίπτωση που η πρακτική άσκηση είναι υποχρεωτική;

Για την ανάπτυξη παιδαγωγικών και διδακτικών δεξιοτήτων δεν επαρκεί η θεωρητική παιδαγωγική γνώση και κατάρτιση. Αναγκαία είναι και η προσωπική άσκηση στην πράξη και η προσωπική εμπειρία από αυτήν. Το ζητούμενο κατά την πρακτική άσκηση του φοιτητή στη διάρκεια των σπουδών, όπως και αργότερα κατά την άσκηση του επαγγέλματος, είναι πώς θα εξασφαλιστεί μία όσο το δυνατόν πιο γόνιμη σύνδεση της θεωρητικής γνώσης με την πράξη, πώς θα γίνει δηλαδή δυνατή η αξιοποίηση των γνώσεων τις οποίες αποκτά ο φοιτητής από τα θεωρητικά μαθήματα για την ανάπτυξη και καλλιέργεια πρακτικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων.

Το ενδιαφέρον των φοιτητών για την πρακτική άσκηση είναι ιδιαίτερα αυξημένο. Οι φοιτητές ήδη από το 3^ο εξάμηνο έρχονται σε επαφή ως παρατηρητές της σχολικής πραγματικότητας και «στέκονται κριτικά» σε διδακτικές πρακτικές που ακολουθούν οι έμπειροι εκπαιδευτικοί των συνεργαζόμενων σχολείων. Προσπαθούν να κατανοήσουν τη θεωρητική τεκμηρίωση των παιδαγωγικών και διδακτικών επιλογών των εκπαιδευτικών και δημιουργείται έτσι το ενδιαφέρον να αναζητήσουν και να συνδέσουν τις διδακτικές πρακτικές με τη θεωρητική τεκμηρίωση. Το καταστασιακό ενδιαφέρον έτσι που δημιουργείται στην Α Φάση της πρακτικής άσκησης μετατρέπεται προοδευτικά σε προσωπικό ενδιαφέρον στις επόμενες Φάσεις της πρακτικής άσκησης, καθώς οι φοιτητές προσπαθούν να συνδέσουν τα νεότερα θεωρητικά δεδομένα με νέες πρακτικές στην σχολική τάξη. Η διδασκαλία κατά την πρακτική άσκηση καθίσταται μία πρόκληση για τους φοιτητές. Έτσι, η «Διδακτική Μεθοδολογία και Πρακτική Άσκηση» είναι το μάθημα το οποίο εξασφαλίζει τη συνεχή επικοινωνία του Πανεπιστημίου με το σχολείο, τον τόπο της παραγωγής της επιστημονικής γνώσης (παιδαγωγικής και των άλλων επιστημών) με τον τόπο της αγωγής και της διδασκαλίας, τις σπουδές με το επάγγελμα. Μέσω αυτής της συνεχούς επικοινωνίας γίνεται πιο κατανοητή η θεωρία, αφού μπορεί να συσχετιστεί με την πραγματικότητα, αλλά και καλύτερη κατανόηση της πράξης με τη βοήθεια της θεωρίας. Επίσης μέσω αυτής της επικοινωνίας καθίσταται δυνατός ένας αμοιβαίος κριτικός έλεγχος και κριτική ανάλυση, αφενός μεν της θεωρίας από την πράξη ως προς την εγκυρότητά της και αφετέρου της πράξης από τη θεωρία για την ορθότητά της. Και αυτός ο αμοιβαίος έλεγχος ανοίγει προοπτικές βελτίωσης και για τη θεωρία και για την πράξη.

- Πώς έχει οργανωθεί η πρακτική άσκηση των φοιτητών του Τμήματος; Ποιά είναι η διάρκειά της; Υπάρχει σχετικός εσωτερικός κανονισμός;

Το πρόγραμμα της Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης πραγματοποιείται σε τρεις ξεχωριστές φάσεις με ίδιους στόχους, περιεχόμενα και τρόπο οργάνωσης. Ο τρόπος διεξαγωγής της πρακτικής άσκησης, η διάρκειά της, καθώς και κάθε λεπτομέρεια της λειτουργίας της καθορίζεται ρητώς στον Οδηγό Σπουδών του προγράμματος.

**Α' ΦΑΣΗ: Εισαγωγή στη θεωρία και πράξη του σχολείου και της διδασκαλίας
Στόχοι της Α' φάσης**

Η Α' φάση συνδυάζοντας θεωρητικό μάθημα στη Σχολή και πρακτική άσκηση ως παρατήρηση διδασκαλίας στο δημοτικό σχολείο, συσχετίζοντας δηλαδή τη θεωρητική γνώση με τη σχολική εμπειρία, αποβλέπει:

1. στην εξοικείωση του φοιτητή με τη σχολική τάξη και ζωή από τη θέση-προοπτική-σκοπιά του μελλοντικού δασκάλου,
2. στην εισαγωγή του φοιτητή σε συστηματική (επιστημονική) παρατήρηση και ανάλυση διδασκαλίας και
3. στην ευαισθητοποίηση του φοιτητή σε θέματα και προβλήματα της παιδαγωγικής και διδακτικής διαδικασίας.

Η Α' φάση αντλεί τα θέματά της τόσο από την ίδια την σχολική πράξη όσο και από

τους διάφορους κλάδους της παιδαγωγικής επιστήμης και κυρίως από τη Σχολική Παιδαγωγική.

Οργάνωση της Α' φάσης

Οι φοιτητές παρακολουθούν εναλλάξ θεωρητικό μάθημα στο πανεπιστήμιο (ανάπτυξη και συζήτηση ενός θέματος) και διδασκαλία στις τάξεις των πειραματικών κυρίως αλλά και άλλων συνεργαζόμενων σχολείων.

Η παρατήρηση διδασκαλίας γίνεται με συγκεκριμένους κάθε φορά στόχους που σχετίζονται με το θέμα του θεωρητικού μαθήματος. Ακολουθεί συζήτηση-ανάλυση διδασκαλίας στη Σχολή με βάση τις παρατηρήσεις των φοιτητών, τις οποίες έχουν ήδη επεξεργαστεί και καταγράφει σε ειδικό φύλλο παρατήρησης. Η συζήτηση γίνεται με την καθοδήγηση αποσπασμένων δασκάλων σε μικρές ομάδες (έως 15 φοιτητών), για να εξασφαλίζεται η δυνατότητα έκφρασης και η ενεργός συμμετοχή όλων των φοιτητών-μελών της ομάδας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν π.χ. είναι αδύνατη για διάφορους λόγους η παρατήρηση στο σχολείο ή όταν ενδεικνύται περισσότερο, γίνεται ανάλυση μαγνητοσκοπημένων διδασκαλιών στο πανεπιστήμιο (δειγματικές διδασκαλίες των αποσπασμένων δασκάλων ή διδασκαλίες φοιτητών της δεύτερης φάσης της Δι.Με.Π.Α.).

Έχοντας υπόψη ότι ολόκληρη η Πρακτική Άσκηση υπηρετεί τη σύνδεση θεωρίας πράξης, μπορούμε σχηματικά να παραστήσουμε τη σχέση θεωρίας-πράξης στη φάση αυτή ως ακολουθία της εξής μορφής: θεωρία (πραγμάτευση ενός θέματος)-πράξη (παρατήρηση διδασκαλίας)-θεωρία ανατροφοδοτημένη (συζήτηση του ίδιου θέματος υπό την προοπτική των καταγραφών της παρατήρησης διδασκαλίας). Το κέντρο βάρους σε αυτήν τη φάση παραμένει στη θεωρία, σε μια θεωρία όμως που ελέγχεται και δοκιμάζεται στην πράξη. Η συζήτηση-ανάλυση διδασκαλίας στις ομάδες και η διαπραγμάτευση του θέματος (παρουσίαση και συζήτηση) στο πανεπιστήμιο στην ολομέλεια των φοιτητών του συγκεκριμένου εξαμήνου διαρκούν συνολικά τρεις ώρες. Η παρακολούθηση διδασκαλίας στα σχολεία διαρκεί τουλάχιστον δύο διδακτικές ώρες.

Προς το τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται μία τουλάχιστον συνάντηση-συζήτηση στη Σχολή, στην οποία συμμετέχουν και οι δάσκαλοι των συνεργαζόμενων σχολείων, καθώς επίσης και οι σχολικοί σύμβουλοι και ο Διευθυντής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Υποχρεώσεις και αξιολόγηση του φοιτητή

Ο φοιτητής συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος. Η παρουσία είναι υποχρεωτική. Κάθε εβδομάδα παραδίδει συμπληρωμένο το σχετικό φύλλο παρατήρησης στον αποσπασμένο δάσκαλο υπεύθυνο της ομάδας του. Στο τέλος του εξαμήνου παραδίδει γραπτή εργασία με αντικείμενο σχετικό με ένα από τα θέματα που αναπτύχθηκαν και συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια του εξαμήνου. Για τη συγγραφή της εργασίας αξιοποιεί και τις σχετικές εμπειρίες από τις επισκέψεις στο σχολείο. Για την αξιολόγησή του συνεκτιμώνται η γραπτή εργασία, τα φύλλα παρατήρησης, το ενδιαφέρον και η ενεργός συμμετοχή του.

Την ευθύνη του προγράμματος της Α' φάσης έχει παιδαγωγός καθηγητής σε συνεργασία με αποσπασμένους δασκάλους.

Στην Α' φάση ο φοιτητής διαμορφώνει την προσωπική του θεωρία μέσα από την εξής διαδικασία: ακούει - παρατηρεί - περιγράφει - αναλύει - ερμηνεύει - συζητά. Θα πρέπει να τονιστεί, ότι η παρακολούθηση διδασκαλίας δεν έχει τον χαρακτήρα μαθητείας ούτε αποσκοπεί στην κριτική του παρατηρούμενου δασκάλου. Μέσω της παρατήρησης επιδιώκεται η ευαισθητοποίηση του φοιτητή σε θέματα και προβλήματα αγωγής και διδασκαλίας ανεξάρτητα από το πρόσωπο του συγκεκριμένου δασκάλου.

Β' ΦΑΣΗ: Διδακτική μαθημάτων του δημοτικού σχολείου

Η Β' φάση της Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης ολοκληρώνεται - σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών - σε τέσσερα εξάμηνα. Αρχίζει στο τέταρτο και τελειώνει στο έβδομο εξάμηνο. Περιλαμβάνει τη Διδακτική έξι μαθημάτων του δημοτικού σχολείου.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή του φοιτητή στη Διδακτική ενός μαθήματος είναι να έχει εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του στο ή στα αντίστοιχα υποχρεωτικά μαθήματα (προαπαιτούμενα).

Γενικότερη προϋπόθεση για τη συμμετοχή του φοιτητή στη Β' φάση είναι να έχει ολοκληρώσει την Α' φάση της Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης.

Στόχοι της Β' φάσης

Η Β' φάση της Δι.Με.Π.Α. αποβλέπει πρώτον στη βασική θεωρητική κατάρτιση του

φοιτητή στη Διδακτική κάθε μαθήματος και δεύτερον στην ανάπτυξη της ικανότητας του φοιτητή να σχεδιάζει με φαντασία, να διεξάγει με παιδαγωγικό τακτ και να αξιολογεί με αυτοκριτική διάθεση τη διδασκαλία του.

Οργάνωση και περιεχόμενα κάθε Διδακτικής

Κάθε Διδακτική περιλαμβάνει δύο μέρη: ένα θεωρητικό που πραγματοποιείται στο πανεπιστήμιο και διαρκεί τέσσερις εβδομάδες (5 εβδομάδες x 2 δίωρα την εβδομάδα = 8 δίωρα συνολικά) και ένα πρακτικό μέρος με διδασκαλίες στα δημοτικά σχολεία της πόλης και ανάλυση-αξιολόγηση των διδασκαλιών την Τετάρτη στο πανεπιστήμιο. Το πρακτικό μέρος διαρκεί τις υπόλοιπες οκτώ εβδομάδες του εξαμήνου και περιλαμβάνει τη δειγματική διδασκαλία του αποσπασμένου δασκάλου και τις διδασκαλίες των φοιτητών (7 εβδομάδες).

α. Θεωρητικό μέρος

Περιεχόμενα: Βιβλιογραφική ενημέρωση για τη Διδακτική του μαθήματος, αναγκαιότητα και σκοποί του μαθήματος, ιστορική εξέλιξη του μαθήματος, ψυχολογικές προϋποθέσεις του μαθητή, αναλυτικό πρόγραμμα του μαθήματος, στόχοι-περιεχόμενα, σχολικά εγχειρίδια κατά τάξη, μέθοδοι διδασκαλίας του μαθήματος (διάρθρωση της διδασκαλίας, μορφές εργασίας και επικοινωνίας), μέσα διδασκαλίας του μαθήματος και η χρήση τους, τρόποι αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών - έλεγχος επίτευξης των στόχων της διδασκαλίας και παρατήρηση και ανάλυση μαγνητοσκοπημένων διδασκαλιών.

β. Πρακτικό μέρος (σχεδιασμός, διεξαγωγή, ανάλυση και αξιολόγηση διδασκαλιών)

Το πρακτικό μέρος κάθε Διδακτικής περιλαμβάνει:

β.1 Δειγματική διδασκαλία του αποσπασμένου δασκάλου

β.1.1 Παρουσίαση του σχεδιασμού της διδασκαλίας

Ο αποσπασμένος δάσκαλος παρουσιάζει στους φοιτητές στο πανεπιστήμιο το σχεδιασμό μιας διδακτικής ενότητας, τον οποίο έχει ετοιμάσει σε συνεργασία με τον υπεύθυνο καθηγητή και αφού έχει γνωρίσει την τάξη στην οποία θα διδάξει.

β.1.2 Διεξαγωγή της διδασκαλίας

Ο αποσπασμένος δάσκαλος διδάσκει την ενότητα στο σχολείο και τον παρακολουθούν οι φοιτητές και ο υπεύθυνος καθηγητής. Η διδασκαλία μαγνητοσκοπείται. Πριν από τη δειγματική διδασκαλία ο αποσπασμένος δάσκαλος έχει διδάξει τις δύο τουλάχιστον προηγούμενες ενότητες.

β.1.3 Ανάλυση - αξιολόγηση της διδασκαλίας

Η ανάλυση και αξιολόγηση της διδασκαλίας γίνεται στο πανεπιστήμιο από τον ίδιο τον δάσκαλο, από τους φοιτητές και από τον υπεύθυνο καθηγητή (η βιντεοκασέτα προσφέρει πρόσθετες δυνατότητες ανάλυσης της διδασκαλίας).

β.2 Διδασκαλίες φοιτητών

β.2.1 Σχεδιασμός της διδασκαλίας

Ο φοιτητής σχεδιάζει μόνος του μια διδακτική ενότητα. Για το σκοπό αυτό επισκέπτεται την τάξη στην οποία θα διδάξει. Γνωρίζει μαθητές και δάσκαλο, παρακολουθεί τη διδασκαλία του συγκεκριμένου μαθήματος από το δάσκαλο (δύο τουλάχιστον διδακτικές ώρες και εάν είναι δυνατόν την τελευταία ενότητα πριν διδάξει ο ίδιος). Συγκεντρώνει στοιχεία και πληροφορίες που θα χρειαστεί για το σχεδιασμό της διδασκαλίας του (γνωστικό επίπεδο των μαθητών και περιπτώσεις παιδιών που έχουν ιδιαίτερες δυσκολίες στο μάθημα αυτό, στιλ μάθησης και διδασκαλίας, μέσα διδασκαλίας της τάξης ή και του σχολείου για τη συγκεκριμένη ενότητα κ.α.) και παίρνει την ενότητα που θα διδάξει.

Προετοιμάζεται ως προς το περιεχόμενο της ενότητας, κάνει τις μεθοδολογικές επιλογές του και διαρθρώνει τη διδασκαλία του.

Για το σχεδιασμό της διδασκαλίας του ο φοιτητής χρησιμοποιεί τις οδηγίες και το υπόδειγμα σχεδιασμού διδασκαλίας που δίδεται από τους υπεύθυνους της Διδακτικής του συγκεκριμένου μαθήματος. Το υπόδειγμα του σχεδιασμού αποτελεί ένα γενικό βοηθητικό διάγραμμα που έχει σκοπό όχι να περιορίσει αλλά να ωθήσει προς τον προσωπικό τρόπο οργάνωσης της διδασκαλίας εκ μέρους του φοιτητή.

β.2.2 Παρουσίαση του σχεδιασμού

Ο φοιτητής παρουσιάζει το σχεδιασμό στον αποσπασμένο δάσκαλο και τον συζητά μαζί του, ενδεχομένως τον τροποποιεί και τον συμπληρώνει με σκοπό την καλύτερη προετοιμασία του για τη διδασκαλία. Είναι υποχρεωμένος να έχει δύο τουλάχιστον συναντήσεις με τον αποσπασμένο δάσκαλο.

β.2.3 Διεξαγωγή της διδασκαλίας

Ο φοιτητής διδάσκει την ενότητα στο σχολείο. τον παρακολουθούν οι συμφοιτητές

της ομάδας του, ο υπεύθυνος αποσπασμένος δάσκαλος (εάν είναι δυνατόν ολόκληρη την ώρα) και ο αρμόδιος καθηγητής. Όταν κρίνεται αναγκαίο γίνεται και μαγνητοσκόπηση της διδασκαλίας.

β.2.4 Ανάλυση - αξιολόγηση της διδασκαλίας

Η ανάλυση και αξιολόγηση της διδασκαλίας του φοιτητή γίνεται στο πανεπιστήμιο από τον ίδιο, τους συμφοιτητές που τον παρακολούθησαν, τον αποσπασμένο δάσκαλο και τον υπεύθυνο καθηγητή. Η ανάλυση γίνεται διαφοροποιημένα ως προς τους στόχους, το περιεχόμενο, τη μέθοδο, τα μέσα κ.τ.λ.

Με αφορμή προβλήματα και δυσκολίες που συναντούν οι φοιτητές κατά το σχεδιασμό και κατά τη διεξαγωγή της διδασκαλίας τους γίνεται από τον καθηγητή και τους συνεργάτες του αποσπασμένους εκπαιδευτικούς ανάπτυξη θεμάτων που αναφέρονται τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη μεθοδολογία του συγκεκριμένου μαθήματος. Έτσι καλύπτονται κάποια κενά και συμπληρώνεται η θεωρητική κατάρτιση των φοιτητών στη Διδακτική του μαθήματος.

γ. Αξιολόγηση του μαθήματος

Η τελευταία συνάντηση του εξαμήνου αφιερώνεται στην αποτίμηση των εργασιών του εξαμήνου και στην αξιολόγηση του προγράμματος του μαθήματος (της συγκεκριμένης Διδακτικής) από όλους τους συμμετέχοντες και ιδιαίτερα από τους φοιτητές. Εκφράζονται οι κριτικές παρατηρήσεις για τους στόχους, τα περιεχόμενα και τον τρόπο οργάνωσης του μαθήματος, συνάγονται συμπεράσματα και γίνονται προτάσεις για τη βελτίωσή του.

Υποχρεώσεις του φοιτητή

Ο φοιτητής συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες. Η παρουσία είναι υποχρεωτική. Εάν λείπει σε πάνω από δύο θεωρητικά μαθήματα ή από τη δειγματική διδασκαλία του δασκάλου (παρουσίαση του σχεδιασμού, διεξαγωγή, αξιολόγηση της διδασκαλίας) επαναλαμβάνει το μάθημα.

Σχεδιάζει και διεξάγει μία τουλάχιστον διδασκαλία σε κάθε Διδακτική. Όταν είναι εφικτό από οργανωτικής πλευράς (συνήθως στο εαρινό εξάμηνο, γιατί συμμετέχουν στο μάθημα οι φοιτητές μόνο ενός εξαμήνου), σχεδιάζει σε συνεργασία με το δάσκαλο της τάξης και πραγματοποιεί και μια δεύτερη διδασκαλία. Μια δεύτερη διδασκαλία πραγματοποιεί όταν δεν είναι ικανοποιημένος ο ίδιος ή οι υπεύθυνοι του μαθήματος. Εάν δεν παρουσιάσει και συζητήσει το σχεδιασμό της διδασκαλίας του με τον υπεύθυνο δάσκαλο το αργότερο μία ημέρα πριν από τη διδασκαλία του, δεν επιτρέπεται να διδάξει. Εάν για οποιοδήποτε λόγο αδυνατεί να διδάξει, ενημερώνει το δάσκαλο της τάξης και τον υπεύθυνο αποσπασμένο δάσκαλο. Δεν επιτρέπεται να κάνει περισσότερες από μία διδασκαλίες την ίδια ημέρα. Μετά τη διδασκαλία του παραδίδει γραπτή εργασία με το σχεδιασμό και την αξιολόγηση της διδασκαλίας του (με έμφαση στην αξιολόγηση).

Αξιολόγηση του φοιτητή

Για την αξιολόγηση του φοιτητή συνεκτιμώνται: ο σχεδιασμός της διδασκαλίας του (κατοχή του αντικειμένου, διατύπωση στόχων, μεθοδολογικές επιλογές, επιλογή μέσων κ.τ.λ.), η διεξαγωγή της διδασκαλίας του σύμφωνα με κριτήρια ειδικού για κάθε μάθημα φύλλου αξιολόγησης, η γραπτή εργασία, η γραπτή ή προφορική εξέταση στο θεωρητικό μέρος της Διδακτικής του μαθήματος και η υπευθυνότητα, το ενδιαφέρον και η ενεργός συμμετοχή του στο μάθημα.

Η διεξαγωγή της διδασκαλίας δεν αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για τη βαθμολόγηση του φοιτητή, γιατί η διδασκαλία πέρα από το σχεδιασμό εξαρτάται και από πολλούς άλλους παράγοντες για τους οποίους δεν ευθύνεται και τους οποίους δεν μπορεί να ελέγξει ο φοιτητής. Η διδασκαλία δεν γίνεται για να βαθμολογηθεί ο φοιτητής, αλλά για να δοκιμάσει τις δυνάμεις του, να συγκρίνει σχεδιασμό και διεξαγωγή της διδασκαλίας, να προβληματιστεί και να συζητήσει με τους συμφοιτητές του και τους υπεύθυνους του μαθήματος επιμέρους θέματα της διδακτικής διαδικασίας, να αναπτύξει την κριτική ικανότητα, να διαμορφώσει κριτική συνείδηση και στάση. Την ευθύνη της Διδακτικής κάθε μαθήματος έχει ο αρμόδιος καθηγητής της Διδακτικής σε συνεργασία με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς.

Γ' ΦΑΣΗ: Ανάλυση παιδαγωγικού-διδακτικού έργου σε σχολική τάξη επί δύο εβδομάδες με θεωρητική προετοιμασία και ανατροφοδότηση

Η Γ' φάση της Δι.Με.Π.Α. πραγματοποιείται - σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών - στο 8^ο εξάμηνο. Η φάση αυτή περιλαμβάνει:

1. Θεωρητική ενημέρωση και προετοιμασία των φοιτητών στη Σχολή.

2. Πρακτική άσκηση σε δημοτικά σχολεία της πόλης και των κοινοτήτων της περιοχής, μία εβδομάδα σε πολυθέσιο και μία εβδομάδα σε ολιγοθέσιο σχολείο (γνωριμία με την τάξη, βαθμιαία ένταξη στο ημερήσιο πρόγραμμα εργασίας, ανάληψη της ευθύνης της τάξης και διδασκαλία όλων των μαθημάτων του ημερήσιου προγράμματος).

3. Συναντήσεις στο πανεπιστήμιο για συζήτηση των εμπειριών από την πρακτική άσκηση και ανάλυση παιδαγωγικών και διδακτικών προβλημάτων που αντιμετώπισαν οι φοιτητές κατά τη διδασκαλία τους.

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή στην Γ' φάση είναι η ολοκλήρωση της Β' φάσης (Διδακτική των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου).

Στην Γ' φάση της Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης αντιστοιχούν τέσσερις διδακτικές μονάδες (4 ΔΜ).

Στόχοι της Γ' φάσης

Στόχοι της τρίτης φάσης είναι:

- Να αποκτήσει ο φοιτητής άμεση εμπειρία της καθημερινής εργασίας και ζωής στο σχολείο.

- Να αναπτύξει την ικανότητα σχεδιασμού της διδασκαλίας κάτω από πραγματικές συνθήκες εργασίας αξιοποιώντας γνώσεις από τις προηγούμενες φάσεις της Δι.Με.Π.Α., από τα υπόλοιπα μαθήματα του προγράμματος σπουδών αλλά και την προσωπική φαντασία.

- Να αναπτύξει την ικανότητα υλοποίησης του σχεδιασμού της διδασκαλίας με μεθοδικότητα, αποτελεσματικότητα αλλά και ευελιξία.

- Να αναπτύξει την ικανότητα παιδαγωγικής αντιμετώπισης των προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας.

- Να αναπτύξει την ικανότητα της εξατομικευμένης αντιμετώπισης παιδιών που παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα μάθησης ή συμπεριφοράς.

- Να αναπτύξει την ικανότητα αυτοαξιολόγησης του έργου του.

- Να συνειδητοποιήσει τη μεγάλη παιδαγωγική ευθύνη του δασκάλου απέναντι στο παιδί, τις δυσκολίες αλλά και τις ευχάριστες πλευρές του έργου του.

- Να διευρύνει τον προσωπικό του ορίζοντα κατανόησης της παιδαγωγικής-διδακτικής διαδικασίας.

Οργάνωση της Γ' φάσης

Οι φοιτητές που συμμετέχουν στην Γ' φάση της Δι.Με.Π.Α. κατανέμονται σε ομάδες των 20-25 ατόμων. Το πρόγραμμα κάθε ομάδας πραγματοποιείται μέσα σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα (για λόγους πρακτικούς και διδακτικούς) και περιλαμβάνει τα εξής:

α. Συναντήσεις στο πανεπιστήμιο

Αρχικά πραγματοποιούνται δύο τρίωρες συναντήσεις στη Σχολή. Οι υπεύθυνοι παιδαγωγοί και αποσπασμένοι δάσκαλοι παρουσιάζουν το πρόγραμμα της Γ' φάσης. Ενημερώνουν τους φοιτητές σε θέματα διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου (ωρολόγιο πρόγραμμα, διεύθυνση, σύλλογος διδασκόντων, υπηρεσιακά καθήκοντα, σχέση με το σχολικό σύμβουλο, με τη Διεύθυνση της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με την τοπική αυτοδιοίκηση, με τους γονείς, κ.α.). Υπενθυμίζουν τους τρόπους συλλογής στοιχείων και πληροφοριών για την τάξη ως ομάδα αλλά και για κάθε παιδί ατομικά (παρατήρηση, συνομιλία με το δάσκαλο της τάξης και με το παιδί, έλεγχος προόδου κάθε παιδιού, παιχνίδια με τα παιδιά στο διάλειμμα κ.α.). Ενημερώνουν τους φοιτητές σχετικά με τον προγραμματισμό της διδασκαλίας σε μακροεπίπεδο (ετήσιος προγραμματισμός, τριμηνιαίος προγραμματισμός). Στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης της Γ' φάσης οι φοιτητές μπορούν να ασκηθούν στην κατάρτιση μόνο εβδομαδιαίου προγράμματος. Ο προγραμματισμός αυτός μπορεί να συμπεριλαμβάνει πέρα από το σχεδιασμό της διδασκαλίας και τη διοργάνωση σχολικών εκδηλώσεων (επίσκεψη σε ένα μουσείο, σε μια έκθεση, στο εργαστήριο ενός καλλιτέχνη, σε μια βιοτεχνία ή σε ένα εργοστάσιο κ.α.), μιας εκπαιδευτικής εκδρομής, μιας συνάντησης με τους γονείς κ.α.

Κατά την πρώτη συνάντηση γίνεται επίσης και η κλήρωση των τάξεων στις οποίες θα διδάξει κάθε φοιτητής με δυνατότητα αμοιβαίας αλλαγής.

β. Γνωριμία με την τάξη του πολυθέσιου σχολείου στην οποία θα διδάξει ο φοιτητής και βαθμιαία ένταξη του στο σχολικό ημερήσιο πρόγραμμα εργασίας:

Ο φοιτητής επισκέπτεται την τάξη στην οποία θα διδάξει. Την πρώτη μέρα παρακολουθεί τη διδασκαλία των μαθημάτων από το δάσκαλο της τάξης και συγκεντρώνει στοιχεία και πληροφορίες που θα του χρειαστούν για το σχεδιασμό της διδασκαλίας του. Τη

δεύτερη μέρα διδάσκει μία ενότητα ενός μαθήματος της επιλογής του, παρακολουθεί τα υπόλοιπα μαθήματα και σε ορισμένες φάσεις της διδακτικής διαδικασίας μπορεί, αφού έχει συνεννοηθεί με το δάσκαλο της τάξης, να συμμετέχει σε αυτήν. Όταν τα παιδιά εργάζονται, μπορεί να καθίσει δίπλα σε έναν αδύνατο μαθητή και να τον βοηθά π.χ. κατά τη διάρκεια του «σκέφτομαι και γράφω» ή στην επίλυση ενός προβλήματος. Όταν τα παιδιά εργάζονται σε ομάδες, μπορεί να συμμετέχει διακριτικά στις εργασίες της ομάδας ως μέλος της. Την τρίτη μέρα διδάσκει δύο μαθήματα της επιλογής του και τις υπόλοιπες ώρες παρακολουθεί και συμμετέχει όπως την προηγούμενη μέρα.

γ. Ανάλυση διδακτικού έργου για μία εβδομάδα σε πολυθέσιο σχολείο:

Ο φοιτητής καταρτίζει το εβδομαδιαίο πρόγραμμα (ενότητες που θα διδάξει σε κάθε μάθημα και λοιπές σχολικές εκδηλώσεις). Με βάση αυτό σχεδιάζει, πραγματοποιεί και αξιολογεί τη διδασκαλία των μαθημάτων κάθε μέρας επί πέντε συνεχόμενες ημέρες.

δ. Συναντήσεις στο πανεπιστήμιο:

Ακολουθούν δύο τρίωρες συναντήσεις στο πανεπιστήμιο. Φοιτητές, αποσπασμένοι δάσκαλοι και παιδαγωγοί καθηγητές συζητούν τις εμπειρίες των φοιτητών από την πρακτική άσκηση στο πολυθέσιο σχολείο, ανακοινώνουν τις παρατηρήσεις τους και αναλύουν τα παιδαγωγικά-διδακτικά προβλήματα που προέκυψαν κατά τη διδασκαλία. Επίσης γίνεται η ενημέρωση των φοιτητών για τη λειτουργία και τις ιδιαιτερότητες των ολιγοθέσιων σχολείων και δίνονται οδηγίες για το σχεδιασμό και την οργάνωση της διδασκαλίας σε αυτά.

ε. Γνωριμία με τις τάξεις του ολιγοθέσιου σχολείου στις οποίες θα διδάξει ο φοιτητής και βαθμιαία ένταξη του στο ημερήσιο πρόγραμμα εργασίας

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως στο πολυθέσιο σχολείο.

στ. Ανάλυση διδακτικού έργου επί μία εβδομάδα σε ολιγοθέσιο σχολείο

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως στο πολυθέσιο σχολείο.

ζ. Συναντήσεις στο πανεπιστήμιο:

Ακολουθούν δύο τρίωρες συναντήσεις στο πανεπιστήμιο. Συζητούνται οι εμπειρίες και τα προβλήματα από την πρακτική άσκηση στα ολιγοθέσια σχολεία. Στην τελευταία συνάντηση καλούνται για συμμετοχή στη συζήτηση και οι δάσκαλοι των συνεργαζόμενων σχολείων.

Το πρόγραμμα της Γ' φάσης διαρκεί για κάθε ομάδα φοιτητών τέσσερις εβδομάδες. Κατά τη διάρκεια των δύο εβδομάδων διδασκαλίας οι φοιτητές απαλλάσσονται από την παρακολούθηση των μαθημάτων στη Σχολή εκτός από την παρακολούθηση της Δ' φάσης της Δι.Με.Π.Α.

Αυτονόητο και βασική προϋπόθεση για την επιτυχία του προγράμματος αποτελεί η στενή συνεργασία του φοιτητή με το δάσκαλο της τάξης καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης.

Οι υπεύθυνοι παιδαγωγοί καθηγητές και αποσπασμένοι δάσκαλοι κατά τη διάρκεια των δύο εβδομάδων διδασκαλίας επισκέπτονται τις τάξεις στις οποίες ασκούνται οι φοιτητές, παρακολουθούν τη διδασκαλία τους, συζητούν στα διαλείμματα τα διάφορα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές, τους συμβουλεύουν και τους συμπαρίστανται. Επίσης διαπιστώνουν τυχόν ελλείψεις στην κατάρτιση των φοιτητών με σκοπό την ανατροφοδότηση της «Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης» αλλά και άλλων μαθημάτων του προγράμματος σπουδών.

Ο αποσπασμένος δάσκαλος παραμένει στην τάξη του ασκούμενου φοιτητή και προσφέρει τη βοήθειά του καθ' όλη τη διάρκεια του ημερήσιου προγράμματος. Κάθε φοιτητής παρακολουθείται μια μέρα στο πολυθέσιο και μια μέρα στο ολιγοθέσιο σχολείο από άλλον κάθε φορά αποσπασμένο δάσκαλο.

Υποχρεώσεις του φοιτητή

Ο φοιτητής συμμετέχει σε όλες τις δραστηριότητες του προγράμματος. Τηρεί ημερολόγιο Δι.Με.Π.Α., στο οποίο κρατά σημειώσεις από τις συναντήσεις στο πανεπιστήμιο, γράφει τις παρατηρήσεις και τις πληροφορίες από τις ημέρες παρακολούθησης και γνωριμίας με την τάξη, το σχεδιασμό και την αξιολόγηση του έργου του (σχεδιασμός διδασκαλίας των μαθημάτων μιας ημέρας, εβδομαδιαίος προγραμματισμός) και οτιδήποτε έχει σχέση, άμεση ή έμμεση, με την Γ' φάση της Δι.Με.Π.Α.

Αξιολόγηση του φοιτητή

Η αξιολόγηση του φοιτητή γίνεται με βάση τη διδασκαλία στη σχολική τάξη (ο

σχεδιασμός από το ημερολόγιο πρακτικής άσκησης και η διεξαγωγή με τη βοήθεια ειδικού για την Γ' φάση φύλλου αξιολόγησης διδασκαλίας του φοιτητή), τη γραπτή εργασία και το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή του στις συναντήσεις στο πανεπιστήμιο. Την ευθύνη της Γ' φάσης έχουν παιδαγωγοί καθηγητές σε συνεργασία με αποσπασμένους δασκάλους.

- Ποιες είναι οι κυριότερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών;

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζει το Τμήμα στην οργάνωση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών αφορούν κυρίως στον μικρό αριθμό αποσπασμένων εκπαιδευτικών οι οποίοι λειτουργούν ως «μέντορες» στην πρακτική άσκηση. Ο ολοένα αυξανόμενος αριθμός των φοιτητών σε σχέση με την μείωση των αποσπασμένων εκπαιδευτικών δημιουργεί δυσχέρειες στη λειτουργία της πρακτικής άσκησης, παρά το γεγονός ότι στο Τμήμα υπάρχουν μέλη ΔΕΠ υπεύθυνα για τη λειτουργία της (με αντικείμενο τη Διδακτική Μεθοδολογία και τη Σχολική Παιδαγωγική) αλλά και μέλος ΕΕΔΙΠ.

- Σε ποιές ικανότητες εφαρμογής γνώσεων στοχεύει η πρακτική άσκηση; Πόσο ικανοποιητικά κρίνετε τα αποτελέσματα; Πόσο επιτυχής είναι η εξοικείωση των ασκουμένων με το περιβάλλον του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Μέσα από τη διαρκή σύνδεση της θεωρητικής γνώσης με την εμπειρία από την πράξη θα πρέπει ο φοιτητής σε όλη τη διάρκεια των σπουδών του να διαμορφώνει σταδιακά μια προσωπική ενιαία θεωρία αγωγής και διδασκαλίας, η οποία θα τον καθιστά όλο και πιο ικανό για ενσυνείδητη, αποτελεσματική, ανανεωτική και με μια λέξη υπεύθυνη προσωπική πράξη αγωγής και διδασκαλίας. Αυτή η θεωρία καθιστά τον φοιτητή ικανό, όπως αναφέραμε προηγουμένως, για ενσυνείδητη, αποτελεσματική, ανανεωτική, άρα υπεύθυνη πράξη. **Ενσυνείδητη** είναι η διδασκαλία όταν, ο δάσκαλος, κατέχει το αντικείμενο και έχει συνειδητοποιήσει τη μορφωτική αξία αυτού. Όταν καθορίζει και διατυπώνει με σαφήνεια τους στόχους της διδασκαλίας. Όταν επιλέγει την κατάλληλη για το συγκεκριμένο αντικείμενο μέθοδο. Όταν ελέγχει εάν επιτυγχάνονται οι στόχοι της διδασκαλίας. Όταν λαμβάνει υπόψη του τις συνθήκες διδασκαλίας και τις προϋποθέσεις μάθησης των μαθητών του. **Αποτελεσματική** είναι η διδασκαλία όταν, ο δάσκαλος δημιουργώντας ευνοϊκή για μάθηση ατμόσφαιρα πραγματοποιεί με παιδαγωγικό τακτ τη σχεδιασμένη διδασκαλία και επιτυγχάνει τους στόχους τους οποίους έθεσε για τους μαθητές του. Η σχεδιασμένη διδασκαλία δεν ταυτίζεται ποτέ με την πραγματοποιούμενη. Από αυτήν την εμπειρία και τη διαπίστωση προκύπτει η ανάγκη για σύγκριση και αναλογισμό, για αξιολόγηση της διδασκαλίας: Τι δεν πήγε καλά και γιατί; Τι θα έπρεπε να αποφύγω οπωσδήποτε στο εξής; Μήπως θα έπρεπε να συμπληρώσω τις γνώσεις μου στο συγκεκριμένο αντικείμενο; Μήπως θα μπορούσα να δοκιμάσω μία νέα μέθοδο, να αξιοποιήσω ορισμένα στοιχεία από εναλλακτικά διδακτικά μοντέλα; Μήπως θα μπορούσα να προχωρήσω ακόμη και σε επιστημονική διερεύνηση ενός συγκεκριμένου προβλήματος το οποίο συνάντησα κατά τη διδασκαλία; Μια τέτοια θεωρητική ενασχόληση η οποία ξεκινά χάριν και στα πλαίσια της αξιολόγησης της διδασκαλίας οδηγεί σε μία ανανέωση, ένα ξανάνωμα του δασκάλου και σε **ανανεωτική** διδασκαλία. Η διδασκαλία είναι **υπεύθυνη** όταν, είναι ενσυνείδητη, αποτελεσματική και ανανεωτική. Η δύναμη και επιθυμία για ενσυνείδητη, αποτελεσματική και ανανεωτική διδασκαλία πηγάζει από τη συνείδηση της παιδαγωγικής ευθύνης του δασκάλου απέναντι στο παιδί, στην νέα γενιά και απέναντι στην κοινωνία.

Ο φοιτητής εγκαταλείποντας το παιδαγωγικό τμήμα ως πτυχιούχος θα πρέπει να έχει αποκτήσει επαγγελματική αυτοπεποίθηση, να αισθάνεται ικανός να αναλάβει διδακτικό και παιδαγωγικό έργο, δηλαδή να σχεδιάζει με φαντασία, να διεξάγει με μεθοδικότητα, αποτελεσματικότητα και παιδαγωγικό τακτ και να αξιολογεί με αυτοκριτική διάθεση τη διδασκαλία του. Η διαμόρφωση της προσωπικής θεωρίας αγωγής και διδασκαλίας εκ μέρους του φοιτητή στο Παιδαγωγικό Τμήμα προϋποθέτει και απαιτεί την αποδόμηση της προσωπικής θεωρίας αγωγής και διδασκαλίας εκ μέρους του φοιτητή την οποία έχει διαμορφώσει κυρίως από την εμπειρία του ως μαθητή και την επαναδόμησή της με βάση τις σύγχρονες θεωρίες της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της διδακτικής.

Η Δι.Με.Π.Α. συμβάλλει και στη θεωρητική κατάρτιση του φοιτητή, εφόσον η θεωρητική γνώση παίρνει νόημα και περιεχόμενο μόνο όταν σχετίζεται με τη πράξη. Ειδικότερα, ο φοιτητής παρακολουθεί τα θεωρητικά μαθήματα παιδαγωγικής κατάρτισης (βασικής κυρίως στα πρώτα 4-5 εξάμηνα και παιδαγωγικής εμβάθυνσης κυρίως στα ανώτερα εξάμηνα) καθώς επίσης και τα μαθήματα των ειδικών επιστημών και της

διδασκαλίας τους. Με τα μαθήματα παιδαγωγικής κατάρτισης διευρύνεται ο ορίζοντας κατανόησης του φαινομένου της αγωγής και διδασκαλίας. Με τα μαθήματα των ειδικών επιστημών και της διδασκαλίας τους ο φοιτητής διευρύνει και εμβαθύνει τις γνώσεις του στα αντικείμενα διδασκαλίας των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου. Βέβαια τα μαθήματα και των δύο κατηγοριών έχουν την ιδιαίτερη αξία τους για τη γενική μόρφωση αλλά και την εξέλιξη της προσωπικότητας του φοιτητή.

Παράλληλα ο φοιτητής συμμετέχει στο πρόγραμμα της «Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης». Το πρόγραμμα αυτό πραγματοποιείται σε τρεις ξεχωριστές φάσεις με ιδίους στόχους, περιεχόμενο και τρόπο οργάνωσης. Κάθε τμήμα του προγράμματος περιλαμβάνει πάντα ένα θεωρητικό και ένα πρακτικό μέρος. Στο θεωρητικό μέρος γίνεται προσπάθεια να επιλεγούν οι σημαντικότερες γνώσεις από τα θεωρητικά μαθήματα και να αξιοποιηθούν για τη διαμόρφωση μιας ενιαίας θεωρίας αγωγής και διδασκαλίας. Αυτή προσφέρεται στον φοιτητή για να μπορέσει να διευρύνει τις γνώσεις του, να αναθεωρήσει τις αντιλήψεις του, να εξετάσει κριτικά πιθανές προκαταλήψεις του και ενδεχομένως να τις απορρίψει. Με τη συνεχή αλληλεπίδραση θεωρίας και πράξης και με βαθμιαία αύξηση της δραστηριότητας και της αυτενέργειας του ο φοιτητής αποκτά όλο και περισσότερες προσωπικές εμπειρίες, τις οποίες συστηματοποιεί, συνενώνει και τις ανάγει στο θεωρητικό επίπεδο, σχηματίζει δηλαδή τη δική του προσωπική θεωρία αγωγής και διδασκαλίας.

Το πρόγραμμα της πρακτικής άσκησης κρίνεται ως βαθύτατα φιλοσοφημένο και σωστά δομημένο. Εισάγει τον υποψήφιο εκπαιδευτικό στο διδασκαλικό κλίμα με ομαλό και σαφή τρόπο. Γνωρίζει σταδιακά το σχολείο, φωτογραφίζει το δάσκαλο και το έργο του και στη συνέχεια του δίδεται η ευκαιρία να έρθει σε ουσιαστική επαφή με την πράξη. Η επαφή αυτή ξεκινώντας από το Γ' εξάμηνο σπουδών δίνει κίνητρα για ενδιαφέρουσες και ποιοτικότερες σπουδές. Κάθε χρόνο πραγματοποιείται μία συνάντηση τουλάχιστον στην οποία συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί των συνεργαζόμενων σχολείων, οι εμπλεκόμενοι με την πρακτική άσκηση καθηγητές και αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί στην οποία συζητώνται τα αποτελέσματά της και εντοπίζονται τα τυχόν προβλήματα που εμφανίστηκαν και προτείνονται τρόποι για να διορθωθούν.

- Συνδέεται το αντικείμενο απασχόλησης κατά την πρακτική άσκηση με την εκπόνηση πτυχιακής / διπλωματικής εργασίας;

Οι πτυχιακές εργασίες που αναλαμβάνονται δεν συνδέονται με την πρακτική άσκηση των φοιτητών. Ωστόσο, σε αρκετές περιπτώσεις τα θέματα των πτυχιακών εργασιών σχετίζονται με ζητήματα διδακτικής μεθοδολογίας.

- Δημιουργούνται με την πρακτική άσκηση ευκαιρίες για μελλοντική απασχόληση των πτυχιούχων;

Ο κύριος όγκος των αποφοίτων ενός Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης απασχολούνται μελλοντικά στη Δημόσια εκπαίδευση. Ο τρόπος που γίνονται οι προσλήψεις (μέσω ΑΣΕΠ ή ως αναπληρωτές με την σειρά προτεραιότητας) δε φαίνεται να λαμβάνουν υπόψη τους την εμπειρία που αποκτούν οι φοιτητές κατά την πρακτική τους άσκηση. Ωστόσο, η εμπειρία τους αυτή τους βοηθά στην επαγγελματική τους επάρκεια αλλά και τους δίνει ένα πλεονέκτημα στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ μια και έχουν αποκτήσει προσωπικές εμπειρίες σχολείου μέσα από αυτήν κατά τα τρία χρόνια που εμπλέκονται στην πρακτική άσκηση στη διάρκεια των σπουδών τους. Επίσης, εκτός από τη απασχόληση στη Δημόσια Εκπαίδευση οι τελειόφοιτοι του Τμήματός μας φαίνεται ότι προτιμούνται στην Ιδιωτική Εκπαίδευση, ενώ και τα σχόλια που φτάνουν στο Τμήμα ως ανατροφοδότηση από τους προϊσταμένους και τους εργοδότες των πτυχιούχων μας (διευθυντές δημοσίων σχολείων αλλά και ιδιωτικών) είναι ιδιαίτερα θετικά λόγω της βαρύτητας που έχει δοθεί στην ποιότητα της πρακτικής άσκησης.

- Έχει αναπτυχθεί δίκτυο διασύνδεσης του Τμήματος με κοινωνικούς, πολιτιστικούς ή παραγωγικούς φορείς με σκοπό την πρακτική άσκηση των φοιτητών;

Το Τμήμα έχει συνάψει σχέσεις συνεργασίας με όλα τα σχεδόν τα σχολεία της ευρύτερης περιοχής τα οποία και εμπλέκονται στην πρακτική άσκηση δεχόμενα τους φοιτητές μας να κάνουν την πρακτική τους άσκηση σε αυτά.

- Ποιες πρωτοβουλίες αναλαμβάνει το Τμήμα προκειμένου να δημιουργηθούν θέσεις απασχόλησης φοιτητών (σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο);

Πέρα από την πρακτική άσκηση των φοιτητών το Τμήμα συμμετέχει σε πρόγραμμα (ΕΣΠΑ) που στοχεύει στην πρακτική άσκηση των φοιτητών σε φορείς άλλους από τα σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ώστε οι φοιτητές να έρθουν σε επαφή με άλλους φορείς που θα μπορούσαν να εργαστούν αλλά και οι φορείς να γνωρίσουν τις δυνατότητες των φοιτητών μας. Την τρέχουσα ακαδημαϊκή χρονιά 34 φοιτητές και φοιτήτριες απασχολήθηκαν σε 14 φορείς για έναν περίπου μήνα με στόχο τη σύνδεση των γνώσεών και των δεξιοτήτων τους με άλλους περιοχές που θα μπορούσαν να εργαστούν μελλοντικά.

- Υπάρχει στενή συνεργασία και επαφή μεταξύ των εκπαιδευτικών / εποπτών του Τμήματος και των εκπροσώπων του φορέα εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης;

Υπάρχει στενή συνεργασία με το Διευθυντή Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, με τους Σχολικούς Συμβούλους, με τους Διευθυντές των σχολικών μονάδων, με τους εκπαιδευτικούς όλων των συνεργαζόμενων σχολείων, με τον τοπικό σύλλογο δασκάλων. Αυτό επιτυγχάνεται με τακτικές ενημερωτικές συναντήσεις και επισκέψεις στα σχολεία, καθώς και με τακτική αλληλογραφία. Στο τέλος κάθε ακαδημαϊκού έτους γίνεται η αποτίμηση της πρακτικής άσκησης με τη συμμετοχή όλων των φορέων, άρα και των διευθυντών και δασκάλων των συνεργαζόμενων σχολείων.

- Υπάρχουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης; Ποιες;

Τα συνεργαζόμενα σχολεία ως φορείς εκτέλεσης της πρακτικής άσκησης απαιτούν συνέπεια των μελών ΔΕΠ του Παιδαγωγικού Τμήματος στην οργάνωση και εκτέλεση του προγράμματος της πρακτικής άσκησης, καλή προετοιμασία των φοιτητών που αναλαμβάνουν διδακτικό έργο στα σχολεία τους. Επίσης, η συνέπεια από μέρους των φοιτητών στις υποχρεώσεις τους αλλά και σεβασμός στις αρχές και στο πρόγραμμα των σχολείων. Τα συνεργαζόμενα σχολεία επίσης θα πρέπει πληρούν τις προϋποθέσεις συνεργασίας, και παρουσίαση καλών διδακτικών πρακτικών προς τους φοιτητές, και προσαρμογή των ωρολογίων προγραμμάτων τους στις ανάγκες των αντίστοιχων μαθημάτων της πρακτικής άσκησης.

- Πώς παρακολουθούνται και υποστηρίζονται οι ασκούμενοι φοιτητές;

Τους ασκούμενους φοιτητές παρακολουθούν και υποστηρίζουν καθ' όλη τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης τα υπεύθυνα μέλη ΔΕΠ και σε μεγάλο και καθοριστικό βαθμό οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί από την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών⁴

3.2.1 Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

**Επιστήμες της αγωγής και Νέες Τεχνολογίες.
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα στις Επιστήμες της αγωγής**

- 1^η Κατεύθυνση: Σχολική Παιδαγωγική και Νέες Τεχνολογίες
2^η Κατεύθυνση: Ανθρωπιστικές σπουδές και Νέες Τεχνολογίες
3^η Κατεύθυνση: Θετικές επιστήμες και Νέες Τεχνολογίες

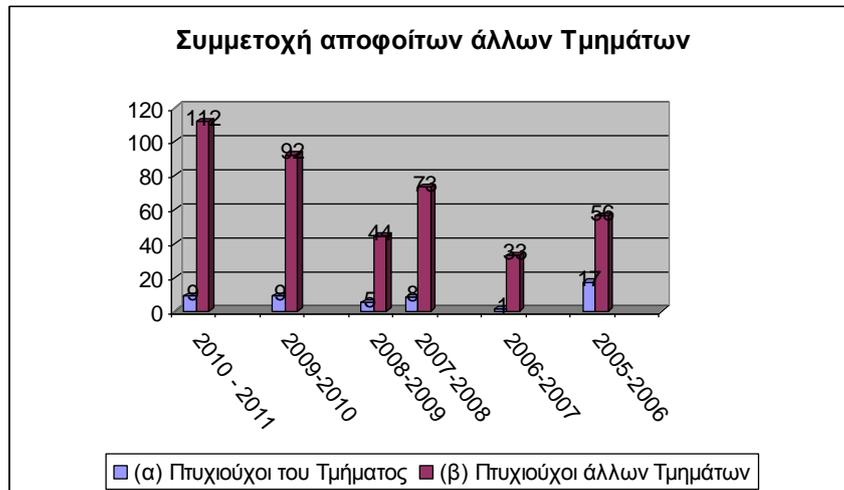
3.2.2 Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.⁵

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

3.2.3 Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

- **Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;**

Ο βαθμός ανταπόκρισης στους στόχους του τμήματος είναι πολύ μεγάλος γιατί το αντικείμενο του ΠΜΣ αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος των αποφοίτων του ΠΜΣ οι οποίοι θέλουν: α) να βελτιώσουν τις επιδόσεις τους στο σχολείο, β) να μετεξελιχτούν σε στελέχη της εκπαίδευσης και γ) να αποκτήσουν παιδαγωγική κατάρτιση. Αυτό πιστοποιείται και από τον βαθμό συμμετοχής στο πρόγραμμα αποφοίτων πολλών και διαφορετικών σχολών.

- **Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;**

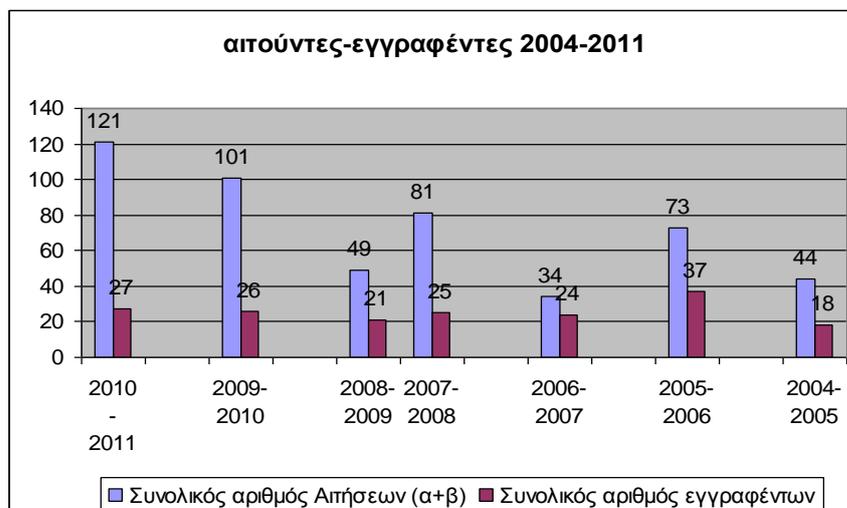
Το ΠΜΣ του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας αξιολογείται στο πλαίσιο της ετήσιας αξιολόγησης με κριτήρια:

⁴ Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για καθένα από τα ΠΜΣ.

⁵ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

α) τον αριθμό των αιτούντων να εγγραφούν σε σχέση με όσους τελικά εγγράφονται

Γράφημα 1

β) τον αριθμό των αποφοίτων του σε σχέση με τον αριθμό των εγγραφέντων

Γράφημα 2

• Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Σπουδών;

- A) από την ιστοσελίδα του Τμήματος
- B) Από την ιστοσελίδα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας
- Γ) Από ιστοσελίδες εκπαιδευτικού περιεχομένου πανελλαδικής εμβέλειας

• Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν τίτλο Μεταπτυχιακών Σπουδών από το Τμήμα;

Η επαγγελματική πορεία των αποφοίτων του ΠΜΣ αξιολογείται μέσα από τις ετήσιες εκθέσεις των Επιτροπών αξιολόγησης. Επίσης, παρακολουθείται μέσω της τηλεφωνικής επαφής με τους αποφοίτους. Ωστόσο, οι περισσότεροι απόφοιτοι του προγράμματος είναι, ήδη, εργαζόμενοι όταν φοιτούν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος. Η δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και οι προσλήψεις των εκπαιδευτικών σχετίζονται σε μικρό βαθμό με την κατοχή μεταπτυχιακών

τίτλων σπουδών. Ωστόσο, ως επιπλέον κίνητρο φοίτησης στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματός μας θεωρείται το ότι ο μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών εξασφαλίζει την παιδαγωγική επάρκεια των υποψηφίων εκπαιδευτικών που είναι απόφοιτοι καθηγητικών σχολών και απαιτείται από τη σχετική εκπαιδευτική νομοθεσία (Μάιος 2010) για την πρόσληψη των εκπαιδευτικών στα δημόσια σχολεία.

3.2.4 Πώς κρίνετε τη δομή, τη συνεκτικότητα και τη λειτουργικότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;⁶

- **Ποιό είναι το ποσοστό των μαθημάτων κορμού / ειδίκευσης / κατευθύνσεων στο σύνολο των μαθημάτων;**

Το ΠΜΣ αρθρώνεται μέσα από 3 κατευθύνσεις: την κατεύθυνση της Σχολικής Παιδαγωγικής, την κατεύθυνση των Ανθρωπιστικών σπουδών και την κατεύθυνση των Θετικών επιστημών. Υπάρχουν στο Α εξάμηνο 4 κοινά υποχρεωτικά μαθήματα για τις τρεις κατευθύνσεις. Στο Β' και Γ' εξάμηνο διδάσκονται ένα κοινό μάθημα και δύο μαθήματα κατεύθυνσης ανά εξάμηνο.

- **Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;**

Η κατανομή του χρόνου μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων και άλλων δραστηριοτήτων είναι σε συνάρτηση με το μάθημα. Ωστόσο, σε όλα τα μαθήματα αναπτύσσονται περιβάλλοντα μάθησης στα οποία συνδυάζονται η θεωρητική διδασκαλία, οι ασκήσεις, τα εργαστήρια και η ομαδική εργασία.

- **Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;**

Κατά το Α' εξάμηνο Σπουδών υπάρχουν κοινά μαθήματα για όλες τις κατευθύνσεις τα οποία επιχειρούν να εισαγάγουν τους φοιτητές σε βασικά γνωστικά αντικείμενα της εκπαιδευτικής και παιδαγωγικής έρευνας. Στα εξάμηνα Β' και Γ' οι φοιτητές παρακολουθούν μαθήματα ειδίκευσης (ανάλογα με την κατεύθυνση στην οποία έχουν εισαχθεί) και στο Δ' εξάμηνο σπουδών εκπονείται η διπλωματική εργασία. Η ύλη οργανώνεται με ευθύνη των διδασκόντων υπό το συντονισμό της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

Δεν εμφανίζονται επικαλύψεις στην ύλη των μαθημάτων, αν και μεταξύ ορισμένων εξ αυτών υπάρχει σχετική συνάφεια. Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος κάθε χρόνο μελετά συστηματικά τη λειτουργία του προγράμματος και θέτει προς συζήτηση στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύθεσης ζητήματα που αφορούν σε επανεκτίμηση ή αναπροσαρμογή των μαθημάτων.

- **Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;**

Δεν υπάρχει σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων για τη φοίτηση στα τρία πρώτα εξάμηνα σπουδών. Ωστόσο, η ανάληψη της ευθύνης για την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας γίνεται μόνο εφόσον οι φοιτητές έχουν εξεταστεί επιτυχώς σε όλα τα μαθήματα των τριών πρώτων εξαμήνων.

3.2.5 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

- **Εφαρμόζονται, και σε ποιά έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;**

⁶ Συμπληρώστε τους Πίνακες 13.1 και 13.2.

Αξιολογούνται: α) η συμμετοχή, β) η προφορική παρουσίαση άρθρων ή σύγχρονων θεμάτων, γ) η γραπτή και προφορική παρουσίαση εργασιών, δ) μικρή έρευνα ε) η τελική γραπτή εργασία. Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων δίνεται η δυνατότητα ανατροφοδότησης από τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες αλλά και από όλους τους μεταπτυχιακούς ώστε να εξασφαλίζει μία αξιόπιστη και έγκυρη διαδικασία.

• Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;

Για τον τελικό βαθμό του εξαμηνιαίου μαθήματος ο διδάσκων θα πρέπει να συνυπολογίζει την επίδοση του μεταπτυχιακού φοιτητή στη γραπτή εργασία ή/και στην προφορική εξέτασή του (60%)· την επιμέλεια με την οποία ο φοιτητής επιτέλεσε τα καθήκοντά του κατά τη διεξαγωγή των μαθημάτων (20%)· και την ενεργή συμμετοχή του στα σεμινάρια καθώς και στις παρουσιάσεις εργασιών των συμφοιτητών του (20%).

Ο τελικός βαθμός επίδοσης του φοιτητή προκύπτει από το άθροισμα των βαθμών των επιμέρους μαθημάτων, πολλαπλασιαζόμενων επί τον αριθμό διδακτικών μονάδων του κάθε μαθήματος, διαιρούμενο δια του 38, δηλαδή του συνόλου των διδακτικών μονάδων.

• Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποιά είναι αυτή;

Η ετήσια αξιολόγηση του μεταπτυχιακού διενεργείται από ειδική Επιτροπή. Επίσης, οι συμμετέχοντες φοιτητές αξιολογούν την εξεταστική διαδικασία μετά τη λήξη του μαθήματος και υπάρχει από την πλευρά τους ανατροφοδότηση, η οποία και λαμβάνεται υπόψη από τους διδάσκοντες.

• Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;

Όταν ο μεταπτυχιακός φοιτητής καταλήξει στο θέμα της διπλωματικής εργασίας του μετά από τη σχετική ωρίμανση (συζητήσεις με τους διδάσκοντες), το υποβάλλει (γραπτώς και με τις αναγκαίες επεξηγήσεις) στην Σ.Ε. προς τελική έγκριση, η οποία και το υποβάλλει στη ΓΣΕΣ του ΠΤΔΕ για την τελική έγκριση και για τη συμπλήρωση των λοιπών βαθμολογητών. Η τελευταία έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον μεταπτυχιακό φοιτητή περισσότερες σχετικές πληροφορίες (προφορικές ή γραπτές) ή να αντιπροτείνει την μερική τροποποίηση του θέματος ή και την αλλαγή του.

Ο μεταπτυχιακός φοιτητής έχει το δικαίωμα να ζητήσει από το διευθυντή σπουδών την τροποποίηση ή και την αλλαγή είτε της επικουρικής είτε μιας εξαμηνιαίας γραπτής εργασίας που του ανατέθηκε μέσα σε μία εβδομάδα από την ανάληψή της, εάν θεωρήσει ότι αυτή δεν συνάδει με τους στόχους του προγράμματος ή με τους εξ αρχής διατυπωμένους στόχους και τις απαιτήσεις του μαθήματος ή γενικώς ότι δεν θα του προσπορίσει την προσδοκώμενη επιστημονική ωφέλεια· ο διευθυντής σπουδών ενημερώνεται σχετικά από τον μεταπτυχιακό / επικουρούμενο φοιτητή και από τον διδάσκοντα, οπότε εισηγείται θετικά ή απορριπτικά στην ΓΣ.ΕΣ. που αποφασίζει για την αμετάκλητη ισχύ ή για το ενδεχόμενο τροποποίησης / αλλαγής της εργασίας. Μετά από την ολοκλήρωση των διαδικασιών (εκπόνηση, παρουσίαση και βαθμολόγηση) ο υποψήφιος καταθέτει στη γραμματεία του Π.Μ.Σ. δύο αντίτυπα της εργασίας και ένα ακόμη σε ηλεκτρονική μορφή. Τα δικαιώματα χρήσης του συνόλου των γραπτών εργασιών που γίνονται στα πλαίσια του Π.Μ.Σ. ανήκουν στους συντάκτες των εργασιών και στο Π.Μ.Σ. Για την έντυπη ή την ηλεκτρονική δημοσίευση τέτοιας εργασίας (ή μέρους της) απαιτείται η σύμφωνη γνώμη της Σ.Ε. του Π.Μ.Σ.

Με την εκπόνηση της γραπτής μεταπτυχιακής εργασίας (διπλωματικής) και την παρουσίασή της σε colloquium ολοκληρώνεται ο α' κύκλος των μεταπτυχιακών σπουδών. Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας γίνεται με την επίβλεψη ενός μέλους ΔΕΠ που διδάσκει στο Π.Μ.Σ. ύστερα από σχετική ανάθεση της Γ.Σ.Ε.Σ. Το μέλος αυτό και δύο ακόμη μέλη ΔΕΠ, τα οποία επίσης ορίζονται από τη Γ.Σ.Ε.Σ., βαθμολογούν τη διπλωματική εργασία. Ο τελικός βαθμός της διπλωματικής εργασίας προκύπτει από το μέσο όρο της βαθμολογίας των τριών βαθμολογητών.

• Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή

εργασία;

Α) η πρωτοτυπία του θέματος, β) η χρήση ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το θέμα, γ) η σαφήνεια της μεθοδολογίας, δ) η πληρότητα της διαχείρισης του θέματος. Οι γραπτές εργασίες (οι εξαμηνιαίες και οι διπλωματικές) των μεταπτυχιακών φοιτητών αρχειοθετούνται και είναι προσιτές στην Σ.Ε., στους διδάσκοντες του Π.Μ.Σ. και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η βαθμολόγηση των εργασιών αποδίδεται στην κλίμακα από το μηδέν έως τις 10 μονάδες.

3.2.6 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**• Ποιές είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Η αρχική κρατική χρηματοδότηση κάλυπτε ως ένα βαθμό τις απαιτήσεις του προγράμματος. Μετά τις τελευταίες περικοπές η χρηματοδότηση κρίνεται ανεπαρκής για την κάλυψη των αναγκών των κατευθύνσεων του προγράμματος (το μεταπτυχιακό πρόγραμμα δεν έχει διδάκτρα).

• Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Με τη μικρή κρατική επιχορήγηση. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι η συμμετοχή των μελών ΔΕΠ στο πρόγραμμα τόσο σε επίπεδο διδασκαλίας όσο και επίπεδο έρευνας και εποπτείας εργασιών δεν αμειβεται.

• Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

- A) μετάκληση ειδικών επιστημόνων,
- B) αγορά βιβλίων και υλικών
- Γ) έρευνα με μετακινήσεις σε ειδικούς χώρους
- E) επισκέψεις μουσείων, μνημείων

3.2.7 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;⁷**• Ποιά είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;**

Η επιλογή γίνεται με γραπτές και προφορικές εξετάσεις και ημερομηνία λήξης για την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής στις εισαγωγικές εξετάσεις ορίζεται η 31η Σεπτεμβρίου εκάστου έτους.

Οι υποψήφιοι εξετάζονται, κατά το πρώτο δεκαήμερο του Οκτωβρίου, στα μαθήματα του κορμού και της κατεύθυνσης που οι ίδιοι επιλέγουν και σε ύλη που ανακοινώνεται τουλάχιστον τέσσερις μήνες νωρίτερα, καθώς και στην ξένη γλώσσα (ή στις ξένες γλώσσες) που έχουν δηλώσει ότι κατέχουν. Με την ανακοίνωση (στον ημερήσιο τύπο καθώς και στην ιστοσελίδα του Π.Τ.Δ.Ε.) το ΠΜΣ γνωστοποιεί τον αριθμό των θέσεων που προκηρύσσονται για κάθε κατεύθυνση. Η αλλαγή από τη μια κατεύθυνση στην άλλη δεν επιτρέπεται, ακόμα και αν σε μια συγκεκριμένη κατεύθυνση αποφασίζεται να μην καλυφθούν οι προβλεπόμενες θέσεις λόγω της κακής επίδοσης των υποψηφίων.

Οι εξετάσεις διενεργούνται υπό την εποπτεία της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ. Η επιλογή των φοιτητών για τον α' Κύκλο Σπουδών γίνεται από την Σ.Ε. και την επικυρώνει η Γ.Σ.Ε.Σ

• Με ποιά συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;

⁷ Συμπληρώστε τον Πίνακα 4.

Κατά την αξιολόγηση των κριτηρίων που προβλέπει ο νόμος το «άριστα» προσδιορίζεται στις 100 μονάδες. Ο καταμερισμός των μονάδων κατά κριτήριο αξιολόγησης έχει ως εξής:

1. ΜΟ εξετάσεων στα κοινά μαθήματα Παιδαγωγική-Ξένη Γλώσσα : 20 + 20 μονάδες
2. Βαθμός εξετάσεων στα σχετικά με την κατεύθυνση μαθήματα : 10 μονάδες
3. Φάκελος: Γενικός βαθμός πτυχίου, διπλωματική εργασία, δημοσιεύσεις, ανακοινώσεις και συμμετοχή σε συνέδρια : 10 μονάδες
4. Εξέταση στις νέες τεχνολογίες: 10 μονάδες
5. Δεύτερη-τρίτη ευρωπαϊκή ξένη γλώσσα: 5 μονάδες για την δεύτερη και 10 μονάδες αν ο υποψήφιος προσκομίσει αποδεικτικά και για τρίτη ξένη γλώσσα
6. Προσωπική συνέντευξη: 20 μονάδες

Σε περίπτωση ισοβαθμίας στις τελευταίες θέσεις επιτυχίας η Σ.Ε. αποφασίζει κάθε φορά, αναλόγως με τις επιδόσεις των υποψηφίων και με τις κενές θέσεις, για την εισαγωγή ή μη και των ισοβαθμούντων ή των επιλαχόντων.

Οι εισαγωγικές εξετάσεις διενεργούνται με ευθύνη της Σ.Ε. μετά από σχετική εξουσιοδότηση της Γ.Σ.Ε.Σ. Τους βασικούς όρους των εξετάσεων τους προσδιορίζει η Σ.Ε. και τους περιλαμβάνει στους όρους της ετήσιας προκήρυξης. Μετά από την περάτωση των εξετάσεων οι πίνακες των επιτυχόντων προωθούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. για επικύρωση στη Γ.Σ.Ε.Σ. ώστε να ανακοινωθούν πριν από την 1η Νοεμβρίου.

• Ποιό είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;⁸

Το ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος αυξομειώνεται κατά την τελευταία πενταετία και είναι σε συνάρτηση του αριθμού των αιτήσεων των φοιτητών, εφόσον ο αριθμός των φοιτητών που γίνονται δεκτοί στο πρόγραμμα ορίζεται από τον Κανονισμό Λειτουργίας του Προγράμματος και τη νομοθεσία. Κατά το τελευταίο έτος 2010-2011 το ποσοστό εισδοχής των φοιτητών στο πρόγραμμα παρατηρήθηκε ότι ήταν περίπου του 25% των ατόμων που υπέβαλλαν αίτηση και είναι από τα χαμηλότερα ποσοστά εισδοχής στο πρόγραμμα λόγω του υψηλού αριθμού των αιτήσεων.

• Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;

Μέσα από την ιστοσελίδα του Τμήματος.

• Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;

Κατά την έναρξη της διαδικασίας ορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Ειδικής Σύνοσης επιτροπές θεματοδότησης, βαθμολογητών και αναβαθμολογητών. Τα μέλη ΔΕΠ που συμμετέχουν στις επιτροπές θεματοδότησης δε συμμετέχουν στις άλλες δύο επιτροπές. Επιπλέον, κατά τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων τα στοιχεία των υποψηφίων είναι καλυμμένα με αδιαφανή ταινία και δεν μπορούν να περιέλθουν σε γνώση των βαθμολογητών. Η βαθμολόγηση των γραπτών γίνεται από δύο βαθμολογητές οι βαθμοί των οποίων καλύπτονται, ώστε να μην περιέρχονται σε γνώση τους. Η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιλογής είναι και σε συνάρτηση με τη χρήση περισσότερων του ενός κριτηρίων επιλογής (π.χ. εξετάσεις, συνέντευξη κτλ.), ώστε να συνδυαστούν κατά την επιλογή τα πλεονεκτήματα πολλών και διαφορετικών μεθόδων επιλογής. Όλοι οι όροι, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι είναι σε γνώση των υποψηφίων εφόσον έχουν δημοσιοποιηθεί μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος και της σχετικής προκήρυξης.

3.2.8 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

• Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό;

⁸ Η ερώτηση αυτή μπορεί να απαντηθεί με βάση τα στοιχεία που συμπληρώσατε στον Πίνακα 4.

Η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό υφίσταται αλλά είναι περιορισμένη. Οι διδάσκοντες συμμετέχουν στο πρόγραμμα στη βάση προγραμμάτων ανταλλαγής διδακτικού προσωπικού (π.χ. Erasmus). Οι περιορισμένοι πόροι του προγράμματος αποτελούν εμπόδιο στην κλήση διδασκόντων από το εξωτερικό.

- **Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών ;**

Φοιτητές που δε γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα δεν μπορούν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών. Αυτήν τη δυνατότητα έχουν οι φοιτητές που προέρχονται από την Κύπρο.

- **Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;**

Οι συμφωνίες συνεργασίας αφορούν μόνο σε ατομικό επίπεδο ανταλλαγής διδασκόντων μέσω προγραμμάτων.

3.2. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών⁹	
3.2.9	Τίτλος του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Διαπανεπιστημιακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Μουσειολογίας
	Το Πρόγραμμα σπουδών του ΔΠΜΣ Μουσειολογίας είναι ενιαίο, χωρίς κατευθύνσεις, και παρέχει πτυχίο ειδικότητας μουσειολόγου.
3.2.10	Τμήματα και Ιδρύματα που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών. ¹⁰
	<ul style="list-style-type: none"> • Τμήμα Αρχιτεκτόνων, Α.Π.Θ. • Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών, ΑΠ.Θ. • Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης, Α.Π.Θ. • Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
3.2.11	Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;
	<p>• Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;</p> <p>Ο βαθμός ανταπόκρισης του ΔΠΜΣ Μουσειολογίας τόσο με κριτήριο τους στόχους της ίδιας της ίδρυσης του όσο και αναφορικά με τις ανάγκες της ελληνικής πραγματικότητας στον τομέα των μουσειακών σπουδών κρίνεται ως πολύ μεγάλος. Προσφέρει εξειδικευμένες σπουδές για την εκπαίδευση επαγγελματιών, οι οποίοι έχουν πολλαπλές αρχικές ειδικότητες, ώστε να ανταποκριθούν στις επαγγελματικές ανάγκες ενός κατεξοχήν διε-επιστημονικού θεσμού, όπως είναι τα μουσεία. Είναι το μοναδικό στο είδος μεταπτυχιακό που οργανώνεται όχι μόνο από διαφορετικά Τμήματα αλλά και από διαφορετικά Πανεπιστημιακά Ιδρύματα.</p> <p>Η ανταπόκριση στο πρόγραμμα ελέγχεται: α. από την αναλογία υποψηφίων με τον τελικό αριθμό που τελικά φοιτούν β. από τις πολύ διευρυμένες και διαφοροποιημένες ειδικότητες των 68 μουσειολόγων που αποφοίτησαν από του 4 έως τώρα κύκλους σπουδών και των 18 που αυτή τη στιγμή φοιτούν (βλ. πίνακα παρακάτω). Είναι ενδεικτικό ότι οι 38 από αυτούς έχουν περίπου 20 διαφορετικές ειδικότητες (ιστορικοί, αρχειονόμοι – βιβλιοθηκονόμοι, επικοινωνιολόγοι, εικαστικοί, πλαστικών τεχνών, φιλόλογοι, δάσκαλοι, νηπιαγωγοί, παιδαγωγοί, μηχανολόγοι – μηχανικοί, ηλεκτρολόγοι – μηχανικοί, συντηρητές, ιστορικοί της τέχνης, εθνολόγοι, θεατρολόγοι, σκηνογράφοι, ευρωπαϊκού πολιτισμού, διαχειριστές πολιτισμικής κληρονομιάς, ανθρωπολόγοι, οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων) εκτός από τις κυρίαρχες ειδικότητες των αρχαιολόγων και των αρχιτεκτόνων, γεγονός που καταδεικνύει την μεγάλη ανταπόκριση στις διεπιστημονικές παραμέτρους του Προγράμματος Σπουδών.</p>

⁹ Στην περίπτωση που στο Τμήμα λειτουργούν περισσότερα από ένα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών η ενότητα αυτή πρέπει να επαναληφθεί για καθένα από τα ΠΜΣ.

¹⁰ Συμπληρώνεται μόνο στην περίπτωση λειτουργίας Διατμηματικού ή Διδρυματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

στο σύνολο των μαθημάτων;

Το Πρόγραμμα Σπουδών χαρακτηρίζεται από την έμφαση στη θεωρία, στην πράξη, στην διεπιστημονικότητα και την αλληλοτροφοδοτούμενη ολιστική προσέγγιση. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει: συστηματικά μαθήματα κορμού, διαλέξεις, εργαστήρια, σεμινάρια, ημερίδες, εκπαιδευτικές επισκέψεις σε μουσεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αναλυτικές αναφορές των επισκέψεων, πρακτική άσκηση σε μουσείο, γραπτές εργασίες και εξετάσεις για κάθε μία από τις έξι Διδακτικές Περιοχές, γραπτή Διπλωματική Εργασία. Στόχος της διάρθρωσης των Διδακτικών Περιοχών στο Α' και Β' Εξάμηνο είναι η κατανόηση βασικών θεωρητικών εννοιών και η απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων στην άσκηση του επαγγέλματος. Ο παραπάνω στόχος προκύπτει από το διεπιστημονικό αντικείμενο της μουσειολογίας, και την ανάγκη ολιστικής προσέγγισής της με επανατροφοδοτούμενες διεργασίες από την τεκμηρίωση και την ερμηνεία ως την αρχιτεκτονική παρουσίαση και την αξιολόγηση. Οι φοιτητές προετοιμάζονται για την απαιτούμενη διεπιστημονική συνεργασία στην πράξη, έχοντας κατανοήσει το θεωρητικό πλαίσιο που την ερμηνεύει και τη δικαιολογεί.

- **Πώς κατανέμεται ο χρόνος μεταξύ θεωρητικής διδασκαλίας, ασκήσεων, εργαστηρίων, άλλων δραστηριοτήτων;**

Η θεωρητική διδασκαλία καταλαμβάνει τα δύο πρώτα εξάμηνα του Προγράμματος Σπουδών και αναπτύσσεται μέσα από έξι Διδακτικές Περιοχές. Η Πρακτική Άσκηση υλοποιείται σε επιλεγμένα μουσεία της Ελλάδας και της αλλοδαπής και διαρκεί ένα εξάμηνο (Γ' εξάμηνο). Τα εργαστηριακά μαθήματα είναι ενταγμένα στις έξι Διδακτικές Περιοχές που παρακολουθούν οι φοιτητές τα δύο πρώτα εξάμηνα, ενώ οι άλλες δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα οι δύο εκπαιδευτικές εκδρομές στην Αθήνα και σε πόλη του εξωτερικού και τα ειδικά σεμινάρια, πραγματοποιούνται εμβόλιμα κατά τη διάρκεια των σπουδών.

- **Πώς οργανώνεται και συντονίζεται η ύλη μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχει επικάλυψη ύλης μεταξύ των μαθημάτων; Υπάρχουν κενά ύλης; Είναι ορθολογική η έκταση της ύλης των μαθημάτων; Υπάρχει διαδικασία επανεκτίμησης, αναπροσαρμογής και επικαιροποίησης της ύλης των μαθημάτων;**

Ως το 2010 το Πρόγραμμα Σπουδών είχε διάρκεια 4 εξάμηνα ενώ στο νέο κύκλο (2010-2012) διαρκεί τρία εξάμηνα, με διδακτικές μονάδες αντίστοιχες με τα μεταπτυχιακά προγράμματα του εξωτερικού. Η θεωρητική διδασκαλία καταλαμβάνει τα δύο πρώτα εξάμηνα του Προγράμματος Σπουδών και αναπτύσσεται μέσα από της παρακάτω έξι Διδακτικές Περιοχές:

Διδακτική Περιοχή I: Ζητήματα Πολιτισμού

Διδακτική Περιοχή II: Ζητήματα Θεωρητικής Μουσειολογίας

Διδακτική Περιοχή III: Ζητήματα Οργάνωσης και Διοίκησης

Διδακτική Περιοχή IV: Εφαρμοσμένη Μουσειολογία

Διδακτική Περιοχή V: Αρχιτεκτονικός Προγραμματισμός και Σχεδιασμός Εκθέσεων, Μουσείων, και Ανάδειξη Αρχαιολογικών Χώρων, Μνημείων και Συνόλων

Διδακτική Περιοχή VI: Μουσειοπαιδαγωγική

Ορισμένες από τις Διδακτικές Περιοχές έχουν συνάφεια αλλά καθώς είναι διαβαθμισμένες από το γενικότερο στο ειδικότερο οι αλληλεπικαλύψεις είναι ελάχιστες. Αντίθετα ευνοείται η εμβάθυνση στα επιμέρους ζητήματα της μουσειολογίας. Η Σ.Ε. μελετά συστηματικά τη λειτουργία του προγράμματος και θέτει προς συζήτηση στην Ε.Δ.Ε. ζητήματα που αφορούν σε επανεκτίμηση ή αναπροσαρμογή των μαθημάτων.

- **Εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων; Πόσο λειτουργικό είναι;**

Δεν εφαρμόζεται σύστημα προαπαιτούμενων μαθημάτων αλλά ένα αυστηρό χρονοδιάγραμμα. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες υποχρεούνται να ολοκληρώνουν όλες τους τις υποχρεώσεις (βλέπε περιγραφή προηγουμένως) ανά ακαδημαϊκό εξάμηνο και Διδακτική

Περιοχή στο χρονοδιάγραμμα του εξαμήνου, χωρίς καμία χρονική αναβολή, ενώ και η διπλωματική θα πρέπει να ολοκληρώνεται στο διάστημα των τριών (ή παλαιότερα τεσσάρων) εξαμήνων. Διαφορετικά διακόπτεται οριστικά η φοίτησή τους. Το συγκεκριμένο σύστημα, αν και αυστηρό, είναι πολύ λειτουργικό και αποτελεσματικό ως προς τις επιδόσεις των φοιτητών.

3.2.13 Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

- **Εφαρμόζονται, και σε ποιά έκταση, πολλαπλοί (σε είδος και χρόνο) τρόποι αξιολόγησης των φοιτητών; Ποιοι συγκεκριμένα;**

Ανά εξάμηνο σπουδών και ανά Διδακτική Περιοχή αξιολογείται:

α. η παρουσία στα μαθήματα με αυστηρή τήρηση απουσιών, β. η παρουσίαση ελληνικής και ξενόγλωσσης βιβλιογραφίας σε ομάδες, 4-5 φορές σε κάθε Διδακτική Περιοχή, γ. οι ατομικές εργασίες ανά Διδακτική Περιοχή, δ. οι δομημένες αναφορές (reports) για τα περίπου 20 μουσεία που επισκέπτονται συνολικά στις δύο εκπαιδευτικές εκδρομές (στην Αθήνα και σε επιλεγμένη πόλη του εξωτερικού), ε. οι γραπτές εξετάσεις για κάθε Διδακτική Περιοχή και στ. η τελική διπλωματική γραπτή εργασία.

Στις περισσότερες από τις παραπάνω περιπτώσεις δίνεται η δυνατότητα για ανατροφοδότηση από τους διδάσκοντες και τις διδάσκουσες αλλά και από όλους τους μεταπτυχιακούς ώστε να εξασφαλίζει μία αξιόπιστη και έγκυρη διαδικασία. Ιδιαίτερα για την τελική διπλωματική εργασία οργανώνεται ειδικές συναντήσεις κατά τη διάρκεια της εκπόνησης και ειδική παρουσίαση (colloquium) στο τέλος.

- **Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των φοιτητών;**

Η διαφάνεια στην αξιολόγηση των φοιτητών εξασφαλίζεται: α. μέσα από τις πολλαπλές και πολυεπίπεδες παραμέτρους αξιολόγησης της επίδοσής τους (εξετάσεις, εργασίες, reports, παρουσιάσεις βιβλιογραφίας, παρουσίες, βλέπε παραπάνω) και β. από τη βαθμολόγηση σε όλες τις περιπτώσεις από δύο συντονιστές ή και διδάσκοντες των Διδακτικών Περιοχών.

- **Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης της εξεταστικής διαδικασίας και ποιά είναι αυτή;**

Η ανά διετία αξιολόγηση του μεταπτυχιακού διενεργείται από ειδική Επιτροπή. Επίσης, οι συμμετέχοντες φοιτητές αξιολογούν την εξεταστική διαδικασία μετά τη λήξη του μαθήματος και υπάρχει από την πλευρά τους ανατροφοδότηση, η οποία και λαμβάνεται υπόψη από τους διδάσκοντες και από τους συντονιστές των διαφορετικών Διδακτικών Περιοχών.

- **Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της μεταπτυχιακής εργασίας;**

Οι διπλωματικές εργασίες, έκτασης περίπου 15.000-30.000 λέξεων, εκπονούνται είτε ατομικά, είτε ομαδικά, με διακεκριμένη ωστόσο τη συμβολή του καθενός. Οι εργασίες μπορεί να έχουν θεωρητικό περιεχόμενο ή και σχεδιαστικό, τόσο σε υποθετική όσο και σε πραγματική συνθήκη. Όταν ο μεταπτυχιακός φοιτητής καταλήξει στο θέμα της διπλωματικής εργασίας του μετά από τη σχετική ωρίμανση (συζητήσεις με τους διδάσκοντες) και σε συνάρτηση με την ειδικότητα του το υποβάλλει (γραφτώς και με τις αναγκαίες επεξηγήσεις) στην Σ.Ε. (Συντονιστική Επιτροπή) προς τελική έγκριση, η οποία και το υποβάλλει στην Ε.Δ.Ε. (Ειδική Διατμηματική Επιτροπή) για την τελική έγκριση και για τη συμπλήρωση των λοιπών βαθμολογητών. Η τελευταία έχει το δικαίωμα να ζητήσει από τον μεταπτυχιακό φοιτητή περισσότερες σχετικές πληροφορίες (προφορικές ή γραπτές) ή να αντιπροτείνει την μερική τροποποίηση του θέματος ή και την αλλαγή του. Μετά από την ολοκλήρωση των διαδικασιών (εκπόνηση, παρουσίαση και βαθμολόγηση) ο υποψήφιος καταθέτει στη γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. δύο αντίτυπα της εργασίας και ένα ακόμη σε ηλεκτρονική μορφή. Τα δικαιώματα χρήσης του συνόλου των γραπτών εργασιών που γίνονται στα πλαίσια του Δ.Π.Μ.Σ. Μουσειολογίας ανήκει στο Δ.Π.Μ.Σ. Με την εκπόνηση της γραπτής μεταπτυχιακής εργασίας (διπλωματικής) και την παρουσίασή της σε colloquium

στο τέλος του Γ' Εξαμήνου. Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας παρακολουθείται από τριμελή επιτροπή διδασκόντων ύστερα από σχετική ανάθεση της Ε.Δ.Ε. Ο τελικός βαθμός της διπλωματικής εργασίας προκύπτει από το μέσο όρο της βαθμολογίας των τριών βαθμολογητών.

- **Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη μεταπτυχιακή εργασία;**

Α) η πρωτοτυπία του θέματος, β) η χρήση ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας που σχετίζεται με το θέμα, γ) η σαφήνεια της μεθοδολογίας, δ) η πληρότητα της διαχείρισης του θέματος. Οι γραπτές εργασίες (οι εξαμηνιαίες και οι διπλωματικές) των μεταπτυχιακών φοιτητών αρχειοθετούνται και είναι προσιτές στην Σ.Ε., στους διδάσκοντες του Δ.Π.Μ.Σ. και στους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Η βαθμολόγηση των εργασιών αποδίδεται στην κλίμακα από το μηδέν έως τις 10 μονάδες.

3.2.14 Πώς κρίνετε τη χρηματοδότηση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

- **Ποιές είναι οι πηγές χρηματοδότησης του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Το ΔΠΜΣ "Μουσειολογία" χρηματοδοτήθηκε ως το 2008 από το ΥΠΕΠΘ [Γ' Κοινωνικό Πλαίσιο Στήριξης, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ)], έχοντας επιτύχει την ανώτατη βαθμολογία μεταξύ όλων των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων που υποβλήθηκαν το 2001. Από το 2008 και εξής χρηματοδοτείται από τον τακτικό προϋπολογισμό της Πολυτεχνικής Σχολής και από το Ε.Τ.Α.Α. / ΤΣΜΕΔΕ. Τέλος, απευθύνεται σε χορηγούς.

Η αρχική χρηματοδότηση κάλυπτε ως ένα βαθμό τις απαιτήσεις του προγράμματος. Μετά τις τελευταίες περικοπές η χρηματοδότηση κρίνεται ανεπαρκής για την κάλυψη των αναγκών των κατευθύνσεων του προγράμματος.

- **Πώς εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

Με τους υπάρχοντες πόρους. Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι η συμμετοχή των διδασκόντων στο πρόγραμμα τόσο σε επίπεδο διδασκαλίας όσο και επίπεδο έρευνας και εποπτείας εργασιών δεν αμείβεται.

- **Πώς χρησιμοποιούνται οι πόροι που διατίθενται στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;**

- Α) μετάκληση πολλών ειδικών επιστημόνων, μελών ΔΕΠ και επαγγελματιών των μουσείων και των πολιτισμικών φορέων
- Β) αγορά βιβλίων και υλικών
- Γ) έρευνα με μετακινήσεις σε ειδικούς χώρους
- Δ) Οργάνωση ετήσιου συνεδρίου
- Ε) δύο μεγάλες εκδρομές ανά κύκλο σπουδών: α. επισκέψεις σε επιλεγμένα και παραδειγματικά μουσεία του εξωτερικού β. επισκέψεις σε μουσεία της πόλης των Αθηνών. Στις δύο εκδρομές συμμετέχουν, εκτός από τους φοιτητές, οι συντονιστές των θεματικών ενοτήτων και μεγάλος αριθμός διδασκόντων αλλά και επαγγελματιών του μουσειακού χώρου.

3.2.15 Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των μεταπτυχιακών φοιτητών;¹²

- **Ποιά είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών;**

¹² Συμπληρώστε τον Πίνακα 4.

Στο ΔΠΜΣ Μουσειολογίας η διαδικασία επιλογής μεταπτυχιακών φοιτητών γίνεται ανά δύο έτη με γραπτές εξετάσεις και συνέντευξη. Οι ενδιαφερόμενοι υποβάλλουν κάθε δεύτερο Σεπτέμβριο τα δικαιολογητικά όπως ορίζονται από το νόμο και την Ε.Δ.Ε. (Ειδική Διατμηματική Επιτροπή): αίτηση υποψηφιότητας, αντίγραφο διπλώματος ή πτυχίου ή βεβαίωση ισοτιμίας πτυχίου για όσους προέρχονται από πανεπιστημιακές σχολές της αλλοδαπής, πιστοποιητικό αναλυτικής βαθμολογίας, αναλυτικό βιογραφικό σημείωμα (σπουδές, ερευνητική, επαγγελματική δραστηριότητα, επιστημονικές εργασίες και δημοσιεύσεις με ανάλυσή τους, διακρίσεις του υποψηφίου, διπλωματική εργασία, αποδεικτικά ξένων γλωσσών, δύο κλειστές συστατικές επιστολές, αποδεικτικά επαγγελματικής εμπειρίας, άλλα στοιχεία). Στη συνέχεια ακολουθεί η παρακάτω διαδικασία: Όσοι από τους υποψηφίους προκύπτει από την αναλυτική βαθμολογία ότι δεν έχουν διδαχθεί το μάθημα της Ιστορίας της Τέχνης και του Πολιτισμού επαρκώς προσέρχονται σε εξετάσεις που αφορούν στοιχεία ιστορίας τέχνης και πολιτισμού. Στη συνέχεια όλοι οι υποψήφιοι (και οι επιτυχόντες της παραπάνω γραπτής εξέτασης και όσοι δεν υποχρεούνται σ' αυτήν) συμμετέχουν σε γραπτή δοκιμασία (σχολιασμός κειμένου) σε θέμα γενικής φύσης που αναφέρεται στη διοίκηση και διαχείριση του πολιτισμού και τη σχέση του με την κοινωνία, την ανάπτυξη, την οικονομία και την πολιτική. Εφόσον επιτύχουν προβιβάσιμο βαθμό τουλάχιστον 5,5 (πεντέμισυ) μπορούν στη συνέχεια να θεωρηθούν υποψήφιοι για τη διαδικασία επιλογής τους με βάση τα κριτήρια που ορίζει ο νόμος και η Ε.Δ.Ε.Ο 130 (τριάντα) υποψήφιοι που θα συγκεντρώσουν την υψηλότερη συνολική βαθμολογία, η οποία θα προκύψει από την αξιολόγηση/μοριοδότηση των απαιτούμενων από το νόμο και την Ε.Δ.Ε. προσόντων/δικαιολογητικών, καλούνται σε προσωπική συνέντευξη με την οποία ολοκληρώνεται η τελική επιλογή. Η πιστοποιημένη γνώση μιας τουλάχιστον ξένης γλώσσας είναι προϋπόθεση.

- **Με ποιά συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές;**

Οι εισαγωγικές εξετάσεις διενεργούνται με ευθύνη της Σ.Ε. (Συντονιστικής Επιτροπής) μετά από σχετική εξουσιοδότηση της Ε.Δ.Ε. (Ειδικής Διατμηματικής Επιτροπής). Τους βασικούς όρους των εξετάσεων τους προσδιορίζει η Σ.Ε. και τους περιλαμβάνει στους όρους της ανά διετίας προκήρυξης (βλέπε περιγραφή παραπάνω). Μετά από την περάτωση των εξετάσεων οι πίνακες των επιτυχόντων προωθούνται από τη Συντονιστική Επιτροπή του Δ.Π.Μ.Σ. Μουσειολογίας για επικύρωση από την Ε.Δ.Ε. ώστε να ανακοινωθούν.

- **Ποιό είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών;¹³**

Το ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων μεταπτυχιακών φοιτητών του ΔΠΜΣ Μουσειολογίας μειώνεται σταθερά την τελευταία πενταετία καθώς αυξάνεται διαρκώς ο αριθμός των αιτούντων φοιτητών. Κατά το τελευταία εισαγωγή για την περίοδο 2010-2012 από τους 138 υποψήφιους φοιτητές επιλέχθηκαν συνολικά 19, ποσοστό 13.7%.

- **Πώς δημοσιοποιείται η διαδικασία, τα κριτήρια και τα αποτελέσματα της επιλογής φοιτητών;**

Μέσα από την ιστοσελίδα του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών.

- **Πώς διασφαλίζεται η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της διαδικασίας επιλογής φοιτητών;**

Κατά την έναρξη της διαδικασίας ορίζονται με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης επιτροπές θεματοδότησης, βαθμολογητών και αναβαθμολογητών. Τα μέλη ΔΕΠ που συμμετέχουν στις επιτροπές θεματοδότησης δε συμμετέχουν στις άλλες δύο επιτροπές. Επιπλέον, κατά τη διαδικασία των γραπτών εξετάσεων τα στοιχεία των υποψηφίων είναι καλυμμένα με αδιαφανή ταινία και δεν μπορούν να περιέλθουν σε γνώση των βαθμολογητών. Η βαθμολόγηση των γραπτών γίνεται από δύο βαθμολογητές οι βαθμοί των

¹³ Η ερώτηση αυτή μπορεί να απαντηθεί με βάση τα στοιχεία που συμπληρώσατε στον Πίνακα 4.

οποίων καλύπτονται, ώστε να μην περιέρχονται σε γνώση τους. Η αποτελεσματικότητα της διαδικασίας επιλογής είναι και σε συνάρτηση με τη χρήση περισσότερων του ενός κριτηρίων επιλογής (π.χ. εξετάσεις, συνέντευξη κτλ.), ώστε να συνδυαστούν κατά την επιλογή τα πλεονεκτήματα πολλών και διαφορετικών μεθόδων επιλογής. Όλοι οι όροι, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι είναι σε γνώση των υποψηφίων εφόσον έχουν δημοσιοποιηθεί μέσω της ιστοσελίδας του Μεταπτυχιακού και της σχετικής προκήρυξης.

3.2.16 Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών;

- **Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό;**

Η συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό αποτελεί στόχο του προγράμματος. Διδάσκουν άνθρωποι με σημαντικές εμπειρίες και εξειδικευμένες γνώσεις από Πανεπιστήμια και μουσεία του εξωτερικού, είτε με εισηγήσεις στις υπάρχουσες Διδακτικές Περιοχές του Προγράμματος Σπουδών, είτε με εμβόλιμα σεμιναριακά μαθήματα. Η συμμετοχή ξένων διδασκόντων τα τελευταία χρόνια είναι σχετικά μικρότερη, λόγω των περιορισμένων πόρων του προγράμματος που αποτελούν εμπόδιο στην κλήση διδασκόντων από το εξωτερικό.

- **Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών φοιτητών ;**

Στο πρόγραμμα υπάρχει δυνατότητα συμμετοχής φοιτητών από το εξωτερικό, εφόσον γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό την ελληνική γλώσσα. Στον κύκλο σπουδών που ολοκληρώθηκε (2008-2010) πρώτευσε αλλοδαπός φοιτητής από την Ισπανία.

- **Υπάρχουν συμφωνίες συνεργασίας με ιδρύματα και φορείς του εξωτερικού;**

Πολλοί από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες κάνουν την πρακτική τους άσκηση σε αναγνωρισμένα μουσεία και άλλους σχετικούς φορείς του εξωτερικού (π.χ. Μουσείο του Λούβρου).

3.3. Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών

3.3.1. Πώς κρίνετε τον βαθμό ανταπόκρισης του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στους στόχους του Τμήματος και τις απαιτήσεις της κοινωνίας;

Ο βαθμός ανταπόκρισης ενός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στις απαιτήσεις τόσο του Τμήματος όσο και της κοινωνίας είναι συνάρτηση της φυσιογνωμίας του Τμήματος, του προφίλ των υποψηφίων διδασκόντων και των στόχων που τίθενται εξαρχής. Η φυσιογνωμία του Τμήματος αλλά και το προφίλ των υποψηφίων διδασκόντων είναι διαμορφωμένα και δεν παραλλάσσουν σημαντικά με το πέρασμα του χρόνου. Το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις τόσο του Τμήματος όσο και της κοινωνίας, γενικότερα, όπως αυτές συνδιαμορφώνονται στη βάση των εξελίξεων στο χώρο της εκπαίδευσης και της αγωγής μέσω της βελτίωσης του Προγράμματος Σπουδών και των εργασιών.

- **Υπάρχουν διαδικασίες ελέγχου της ανταπόκρισης αυτής; Πόσο αποτελεσματικές είναι;**

Θεωρείται σημαντική διαδικασία ο έλεγχος της ανταπόκρισης ενός Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών στις απαιτήσεις του Τμήματος και της κοινωνίας. Ο έλεγχος αυτός συνίσταται στη συστηματική παρακολούθηση από τα μέλη ΔΕΠ των εξελίξεων στο χώρο της εκπαίδευσης και της αγωγής και των κατάλληλων προσαρμογών που επέρχονται στο πρόγραμμα σε επίπεδο λειτουργίας και επιλογών. Βέβαια, είναι γεγονός ότι η ανταπόκριση του προγράμματος στις απαιτήσεις του Τμήματος και της κοινωνίας είναι και σε σχέση με το προφίλ των μελών ΔΕΠ, των ερευνητικών τους ενδιαφερόντων και των πεδίων που θεραπεύουν.

- **Υπάρχουν διαδικασίες αξιολόγησης και αναθεώρησης αυτού του Προγράμματος Σπουδών; Πόσο αποτελεσματικές είναι;**

Η αξιολόγηση και η ενδεχόμενη αναθεώρηση του Προγράμματος Σπουδών γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα τόσο μέσω των συζητήσεων στις Γενικές Συνελεύσεις Ειδικής Σύνοψης του Τμήματος όσο και μέσω της λειτουργίας της επιτροπής μεταπτυχιακών σπουδών.

- **Πώς δημοσιοποιείται το Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών;**

Η δημοσιοποίηση του Προγράμματος γίνεται μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος και της γνωστοποίησης και κοινοποίησης του Κανονισμού Λειτουργίας του.

- **Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης της επαγγελματικής πορείας όσων απέκτησαν Διδακτορικό δίπλωμα από το Τμήμα;**

Θεσμοθετημένη διαδικασία δεν υφίσταται. Η πλειοψηφία των υποψηφίων διδασκόντων είναι εργαζόμενοι εκπαιδευτικοί. Ο διδακτορικός τίτλος σπουδών μπορεί να αξιοποιηθεί ως προσόν ανέλιξης τους στην εκπαίδευση μέσω της συμμετοχής τους σε διαδικασίες επιλογής στελεχών εκπαίδευσης.

3.3.2. Πώς κρίνετε τη δομή του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

- **Προσφέρονται μαθήματα διδακτορικού κύκλου;**

Δεν υπάρχουν μαθήματα διδακτορικού κύκλου.

- **Προσφέρονται μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας; Ποια είναι αυτά;**

Δεν προσφέρονται μαθήματα ερευνητικής μεθοδολογίας. Ωστόσο, οι υποψήφιοι διδάκτορες μπορούν να παρακολουθήσουν αντίστοιχα μαθήματα στο πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών εάν κριθεί απαραίτητο από τους ίδιους ή τους επόπτες τους.

3.3.3. Πώς κρίνετε το εξεταστικό σύστημα;

- **Υπάρχει συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών;**

Η συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών είναι επιβεβλημένη.

- **Πώς παρακολουθείται διαχρονικά η επίδοση και η πρόοδος των υποψηφίων διδασκόντων; Πώς διασφαλίζεται η διαφάνεια της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;**

Οι υποψήφιοι διδάκτορες κατά τη διάρκεια κάθε εαρινού εξαμήνου υποβάλλουν αναλυτικό υπόμνημα για την πορεία της διατριβής τους στη Γ.Σ.Ε.Σ. Το υπόμνημα αυτό, σε συνδυασμό με την έκθεση προόδου που καταθέτει ο επιβλέπων, αξιολογείται στη συνέχεια από τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ., η οποία εκφράζει την άποψή της στη Γ.Σ.Ε.Σ. του Τμήματος. Η Γ.Σ.Ε.Σ. κρίνει την πρόοδο της διδακτορικής διατριβής και αποφασίζει σχετικά.

- **Εφαρμόζονται κοινές (μεταξύ των διδασκόντων) διαδικασίες αξιολόγησης των υποψηφίων διδασκόντων;**

Η διαδικασία επιλογής υποψήφιου διδάκτορα προβλέπεται από τη σχετική εκπαιδευτική νομοθεσία σε ότι αφορά κριτήρια επιλογής (π.χ. κατοχή μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών) και ακολουθείται.

- **Πόσο διαφανής είναι η διαδικασία ανάθεσης και εξέτασης της διδακτορικής διατριβής;**

Η διαδικασία ανάθεσης διδακτορικής διατριβής υπόκειται σε κριτική στη Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης, εφόσον έχει προηγηθεί σχετική κοινοποίηση στα μέλη ΔΕΠ από τον υποψήφιο διδάκτορα των απαιτούμενων δικαιολογητικών.

Σε ότι αφορά στην εξέταση ο υποψήφιος διδάκτορας είναι υποχρεωμένος να παρουσιάζει την εξέλιξη της εργασίας του όποτε κριθεί σκόπιμο από τον επόπτη του. Πριν από την τελική εξέταση οργανώνεται σχετικό colloquium (ανοικτή διαδικασία) στο οποίο ο υποψήφιος διδάκτορας παρουσιάζει την εργασία του και απαντά σε ερωτήσεις των παριστάμενων μελών ΔΕΠ.

- **Υπάρχουν συγκεκριμένες προδιαγραφές ποιότητας για τη διδακτορική διατριβή; Ποιές;**

Οι προδιαγραφές ποιότητας κάθε διατριβής είναι σε συνάρτηση με το γνωστικό αντικείμενο. Συνήθως, απαιτείται η δημοσίευση μέρους της εργασίας (π.χ. ανασκόπηση βιβλιογραφίας, ευρήματα έρευνας κτλ) σε συνέδρια και επιστημονικά περιοδικά.

3.3.4. Πώς κρίνετε τη διαδικασία επιλογής των υποψηφίων διδασκόντων;¹⁴

- **Ποιά είναι η συγκεκριμένη διαδικασία επιλογής υποψηφίων διδασκόντων;**

Για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής η κατοχή μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Μ.Δ.Ε.) από το οικείο ή από άλλο Π.Μ.Σ. αποτελεί προαπαιτούμενο. Επομένως, ως υποψήφιοι διδάκτορες μπορεί να γίνουν αποδεκτοί όσοι ολοκλήρωσαν τον πρώτο κύκλο του Π.Μ.Σ. ή διαθέτουν μεταπτυχιακό τίτλο σχετικό με τους στόχους του Π.Μ.Σ.

Η αίτηση υποβάλλεται στη Γ.Σ.Ε.Σ. και συνοδεύεται από υπόμνημα, στο οποίο αναφέρονται:

1. Το μέλος ΔΕΠ του Τμήματος με το οποίο επιθυμεί να συνεργαστεί ο αιτών,

¹⁴ Συμπληρώστε τον Πίνακα 5.

2. Τα κύρια ερευνητικά ερωτήματα και τεκμηρίωση της πρωτοτυπίας τους,
 3. Η θεμελίωση της χρησιμότητας της διατριβής,
 4. Οι εννοιολογικοί προσδιορισμοί μέσα στο ευρύτερο και στο εξειδικευμένο θεωρητικό τους πλαίσιο,
 5. Η μεθοδολογία προσέγγισης του θέματος,
 6. Η ενδεικτική βιβλιογραφία, καθώς και όλες οι πληροφορίες που θα καταδεικνύουν τον τρόπο με τον οποίο θα είναι δυνατόν ο φοιτητής να τη χρησιμοποιεί (ή να την καθιστά προσβάσιμη) και στο Τμήμα,
 Η Γ.Σ.Ε.Σ. ζητεί την έγγραφη γνώμη της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ. και αποφασίζει αναλόγως σε επόμενη συνεδρία.

• **Με ποιά συγκεκριμένα κριτήρια επιλέγονται;**

Γενικώς ισχύουν για την ανάληψη, την εκπόνηση και την περαίωση της διδακτορικής διατριβής όσα διαλαμβάνονται στο Ιδρυτικό ΦΕΚ του Π.Μ.Σ. καθώς και οι σχετικές διατάξεις του Ν. 2083/92.

• **Ποιά είναι το ποσοστό αποδοχής υποψηφίων διδασκόντων;¹⁵**

Κατά τα προηγούμενα χρόνια το ποσοστό αποδοχής των υποψηφίων διδασκόντων ήταν 100%. Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 το ποσοστό αποδοχής των αιτήσεων για την ανάληψη της ευθύνης της εκπόνησης διδακτορικής διατριβής ήταν 70%. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το έτος αυτό αυξήθηκε και ο αριθμός των αιτήσεων.

¹⁵ Η ερώτηση αυτή μπορεί να απαντηθεί με βάση τα στοιχεία που συμπληρώσατε στον Πίνακα 5.

3.3.5. Πώς κρίνετε την οργάνωση σεμιναρίων και ομιλιών;

- **Υπάρχει γενικό σεμινάριο σε τακτή χρονική βάση (εβδομαδιαίο, μηνιαίο) όπου καθηγητές και ερευνητές στο Τμήμα παρουσιάζουν τη δουλειά τους για ενημέρωση των συναδέλφων τους, αλλά και των φοιτητών;**

Σε τακτή χρονική βάση δεν υφίσταται. Ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος ή ερευνητές να παρουσιάσουν τη δουλειά τους όποτε κρίνουν σκόπιμο.

- **Υπάρχει δυνατότητα πρόσκλησης ομιλητών από άλλα παν/μια και ερευνητικά κέντρα για να δώσουν ομιλίες και να ενημερώσουν για το έργο τους;**

Η δυνατότητα υφίσταται. Στο πλαίσιο του δυνατού προσκαλούνται ομιλητές από πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα για να ενημερώσουν για το έργο τους.

3.3.6. Πώς κρίνετε τη διεθνή διάσταση του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών;

- **Υπάρχει συμμετοχή διδασκόντων από το εξωτερικό στις 7μελείς και 3μελείς επιτροπές;**

Η συμμετοχή συναφών θεματικά ειδικών επιστημόνων από άλλα ΑΕΙ ή ερευνητικά Ιδρύματα στη σύνθεση των 7μελών και 3μελών επιτροπών είναι επιβεβλημένη. Στην παρούσα φάση έχουμε σε τριμελή επιτροπή ενός διδακτορικού στο πλαίσιο του προγράμματος Ηράκλειτος μια καθηγήτρια από το ΙΙΚ (Institut fuer Interkulturelle Kommunikation) του Μονάχου.

- **Υπάρχει συμμετοχή αλλοδαπών υποψηφίων διδασκτόρων;**

Η δυνατότητα υφίσταται. Υπάρχει απόφοιτος αλλοδαπός.

- **Παρέχεται δυνατότητα εκπόνησης της διδακτορικής διατριβής σε ξένη γλώσσα;**

Η δυνατότητα υφίσταται.

- **Παρέχονται από το Τμήμα κίνητρα στους υποψήφιους διδάκτορες για την συμμετοχή τους σε διεθνή «Θερινά Προγράμματα» (summer schools), διεθνή ερευνητικά συνέδρια, υποβολή άρθρων σε έγκριτα περιοδικά, κλπ.;**

Η κουλτούρα του Τμήματος συμβάλλει στην παροχή τέτοιων κινήτρων στους υποψήφιους διδάκτορες τα οποία σε αρκετές περιπτώσεις θεωρούνται ως ενδείξεις επιτυχούς πορείας εκπόνησης της διατριβής.

4. Διδακτικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ' αυτό διδακτικού έργου, σε όλα τα επίπεδα σπουδών (προπτυχιακό, μεταπτυχιακό και διδακτορικό), απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων, οι οποίες αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων». (Βλ. www.hgaa.gr).

Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:

(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

4.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού;

• Υπάρχει διαδικασία αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές; Πώς εφαρμόζεται;

Η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας του διδακτικού προσωπικού στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην αξιολόγηση των φοιτητών, όπως αυτή διενεργείται κατά μάθημα από κάθε διδάσκοντα και κατά δεύτερο λόγο στην επεξεργασία των απογραφικών δελτίων που συμπλήρωσαν οι διδάσκοντες για κάθε μάθημά τους. Συγκεκριμένα, στοιχεία θα παρατεθούν από την επεξεργασία 1021 ερωτηματολογίων που συμπληρώθηκαν από τους φοιτητές κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 (ποσοστό 33% των ερωτηματολογίων που συγκεντρώθηκαν συνολικά). Ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν και κατά τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη. Από όλα αυτά τα στοιχεία προκύπτει ότι η αποτελεσματικότητα του διδακτικού προσωπικού είναι από καλή έως πολύ καλή (Βλ. Παράρτημα 4).

• Πώς αξιοποιούνται τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των διδασκόντων από τους φοιτητές;

Σύμφωνα με τα παραπάνω τεκμήρια η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας κρίνεται σε γενικές γραμμές από καλή έως πολύ καλή, επιδέχεται ωστόσο βελτιώσεις τόσο όσον αφορά στη χρήση νέων τεχνολογιών επικοινωνίας, όσο και όσον αφορά στην υλικοτεχνική υποδομή της (θρανία, πίνακες, φωτισμός/συσκότιση αιθουσών, εξαερισμός, εξοπλισμένα εργαστήρια κ.λπ.).

• Ποιός είναι ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος;

Ο μέσος εβδομαδιαίος φόρτος διδακτικού έργου των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος είναι 6 ώρες διδασκαλίας στο πρόγραμμα προπτυχιακών σπουδών. Επιπλέον, τα περισσότερα μέλη ΔΕΠ έχουν κι άλλο φόρτο διδακτικού έργου σε επίπεδο προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών (χωρίς αμοιβή).

• Πόσα από τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών;

Το 75% των μελών ΔΕΠ του Τμήματος διδάσκει και στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

• Υπάρχουν θεσμοθετημένες από το Τμήμα υποτροφίες/βραβεία διδασκαλίας;

Δεν υπάρχουν θεσμοθετημένες υποτροφίες / βραβεία διδασκαλίας για τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

- **Συνεισφέρουν στο διδακτικό έργο οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και υποψήφιοι διδάκτορες του Τμήματος και σε τί ποσοστό;**

Δεν προβλέπεται θεσμικά συμβολή στο διδακτικό έργο των μεταπτυχιακών φοιτητών και των υποψήφιων διδασκόντων του Τμήματος από τον Κανονισμό του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος. Ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις υποψήφιοι διδάκτορες παρέχουν διδακτικό έργο υπό την εποπτεία των μελών ΔΕΠ.

4.2. Πώς κρίνετε την ποιότητα και αποτελεσματικότητα της διδακτικής διαδικασίας;¹⁶

- **Ποιές συγκεκριμένες διδακτικές μέθοδοι χρησιμοποιούνται;**

Χρησιμοποιούνται περισσότερες της μίας μέθοδοι διδασκαλίας. Τα μαθήματα γίνονται κυρίως με τη μορφή διαλέξεων. Επιπλέον σε πολλά μαθήματα δίνονται ασκήσεις, καθώς και ομαδικές ή ατομικές εργασίες και γίνονται παρουσιάσεις αυτών των εργασιών από τους φοιτητές. Η διδασκαλία, παρά τα μεγάλα συνήθως ακροατήρια, επιδιώκεται να είναι επικοινωνιακή και να συμμετέχουν οι φοιτητές τόσο διατυπώνοντας ερωτήσεις, όσο και εκφράζοντας τη γνώμη τους ή αναφέροντας τις γνώσεις τους σχετικά με το υπό πραγματεύση θέμα. Τα υποχρεωτικά μαθήματα έχουν ως ακροατήριο το σύνολο των φοιτητών και φοιτητριών του κάθε έτους, ενώ τα μαθήματα επιλογής τα επιλέγουν με όριο φοιτητών τον αριθμό 25. Υπάρχουν περιπτώσεις υποχρεωτικών μαθημάτων που χωρίζονται σε δύο εξάμηνα του έτους και το μάθημα επαναλαμβάνεται δύο φορές, προκειμένου να μην υπάρχουν μεγάλα ακροατήρια. Αυτό συμβαίνει με τις Διδακτικές των μαθημάτων ειδικότητας της Β' Φάσης (Διδακτικής Μεθοδολογίας και Πρακτικής Άσκησης (Δι.Με.ΠΑ), στις οποίες οι φοιτητές παρακολουθούν τις Διδακτικές (π.χ. της Γλώσσας, των Μαθηματικών, των Φυσικών Επιστημών κ.λπ.) και στη συνέχεια εφαρμόζουν διδασκαλίες στα σχολεία υπό την καθοδήγηση μεντόρων (αποσπασμένων εκπαιδευτικών).

- **Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης του περιεχομένου των μαθημάτων και των διδακτικών μεθόδων;**

Το περιεχόμενο των μαθημάτων κυρίως, αλλά και οι διδακτικές μέθοδοι επικαιροποιούνται συνεχώς, όπως φαίνεται από τα απογραφικά δελτία των μαθημάτων που καταθέτουν οι διδάσκοντες κάθε χρόνο, προκειμένου να συμπεριληφθούν στον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Αυτό είναι θετικό στοιχείο για τα μαθήματα, αλλά κρίνεται αρνητικά από τους φοιτητές που οφείλουν μαθήματα από προηγούμενα εξάμηνα και καλούνται να εξεταστούν σε νέα ύλη.

- **Ποιό είναι το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις;**

Το ποσοστό των φοιτητών που συμμετέχουν στις εξετάσεις είναι διαφορετικό στα υποχρεωτικά μαθήματα από ό,τι στα επιλογής μαθήματα. Πιο συγκεκριμένα στα υποχρεωτικά μαθήματα ανά εξεταστική περίοδο η συμμετοχή των φοιτητών κυμαίνεται από 70% και άνω ενώ στα επιλογής μαθήματα είναι ιδιαίτερα υψηλό, ξεκινώντας από 94% και φθάνοντας σε πολλές περιπτώσεις και στο 100% .

- **Ποιά είναι τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών στις εξετάσεις;**

Τα ποσοστά επιτυχίας των φοιτητών και φοιτητριών στις εξετάσεις είναι επίσης διαφοροποιημένο στα υποχρεωτικά και στα επιλογής μαθήματα. Στα υποχρεωτικά μαθήματα κυμαίνεται από περίπου 60% και άνω ενώ στα επιλογής η επιτυχία είναι πολύ υψηλότερη και κυμαίνεται από 90% και άνω.

- **Ποιός είναι ο μέσος βαθμός πτυχίου;**

¹⁶ Συμπληρώστε τους Πίνακες 6 και 7.

Ο μέσος βαθμός πτυχίου είναι από 8 και άνω.

- **Ποιά είναι η μέση διάρκεια σπουδών για τη λήψη πτυχίου;**

Στο μεγαλύτερο ποσοστό οι φοιτητές ολοκληρώνουν τις σπουδές τους στα 4 χρόνια.

4.3. Πώς κρίνετε την οργάνωση και την εφαρμογή του διδακτικού έργου;

- **Πώς γνωστοποιείται στους φοιτητές η ύλη των μαθημάτων στην αρχή του εξαμήνου;**

Η ύλη των μαθημάτων γνωστοποιείται στους φοιτητές από τα απογραφικά δελτία των μαθημάτων που περιλαμβάνονται στο Πρόγραμμα Σπουδών του Τμήματος. Ανακοινώνονται από τους διδάσκοντες συνήθως στο πρώτο μάθημα και αναρτάται στους πίνακες ανακοινώσεων. Επίσης, αναρτάται στην ηλεκτρονική Πλατφόρμα Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης *Open eClass* <<http://eclass.uowm.gr>>. Πρόκειται για ένα ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης Ηλεκτρονικών Μαθημάτων το οποίο ακολουθεί τη φιλοσοφία του λογισμικού ανοικτού κώδικα υποστηρίζοντας την υπηρεσία Ασύγχρονης Τηλεκπαίδευσης χωρίς περιορισμούς και δεσμεύσεις. Η πρόσβαση στην υπηρεσία τόσο από τους καθηγητές όσο και από τους φοιτητές γίνεται με τη χρήση ενός απλού φυλλομετρητή (web browser), χωρίς την απαίτηση εξειδικευμένων τεχνικών γνώσεων.

- **Περιγράφονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθημάτων και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;**

Ναι, τόσο στο απογραφικό δελτίο κάθε μαθήματος στο Πρόγραμμα Σπουδών, όσο και στην αρχή του εξαμήνου στο πρώτο μάθημα. Επίσης, τα στοιχεία αυτά εμφανίζονται και στις ιστοσελίδες των μελών ΔΕΠ. Ειδικότερα, σε σχετικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 1, 2 και 3) εμφανίζονται υψηλοί οι μέσοι όροι (means): 4.13 – 4.13 – 4.26.

- **Υπάρχει διαδικασία μέτρησης της επίτευξης των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων;**

Η επίτευξη των μαθησιακών στόχων των μαθημάτων καταμετράται τόσο από τη συμμετοχή των φοιτητών στις παραδόσεις των μαθημάτων, στην επίλυση των ασκήσεων, στις εργασίες που τους ανατίθενται όσο και από τα αποτελέσματα των εξετάσεων στις οποίες υποβάλλονται στο τέλος κάθε εξαμήνου.

- **Σε ποιά βαθμό τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων;**

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων τηρείται αυστηρά. Σε περίπτωση που για λόγους ασθένειας κυρίως ή συμμετοχής στο πρόγραμμα Έρασμος ο διδάσκων απουσιάσει, το μάθημα αναπληρώνεται χωρίς να προκαλούνται δυσλειτουργίες στο ευρύτερο πρόγραμμα μαθημάτων.

- **Είναι ορθολογική η οργάνωση και δομή του ωρολογίου προγράμματος μαθημάτων;**

Το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων είναι μοιρασμένο σε όλες τις ημέρες τις εβδομάδας. Τα υποχρεωτικά μαθήματα διδάσκονται κυρίως τις πρωινές ώρες, ενώ τα επιλογής τις απογευματινές. Οι παρακολουθήσεις των φοιτητών στα σχολεία και οι πρακτικές ασκήσεις τους στα σχολεία λαμβάνεται μέριμνα να μη συμπίπτουν με ώρες

μαθημάτων.

- **Πόσα (και ποιά) από τα βασικά εισαγωγικά Μαθήματα διδάσκονται από μέλη ΔΕΠ/ΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων;**

Βασικά εισαγωγικά μαθήματα της ειδικότητάς τους διδάσκονται από τα μέλη ΔΕΠ των δύο ανώτερων βαθμίδων. Παρατίθεται κατάλογος των καθηγητών και των αναπληρωτών καθηγητών με τα μαθήματα που διδάσκουν:

Καθηγητές

Ανδρέου Ανδρέας: Ιστορία: Αρχαιότητα και Βυζάντιο

Δεμονίδης Χαράλαμπος: Διδακτική Μαθηματικών, ΔΙΜΕΠΑ Β' φάση: Διδακτική των Μαθηματικών

Μπέσσης, Δημήτριος: Εικαστικά Εργαστήρια, Παιδαγωγικά Υλικά και Μέσα

Φωτιάδης Κων/νος: Ιστορία Ι, Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία

Αναπληρωτές καθηγητές

Ακριτόπουλος Αλέξανδρος: Ελληνική Παιδική και Νεανική Λογοτεχνία

Ηλιάδου Σοφία: Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτική πολιτική

Παπαδοπούλου Βασιλική: Παιδαγωγική, Γ' Φάση: Ανάληψη παιδαγωγικού – διδακτικού έργου επί δύο εβδομάδες με θεωρητική προετοιμασία και ανατροφοδότηση

Τσακριίδου Ελένη: Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας, Στατιστική

Φαχαντίδης Νικόλαος: Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση, Εκπαιδευτικό Λογισμικό

- **Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διδάσκουν μαθήματα που δεν εμπίπτουν στο στενό ή ευρύτερο γνωστικό τους πεδίο;**

Όλα τα μέλη ΔΕΠ διδάσκουν μαθήματα που εμπίπτουν στα γνωστικά τους πεδία και στα ενδιαφέροντά τους. Ακόμη και όταν ένας καθηγητής λείπει με εκπαιδευτική άδεια, εκείνος που τον αναπληρώνει είναι κατά τεκμήριο συγγενούς ειδικότητας.

4.4. Πώς κρίνετε τα εκπαιδευτικά βοηθήματα;

- **Είδη και αριθμός βοηθημάτων (π.χ. βιβλία, σημειώσεις, υλικό σε ιστοσελίδες, κλπ) που διανέμονται στους φοιτητές.**

Από τους διδάσκοντες προτείνονται κάθε χρόνο δύο βιβλία που αφορούν τη θεματική του κάθε μαθήματος, για να επιλέξει ο κάθε φοιτητής το ένα. Τα βιβλία αυτά εντάσσονται ήδη από την άνοιξη στο πρόγραμμα Εύδοξος από τη Γραμματεία του Τμήματος. Με τον τρόπο αυτό αποφεύγεται η μονοδιάστατη οπτική του ενός εγχειριδίου. Συχνά δίνεται επιπρόσθετο υλικό στους φοιτητές τόσο με τη μορφή φωτοτυπιών που διανέμονται μέσα στο μάθημα για να τύχουν επεξεργασίας κατά τη διάρκειά του, όσο και με τη μορφή σημειώσεων, οι οποίες είτε διανέμονται στους φοιτητές για να συμπληρώσουν την ύλη του μαθήματος είτε αναρτώνται στον ειδικό διαδικτυακό χώρο Open eClass.

- **Υπάρχει διαδικασία επικαιροποίησης των βοηθημάτων; Πώς εφαρμόζεται;**

Όπως αναγράφεται αμέσως παραπάνω, τα βιβλία που πρόκειται να διανεμηθούν στους φοιτητές προτείνονται κάθε χρόνο από τους διδάσκοντες, οπότε η επιλογή τους υπόκειται σε συνεχή επαναξιολόγηση. Το επιπλέον υλικό διδασκαλίας και μελέτης συνήθως επαναπροσαρμόζεται, ανάλογα με την επικαιροποίηση του περιεχομένου κάθε μαθήματος.

- **Πώς και πότε συγκεκριμένα διατίθενται τα βοηθήματα;**

Τα βοηθήματα διατίθενται αφού κατατεθούν οι σχετικές δηλώσεις των φοιτητών και φτάσουν τα βιβλία στους χώρους διανομής τους, που είναι συγκεκριμένα βιβλιοπωλεία της Φλώρινας με τα οποία συνεργάζεται το Πανεπιστήμιο. Αυτό γίνεται περίπου ένα μήνα μετά την έναρξη των μαθημάτων. Κατά την τελευταία διετία η διάθεση των διδακτικών βοηθημάτων γίνεται μέσω της χρήσης ειδικού λογισμικού προγράμματος του ΥΠΔΒΜΘ, που λειτουργεί υπό την αιγίδα και τον έλεγχο του Υπουργείου. Δεν υπάρχει εμπλοκή των Τμημάτων και των μελών ΔΕΠ στη διαδικασία. Τα μέλη ΔΕΠ είναι υποχρεωμένα να προτείνουν βιβλιογραφία από την οποία οι φοιτητές επιλέγουν αυτό που θέλουν. Ειδικότερα, προ της εφαρμογής του συστήματος «Εύδοξος» σε σχετική ερώτηση του ερωτηματολογίου (ερώτηση 5) για την έγκαιρη χορήγηση των εκπαιδευτικών βοηθημάτων ο μέσος όρος (mean) των απαντήσεων εμφανίζεται σε μεσαίο επίπεδο (3.63) της πεντάβαθμης κλίμακας Likert.

• **Ποιό ποσοστό της διδασκόμενης ύλης καλύπτεται από τα βοηθήματα;**

Τα βοηθήματα καλύπτουν ένα ποσοστό περίπου 70% της διδασκόμενης ύλης. Το υπόλοιπο καλύπτεται από τις παραδόσεις και το επιπρόσθετο υλικό που δίνεται στους φοιτητές ή αναρτάται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Open eClass.

• **Παρέχεται βιβλιογραφική υποστήριξη πέραν των διανεμόμενων συγγραμμάτων;**

Πέραν των συγγραμμάτων, παρέχεται επιπλέον βιβλιογραφία στους φοιτητές, τις περισσότερες φορές από την αρχή των παραδόσεων. Η βιβλιογραφία αυτή αναρτάται και στην ηλεκτρονική πλατφόρμα Open eClass. Πρέπει ωστόσο να επισημανθούν οι σοβαρές ελλείψεις της βιβλιοθήκης που συχνά δεν επιτρέπει στους φοιτητές να έχουν πρόσβαση σε αυτή τη βιβλιογραφία, γιατί συνήθως υπάρχει ένα μόνο αντίγραφο που μπορεί να είναι δανεισμένο. Οι ψηφιακές βάσεις αρθρογραφίας και βιβλίων είναι ένα σημαντικό εργαλείο (αν και είναι συνήθως ξενόγλωσσα), αλλά δυστυχώς δεν καλύπτουν επαρκώς όλες τις επιστημονικές περιοχές. Υπάρχει πάντως μία λίστα με τους τίτλους της επιστημονικής αρθρογραφίας που διαθέτει η βιβλιοθήκη της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας, η οποία δημιουργήθηκε από τον βιβλιοθηκονόμο της την τελευταία δετία. Ειδικότερα, σε σχετικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 4, 6 και 7) οι μέσοι όροι (means) είναι 3,94, 3,72 και 3,5 αντίστοιχα.

4.5. Πώς κρίνετε τα διαθέσιμα μέσα και υποδομές;

• **Αίθουσες διδασκαλίας:**

(α) Αριθμός και χωρητικότητα

10 αίθουσες διδασκαλίας χωρητικότητας 46, 100, 147, 87, 42, 68, 40, 46 ατόμων, ένα μικρό (150 ατόμων) κι ένα μεγάλο αμφιθέατρο (300 ατόμων)

(β) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα

Οι υπάρχουσες αίθουσες διδασκαλίας συχνά αποδεικνύονται ανεπαρκείς, καθώς στον ίδιο χώρο συστεγάζονται τα τμήματα ΠΤΔΕ, Νηπιαγωγών και Βαλκανικών Σπουδών. Αυτό φαίνεται κυρίως στις περιπτώσεις των υποχρεωτικών μαθημάτων, όπου χρειάζονται μεγάλες αίθουσες για μεγάλα ακροατήρια και αυτές οι αίθουσες δεν επαρκούν. Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες εκσυγχρονισμού των αιθουσών με την τοποθέτηση καινούργιων καθισμάτων, καθώς και πινάκων. Στην αίθουσα συνεδριάσεων, επίσης, όπου συνήθως γίνονται μαθήματα του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, οι παρουσιάσεις των colloquia και οι συνεδριάσεις των καθηγητών, έχει τοποθετηθεί διαδραστικός πίνακας.

(γ) Βαθμός χρήσης

Οι αίθουσες της Σχολής, ειδικά οι μεγάλες, είναι σχεδόν συνεχώς γεμάτες. Ειδικά στο μεγάλο Αμφιθέατρο, που χωράει το μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών (ακροατήρια άνω των 100 ατόμων), οι διδασκαλίες συχνά παρεμποδίζονται από το γεγονός ότι στον χώρο αυτό αναγκαστικά φιλοξενούνται όλες οι εκδηλώσεις της Σχολής.

(δ) Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του υποστηρικτικού

εξοπλισμού

Οι αίθουσες έχουν εξοπλιστεί με βιντεοπροβολείς και με ειδικές οθόνες προβολής. Επίσης παρέχεται η δυνατότητα σύνδεσης στο Διαδίκτυο. Εξάλλου, οι περισσότερες αίθουσες διαθέτουν ασπροπίνακα. Αυτός ο εξοπλισμός είναι πραγματικά πολύτιμος για τις διδακτικές παραδόσεις.

- **Εκπαιδευτικά εργαστήρια:**

- (α) **Αριθμός και χωρητικότητα**

Υπάρχουν 2 εργαστήρια Φυσικών Επιστημών και 1 Εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών. Όλα τα εργαστήρια είναι σε κοινή χρήση με το Τμήμα Νηπιαγωγών. Σε κάθε αίθουσα εργαστηρίου Φ.Ε. χωρούν 30 φοιτητές, περίπου, ενώ στο εργαστήριο Ηλεκτρονικών Υπολογιστών συνήθως γίνονται μαθήματα για 40 περίπου φοιτητές. Στην αίθουσα των υπολογιστών υπάρχουν 36 Η/Υ στους οποίους εργάζονται κάθε φορά ανά 2 φοιτητές.

- (β) **Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα των χώρων**

- (γ) **Βαθμός χρήσης**

- (δ) **Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού**

- (ε) **Επάρκεια αποθηκών (εργαστηριακού εξοπλισμού, αντιδραστηρίων, κλπ)**

Στον χώρο της Σχολής λειτουργεί για όλα τα συστεγαζόμενα Τμήματα μία Βιβλιοθήκη με θέσεις μελέτης, καθώς και χωριστό αναγνωστήριο, όπου μπορούν να μελετήσουν οι φοιτητές. Οι παραπάνω ερωτήσεις απαντώνται αναλυτικά τόσο στο τμήμα του στρατηγικού σχεδιασμού (7) όσο και στο τμήμα που αφορά τις υποδομές και τις διοικητικές υπηρεσίες (8).

- **Είναι διαθέσιμα τα εκπαιδευτικά εργαστήρια για χρήση εκτός προγραμματισμένων ωρών;**

Όχι, λόγω έλλειψης επικουρικού προσωπικού.

4.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών;

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην παρουσίαση των μαθημάτων; Πώς; Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στη διδασκαλία; Πώς;**

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, οι αίθουσες είναι εξοπλισμένες με βιντεοπροβολέα, οθόνη προβολής και δυνατότητα πρόσβασης στο Διαδίκτυο. Οι δυνατότητες αυτές αξιοποιούνται από την πλειονότητα των διδασκόντων κατά την παρουσίαση των μαθημάτων και τη διδασκαλία.

Εξάλλου, υποστηρικτικό υλικό για 55 μαθήματα έχει αναρτηθεί στην ασύγχρονη πλατφόρμα εκπαίδευσης Open eClass από 19 διδάσκοντες του Τμήματός μας.

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην εργαστηριακή εκπαίδευση; Πώς;**

Στο Τμήμα μας διδάσκονται μαθήματα με αντικείμενο τη διδασκαλία με ΤΠΕ (π.χ. Σχεδίαση και ανάπτυξη εκπαιδευτικού λογισμικού, Κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού και διδασκαλία με ΤΠΕ κ.ά.). Επιπλέον, στο εργαστήριο των Φυσικών Επιστημών χρησιμοποιούνται εκπαιδευτικά λογισμικά και διαδίκτυο για την αναζήτηση πληροφοριών σχετικών με τα φυσικά φαινόμενα.

- **Χρησιμοποιούνται ΤΠΕ στην επικοινωνία των φοιτητών με τον διδάσκοντα; Πώς;**

Η επικοινωνία μεταξύ φοιτητών και διδασκόντων συχνά πραγματοποιείται μέσω της

χρήσης ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, της χρήσης της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης καθώς και της χρήσης του Skype.

4.7. Πώς κρίνετε την αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων και τη μεταξύ τους συνεργασία;

- **Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα μαθήματα.**

Η αναλογία διδασκόντων/ διδασκομένων στα υποχρεωτικά μαθήματα είναι δυσανάλογα μεγάλη. Σε κάθε διδάσκοντα αναλογούν περίπου 120 φοιτητές. Στα μαθήματα επιλογής η αναλογία διαμορφώνεται κατά μέσο όρο στο 1/25 και καθιστά τη συνεργασία μεταξύ των μερών εποικοδομητική.

Σε ό,τι αφορά τη Διδακτική Μεθοδολογία και Πρακτική Άσκηση (Δι.Με.ΠΑ), η οποία εκτυλίσσεται σε 4 φάσεις, οι συνεργασίες των φοιτητών με τους αποσπασμένους εκπαιδευτικούς αρχίζει από το 2^ο έτος και συνεχίζεται μέχρι το 4^ο. Για κάθε προετοιμασία διδασκαλίας που εφαρμόζουν οι φοιτητές στα σχολεία προηγείται συνεργασία τουλάχιστον 2 ωρών με τους μέντορες. Πρόκειται για ουσιαστική στήριξη τους στην οργάνωση της διδακτικής διαδικασίας (σχεδιασμός μαθήματος και εργαστήρια), ώστε να προετοιμαστούν για το επάγγελμα που θα ακολουθήσουν μετά την αποφοίτησή τους. Τα διδακτικά αντικείμενα είναι επτά ως προς τον αριθμό, ενώ οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί είναι μόνο τέσσερεις, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται το έργο της επαρκούς καθοδήγησης και εμπύχωσης των φοιτητών που διδάσκουν στα σχολεία.

- **Αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα εργαστήρια.**

Η αναλογία διδασκόντων/διδασκομένων στα εργαστήρια προσεγγίζει τον ένα διδάσκοντα προς είκοσι πέντε διδασκομένους. Ωστόσο, για να προκύψει αυτή η αναλογία οι διδάσκοντες υλοποιούν τα εργαστηριακά μαθήματα σε δύο εξάμηνα αντί για ένα. Η αναλογία εξαρτάται και από τον αριθμό των αποσπασμένων εκπαιδευτικών κάθε χρόνο.

- **Έχουν οι διδάσκοντες ανακοινωμένες ώρες γραφείου για συνεργασία με τους φοιτητές; Τις τηρούν; Αξιοποιούνται από τους φοιτητές;**

Οι διδάσκοντες ορίζουν ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές που κατανέμονται τουλάχιστον σε δύο ημέρες την εβδομάδα. Οι ώρες αυτές τηρούνται και αξιοποιούνται από τους φοιτητές, τόσο για απορίες τους σχετικά με το μάθημα όσο και για την ελοπτεία της πορείας των εργασιών που έχουν αναλάβει. Η συνεργασία των διδασκόντων με τους φοιτητές, ωστόσο, δεν περιορίζεται στις ώρες γραφείου. Οι πόρτες των γραφείων των καθηγητών είναι πάντα ανοιχτές, κάτι το οποίο χαρακτηρίζει τα μικρά πανεπιστήμια όπου οι σχέσεις καθηγητών και φοιτητών είναι προσωπικές και οικείες. Ειδικότερα, σε σχετικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (ερωτήσεις 26 και 27) εμφανίζονται υψηλοί μέσοι όροι (means) σε σχέση με τη συνέπεια των μελών ΔΕΠ στις υποχρεώσεις τους (4.03) και τη συνεργασία-επικοινωνία με τους φοιτητές (4.29).

4.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της διδασκαλίας με την έρευνα;

- **Πώς μεθοδεύεται η εκπαίδευση των φοιτητών στην ερευνητική διαδικασία (π.χ. αναζήτηση και χρήση βιβλιογραφίας);**

Όπως αναφέρεται παραπάνω, στους φοιτητές δίνεται επιπλέον βιβλιογραφία, η οποία συχνά ανευρίσκεται δύσκολα, λόγω των σοβαρών ελλείψεων της βιβλιοθήκης, που οφείλονται στη μειωμένη χρηματοδότησή της. Επίσης η διαδικτυακή έρευνα καθίσταται δύσκολη, καθώς το Πανεπιστήμιό μας είναι μεν συνδεδεμένο με την ηλεκτρονική βάση περιοδικών Heal Link, αλλά όχι και με Swetswise η οποία είναι πολύ μεγαλύτερη και περιέχει τα περιοδικά εκδοτικών οίκων - κολοσσών όπως αυτούς της Οξφόρδης και του Κέμπριτζ. Σε πολλές περιπτώσεις οι διδάσκοντες είναι υποχρεωμένοι να διαθέτουν μέρος της δικής τους προσωπικής βιβλιοθήκης, ώστε να βοηθούνται οι φοιτητές στην ερευνητική τους εργασία. Σε πολλές περιπτώσεις οι φοιτητές κάνουν επίσης χρήση της βιβλιοθήκης του Α.Π.Θ. και άλλων πανεπιστημίων.

• **Παρέχεται στους φοιτητές δυνατότητα συμμετοχής σε ερευνητικά έργα;**

Το Τμήμα επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με τις σύγχρονες διαδικασίες αγωγής και μάθησης που συνδέονται με τη λειτουργία του σχολείου και ενθαρρύνει τη συνεργασία τους με τους διδάσκοντες και μεταξύ τους για την εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν ομαδικές ή ατομικές ερευνητικές εργασίες, ώστε να συνειδητοποιήσουν τον τρόπο με τον οποίο πραγματοποιείται η επιστημονική έρευνα (αναζήτηση και χρήση πηγών, οργάνωση της δομής της εργασίας, εξαγωγή πρωτότυπων συμπερασμάτων κ.ά.). Αρκετοί φοιτητές συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα μελών ΔΕΠ είτε με τη μορφή επικουρίας είτε με τη μορφή συνεργασίας που καταλήγουν σε από κοινού δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά ή ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια. Ωστόσο το γενικότερο κλίμα δεν είναι ιδιαίτερα ευνοϊκό για την υλοποίηση ερευνητικών έργων στο κύριο πεδίο εφαρμογής των μελετών του Τμήματος, που είναι το δημοτικό σχολείο. Η απαγόρευση εκπόνησης ερευνών στα δημόσια σχολεία, πλην των πειραματικών, για παράδειγμα, εκ μέρους του Υπ.Δ.Β.Μ.Θ. ανέστειλε σχεδόν όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες των Παιδαγωγικών Τμημάτων, γεγονός που προκαλεί δυσχέρειες στην εκπόνηση ερευνών εκ μέρους των μελών του Δ.Ε.Π., των μεταπτυχιακών φοιτητών καθώς και στην εκπόνηση χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων, αναστέλλοντας ακόμα και συμβατικές υποχρεώσεις έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ωστόσο επιδιώκεται οι φοιτητές του Τμήματος να συμμετέχουν σε έρευνας στο πλαίσιο της μεθοδευμένης, πλακισωμένης και ευρέως θεμελιωμένης πρακτικής τους άσκησης στα συνεργαζόμενα δημοτικά σχολεία της περιοχής Φλώρινας, η οποία στοχεύει στη βασική διδακτική τους κατάρτιση, θεωρητική και πρακτική. Αυτή αρθρώνεται σε τρεις ξεχωριστές φάσεις με ανάλογους στόχους, περιεχόμενα και δομικά χαρακτηριστικά. Ξεκινά στο τρίτο εξάμηνο και ολοκληρώνεται στο όγδοο.

- Η Α' φάση αποβλέπει στην εισαγωγή του φοιτητή στη θεωρία και πράξη του σχολείου και της διδασκαλίας, με θεωρητικά μαθήματα στη Σχολή και συστηματική παρατήρηση (με χρήση ερευνητικού εργαλείου) στο σχολείο.
- Η Β' φάση αποβλέπει στη θεωρητική κατάρτιση του φοιτητή στη διδακτική των μαθημάτων του δημοτικού σχολείου και στην ανάπτυξη ικανοτήτων σχεδιασμού, διεξαγωγής και αξιολόγησης της διδασκαλίας των μαθημάτων αυτών.
- Η Γ' φάση αποσκοπεί στην εισαγωγή του φοιτητή στον κανονικό, καθημερινό ρυθμό εργασίας και ζωής στο σχολείο. Ο φοιτητής αναλαμβάνει την ευθύνη του παιδαγωγικού και διδακτικού έργου επί μία εβδομάδα σε μια τάξη πολυθέσιου σχολείου και άλλη μία εβδομάδα σε ολιγοθέσιο σχολείο.

Όλες οι φάσεις της πρακτικής άσκησης επέχουν θέση εργαστηρίου. Για την αποτελεσματική διεξαγωγή τους σημαντικό ρόλο επιτελούν οι «μέντορες» των φοιτητών, δηλαδή οι αποσπασμένοι στο Τμήμα από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση δάσκαλοι, οι οποίοι υποστηρίζουν τους μελλοντικούς συναδέλφους στην προετοιμασία τους για το εκπαιδευτικό έργο.

Αξίζει εδώ να σημειωθεί ότι από το 2011 197 φοιτητές του Τμήματος έχουν δυναμικά την ευκαιρία να συμμετέχουν σε ερευνητικά έργα, προσφέροντας εργασία σε φορείς στους οποίους οι ίδιοι απασχολούνται στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης. Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο αυτό επιδιώκεται η σύνδεση των γνώσεων που αποκτούν οι φοιτητές μας με τις μελλοντικές επαγγελματικές απαιτήσεις, με σκοπό την πληρέστερη ένταξη τους στο εργασιακό περιβάλλον. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος οι φοιτητές μας απασχολούνται για ένα μήνα περίπου σε 70 και πλέον κοινωνικούς χώρους, οι οποίοι πιθανόν στο μέλλον να αποτελέσουν χώρους αναζήτησης εργασίας από μέρους τους. Τα αντικείμενα απασχόλησης στους χώρους αυτούς χωρίζονται σε 10 θεματικά πεδία, τα οποία με τη σειρά τους αντιστοιχούν στα μαθήματα επιλογής των φοιτητών. Τα θεματικά πεδία είναι τα εξής:

1. Αρχαιακή έρευνα, Ιστορία και Τοπική Ιστορία
2. Μουσειακή Εκπαίδευση - Διαχείριση Πολιτισμικής Κληρονομιάς – Αισθητική Αγωγή
3. Βιβλίο, Λογοτεχνία και Γλώσσα
4. Συμβουλευτική στην παιδική ηλικία – Ειδική Αγωγή – Αγωγή Υγείας
5. Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση
6. Εφαρμογές των Μαθηματικών στην Κοινωνία και το Περιβάλλον
7. Εφαρμογές της Στατιστικής στην Εκπαίδευση
8. Εφαρμογές των Φυσικών Επιστημών στη διαχείριση του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος

9. Εξωσχολική μάθηση και ψυχαγωγία: άτυπες και μη τυπικές μορφές
10. Διαχείριση της πολιτισμικής ετερότητας σε Σύγχρονα Περιβάλλοντα Μάθησης

4.9. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες με εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού και του εξωτερικού και με το κοινωνικό σύνολο;

- **Με ποιά εκπαιδευτικά κέντρα του εσωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;**

Το ΠΤΔΕ συνεργάζεται με τα περισσότερα παιδαγωγικά τμήματα (Δημοτικής και Νηπιαγωγών) της χώρας μας καθώς και ανάλογα με το ερευνητικό πεδίο του κάθε μέλους ΔΕΠ με ανάλογα πανεπιστημιακά τμήματα πχ Ψυχολογίας, Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του ΑΠΘ, Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, Ειδικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Βόλου, Πολυτεχνεία, Φιλολογίες ξένων γλωσσών, Μαθηματικό, Φυσικό κ.ά)

- **Με ποια εκπαιδευτικά κέντρα του εξωτερικού συνεργάζεται το Τμήμα και πώς;**

Στη βάση προγραμμάτων κινητικότητας, επισκέψεων προσκεκλημένων ερευνητών, καθώς και ενός εντατικού προγράμματος ERASMUS, το Τμήμα συνεργάζεται με τα εξής ιδρύματα του εξωτερικού:

1. University of Turku, Finland;
2. Instituto Politecnico de Castelo Branco, Portugal;
3. University of Cyprus, Cyprus;
4. Ludwig-Maximilians-University of Munich, Germany;
5. Orleans-Tours, France;
6. University of East Anglia, UK;
7. Oslo University College, Norway;
8. University of Nantes, France;
9. University College South, Denmark;
10. Wyższa Szkoła Humanistyczna – Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław;
11. Universität Salzburg, Austria;
12. Univerzita Konstantina Filozofa v Nitra, Slovakia;
13. NHL University, The Netherlands;
14. Tallinn University, Estonia;
15. Linnaeus University, Sweden;
16. University of Ljubljana, Slovenia;
17. University of Helsinki, Finland;
18. Open University, Cyprus
19. Institut fuer Interkulturelle Kommunikation - Fachhochschule Muenchen

- **Αναπτύσσονται συγκεκριμένες εκπαιδευτικές συνεργασίες με τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς κοινωνικούς φορείς;**

Τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος παρέχουν επιστημονική υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς (Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης) της περιοχής με τη μορφή ημερίδων, μικρών συνεδρίων και σεμιναρίων πάνω σε θέματα που αφορούν τα γνωστικά αντικείμενα που διδάσκονται. Δίνουν επίσης ευχαρίστως διαλέξεις πάνω σε θέματα των γνωστικών τους αντικειμένων και ενδιαφερόντων, όπου κι αν κληθούν προς τούτο από φορείς της περιοχής, π.χ. "Ανοιχτό" Πανεπιστήμιο Δήμων της περιοχής, Σχολή Γονέων της Ιεράς Μητρόπολης Φλωρίνης Πρεσπών και Εορδαίας, σχολικές επιτροπές γυμνασίων ή λυκείων, σχολικούς συμβούλους κ.λπ.

Επίσης, με την πρακτική άσκηση δίνουν την ευκαιρία για τη σύνδεση της Τριτοβάθμιας με την Πρωτοβάθμια εκπαίδευση σε επίπεδο επιστημονικό, ερευνητικό και κοινωνικό. Σημαντικό ρόλο στη διαδικασία αυτή παίζουν οι μέντορες (αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί). Από την παρουσία των μεντόρων σε όλες της φάσεις της ΔΙ.ΜΕ.Π.Α. και από

τους απαιτητικούς ρόλους που αναλαμβάνουν – *οργάνωση των επισκέψεων των φοιτητών στα σχολεία, επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγησή τους, αξιολόγηση των διδακτικών ασκήσεων, «εταιρική» υποστήριξη των δασκάλων που ανοίγουν τις τάξεις τους στους φοιτητές και εν γένει στήριξη όλων των δράσεων που αναπτύσσονται για τη σύζευξη θεωρίας και πράξης* – εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό η διαμόρφωση δύο σημαντικών παραμέτρων: (α) της *αρμονικής συνεργασίας* ανάμεσα στα σχολεία και στο Τμήμα ως ίδρυμα εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και (β) της *ανάπτυξης θεωρητικής υποδομής* για τη θεμελίωση και την επιτυχή οργάνωση της Πρακτικής Άσκησης.

Επιπλέον, το Τμήμα αναπτύσσει συνεργασίες με φορείς που έχουν τοπικό, περιφερειακό καθώς και εθνικό χαρακτήρα και δράση (Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, Κέντρο Διάδοσης Επιστημών και Μουσείο Τεχνολογίας, ΔΕΗ, Ορυχεία λιγνίτη, Δήμοι, Περιφέρεια κ.ά.). Οι συνεργασίες αυτές εκτείνονται σε όλη την Ελλάδα, αλλά και στο εξωτερικό, καθώς οι φοιτητές επιλέγουν να έρθουν σε επαφή με φορείς που δεν είναι αναγκαστικά στην περιοχή του ΠΔΜ και να προσφέρουν εργασία στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης. Παραθέτουμε ενδεικτικά μία αναφορά (report) από φοιτητές που ανέπτυξαν εκπαιδευτική συνεργασία με το Σύλλογο Φιλίας και Συνεργασίας *Πελαγονία* στα Βίτολα (Μοναστήρι).

Κατά την τελευταία πενταετία διεξάγεται διαγωνισμός με την επωνυμία «Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής» με στόχο οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου να ενδιαφερθούν περισσότερο και να αγαπήσουν τα μαθηματικά. Ο διαγωνισμός διεξάγεται στις εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής υπό την εποπτεία και το συντονισμό μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές που συμμετέχουν στο διαγωνισμό να επισκεφθούν τις εγκαταστάσεις της Σχολής με τους γονείς τους και τους δασκάλους τους και προάγεται η προβολή του Τμήματος στην τοπική και την ευρύτερη κοινωνία της Δυτικής Μακεδονίας.

Στο ίδιο πλαίσιο την άνοιξη του 2011 το Τμήμα επισκέφθηκαν οι μαθητές και οι μαθήτριες της Ε' και της ΣΤ' τάξης των δημοτικών σχολείων της πόλης στο πλαίσιο εορταστικής εκδήλωσης για τον εορτασμό των 20 χρόνων λειτουργίας του Τμήματος. Στη διάρκεια της ημέρας οι μαθητές με τους δασκάλους και τις δασκάλες τους συμμετείχαν σε δράσεις και δια-δράσεις που οργανώθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος.

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, το Τμήμα δημιουργεί διαύλους επικοινωνίας με επιστημονικούς, κοινωνικούς και επιχειρησιακούς φορείς που δραστηριοποιούνται σε σύγχρονες μορφές τυπικής ή μη τυπικής μάθησης· επιπλέον, προσφέρει ευκαιρίες για άνοιγμα του ελληνικού πανεπιστημίου της περιφέρειας στα Βαλκάνια και την υπόλοιπη Ευρώπη.

4.10. Πώς κρίνετε την κινητικότητα του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;¹⁷

- Υπάρχει στρατηγικός σχεδιασμός του Τμήματος σχετικά με την κινητικότητα των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας; Πόσες και ποιές συμφωνίες έχουν συναφθεί για την ενίσχυση της κινητικότητας του διδακτικού προσωπικού ή/και των φοιτητών;

Το Τμήμα στηρίζει και βλέπει πολύ θετικά την σύναψη διμερών και άλλων συμφωνιών με άλλα τμήματα και πανεπιστήμια του εξωτερικού. Το Τμήμα έχει αναπτυσσόμενη πολιτική στην σύναψη διμερών συμφωνιών με τα εξής πανεπιστήμια του εξωτερικού:

1. University of Turku, Finland; 2. Instituto Politecnico de Castelo Branco, Portugal; 3. University of Cyprus, Cyprus; 4. Ludwig-Maximilians-University of Munich, Germany; 5. Orleans-Tours, France; 5. University of East Anglia, UK; 7. Oslo University College, Norway; 8. University of Nantes, France; 9. University College South, Denmark; 10. Wyższa Szkoła Humanistyczna – Ekonomiczna we Włocławku, Włocławku, 11. Universität Salzburg, Austria; 12. Univerzita Konstantina Filozofa v Nitra, Slovakia; 13. NHL University, The Netherlands; 14. Tallinn University, Estonia; 15. Linnaeus University, Sweden; 16. University of Ljubljani, Slovenia; 17. University of Helsinki, Finland; 18. Open University, Cyprus. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα δύο τελευταία χρόνια αναπτύχθηκε από το Τμήμα το Εντατικό Πρόγραμμα ERASMUS “*People and Space in the Borderland of Western Macedonia: tracing historical, social and intercultural features*” <P.S.BoWMa> (Ανθρωποι και Χώρος στη Δυτική Μακεδονία: ανιχνεύοντας ιστορικά, κοινωνικά και διαπολιτισμικά χαρακτηριστικά) όπου συμμετείχαν καθηγητές και φοιτητές από τα πανεπιστήμια NHL University, The Netherlands, University of Ljubljani, Slovenia και Cyprus University of Technology, Cyprus.

- Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Κατά την τελευταία πενταετία 16 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος πραγματοποίησαν μετακινήσεις στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων.

- Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

55 μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν την τελευταία πενταετία στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων.

- Πόσοι φοιτητές του Τμήματος μετακινήθηκαν προς άλλα Ιδρύματα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

10 φοιτητές μετακινήθηκαν, παρόλο που οι αιτήσεις κάθε φορά ήταν πολύ περισσότερες. Τα τελευταία χρόνια η εκδήλωση ενδιαφέροντος από τους φοιτητές και τις φοιτήτριες του τμήματος είναι αυξανόμενη. Δυστυχώς τα κονδύλια που διατίθενται είναι λίγα και δεν μπορούν να ικανοποιήσουν όλους του φοιτητές και τις φοιτήτριες.

- Πόσοι φοιτητές άλλων Ιδρυμάτων μετακινήθηκαν προς το Τμήμα στο πλαίσιο ακαδημαϊκών/ερευνητικών δραστηριοτήτων κατά την τελευταία πενταετία;

Μετακινήθηκαν 23 φοιτητές. Ωστόσο, αξίζει να αναφερθεί ότι κατά την

¹⁷ Συμπληρώστε τον Πίνακα 9.

τελευταία τετραετία (από το 2008 έως το 2011) κάθε χρόνο επισκέπτονται το Τμήμα φοιτήτριες προερχόμενες από τη Γαλλία στο πλαίσιο της φοίτησής τους σε ελληνο-γαλλικό μεταπτυχιακό διαπανεπιστημιακό πρόγραμμα με τον τίτλο «**Διδακτικές της πολυγλωσσίας και γλωσσικές, εκπαιδευτικές πολιτικές. Διάδοση των γλωσσών και των πολιτισμών σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα**». Στο πρόγραμμα συμμετέχουν το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. και ο Τομέας Τα γαλλικά ως ξένη γλώσσα του Τμήματος Φιλολογίας, Γλώσσες και Ανθρωπιστικές Επιστήμες του **Πανεπιστήμιο του Maine**. Λόγω της συμμετοχής μέλους Δ.Ε.Π. του Τμήματός μας στο πρόγραμμα το Τμήμα μας φιλοξένησε 5 φοιτήτριες το 2008, 5 φοιτήτριες το 2009, 5 φοιτήτριες το 2010 και 6 φοιτήτριες το 2011. Το 2006 και 2007 πραγματοποιήθηκαν δύο εκπαιδευτικές δεκαήμερες εκδρομές Ελλαδογνωσίας (Αθήνα, Μετέωρα, Θεσσαλονίκη, Πέλλα, Δίον, Βεργίνα, Όλυθος, Πρέσπες) από δύο δεκαπενταμελείς ομάδες τελειοφοίτων δασκάλων από τη Γαλλία. Συντονιστές ήταν τέσσερις Καθηγητές από το Τμήμα μας (Λεμονίδης, Ακριτόπουλος, Νικολαντωνάκης, και Καμαρούδης), ενώ διοργανώθηκαν και μικρομαθήματα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού.

- **Υπάρχουν διαδικασίες αναγνώρισης του εκπαιδευτικού έργου που πραγματοποιήθηκε σε άλλο Ίδρυμα;**

Το εκπαιδευτικό έργο αναγνωρίζεται από το τμήμα ακολουθώντας την αναγνώριση των ECTS μονάδων που μεταφέρουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που παρακολούθησαν εκπαιδευτική διαδικασία σε άλλο ίδρυμα και πέρασε το μάθημα/μαθήματα. Οι φοιτητές που παρακολούθησαν το Εντατικό Πρόγραμμα P.S.BoWMA, για παράδειγμα, πιστώθηκαν με 6 μονάδες ECTS.

- **Πόσο ικανοποιητική είναι η λειτουργία και η στελέχωση του κεντρικού Γραφείου Διεθνών / Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και των συνδέσμων τους;**

Η λειτουργία του κεντρικού Γραφείου Διεθνών Προγραμμάτων του Πανεπιστημίου μας μπορεί να βελτιωθεί αν αυτό στελεχωθεί με ικανοποιητικό αριθμό μόνιμου προσωπικού.

- **Τι ενέργειες για την προβολή και ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για τα προγράμματα κινητικότητας αναλαμβάνει το Τμήμα;**

Το Τμήμα ενημερώνει επίσημα τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές μέσω των Γενικών Συνελεύσεων καθώς και με ανακοινώσεις στα υποχρεωτικά μαθήματα. Ενημέρωση γίνεται και μέσω ηλεκτρονικών μηνυμάτων.

- **Οργανώνονται εκδηλώσεις για τους εισερχόμενους φοιτητές από άλλα Ιδρύματα;**

Οργανώνονται επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικού και ιστορικού ενδιαφέροντος στην ευρύτερη περιοχή της Μακεδονίας.

- **Πώς υποστηρίζονται οι εισερχόμενοι φοιτητές;**

Οι εισερχόμενοι φοιτητές και φοιτήτριες βρίσκονται σε επαφή με τους υπεύθυνους κατά περίπτωση καθηγητές και καθηγήτριες μέλη ΔΕΠ του Τμήματος όσον αφορά τα μαθήματά τους καθώς και για άλλα ζητήματα που αφορούν την διαμονή τους στην Φλώρινα.

- **Πόσα μαθήματα διδάσκονται σε ξένη γλώσσα για εισερχόμενους αλλοδαπούς σπουδαστές;**

Για τους φοιτητές που μετακινούνται μέσω του προγράμματος Erasmus υπάρχει αριθμός μαθημάτων που προτείνονται στην αγγλική γλώσσα τα οποία ακολουθούν το πρόγραμμα ECTS.

- **Υπάρχει πρόσθετη (από το Τμήμα ή/και το Ίδρυμα) οικονομική ενίσχυση των φοιτητών και των μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού που λαμβάνουν μέρος στα προγράμματα κινητικότητας;**

Όχι, το Τμήμα έχει πενιχρά οικονομικά μέσα που δεν του επιτρέπουν να ενισχύσει αυτή την κινητικότητα.

- **Πώς προωθείται στο Τμήμα η ιδέα της κινητικότητας φοιτητών και μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού και της Ευρωπαϊκής διάστασης γενικότερα;**

Το Τμήμα μας ενθαρρύνει την κινητικότητα, καθώς παροτρύνει τους φοιτητές και τα μέλη του να μεταβούν σε Πανεπιστήμια του εξωτερικού, αλλά δεν μπορεί να τα υποστηρίξει περαιτέρω οικονομικά. Εξάλλου έχει πλήρη αντιστοιχία διδακτικών μονάδων με τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, ακολουθώντας τη συμφωνία της Μπολόνια.

- **Πώς ελέγχεται η ποιότητα (και όχι μόνον η ποσότητα) της κινητικότητας του ακαδημαϊκού προσωπικού;**

Τα μέλη που μετακινούνται καταθέτουν σημείωμα με την ερευνητική/ακαδημαϊκή τους δραστηριότητα πριν την αναχώρησή τους. Επίσης, υποβάλλουν έκθεση πεπραγμένων μετά την επιστροφή τους από το Ίδρυμα του εξωτερικού και ενημερώνουν σχετικά τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

5. Ερευνητικό έργο

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα του επιτελούμενου σ' αυτό ερευνητικού έργου, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΠΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Για κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν και να σχολιαστούν τα ακόλουθα τουλάχιστον σημεία:

(α) Ποιά, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

(β) Ποιές ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ποιούς ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο;

5.1. Πώς κρίνετε την προαγωγή της έρευνας στο πλαίσιο του Τμήματος;

- Υπάρχει συγκεκριμένη ερευνητική πολιτική του Τμήματος; Ποια είναι;

Η ερευνητική πολιτική που εφαρμόζεται στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας εστιάζεται κυρίως στην καλλιέργεια και προαγωγή των Επιστημών της Αγωγής, μέσα από την ανάπτυξη και διενέργεια επιστημονικών ερευνών που αποσκοπούν στην αναζήτηση και στη θεμελίωση πρωτότυπης θεωρίας που αφορά τόσο την εκπαιδευτική διαδικασία όσο και όλους τους τομείς της εκπαιδευτικής έρευνας. Επίσης η έρευνα που προάγεται από το Τμήμα έχει ως σκοπό την ενίσχυση και προσαρμογή όλων των αντικειμένων που συνθέτουν την παιδαγωγική δομή, στις σύγχρονες απαιτήσεις και ανάγκες της επιστήμης.

- Παρέχονται κίνητρα για τη διεξαγωγή έρευνας στα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας; Ποια είναι αυτά; Πώς ενημερώνεται το ακαδημαϊκό προσωπικό για δυνατότητες χρηματοδότησης της έρευνας; Πώς υποστηρίζεται η ερευνητική διαδικασία;

Παρά τις περιορισμένες δυνατότητες χρηματοοικονομικής στήριξης του Τμήματος, το ακαδημαϊκό προσωπικό συμμετέχει στις τρέχουσες επιστημονικές εξελίξεις, με την παρουσία του σε επιστημονικά συνέδρια και συμπόσια, με την συμμετοχή του σε ερευνητικά έργα, με τις προτάσεις για ερευνητικά προγράμματα και κυρίως με την διεξαγωγή ερευνών τα αποτελέσματα των οποίων δημοσιεύονται σε επιστημονικά περιοδικά, σε συλλογικούς τόμους, πρακτικά συνεδρίων, κτλ. Τα οικονομικά κίνητρα διεξαγωγής έρευνας που παρέχονται στο ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος είναι ελάχιστα (π.χ. έμμεση ενίσχυση από τον τακτικό προϋπολογισμό του Τμήματος), ενώ γίνεται προσπάθεια υποβολής προτάσεων για υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων και έργων, για τις προκηρύξεις των οποίων το ακαδημαϊκό προσωπικό ενημερώνεται κυρίως μέσω της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Η ερευνητική διαδικασία υποστηρίζεται, από πλευράς ανθρώπινου δυναμικού, τόσο από τον/την υπεύθυνο/η της έρευνας όσο και από προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

- Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο εσωτερικό του Τμήματος; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα εκτός Τμήματος, στην ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή και επιστημονική κοινότητα; Πώς διαχέονται τα ερευνητικά αποτελέσματα στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον;

Τα ερευνητικά αποτελέσματα διαχέονται στο εσωτερικό του Τμήματος με ενημέρωση των μελών ΔΕΠ, ενώ σε επίπεδο επιστημονικής ακαδημαϊκής κοινότητας, διαχέονται μέσω δημοσιεύσεων σε ελληνικά και διεθνή επιστημονικά περιοδικά/συλλογικούς τόμους/πρακτικά και ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια. Επίσης, τα αποτελέσματα των ερευνών διαχέονται στο τοπικό και εθνικό κοινωνικό περιβάλλον κυρίως μέσω ημερίδων και δημοσιεύσεων στα ΜΜΕ.

5.2. Πώς κρίνετε τα ερευνητικά προγράμματα και έργα που εκτελούνται στο

Τμήμα;

- **Ποιά ερευνητικά προγράμματα και δραστηριότητες υλοποιήθηκαν ή βρίσκονται σε εξέλιξη κατά την τελευταία πενταετία; Ποιό ποσοστό μελών ΔΕΠ/ΕΠ αναλαμβάνει ερευνητικές πρωτοβουλίες; Συμμετέχουν εξωτερικοί συνεργάτες ή/και μεταδιδακτορικοί ερευνητές στα ερευνητικά προγράμματα;**

Υπάρχουν δυνατότητες και προοπτικές για ανάπτυξη ερευνητικών έργων και προγραμμάτων στο Τμήμα που να καλύπτουν την οργάνωση και διεξαγωγή ερευνών που αφορούν ευρύτερα τομείς εκπαίδευσης, πολιτισμού, νέων τεχνολογιών, κοινωνιολογίας, ψυχολογίας και γενικότερα έρευνες που αφορούν στις προτεραιότητες και στις ανάγκες των σύγχρονων θεμάτων εκπαιδευτικής έρευνας, όπως π.χ. η υποστήριξη των προγραμμάτων με τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας. Τα ερευνητικά έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης είναι «ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ ΙΙ: Ενίσχυση του Ανθρώπινου Ερευνητικού Δυναμικού μέσω της υλοποίησης διδακτορικής διατριβής» με τίτλο «Η Ανάπτυξη της πολιτισμικής δεξιότητας στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: Ένα εκπαιδευτικό πακέτο για την εκπαίδευση και επιμόρφωση των δασκάλων», «Ενθάρρυνση επιχειρηματικών δράσεων, καινοτομικών εφαρμογών και μαθημάτων επιλογής των φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας» και η ερευνητική δράση «Δομή Απασχόλησης και Σταδιοδρομίας (ΔΑΣΤΑ)» στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση & Δια Βίου Μάθηση ΕΣΠΑ 2007-2013», στα οποία συμμετέχουν και εξωτερικοί συνεργάτες. Επιπλέον, στο Τμήμα εκπονήθηκε το πρόγραμμα «Κατασκευή εκπαιδευτικού υλικού» και στο πλαίσιο του Erasmus το Intensive Programme, IP, με τίτλο: "People and Space in the Borderland of Western Macedonia: tracing historical, social and intercultural features" Στην πλειοψηφία τους (65%) τα μέλη ΔΕΠ έχουν αναλάβει και αναλαμβάνουν ερευνητικές πρωτοβουλίες, με την υποβολή προτάσεων για τη διεξαγωγή ερευνητικών προγραμμάτων σε αντικείμενα που άπτονται όλους τους τομείς εκπαιδευτικής έρευνας. Το Τμήμα συνεργάστηκε με το Τμήμα Νηπιαγωγών (Coordinator), και με εξωτερικούς ερευνητές την τελευταία πενταετία σε δύο ερευνητικά προγράμματα: (α) «Διερεύνηση Διδακτικών – Μαθησιακών Ακολουθιών: η περίπτωση των Δυνάμεων», (2004 - 2006). Πυθαγόρας Ι, ΕΠΕΑΚ, ΥΠΕΠΘ, Ελλάδα, (β) «Συνεργασία Πανεπιστημίου – Σχολείου για το σχεδιασμό και εφαρμογή μιας διδακτικής σειράς, προϊόν έρευνας, υποστηριζόμενης από ΤΠΕ», (2007-2009). SAS6-CT-2006-042942-Material Science (042942). Παράλληλα, 4 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν σε ερευνητικά προγράμματα (ευρωπαϊκά και ελληνικά) που εκπονούνται από Τμήματα άλλων Α.Ε.Ι. της Ελλάδας.

5.3. Πώς κρίνετε τις διαθέσιμες ερευνητικές υποδομές;

- **Αριθμός και χωρητικότητα ερευνητικών εργαστηρίων. Επάρκεια, καταλληλότητα και ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού. Καλύπτουν οι διαθέσιμες υποδομές τις ανάγκες της ερευνητικής διαδικασίας; Ποιά ερευνητικά αντικείμενα δεν καλύπτονται από τις διαθέσιμες υποδομές; Πώς χρηματοδοτείται η προμήθεια, συντήρηση και ανανέωση των ερευνητικών υποδομών;**

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης λειτουργεί ένα εργαστήριο Η/Υ του οποίου η ηλεκτρολογική εγκατάσταση χρειάζεται ενίσχυση και αναβάθμιση. Οι θέσεις των Η/Υ την τελευταία διετία έχουν αυξηθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Παρόλα αυτά οι φοιτητές χρησιμοποιούν το συγκεκριμένο εργαστήριο με αποτέλεσμα να μην είναι διαθέσιμο για τις ερευνητικές ανάγκες.

Επίσης, στη Σχολή λειτουργούν δύο εργαστήρια Φυσικών Επιστημών, (από κοινού με το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών), τα οποία χρησιμοποιούνται για διδακτικούς σκοπούς και για την πραγματοποίηση εργαστηριακών ασκήσεων (διδάσκουν 4 μέλη ΔΕΠ). Ο χώρος δεν επαρκεί για την αποθήκευση των οργάνων και των συσκευών. Παράλληλα, στο Τμήμα λειτουργούν θεσμοθετημένα, εργαστήρια διδακτικής μαθηματικών και τοπικής ιστορίας, για τα οποία δεν υπάρχουν ειδικές υποδομές, αλλά χρησιμοποιούνται αίθουσες και το εργαστήριο Η/Υ του Τμήματος.

Τέλος, αν και ο χώρος της βιβλιοθήκης έχει ανακαινιστεί την τελευταία πενταετία, δεν υπάρχουν νησίδες/τραπέζια σε όλο το κτίριο της Σχολής που να υποστηρίζουν την συνεργασία μεταξύ των φοιτητών.

Η χρηματοδότηση των ερευνητικών υποδομών υλοποιείται από Ευρωπαϊκά και Ελληνικά προγράμματα και από τον προϋπολογισμό του Τμήματος.

5.4. Πώς κρίνετε τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία;¹⁸

Με βάση τα στοιχεία που έχουν αποτυπωθεί στο σχετικό πίνακα (πίνακας 15) οι επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών του Τμήματος καλύπτουν όλες τις κατηγορίες. Ιδιαίτερη βαρύτητα από ποσοτική άποψη φαίνεται ότι δίνεται στα πρακτικά συνεδρίων με κριτές, όπου και εμφανίζεται ο υψηλότερος αριθμός καταχωρήσεων (33.4%). Στο ίδιο πλαίσιο πολλές καταχωρήσεις εμφανίζονται και στις δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές (15.4%) και οι συμμετοχές-ανακοινώσεις σε συνέδρια με κριτές αλλά χωρίς πρακτικά (15.4%). Το γεγονός ότι και στις δύο κατηγορίες καταχωρήσεων υπάρχει το σύστημα των κριτών είναι ενδεικτικό της ποιότητας των εργασιών που κατατίθενται προς κρίση. Συνολικά, εμφανίζονται 778 καταχωρήσεις σε όλες τις κατηγορίες του πίνακα. Να σημειωθεί ότι έχει προστεθεί η κατηγορία Κ που αφορά ανακοινώσεις σε συνέδρια χωρίς κριτές που δεν εκδίδουν πρακτικά. Αναλογούν, περίπου, 33 καταχωρήσεις ανά μέλος ΔΕΠ κατά την τελευταία εξαετία. Να σημειωθεί, επίσης, ότι προτιμήθηκε από την ΟΜΕΑ η κατηγοριοποίηση των καταχωρήσεων ανά ημερολογιακό έτος και συμπεριλήφθηκαν τα έτη από το 2006 έως και το 2011. Βέβαια, το γεγονός ότι σε ένα Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης υπηρετούν μέλη ΔΕΠ με διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα, ερευνητικά ενδιαφέροντα και γνωσιακά υπόβαθρα συντελεί να εμφανίζονται διάφορα ποσοστά καταχωρήσεων ανά κατηγορία και ανά μέλος ΔΕΠ. Επίσης, σε αυτό συντελούν οι απαιτήσεις των διαφορετικών βαθμίδων, τα παράλληλα καθήκοντα που ασκούνται από μέλη ΔΕΠ διαφόρων βαθμίδων (π.χ. διοικητικά κ.α.) καθώς και η διακύμανση των ηλικιών των μελών ΔΕΠ η οποία εκτείνεται σε μία εικοσιπενταετία περίπου.

¹⁸ Συμπληρώστε τον Πίνακα 15.

5.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό αναγνώρισης της έρευνας που γίνεται στο Τμήμα από τρίτους;¹⁹

Από τη συμπλήρωση και την επεξεργασία του σχετικού πίνακα (πίνακας 16) προκύπτουν 631 καταχωρήσεις σχετικές με παραμέτρους αναγνώρισης του ερευνητικού έργου του Τμήματος. Αναλογικά, προκύπτουν 27, περίπου, καταχωρήσεις ανά μέλος ΔΕΠ κατά την τελευταία πενταετία. Ωστόσο, σημαντική βαρύτητα (63.7%) στα ποσοστά των καταχωρήσεων εμφανίζουν (όπως είναι φυσικό) οι ετεροαναφορές στο ερευνητικό έργο των μελών του Τμήματος. Αναλογικά εμφανίζονται, περίπου, 17 ετεροαναφορές ανά μέλος ΔΕΠ κατά την τελευταία πενταετία. Πρέπει να επισημανθεί ότι ο αριθμός αυτός θα μπορούσε να είναι σημαντικά υψηλότερος αλλά δεν έχει ακόμα αναπτυχθεί επαρκώς η διαδικασία εντοπισμού και καταγραφής των ετεροαναφορών στο ερευνητικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος. Σε ότι αφορά στις στήλες (εκτός των ετεροαναφορών) εμφανίζονται σταθεροί αριθμοί καταχωρήσεων ανά έτος κατά την τελευταία πενταετία. Να σημειωθεί ότι στην τελευταία στήλη η επιτροπή έκρινε σκόπιμο να εμφανίζονται και οι Διακρίσεις-Βραβεία που έχουν απονεμηθεί στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος για τα οποία θα υπάρξει αναφορά στην ενότητα 5.7.

5.6. Πώς κρίνετε τις ερευνητικές συνεργασίες του Τμήματος;

✓ Υπάρχουν ερευνητικές συνεργασίες και ποιές

(α) Με άλλες ακαδημαϊκές μονάδες του ιδρύματος;

(β) Με φορείς και ιδρύματα του εσωτερικού;

(γ) Με φορείς και ιδρύματα του εξωτερικού;

A) Υπάρχει συνεργασία του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης και με τα τέσσερα άλλα Τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, σε διδακτικό αλλά και σε ερευνητικό επίπεδο, τόσο με τη συνεργασία σε επιστημονικές μελέτες και έρευνες, όσο και με την κοινή συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα.

B) Παράλληλα, το Τμήμα συνεργάζεται ερευνητικά με άλλα Α.Ε.Ι. της Ελλάδας (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων).

Από τη συνεργασία μέλους ΔΕΠ του Τμήματος (καθηγητής Φωτιάδης) με την ΕΡΤ προέκυψε ντοκιμαντέρ ιστορικού περιεχομένου (12 επεισοδίων).

Επιπλέον, 4 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο συμμετείχαν ή συντόνιζαν ομάδες εργασίας για τη συγγραφή σχολικών εγχειριδίων του δημοτικού σχολείου στα αντικείμενα της γλώσσας, των μαθηματικών και των εικαστικών.

5 μέλη ΔΕΠ κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 ανήκουν στην ομάδα των εμπειρογνομόνων για τη συγγραφή του Νέου Προγράμματος Σπουδών στο Νέο Σχολείο (σε συνεργασία και υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου).

Ως αποτέλεσμα της συνεργασίας του Τμήματος με το Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Α.Π.Θ., με το Τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών του ΑΠ.Θ. και με το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ. έχει προκύψει Διαπανεπιστημιακό Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στη Μουσειολογία για το οποίο έχει γίνει αναφορά προηγούμενα και στο οποίο συμμετέχουν μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματός μας.

Γ) Το Τμήμα συνεργάζεται με φορείς και ιδρύματα των χωρών: Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ισπανία, Ιταλία, Κύπρος, Μ. Βρετανία, Φινλανδία.

5.7. Πώς κρίνετε τις διακρίσεις και τα βραβεία ερευνητικού έργου που έχουν απονεμηθεί σε μέλη του Τμήματος;

Οι διακρίσεις της τελευταίας πενταετίας αφορούν στα ακόλουθα θεματικά πεδία:

✓ **Ιστορική έρευνα στον ποντιακό ελληνισμό (σε εθνικό και διεθνές επίπεδο)**
Ενδεικτικά, μπορούν να αναφερθούν οι βραβεύσεις μέλους ΔΕΠ (Καθηγητή κ.

¹⁹ Συμπληρώστε, στην Ενότητα 11, τον Πίνακα 16.

Φωτιάδη):

- α) από το Δήμο Βέροιας με το «Χρυσό Κλειδί» της πόλης για την προσφορά του (2006),
- β) από το Συμβούλιο Απόδημου Ελληνισμού με μετάλλιο για τη «συμβολή στην ανάπτυξη του Απόδημου Ελληνισμού» (2006),
- γ) από την Ένωση Ιδιοκτητών Ημερησίων Επαρχιακών Εφημερίδων για την «σημαντική προσφορά ως αφετηρία την Ελληνική Περιφέρεια» (2007),
- δ) από την Ιερά Μητρόπολη Δράμας με Χρυσό Μετάλλιο «δι' όσα υπέρ του Πόντιου Ελληνισμού ούτος έπραξεν» (2008).

- ✓ Συγγραφικό έργο στη νεότερη ιστορία (σε εθνικό επίπεδο)
- ✓ Εκπαιδευτική ρομποτική (σε εθνικό και διεθνές επίπεδο)
- ✓ Ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό (σε εθνικό επίπεδο)

11 από τα 23 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έχουν διδάξει ως επισκέπτες καθηγητές σε άλλα Ιδρύματα του εξωτερικού.

5.8. Πώς κρίνετε τον βαθμό συμμετοχής των φοιτητών/σπουδαστών στην έρευνα;

Στα πλαίσια του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος, δίνεται η ευκαιρία στους φοιτητές να συμμετάσχουν σε έρευνες, που αφορούν τομείς εκπαίδευσης, αλλά και επιχειρηματικότητας και καινοτομίας. Στα υποχρεωτικά μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών, προσφέρεται το μάθημα «Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας», στο οποίο οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με τις βασικές αρχές και τα στάδια μιας έρευνας, αλλά και στατιστικής επεξεργασίας ερευνητικών δεδομένων ενώ στη συνέχεια του προγράμματος σπουδών, αλλά και μέσω των προγραμμάτων και «Ενθάρρυνση επιχειρηματικών δράσεων, καινοτομικών εφαρμογών και μαθημάτων επιλογής των φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας», «ΔΑΣΤΑ» προσφέρονται μαθήματα, στα οποία οι φοιτητές κάνουν πρακτική εφαρμογή ερευνών σε διάφορα αντικείμενα (Παιδαγωγική, Μαθηματικά, Ιστορία, Ψυχολογία, Γλώσσα, Νέες Τεχνολογίες, Φυσικές Επιστήμες, Κοινωνιολογία, Λογοτεχνία, Πολιτισμός, κτλ). Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενθάρρυνση επιχειρηματικών δράσεων, καινοτομικών εφαρμογών και μαθημάτων επιλογής των φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας» οι φοιτητές εκτόνησαν ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες εργασίες αναπτύσσοντας καινοτόμες ιδέες τόσο για εκπαιδευτικά, αλλά και γενικότερα για επιχειρηματικά θέματα. Επιπλέον, ομάδα φοιτητών του Τμήματος έχει διακριθεί με το πρώτο βραβείο σε Πανελλήνιο και σε διεθνή διαγωνισμό εκπαιδευτικής ρομποτικής στον οποίο το Τμήμα συμμετέχει τα τελευταία χρόνια με ομάδες φοιτητών του στο πλαίσιο των μαθημάτων Πληροφορικής και Νέων Τεχνολογιών. Επιπλέον, κατά το Ακαδημαϊκό έτος 2010-2011, από τη συνεργασία του Τμήματος με τη ΔΕΗ, παρήχθη εκπαιδευτικό φιλμ για την παραγωγή της ηλεκτρικής ενέργειας, το οποίο διακρίθηκε σε εθνικό επίπεδο (3^ο Πανελλήνιο Βραβείο, στο διαγωνισμό Μάθηση και Τεχνολογία). Σε μεταπτυχιακό επίπεδο, οι φοιτητές συμμετέχουν σε έρευνες που είναι απαραίτητες στα πλαίσια των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών, με την επίβλεψη και καθοδήγηση των διδασκόντων, καθώς και στα πλαίσια των διπλωματικών τους εργασιών.

6. Σχέσεις με κοινωνικούς/πολιτιστικούς/παραγωγικούς (ΚΠΠ) φορείς

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των σχέσεων του με ΚΠΠ φορείς, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΠΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

- α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

6.1. Πώς κρίνετε τις συνεργασίες του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Ποια έργα συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς εκτελούνται ή εκτελέσθηκαν στο Τμήμα κατά την τελευταία πενταετία;

Το Τμήμα συνεργάζεται με τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς και παραγωγικούς φορείς της τοπικής και της ευρύτερης κοινωνίας.

- ✓ Στο πλαίσιο της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος ισχύει συνεργασία με τις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Φλώρινας.
- ✓ Στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης προβλέπεται η ανάπτυξη συνεργασίας με 70 φορείς (παράρτημα 6). Έχει υλοποιηθεί κατά το τέλος του ακαδημαϊκού έτους 2010-2011 η συνεργασία με 14 από αυτούς.
- ✓ Αναπτύχθηκε συνεργασία με τη Δ.Ε.Η. Δυτικής Μακεδονίας για την εξάσκηση των φοιτητών στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη περιβαλλόντων μάθησης μη τυπικής εκπαίδευσης.
- ✓ Κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2009-2010 και 2010-2011 και στο πλαίσιο του Intensive Program αναπτύχθηκε συνεργασία με τους ακόλουθους φορείς: Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας, Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Δήμος Πρεσπών, Δήμος Φλώρινας, Δ.Ε.Η., Εταιρεία Προστασίας Πρεσπών, Κ.Τ.Ε.Λ., Δήμος Νυμφαίου, Αρκτούρος, Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. (<http://www.eled.uowm.gr/project/ip2011>).
- ✓ Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 (με τη χορηγία της Δ.Ε.Η.) αναπτύχθηκε η συνεργασία του Τμήματος με τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης (α' βάρθια και β' βάρθια) σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Ως προϊόν αυτής της συνεργασίας προέκυψε η ιστοσελίδα του δικτύου: <http://ekdidyma.web.uowm.gr/>
- ✓ Κατά την τελευταία πενταετία διεξάγεται διαγωνισμός με την επωνυμία «Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής» με στόχο οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου να ενδιαφερθούν περισσότερο και να αγαπήσουν τα μαθηματικά. Ο διαγωνισμός διεξάγεται στις εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής υπό την εποπτεία και το συντονισμό μελών ΔΕΠ του Τμήματος.

Πόσα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν σ' αυτά;

- ✓ 9 μέλη ΔΕΠ και ένα μέλος ΕΕΔΙΠ του Τμήματος συντονίζουν τη συνεργασία με τις σχολικές μονάδες.
- ✓ Όλα τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετέχουν είτε ως συντονιστές είτε ως επόπτες των υπο-έργων υλοποίησης της συνεργασίας στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης.
- ✓ Ένα μέλος ΔΕΠ συντονίζει τη συνεργασία με τη Δ.Ε.Η.
- ✓ 15 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος συμμετείχαν στην υλοποίηση του Intensive Program.
- ✓ Στο Εκπαιδευτικό Δίκτυο Δυτικής Μακεδονίας συμμετέχουν 4 μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.
- ✓ Στη διεξαγωγή του διαγωνισμού «Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής» συμμετέχουν τρία μέλη ΔΕΠ του Τμήματος.

Πόσοι προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί και διδακτορικοί φοιτητές του Τμήματος συμμετείχαν σε αυτά;

- ✓ Όλοι οι προπτυχιακοί φοιτητές συμμετέχουν στη συνεργασία του Τμήματος και των σχολικών μονάδων.
- ✓ Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 (πρώτο έτος υλοποίησης του έργου) συμμετείχαν 34 συνολικά προπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης.
- ✓ 50 φοιτητές του Τμήματος συμμετείχαν κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 στην υλοποίηση της συνεργασίας με τη Δ.Ε.Η.
- ✓ 25 προπτυχιακοί φοιτητές και μία μεταπτυχιακή φοιτήτρια του Τμήματος συμμετείχαν στην υλοποίηση του Intensive Program.
- ✓ Στο Εκπαιδευτικό Δίκτυο Δυτικής Μακεδονίας συμμετέχουν 2 μεταπτυχιακοί φοιτητές του Τμήματος και ένας προπτυχιακός φοιτητής του Τμήματος Εφαρμοσμένων και Εικαστικών Τεχνών.

Γενικότερα, το Τμήμα συνδιοργανώνει συνέδρια και ημερίδες με φορείς της τοπικής κοινωνίας οι οποίοι συχνά αποτελούν χορηγούς αυτών των δράσεων. Η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με τους ΚΠΠ φορείς αναγνωρίζεται από την τοπική κοινωνία και τα τοπικά μέσα ενημέρωσης.

Πώς αναγνωρίζεται και προβάλλεται η επιστημονική συνεργασία του Τμήματος με ΚΠΠ φορείς;

Η συνεργασία του Τμήματος με τους ΚΠΠ φορείς προβάλλεται μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος και των τοπικών ΜΜΕ. Το Τμήμα ενημερώνει όλους τους φορείς της Δυτικής Μακεδονίας μέσω της λειτουργίας Γραφείου Τύπου (το οποίο διαθέτει ξεχωριστή ηλεκτρονική διεύθυνση).

6.2. Πώς κρίνετε τη δυναμική του Τμήματος για ανάπτυξη συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

- **Υπάρχουν μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών; Πόσο αποτελεσματικοί είναι κατά την κρίση σας;**

Δεν υπάρχουν μηχανισμοί και διαδικασίες για την ανάπτυξη συνεργασιών.

- **Πώς αντιμετωπίζουν τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;**

Αν και δεν υπάρχουν επίσημοι μηχανισμοί τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Τμήματος προωθούν την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών.

- **Πώς αντιμετωπίζουν οι ΚΠΠ φορείς την ανάπτυξη τέτοιων συνεργασιών;**

Οι ΚΠΠ φορείς αναγνωρίζουν τη δυναμική παρουσία και παρέμβαση του Τμήματος στο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι της Δυτικής Μακεδονίας.

- **Αξιοποιούνται οι εργαστηριακές υποδομές του Τμήματος στις συνεργασίες με ΚΠΠ φορείς;**

Όλη η υλικοτεχνική υποδομή του Τμήματος αξιοποιείται για την προώθηση συνεργασιών του με τους ΚΠΠ φορείς.

6.3. Πώς κρίνετε τις δραστηριότητες του Τμήματος προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης και ενίσχυσης συνεργασιών με ΚΠΠ φορείς;

- Ανακοινώνονται τα αποτελέσματα των έργων συνεργασίας σε ειδικά περιοδικά ή στον τύπο;

Οι δράσεις συνεργασίας καθώς και τα αποτελέσματα ανακοινώνονται συνήθως στον τοπικό τύπο ή σε άλλα ΜΜΕ (ραδιόφωνο, τηλεόραση) τοπικής εμβέλειας.

- Οργανώνει ή συμμετέχει το Τμήμα σε εκδηλώσεις με σκοπό την ενημέρωση ΚΠΠ φορέων σχετικά με τους σκοπούς, το αντικείμενο και το παραγόμενο έργο του Τμήματος;

Υπάρχει συμμετοχή του Τμήματος στην οργάνωση εκδηλώσεων ενημερωτικού περιεχομένου σε σχέση με τη λειτουργία του.

- Υπάρχει επαφή και συνεργασία με αποφοίτους του Τμήματος που είναι στελέχη ΚΠΠ φορέων;

Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες απόφοιτοι του Τμήματος (δάσκαλοι) συμμετέχουν σε ΚΠΠ φορείς (δημοτικές επιτροπές παιδείας, νομαρχιακές επιτροπές παιδείας κτλ) υπάρχει συνεργασία.

6.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό σύνδεσης της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς με την εκπαιδευτική διαδικασία;

- Εντάσσονται οι εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Στο πλαίσιο της μη τυπικής εκπαίδευσης οργανώνονται εκπαιδευτικές επισκέψεις των φοιτητών σε ΚΠΠ χώρους όπως λιγνιτορυχεία, ατμοηλεκτρικοί σταθμοί παραγωγής ενέργειας, ΟΤΕ, Αρκτούρος, Πρέσπες, μουσεία. Ακόμα, στο πλαίσιο τυπικής εκπαίδευσης φοιτητές αναλαμβάνουν την εκπόνηση πτυχιακών και μεταπτυχιακών εργασιών με θέματα που αφορούν την ιστορία, τη σύγχρονη παρουσία και τη λειτουργία ΚΠΠ φορέων.

- Οργανώνονται ομιλίες / διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων; Απασχολούνται στελέχη ΚΠΠ φορέων ως διδάσκοντες;

Σε διάφορα θεματικά πεδία (π.χ. Αγωγή Υγείας, Διοίκηση Εκπαίδευσης, Εκπαιδευτική Αξιολόγηση) οργανώνονται ομιλίες/διαλέξεις στελεχών ΚΠΠ φορέων τα οποία, όμως, δεν απασχολούνται ως διδάσκοντες στο Τμήμα.

6.5. Πώς κρίνετε τη συμβολή του Τμήματος στην τοπική, περιφερειακή και εθνική ανάπτυξη;

- Πόσο σταθερές και βιώσιμες είναι οι υπάρχουσες συνεργασίες;

Οι συνεργασίες του Τμήματος με τους ΚΠΠ φορείς διακρίνονται για την σταθερότητά τους. Συνεχώς εμπεδώνονται και επομένως το μέλλον συνεργασίας προσιωνίζεται καλό και συνεχώς βελτιούμενο. Αντίθετα οι συνθήκες της περιρρέουσας ατμόσφαιρας καθιστούν επιτακτική την διεύρυνση και ολοένα βελτίωση των συνεργασιών. Αυτές οι συνεργασίες φαίνονται και στην διοργάνωση από μέρους του Τμήματος εκδηλώσεων εκπαιδευτικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος, οι οποίες υπηρετούν την εκπαιδευτική και πολιτισμική ανάπτυξη της περιοχής.

- Συνάπτονται προγραμματικές συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ Τμήματος και

ΚΠΠ φορέων;

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 το Τμήμα σύναψε επίσημη συμφωνία συνεργασίας με φορείς της πόλης (τοπική αυτοδιοίκηση, εκκλησία, τεχνικό και εμπορικό επιμελητήριο) με στόχο τη στήριξη της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας αλλά και των υπόλοιπων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

- **Εκπροσωπείται το Τμήμα σε τοπικούς και περιφερειακούς οργανισμούς και αναπτυξιακά όργανα;**

Έχει συζητηθεί η θεσμοθέτηση της εκπροσώπησης του Τμήματος στην τοπική αυτοδιοίκηση μέσω της λειτουργίας γραφείου διασύνδεσης του πανεπιστημίου και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η δράση βρίσκεται σε φάση υλοποίησης.

- **Υπάρχει διάδραση ή/και συνεργασία του Τμήματος με το περιβάλλον του, ιδίως με αντίστοιχα Τμήματα άλλων ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης;**

Έχει θεσμοθετηθεί η σύνοδος-συνάντηση των κοσμητόρων των Παιδαγωγικών Σχολών και των προέδρων των Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών σε πανελλαδικό επίπεδο. Οι συναντήσεις διεξάγονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα και σε αυτές συζητώνται θέματα σχετικά με την τριτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας με έμφαση στη λειτουργία, τα προβλήματα και τις προοπτικές ανάπτυξης των Παιδαγωγικών Τμημάτων. Επίσης, η διάδραση και η συνεργασία μεταξύ του Τμήματος και των άλλων Παιδαγωγικών Τμημάτων Δημοτικής Εκπαίδευσης τονώνεται και από τη μεμονωμένη συμμετοχή μελών του Τμήματος σε εκλεκτορικά σώματα, εξεταστικές επιτροπές διδακτορικών διατριβών, κοινά ερευνητικά προγράμματα, μεταπτυχιακά προγράμματα.

- **Αναπτύσσει το Τμήμα και διατηρεί σχέσεις με την τοπική και περιφερειακή κοινωνία, καθώς και με την τοπική, περιφερειακή ή/και εθνική οικονομική υποδομή;**

Μέλη του Τμήματος συμμετέχουν ενεργά σε επιτροπές της τοπικής κοινωνίας και ευρύτερα της Δυτικής Μακεδονίας, οι οποίες επικεντρώνονται σε ειδικά προβλήματα ή και θέματα ανάπτυξης της περιοχής (π.χ. σιδηροδρομική σύνδεση Φλώρινας-Υπόλοιπης Ελλάδας). Η ιστορία του ποντιακού ελληνισμού αποτελεί σημαντικό άξονα αναφοράς προβολής του Τμήματος και συνεργασίας του με ΚΠΠ φορείς σε τοπικό, πανελλαδικό αλλά και διεθνές επίπεδο με την οργάνωση εκθέσεων, ομιλιών, σεμιναρίων (Αμερική, Ρωσία) και την παραγωγή ντοκιμαντέρ ιστορικού περιεχομένου από την ελληνική δημόσια τηλεόραση.

- **Πώς συμμετέχει το Τμήμα στα μείζονα περιφερειακά, εθνικά και διεθνή ερευνητικά και ακαδημαϊκά δίκτυα;**

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 αναπτύχθηκε η συνεργασία του Τμήματος με τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης (α' βήματα και β' βήματα) σε επίπεδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Ως προϊόν αυτής της συνεργασίας προέκυψε η ιστοσελίδα του δικτύου: <http://ekdidyma.web.uowm.gr/>. Η συγκεκριμένη ιστοσελίδα περιλαμβάνεται στο εκπαιδευτικό υλικό του Νέου Προγράμματος Σπουδών στις Φυσικές Επιστήμες για το Δημοτικό Σχολείο. Βρίσκεται σε ανάπτυξη με απώτερο σκοπό να συνδεθεί με τις κυριότερες εκπαιδευτικές ιστοσελίδες της χώρας μας.

- **Το Τμήμα διοργανώνει ή/και συμμετέχει στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων που απευθύνονται στο άμεσο κοινωνικό περιβάλλον;**

Το Τμήμα διοργανώνει κάθε χρόνο ημερίδες και συνέδρια τα οποία απευθύνονται, κυρίως, στον εκπαιδευτικό κόσμο αλλά και σε όλη την τοπική και την ευρύτερη κοινωνία. Ανάλογα με τη θεματολογία υπάρχει εκτεταμένη ή περιορισμένη συμμετοχή του κοινωνικού περιβάλλοντος σε αυτές τις δράσεις. Επιπλέον, το Τμήμα συμμετέχει με εκπρόσωπο ή

εκπροσώπους του σε κοινωνικές-πολιτιστικές εκδηλώσεις που διοργανώνονται στην πόλη της Φλώρινας (επετειακοί εορτασμοί, ομιλίες, ενημερωτικές συναντήσεις).

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα της στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

- α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο
- β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

7.1 Πώς κρίνετε τη στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

- **Ποια είναι η συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας στη διαμόρφωση και παρακολούθηση της υλοποίησης, και στη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αναπτυξιακών του στρατηγικών;**

Η ακαδημαϊκή κοινότητα (ΔΕΠ, φοιτητές, λοιπό προσωπικό) μέσα από τη σύσταση επιτροπών με συγκεκριμένο έργο, συμμετέχει στην υλοποίηση των στόχων που θέτει το Τμήμα για την ανάπτυξη του. Τα τελευταία δύο έτη γίνονται προσπάθειες για τη δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των αναπτυξιακών στρατηγικών του Τμήματος μέσα από την εμπλοκή του με τους τοπικούς φορείς (Δήμος, Περιφέρεια, επιχειρήσεις, εκκλησία). Επιπλέον έχει συσταθεί γραφείο τύπου με στόχο την προβολή των δράσεων, στα τοπικά ΜΜΕ και στο διαδίκτυο.

- **Συγκεντρώνει και αξιοποιεί το Τμήμα τα απαιτούμενα για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό της ακαδημαϊκής ανάπτυξης του στοιχεία και δείκτες;**

Παρακολουθούμε την εφαρμογή του προγράμματος σπουδών, την πορεία των φοιτητών (τον αριθμό και τις κατηγορίες των νέο-εισερχόμενων φοιτητών, τα μόρια εισαγωγής τους, την επίδοσή τους, τον αριθμό των πτυχιούχων και την επαγγελματική τους αποκατάσταση) και τις αντοχές τους στο ανταγωνιστικό οικονομικό αλλά και ακαδημαϊκό περιβάλλον, την πορεία των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Τμήματος και των μελών ΔΕΠ, την πορεία των ιδιαίτερων επιστημονικών πεδίων, και αναλόγως κάνουμε τις αναγκαίες προσαρμογές (σε νέα μέλη ΔΕΠ, σε νέα μαθήματα-αντικείμενα, υποδομές) λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις. Στο παράρτημα παρουσιάζονται διαχρονικά ο αριθμός των νέο-εισερχόμενων φοιτητών, τα μόρια εισαγωγής τους, οι βαθμολογίες των αποφοίτων του Τμήματος (πίνακες 7.1 & 7.2).

- **Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού υψηλού επιπέδου;**

Η ελκυστικότητα του Τμήματός μας είναι σχετικά ικανοποιητική, αν συγκριθεί με άλλα ομοταγή παιδαγωγικά τμήματα. Η φρεσκάδα του Τμήματος και των περισσότερων μελών του, καθώς και τα σύγχρονα και ελκυστικά αντικείμενα αποτελούν πόλο έλξης. Επιπλέον, στα πλαίσια του Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών καλεί τακτικά και ετησίως μέλη από την ελληνική και διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα τα οποία δίνουν διαλέξεις, συνεργάζονται με μεταπτυχιακούς φοιτητές και υποψήφιους διδάκτορες. Δεν έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο μη υποβολής υποψηφιοτήτων σε προκηρύξεις μελών ΔΕΠ. Μάλιστα στις τελευταίες εκλογές μελών ΔΕΠ των δύο ετών ο αριθμός των υποψηφιοτήτων ξεπέρασε τις 8.

- **Πώς συνδέεται ο προγραμματισμός προσλήψεων και εξελίξεων μελών του ακαδημαϊκού προσωπικού με το σχέδιο ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος; Πόσους φοιτητές ζητάει τεκμηριωμένα το Τμήμα ανά έτος; Πόσοι φοιτητές τελικά σπουδάζουν ανά έτος και ποια είναι η προέλευσή τους ανά τρόπο εισαγωγής (εισαγωγικές εξετάσεις, μετεγγραφές, ειδικές κατηγορίες, κλπ);**

Στο βαθμό που υπάρχουν δυνατότητες επί πλέον προσωπικού μέχρι τη συμπλήρωση του οργανογράμματος προκηρύσσουμε θέσεις σε σύγχρονα και ελκυστικά γνωστικά αντικείμενα. Αυτό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της λογικής και της φιλοσοφίας που διέπει και συμπληρώνει

τον ακαδημαϊκό αναπτυξιακό προγραμματισμό μας.

Πίνακας : Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαχθέντες με:	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007
Εισαγωγικές εξετάσεις	187	192	192	162	150
Μετεγγραφές (εισροές προς το Τμήμα)	8	2	5	5	3
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα) ²⁰	101	95	83	69	68
Κατατακτήριες εξετάσεις (Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	12	16	18	11	12
Ειδική κατηγορία (5%)	13	10	8	5	6
Αθλητές	1	3	2	2	1
Άλλες κατηγορίες (ομογενείς και μουσουλμάνοι)	11	15	14	11	3
Σύνολο	148	158	175	140	120
<i>Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)</i>	17	15	19	13	13

• Τι προσπάθειες κάνει το Τμήμα προκειμένου να προσελκύσει φοιτητές υψηλού επιπέδου;

Το Τμήμα προβάλλει το έργο του με ανοιχτό και διαυγή τρόπο μέσω της ιστοσελίδας του Πανεπιστημίου καθώς και του Τμήματος. Για παράδειγμα, στο διαδίκτυο είναι αναρτημένα τα ενημερωμένα βιογραφικά των περισσότερων μελών του Τμήματος καθώς και ο οδηγός σπουδών με σύγχρονα γνωστικά αντικείμενα. Η ίδια η λειτουργία του, η τοπική, εγχώρια και διεθνής δράση των μελών ΔΕΠ, αλλά και των φοιτητών, κυρίως των μεταπτυχιακών, η οργάνωση συνεδρίων/ημερίδων δημιουργούν προϋποθέσεις για την προσέλκυση φοιτητών υψηλού επιπέδου (βλ. παράρτημα, πίνακας 7.3: Οργάνωση Συνεδρίων–Συμποσίων–Ημερίδων). Με την καθοδήγηση των καθηγητών τους συμμετέχουν σε συνέδρια, ελληνικά και διεθνή, δημοσιεύουν σε περιοδικά, ελληνικά και ξένα αναδεικνύοντας το Τμήμα και το έργο του.

7.2. Πώς κρίνετε τη διαδικασία διαμόρφωσης στρατηγικής ακαδημαϊκής ανάπτυξης του Τμήματος;

▪ Υπάρχει διαδικασία διαμόρφωσης συγκεκριμένου βραχυ-μεσοπρόθεσμου (λ.χ. 5ετούς) σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι η διαδικασία αυτή;

Οι προοπτικές του Τμήματος καθώς και οι προσπάθειες βελτίωσης των συνθηκών λειτουργίας του διαφαίνονται στον τετραετή ακαδημαϊκό προγραμματισμό (2008-2012), που έχει συντάξει το Τμήμα και ο οποίος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας Έκθεσης. Εκεί αποτυπώνονται οι βραχυπρόθεσμες και μεσοπρόθεσμες ανάγκες του Τμήματος σε ανθρώπινο δυναμικό, οι υποδομές και τα μέσα. Επίσης διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών. Η διαδικασία διαμόρφωσης αυτού του προγραμματισμού υπήρξε ιδιαίτερα ικανοποιητική, καθώς για τη σύνταξη της συμμετείχαν όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Τμήματος.

Επιπρόσθετα, το σχέδιο ανάπτυξης του Τμήματος λαμβάνει υπόψη του τις ιδιαιτερότητες του χώρου του και του διεθνούς περιβάλλοντος. Η γεωγραφική θέση του Τμήματος κοντά σε παιδαγωγικές σχολές δύο όμορων χωρών, της Αλβανίας και της FYROM, από τις οποίες απέχει 60 και 30 χιλιόμετρα αντίστοιχα, δημιουργεί ευκαιρίες διεθνούς συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό γίνονται και θα ενταθούν στο μέλλον προσπάθειες συνεργασίας σε ερευνητικό αλλά και διδακτικό

²⁰ Προσοχή: ο αριθμός των εκροών πρέπει να αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό του Συνόλου.

επίπεδο με την ανάπτυξη συνεργασιών και ανταλλαγή φοιτητών και διδακτικού-ερευνητικού προσωπικού. Προγραμματίζεται η συνδιοργάνωση συνεδρίου της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας μαζί με τις όμορες Παιδαγωγικές Σχολές της Κορυτσάς και των Bitola μέσα στο 2012.

▪ **Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι;**

Στο Τμήμα μας όλα τα θέματα που το απασχολούν συζητούνται ευρύτατα στις Γενικές Συνελεύσεις. Ειδική διαδικασία για την παρακολούθηση του σχεδίου ανάπτυξης του Τμήματος δεν έχει θεσμοθετηθεί. Ωστόσο συστήνονται επιτροπές κατά περίπτωση, οι οποίες λογοδοτούν στα όργανα του Τμήματος με κορυφαίο τη Γενική του Συνέλευση. Σε γενικές γραμμές, η Συνέλευση του Τμήματος παρακολουθεί αποτελεσματικά τις σχετικές εξελίξεις.

Αντιπροσωπευτικά παραθέτουμε τον πίνακα 7.4 (βλ. Παράρτημα 7) υλοποίησης των στόχων του Τμήματος με βάση το τετραετή στρατηγικό σχεδιασμό (2008-2012). Με βάση τον πίνακα, διαπιστώνονται τα ακόλουθα (η αρίθμηση γίνεται με βάση το σχετικό πίνακα 1 της έκθεσης):

1.1.1 Έκταση διαθέσιμων χώρων:

Το έτος 2010, κατασκευάστηκαν 8 νέες αίθουσες (διδασκαλία, εργαστήρια, γραφεία) στις εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής, διαστάσεων (3x5).

1.1.2 Βιβλιοθήκη:

(i) Απέκτησε το λογισμικό ADVANCE με τον οποίο είναι δυνατή η πρόσβαση στον κατάλογο των τίτλων της βιβλιοθήκης.

(ii) Τη διετία 2009-2011, αυξήθηκε ο ετήσιος αριθμός των δανεισμών περίπου από 4000 σε 6000.

(iii) Τη διετία 2009-2011 αυξήθηκε ο αριθμός των τίτλων της βιβλιοθήκης περίπου κατά 2000 από δύο δωρεές.

(iv) Η βιβλιοθήκη απέκτησε ασύρματο δίκτυο.

1.1.3 Δίκτυο:

Ο στόχος της τετραετίας σχετικά με τα 5 Mbps καθώς και η ασύρματη ζεύξη με οπτική ίνα υλοποιήθηκε κατά το έτος 2009-2010.

1.1.4 Εξοπλισμός των αιθουσών:

Όλες οι αίθουσες εξοπλίστηκαν με video-projector και είναι σε εξέλιξη η σύνδεση στο Internet.

1.1.5 Εξοπλισμός των εργαστηρίων:

(i) Αυξήθηκαν οι νησίδες των Η/Υ από 20 σε 36 και αποκτήσαμε έναν scanner A4.

(ii) Όσον αφορά το εργαστήριο των Φυσικών Επιστημών, συμπληρώθηκε με όργανα, συσκευές και εκπαιδευτικά λογισμικά. Το εργαστήριο στεγάζεται σε δύο αίθουσες, και εξυπηρετεί τα μαθήματα τεσσάρων μελών ΔΕΠ των δύο τμημάτων της Παιδαγωγικής Σχολής. Ο εξοπλισμός του εργαστηρίου κρίνεται αρκετά ικανοποιητικός για τη στήριξη των πρακτικών των φοιτητών. Το εργαστήριο έχει ακόμη ανάγκη τουλάχιστον 5 Η/Υ για την πραγματοποίηση εικονικών και συγχρονικών πειραμάτων και παράλληλα ένας server για το «μοίρασμα» της εργασίας και τον έλεγχο των ασκούμενων φοιτητών.

1.1.6 Εξοπλισμός γραφείων διδασκόντων:

Έγινε περιορισμένη ανανέωση των επίπλων και των Η/Υ των μελών ΔΕΠ. Δεν υπάρχει ακόμη διαθέσιμος χώρος γραφείων για κάθε μέλος ΔΕΠ (τα περισσότερα μέλη του τμήματος μοιράζονται τον ίδιο χώρο με τους συναδέλφους του τμήματος Νηπιαγωγών).

3.2 Χρηματοδότηση

Ο προϋπολογισμός του Τμήματος μειώθηκε σημαντικά το έτος 2010 (το 2009 ήταν 75.000€ ενώ το 2010 ήταν 52.500€).

3.3 Άρση δυσκολιών πρόσβασης στο φυσικό χώρο έρευνας ενός Παιδαγωγικού Τμήματος: το σχολείο.

Το πρόβλημα παραμένει για όλη τη χώρα.

3.4 Επέκταση της πρόσβασης σε ηλεκτρονικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες

Το Τμήμα έχει πρόσβαση στο σύνδεσμο Ελληνικών Ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών Heal-Link. Από το 2011, πρόκειται να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των περιοδικών γιατί δεν ανανεώθηκε η συνεργασία του Heal-Link με έναν εκδοτικό οίκο.

- **Υπάρχει διαδικασία δημοσιοποίησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης και των αποτελεσμάτων του;**

Ειδική διαδικασία δημοσιοποίησης του συγκεκριμένου σχεδίου δεν υπάρχει. Ωστόσο, το Τμήμα με κάθε ευκαιρία κοινοποιεί δημοσίως στην ιστοσελίδα του ή την ιστοσελίδα του πανεπιστημίου τα σχέδια, τις αποφάσεις και τα αποτελέσματα.

8. Διοικητικές υπηρεσίες και υποδομές

Στην ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να αναλύσει κριτικά και να αξιολογήσει την ποιότητα των διοικητικών υπηρεσιών και των υποδομών του, απαντώντας σε μια σειρά ερωτήσεων που αντιστοιχούν επακριβώς στα κριτήρια αξιολόγησης που περιγράφονται στο έντυπο «Διασφάλιση Ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση: Ανάλυση κριτηρίων Διασφάλισης Ποιότητας Ακαδημαϊκών Μονάδων» Έκδοση 2.0, Ιούλιος 2007, ΑΔΙΠ, Αθήνα, (<http://www.adip.gr>).

Η απάντηση σε κάθε μία από τις ερωτήσεις πρέπει, τουλάχιστον, να περιλαμβάνει:

α) Ποια, κατά τη γνώμη του Τμήματος, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

β) Ποιες ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία διακρίνει το Τμήμα ως προς το αντίστοιχο κριτήριο

8.1. Πώς κρίνετε την αποτελεσματικότητα των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών;

- **Πώς είναι στελεχωμένη και οργανωμένη η Γραμματεία του Τμήματος και των Τομέων;**

1. Μία μόνιμη υπάλληλος Π. Ε., Γραμματέας του Τμήματος με τις εξής αρμοδιότητες:
 - Προετοιμασία και συμμετοχή στις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος και των Εκλεκτορικών Σωμάτων,
 - Τήρηση και ενημέρωση του Αρχείου του Τμήματος,
 - Τήρηση Πρωτοκόλλου και διεκπεραίωση Αλληλογραφίας,
 - Διεκπεραίωση πάσης φύσεως διοικητικών θεμάτων (προσλήψεις ειδικών επιστημόνων, προκηρύξεις θέσεων Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., αποσπάσεις εκπαιδευτικών, κλπ),
 - Συνεργασία με τον πρόεδρο του Τμήματος, το διδακτικό προσωπικό και ενημέρωσή τους για τη νομολογία που ισχύει. Επίσης, συμμετοχή σε συνεδριάσεις της Κοσμητείας της Παιδαγωγικής Σχολής.
2. Ένας μόνιμος υπάλληλος Π.Ε (από μετάταξη) με τις εξής αρμοδιότητες:
 - Οικονομικά (προτάσεις-αποδόσεις)
 - Πληκτρολόγηση Πρακτικών Γενικών Συνελεύσεων του Τμήματος
 - Φοιτητικά θέματα (εγγραφές, έκδοση πιστοποιητικών, βαθμολογίες πτυχία)
 - Διακίνηση διδακτικών εγχειριδίων (προτάσεις-αποδόσεις)
 - Αρχείο της Παιδαγωγικής Ακαδημίας
3. Μία υπάλληλος με σύμβαση αορίστου χρόνου ως βοηθητικό προσωπικό.
 - Προσφέρει υπηρεσίες κατά τις απογευματινές ώρες στο θυρωρείο της Σχολής (φωτοτυπίες εγγράφων, διανομή αλληλογραφίας στις θυρίδες των μελών Δ. Ε. Π, ασφάλεια αιθουσών, κλπ).
 - Πρωτόκολλο

- **Πόσο αποτελεσματικές θεωρείτε πως είναι οι παρεχόμενες υπηρεσίες και το ωράριο λειτουργίας της Γραμματείας του Τμήματος και των Τομέων για την εξυπηρέτηση των αναγκών του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών;**

Όπως είναι φανερό η Γραμματεία του Τμήματος πρέπει να καταβάλλει μεγάλη προσπάθεια ώστε να εξυπηρετηθούν απρόσκοπτα οι πεντακόσιοι, περίπου, φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος και το Διδακτικό και Ερευνητικό προσωπικό. Η προσπάθεια των μελών της

Γραμματείας συνίσταται στην όσο το δυνατόν πιο ορθολογική κατανομή καθηκόντων και αρμοδιοτήτων και τον αποτελεσματικό συντονισμό τους.

Η Γραμματεία εδράζεται σε γραφείο που βρίσκεται σε κεντρικό σημείο του κτιρίου διοίκησης. Το ωράριο λειτουργίας είναι 8:00 με 16:00, ενώ οι ώρες συνεργασίας με τους φοιτητές του Τμήματος 11:00 με 13:00 καθημερινώς.

Σε γενικές γραμμές, οι παρεχόμενες υπηρεσίες κρίνονται αποτελεσματικές, καθώς εναρμονίζονται με τις ανάγκες λειτουργίας του Τμήματος. Σε μεγάλο βαθμό, σ' αυτό συμβάλλουν η μηχανοργάνωση, η οποία έχει σταδιακά προχωρήσει τα τελευταία χρόνια και η συνέπεια που επιδεικνύουν οι διοικητικοί υπάλληλοι στο έργο τους.

• **Πόσο αποτελεσματική είναι η συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του τμήματος με εκείνες της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος;**

Οι κεντρικές υπηρεσίες της διοίκησης του ιδρύματος εδρεύουν στην Κοζάνη (η οποία βρίσκεται σε απόσταση 60, περίπου, χιλιομέτρων από τη Φλώρινα, όπου εδρεύει το Τμήμα). Αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει δυσλειτουργία στη συνεργασία των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος με αυτές του Ιδρύματος. Κάτι τέτοιο, ωστόσο, δεν έχει παρατηρηθεί. Σε αυτό συμβάλλει, βέβαια, η μεγάλη εμπειρία των διοικητικών στελεχών των υπηρεσιών του Τμήματος και η διάθεση και η προσπάθεια των στελεχών της κεντρικής διοίκησης του Ιδρύματος.

• **Πόσο ικανοποιητική για τις ανάγκες του Τμήματος είναι (α) η οργάνωση και το ωράριο λειτουργίας της Βιβλιοθήκης;**

Ως προς την οργάνωση και τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης, το ωράριο μπορεί να θεωρηθεί ότι ανταποκρίνεται ικανοποιητικά στις ανάγκες του διδακτικού προσωπικού και των φοιτητών, καθώς εκτείνεται από τις 9:00 έως τις 20:00. Σε ότι αφορά στην οργάνωση γίνονται, συνεχώς, προσπάθειες αναβάθμισης των υπηρεσιών από το προσωπικό της βιβλιοθήκης.

(β) των Υπηρεσιών Πληροφόρησης;

Οι υπηρεσίες πληροφόρησης που παρέχονται στο προσωπικό και τους φοιτητές του Τμήματος είναι οι ακόλουθες:

- ◆ Πρόσβαση στο δίκτυο του Πανεπιστημίου μέσω VPN
- ◆ Σύστημα Υποβοήθησης Διδασκαλίας στη διεύθυνση <https://classweb.uowm.gr>
- ◆ Η λειτουργία πλατφόρμας ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης UOWM Open eClass στη διεύθυνση <http://eclass.uowm.gr>
- ◆ Δίκτυο Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (Heallink)
- ◆ Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο
- ◆ Αιτήσεις προς τη γραμματεία (π.χ. έκδοση βεβαιώσεων - φοιτητές)
- ◆ Ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο από τους χώρους του Πανεπιστημίου
- ◆ Το Γραφείο Διασύνδεσης, το οποίο ιδρύθηκε και στελεχώθηκε πρόσφατα σε επίπεδο ιδρύματος και το οποίο διατηρεί παράρτημα στην Παιδαγωγική Σχολή της Φλώρινας, και
- ◆ Το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων, του οποίου η λειτουργία είναι προβληματική, καθώς δε στελεχώνεται από μόνιμο προσωπικό. Επιπρόσθετα, μέχρι στιγμής δεν υπάρχει κάποιος εκπρόσωπος του Γραφείου στην Παιδαγωγική Σχολή της Φλώρινας, γεγονός που προκαλεί δυσχέρειες τόσο στα μέλη ΔΕΠ όσο και στους ενδιαφερόμενους φοιτητές.

Θεωρητικά οι παραπάνω υπηρεσίες καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών που οφείλει ένα πανεπιστημιακό Τμήμα να παρέχει στα μέλη του (φοιτητές/φοιτήτριες και μέλη ΔΕΠ). Βέβαια, το γεγονός ότι κάποιες από τις υπηρεσίες αυτές δημιουργήθηκαν και στελεχώθηκαν πρόσφατα δημιουργεί κάποιες δυσλειτουργίες σε αυτά τα αρχικά στάδια. Από την άλλη πλευρά, είναι φανερό οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού της λειτουργίας του Τμήματος μέσω της παροχής όσο το δυνατό περισσότερων υπηρεσιών. Ενδεικτικά, η πλατφόρμα ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης χρησιμοποιείται σε ευρεία κλίμακα από φοιτητές/φοιτήτριες και μέλη ΔΕΠ.

• **Πώς είναι στελεχωμένα και πώς οργανώνονται τα Εργαστήρια ή/και τα Σπουδαστήρια του Τμήματος;**

Η στελέχωση των εργαστηρίων του Τμήματος είναι υποτυπώδης. Από τα τρία εργαστήρια που λειτουργούν στο πλαίσιο του Τμήματος (Εργαστήριο Τοπικής Ιστορίας, Εργαστήριο Διδακτικής Φ.Ε., Εργαστήριο Πληροφορικής) μόνο η λειτουργία του εργαστηρίου Πληροφορικής εξυπηρετείται από ένα μέλος ΕΤΕΠ που είναι ενταγμένο στην Παιδαγωγική

Σχολή του Πανεπιστημίου, ενώ αυτό των Φυσικών Επιστημών από έναν αποσπασμένο εκπαιδευτικό (αλλά όχι κάθε χρόνο - για το ακαδημαϊκό έτος 2010-2011 δεν υπάρχει αποσπασμένος εκπαιδευτικός).

Το σπουδαστήριο - βιβλιοθήκη ανήκει στην Παιδαγωγική Σχολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Στελεχώνεται από ένα μέλος ΕΕΔΙΠ της Παιδαγωγικής Σχολής και εξυπηρετεί το κοινό καθημερινά εκτός Σαββάτου και Κυριακής από τις 9.00 έως 18:00.

Αξίζει να αναφερθεί η λειτουργία αναγνωστηρίου για τις ανάγκες των φοιτητών και των φοιτητριών καθώς και των μελών ΔΕΠ του Τμήματος το οποίο έχει ιδρυθεί πρόσφατα και λειτουργεί με σύγχρονες προδιαγραφές. Ωστόσο, η προσέλευση και η συμμετοχή των φοιτητών και των φοιτητριών φέρεται περιορισμένη.

• Πόσο αποτελεσματική θεωρείτε πως είναι η λειτουργία τους;

Είναι φανερό και αναμενόμενο ότι οι εγκαταστάσεις και οι υποδομές είναι λειτουργικές μόνο στο πλαίσιο της στελέχωσής τους με μόνιμο, κυρίως, προσωπικό. Συνεπώς, η αποτελεσματική και απρόσκοπτη λειτουργία των εργαστηρίων, της βιβλιοθήκης και του αναγνωστηρίου επαφίεται σε μεγάλο βαθμό στη διάθεση του υπάρχοντος μόνιμου προσωπικού και των αποσπασμένων.

• Πώς υποστηρίζονται οι υποδομές και υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικές είναι;

Οι υποδομές και οι υπηρεσίες πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών του Τμήματος υποστηρίζονται κατά βάση από το μέλος ΔΕΠ του Τμήματος με ειδικότητα στην Πληροφορική, ένα μέλος ΕΤΕΠ της Παιδαγωγικής Σχολής και το αποσπασμένο εκπαιδευτικό (του οποίου η απόσπαση διακυβεύεται κάθε χρόνο και υπόκειται στην έγκριση είτε του ΥΠΑΔΜΘ είτε της Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας. Στον τομέα των υποδομών και των υπηρεσιών πληροφορικής γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι συνθήκες επιδέχονται σαφούς βελτίωσης, αφού η υποστήριξη που απαιτείται είναι συνεχής, αδιάλειπτη και εξειδικευμένη. Ως αποτέλεσμα τα προαναφερθέντα άτομα καταναλώνουν πολύ περισσότερο από το χρόνο που όφειλαν για την αντιμετώπιση τακτικών ή μη τακτικών αναγκών και προβλημάτων όπως βλάβες (π.χ. οθόνες, εκτυπωτές, κεντρικές μονάδες), η πλήρης επανεγκατάσταση λογισμικού (λειτουργικό σύστημα, επαναφορά προσωπικών αρχείων, κλπ), η αντιμετώπιση προβλημάτων πρόσβασης σε υπηρεσίες (π.χ. κωδικοί πρόσβασης), η παροχή βοήθειας (π.χ. επίδειξη πρόσβασης στην υπηρεσία ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, στο σύστημα εύδοξος, στο σύστημα eClass, παροχή εξειδικευμένων συμβουλών χρήσης σε γενικά λογισμικά όπως ο επεξεργαστής κειμένου, κλπ).

8.2. Πώς κρίνετε τις υπηρεσίες φοιτητικής μέριμνας;

• Πώς εφαρμόζεται ο θεσμός του Συμβούλου Καθηγητή;

Η κείμενη νομοθεσία προβλέπει τη λειτουργία του θεσμού του Συμβούλου Καθηγητή ο οποίος/η οποία είναι υπεύθυνος/η για τη στήριξη των φοιτητών και φοιτητριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τους. Ωστόσο, η άποψή μας είναι ότι ο θεσμός θα μπορούσε να λειτουργήσει πιο αποτελεσματικά όχι μέσω της ανάθεσης αυτών των καθηκόντων σε μέλος ΔΕΠ εκ περιτροπής αλλά σε εξειδικευμένο στέλεχος (π.χ. ψυχολόγο). Σε σχέση με τη συμβουλευτική σε επίπεδο σταδιοδρομίας λειτουργεί το Γραφείο Διασύνδεσης του πανεπιστημίου το οποίο διοργανώνει σχετικές ημερίδες αλλά και ενημερώνει τους φοιτητές και τις φοιτήτριες σε ομάδες.

• Πόσο αποτελεσματικά υποστηρίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών;

Στους φοιτητές, διοικητικούς υπαλλήλους, μέλη ΔΕΠ και εξωτερικούς συνεργάτες παρέχεται πρόσβαση σε μια σειρά από ηλεκτρονικές υπηρεσίες: α) Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, β) ηλεκτρονικοί κατάλογοι (βιβλιοθήκη - Heallink), γ) σύστημα υποβοήθησης διδασκαλίας, δ) αιτήσεις προς τη γραμματεία (π.χ. έκδοση βεβαιώσεων - φοιτητές), ε) πλατφόρμα ασύγχρονης τηλε-εκπαίδευσης, στ) Πρόσβαση στο δίκτυο του Πανεπιστημίου μέσω VPN, ζ) ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο από τους χώρους του Πανεπιστημίου, η) χρήση διαδραστικού πίνακα κτλ. Το προσωπικό που αναφέρθηκε προηγουμένως προσπαθεί να καλύψει τις ανάγκες και τις απαιτήσεις όλων των χρηστών.

- **Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των εργαζόμενων φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;**

Στο Τμήμα δεν υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης εργαζόμενων φοιτητών και φοιτητριών.

- **Υπάρχει υπηρεσία υποστήριξης των περισσότερο αδύναμων φοιτητών και εκείνων που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους; Πόσο αποτελεσματική είναι η λειτουργία της;**

Δεν υπάρχει εξειδικευμένη και στελεχωμένη υπηρεσία υποστήριξης των αδύναμων φοιτητών και φοιτητριών ή υπηρεσία υποστήριξης φοιτητών και φοιτητριών που δεν ολοκληρώνουν εμπρόθεσμα τις σπουδές τους. Αυτές οι περιπτώσεις είναι στατιστικά σπάνιες στο Τμήμα. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ολοκληρώνουν τις σπουδές τους στον προβλεπόμενο χρόνο λόγω της σχεδόν άμεσης επαγγελματικής τους αποκατάστασης μετά την απόκτηση του πτυχίου τους. Επίσης, λόγω αυτής της συνθήκης οι φοιτητές και οι φοιτήτριες που φοιτούν στο Τμήμα έχουν επιτύχει αρκετά υψηλές βαθμολογίες στις πανελλαδικές εξετάσεις για να εισαχθούν στο Τμήμα. Πάντως, οι ελάχιστες περιπτώσεις αδύναμων φοιτητών και φοιτητριών αντιμετωπίζονται κατά περίπτωση από τα μέλη ΔΕΠ. Αυτό ισχύει και λόγω του ότι στο Τμήμα επικρατούν πολύ καλές σχέσεις και σχετικά οικογενειακό κλίμα μεταξύ των μελών ΔΕΠ και των φοιτητών και των φοιτητριών.

- **Παρέχονται υποτροφίες στους άριστους φοιτητές ή σε ειδικές κατηγορίες φοιτητών (πέραν των υποτροφιών του ΙΚΥ);**

Η υποτροφία που ισχύει σε επίπεδο Τμήματος αφορά στο φοιτητή ή τη φοιτήτρια που θα πρωτεύσει στο βαθμό πτυχίου. Σε αυτήν την περίπτωση εισάγεται χωρίς εξετάσεις στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος.

- **Υπάρχει συγκεκριμένη πολιτική του Τμήματος για την ομαλή ένταξη των νεοεισερχόμενων στο Τμήμα φοιτητών; Πόσο αποτελεσματική είναι;**

Συνήθως, οργανώνεται από το Τμήμα κάποια τελετή υποδοχής των νεοεισερχόμενων φοιτητών και φοιτητριών όπου έχουν την ευκαιρία να ενημερωθούν για το πρόγραμμα σπουδών και να γνωρίσουν τους διδάσκοντες. Κατά τις πρώτες ημέρες παρουσίας τους στους χώρους της Παιδαγωγικής Σχολής οι νεοεισερχόμενοι ενημερώνονται από εκπροσώπους φοιτητικών συλλόγων ενώ κατά τη διαδικασία των δηλώσεων ενημερώνονται από τα μέλη ΔΕΠ που παρίστανται καθώς και από τα μέλη του διοικητικού προσωπικού που εποπτεύουν τη διαδικασία. Επίσης, οι διδάσκοντες που διδάσκουν μαθήματα στο Α' εξάμηνο φροντίζουν για την ομαλή κοινωνικοποίηση των νεοεισερχόμενων μέσω της διεξαγωγής σχετικών συζητήσεων.

- **Πώς συμμετέχουν οι φοιτητές στη ζωή του Τμήματος και του Ιδρύματος γενικότερα;**

Το γεγονός ότι το Τμήμα εδρεύει σε μικρή επαρχιακή πόλη συμβάλλει στη δημιουργία ενός κλίματος συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ τους καθώς και με τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος. Καταρχάς υπάρχει η θεσμική συμμετοχή εκπροσώπων των φοιτητών στις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος. Επιπλέον, συμμετέχουν συνήθως σε οργανωτικές επιτροπές συνεδρίων και ημερίδων. Κάποιες χρονιές διοργανώνονται γιορτές στο πλαίσιο των Χριστουγέννων με τη συμμετοχή των φοιτητών και των φοιτητριών. Συχνά οι ίδιοι οι φοιτητές μέσω των συλλόγων τους οργανώνουν εθελοντικές αιμοδοσίες ή ημερίδες σχετικές με την παροχή πρώτων βοηθειών (υπό την εποπτεία μέλους ΕΕΔΙΠ). Συμμετέχουν ή οργανώνουν θεατρικές παραστάσεις και αθλητικές δραστηριότητες. Επίσης, κάθε χρόνο διοργανώνουν αρκετά πάρτυ στους χώρους της Σχολής. Τόσο η παρουσία τους όσο και η συμμετοχή και η εμπλοκή τους στα δρώμενα του Τμήματος και της Παιδαγωγικής Σχολής, γενικότερα, μπορεί να εκτιμηθεί ως ενεργή.

- **Πώς υποστηρίζονται ειδικά οι αλλοδαποί φοιτητές που μετακινούνται προς το Τμήμα;**

Ο αριθμός αλλοδαπών φοιτητών που μετακινούνται στο Τμήμα είναι εξαιρετικά μικρός.

Στις περισσότερες των περιπτώσεων ζητήματα εγκατάστασης, στέγασης και σίτισης ρυθμίζονται από την Υπηρεσία Φοιτητικής Μέριμνας. Σε ότι αφορά σε ζητήματα που άπτονται της φοίτησης ρυθμίζονται από τα μέλη του διοικητικού προσωπικού της Γραμματείας. Επίσης, προς διευκόλυνση των φοιτητών που μετακινούνται με το πρόγραμμα Erasmus ενεργοποιούνται τα μέλη ΔΕΠ που είναι υπεύθυνα για το πρόγραμμα.

8.3. Πώς κρίνετε τις υποδομές πάσης φύσεως που χρησιμοποιεί το Τμήμα;

- **Επάρκεια και ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης.**

Τόσο η επάρκεια όσο και η ποιότητα των τεκμηρίων της βιβλιοθήκης χρήσουν βελτίωσης. Τα τελευταία χρόνια, βέβαια, έχει παρατηρηθεί αύξηση στους τίτλους που διαθέτει η βιβλιοθήκη, ενώ εκσυγχρονίζεται συνεχώς και το σύστημα πρόσβασης στους τίτλους. Ενδεικτικά μπορούν να αναφερθούν τα ακόλουθα στοιχεία :

(i) Αποκτήθηκε το λογισμικό ADVANCE με το οποίο είναι δυνατή η πρόσβαση στον κατάλογο των τίτλων της βιβλιοθήκης.

(ii) Τη διετία 2009-2011, αυξήθηκε ο ετήσιος αριθμός των δανεισμών περίπου από 4000 σε 6000.

(iii) Τη διετία 2009-2011 αυξήθηκε ο αριθμός των τίτλων της βιβλιοθήκης περίπου κατά 2000 από δύο δωρεές.

(iv) Η βιβλιοθήκη απέκτησε ασύρματο δίκτυο.

- **Επάρκεια και ποιότητα κοινόχρηστου τεχνικού εξοπλισμού.**

Ο κοινόχρηστος τεχνικός εξοπλισμός καθίσταται ανεπαρκής. Η συνεχής χρήση του των δύο φωτοτυπικών μηχανημάτων από τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές οδηγεί συχνά σε βλάβες. Το ίδιο ισχύει και για τον εξοπλισμό των εργαστηρίων πληροφορικών και φυσικών επιστημών. Σαφέστατα, μπορούν να γίνουν κινήσεις προς την κατεύθυνση της ορθολογικής χρήσης του εξοπλισμού αλλά, κυρίως, προς τη χρηματοδότηση των Τμημάτων για την ανανέωσή του. Αυτό συμβαίνει σε σχέση με το εργαστήριο πληροφορικής που ανανεώθηκε πρόσφατα με χρηματοδότηση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

- **Επάρκεια και ποιότητα χώρων και εξοπλισμού σπουδαστηρίων.**

Οι εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν τη βιβλιοθήκη (έκτασης περίπου 200 τετραγωνικών μέτρων) και το αναγνωστήριο (έκτασης, περίπου, 90 τετραγωνικών μέτρων) βρίσκονται σε χώρο που συνδέει το κτίριο διοίκησης με το κτίριο όπου βρίσκονται οι αίθουσες διδασκαλίας. Το αναγνωστήριο είναι καινούργιο και σύγχρονο. Οι δυνατότητες και των δύο χώρων σε ότι αφορά στον εξοπλισμό τους θα μπορούσαν να κριθούν ως περιορισμένες αναλογικά με τον αριθμό των φοιτητών που καλούνται να εξυπηρετήσουν. Ωστόσο, δε φαίνεται ότι δημιουργούνται συνωστισμοί ή αδυναμία εξυπηρέτησης των ενδιαφερομένων. Το σπουδαστήριο διαθέτει φωτοτυπικό μηχάνημα και υπολογιστές.

- **Επάρκεια και ποιότητα γραφείων διδασκόντων.**

Στην πλειοψηφία τους οι διδάσκοντες μοιράζονται ανά δύο τους χώρους γραφείων που διατίθενται. Αυτό θα μπορούσε να δημιουργήσει προβλήματα. Ωστόσο, σπάνια εμφανίζονται αλλά αυτό οφείλεται στην καλή διάθεση, τη συνεργασία και την επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη ΔΕΠ. Πάντως, η συγκατοίκηση μελών ΔΕΠ σε πολλές περιπτώσεις μπορεί να δράσει ως παράγοντας πρόκλησης πίεσης ή άγχους και αυτό μπορεί να αποβεί σε βάρος της ποιότητας του έργου τους. Παρά ταύτα στους χώρους αυτούς όλα τα μέλη ΔΕΠ χρησιμοποιούν το προσωπικό τους γραφείο και τη βιβλιοθήκη τους. Στη διάθεσή τους υπάρχουν ηλεκτρονικός υπολογιστής, τηλεφωνική γραμμή και σύνδεση με το διαδίκτυο.

- **Επάρκεια και ποιότητα χώρων Γραμματείας Τμήματος και Τομέων.**

Η γραμματεία του Τμήματος στεγάζεται σε χώρο 30 τμ και βρίσκεται στο κτίριο διοίκησης της Παιδαγωγικής Σχολής. Η πρόσβαση όλων στη γραμματεία είναι εύκολη. Ο χώρος επιτρέπει την ομαλή λειτουργία της και η εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων γίνεται χωρίς προβλήματα.

- **Επάρκεια και ποιότητα χώρων συνεδριάσεων.**

Η Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας διαθέτει σύγχρονη αίθουσα συνεδριάσεων η οποία διαθέτει μικροφωνική εγκατάσταση και σύστημα καταγραφής των συνεδριάσεων. Επίσης, πρόσφατα εξοπλίστηκε και με διαδραστικό πίνακα λόγω του ότι χρησιμοποιείται και ως αίθουσα διδασκαλίας μαθημάτων μεταπτυχιακού επιπέδου αλλά και διεξαγωγής colloquium και υποστήριξης μεταπτυχιακών εργασιών και διδακτορικών διατριβών. Την αίθουσα μοιράζονται τα Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών.

- **Επάρκεια και ποιότητα άλλων χώρων (διδασκαλεία, πειραματικά σχολεία, μουσεία, αρχεία, αγροκτήματα, εκθεσιακοί χώροι κλπ).**

Το Τμήμα προσπαθεί να αξιοποιήσει όλους τους διαθέσιμους χώρους των κτιρίων στα οποία εδρεύει. Υπάρχουν δύο πειραματικά σχολεία στην πόλη της Φλώρινας των οποίων η λειτουργία θεσμικά εποπτεύεται από το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Οι εγκαταστάσεις τους κρίνονται ως ικανοποιητικές. Το ένα εκ των δύο πειραματικών στεγάζεται σε νέο κτίριο και εντάχθηκε στις αρχές του ακαδημαϊκού έτους 2011-2012 στα πρότυπα πειραματικά σχολεία της χώρας. Ως εκθεσιακοί χώροι χρησιμοποιούνται συχνά κοινόχρηστοι χώροι της Σχολής.

- **Επάρκεια και ποιότητα υποδομών ΑΜΕΑ.**

Οι υποδομές του Τμήματος και της Σχολής, γενικότερα, κρίνονται ως μέτριες. Υπάρχουν ανελκυστήρες τόσο στο κτίριο διοίκησης όσο και στο κτίριο που στεγάζει τις αίθουσες διδασκαλίας. Σε ότι αφορά στην πρόσβαση από τον εξωτερικό χώρο προς το εσωτερικό των κτιρίων υπάρχει δυνατότητα πρόσβασης προς το κτίριο των αιθουσών και όχι στο κτίριο διοίκησης. Βέβαια, τα δύο κτίρια επικοινωνούν μεταξύ τους και η πρόσβαση στο κτίριο διοίκησης μπορεί να γίνει εσωτερικά. Δεν υπάρχει δυνατότητα εύκολης πρόσβασης σε κοινόχρηστους χώρους (π.χ. τουαλέτες). Σαφέστατα μπορούν να υπάρξουν αρκετές βελτιώσεις σε σχέση με αυτό το αξιολογικό κριτήριο.

- **Πώς εξασφαλίζεται η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε υποδομές και εξοπλισμό του Ιδρύματος;**

Η πρόσβαση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας στις υποδομές και τον εξοπλισμό του ιδρύματος γίνεται με σχετική ευκολία αλλά είναι απαραίτητη η προηγούμενη συνεννόηση μεταξύ των δύο τμημάτων (Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Τμήμα Νηπιαγωγών). Ο Κοσμήτορας της Παιδαγωγικής Σχολής αναλαμβάνει πρωτοβουλία στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους για να συντονιστεί η διαδικασία και η πρόσβαση των μελών της κοινότητας στις υποδομές και στον εξοπλισμό της Σχολής.

8.4. Πώς κρίνετε τον βαθμό αξιοποίησης νέων τεχνολογιών από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος (πλην εκπαιδευτικού και ερευνητικού έργου);

- **Ποιες από τις λειτουργίες του Τμήματος υποστηρίζονται από ΤΠΕ;**

Οι ΤΠΕ αξιοποιούνται από τις διάφορες υπηρεσίες του Τμήματος σε αρκετά ικανοποιητικό βαθμό. Ωστόσο, προς την κατεύθυνση αυτή μπορούν να γίνουν κι άλλα βήματα προόδου, όπως η ηλεκτρονική καταχώρηση βαθμολογίας από τους διδάσκοντες κτλ.

- **Ποιες από αυτές και πόσο χρησιμοποιούνται από τις διοικητικές υπηρεσίες, τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος;**

Όλες οι παραπάνω υποδομές αξιοποιούνται ικανοποιητικά τόσο από τους φοιτητές και το ακαδημαϊκό προσωπικό του Τμήματος όσο και το προσωπικό των διοικητικών υπηρεσιών.

- **Πόσα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος διαθέτουν ιστοσελίδα στο διαδίκτυο;**

Τέσσερα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος διαθέτουν προσωπική ιστοσελίδα.

• **Πόσο συχνά ανανεώνεται ο ιστότοπος του Τμήματος στο διαδίκτυο;**

Ο ιστότοπος του Τμήματος ανανεώνεται συνεχώς. Η ανανέωσή του αφορά, κυρίως, στην ανάρτηση ανακοινώσεων, παροχή οδηγιών, ενημερωτικού υλικού.

8.5. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη χρήση υποδομών και εξοπλισμού;

• **Γίνεται ορθολογική χρήση των διαθέσιμων υποδομών του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;**

Η αποτελεσματική χρήση των υποδομών της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας δε θα ήταν εφικτή χωρίς ορθολογισμό. Οι εγκαταστάσεις είναι κοινές ανάμεσα στα Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι κοινές και όλοι οι κοινόχρηστοι χώροι και οι εγκαταστάσεις επίσης. Η χρήση τους γίνεται μετά από συνεννόηση υπό την εποπτεία του Κοσμήτορα της Σχολής. Ωστόσο, αυτό δε σημαίνει ότι δεν υπάρχουν προβλήματα. Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους τα υπεύθυνα άτομα για τη σύνταξη του ωρολόγιου προγράμματος καταβάλλουν τεράστια προσπάθεια για την ορθολογική κατανομή των αιθουσών και των εργαστηρίων. Βέβαια, πρέπει να αναφερθεί ως θετική παράμετρος ότι το Τμήμα και η Παιδαγωγική Σχολή, γενικότερα, διαθέτουν δικές τους εγκαταστάσεις σε ενιαίο χώρο. Δε χρειάζεται να ενοικιαστούν εγκαταστάσεις ή να διασκορπιστούν οι φοιτητές σε διαφορετικά σημεία της πόλης για να κάνουν μαθήματα.

• **Γίνεται ορθολογική χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού του Τμήματος; Πώς διασφαλίζεται;**

Οι περιορισμένες πιστώσεις των τελευταίων ετών δημιουργούν προβλήματα σε ότι αφορά στον εξοπλισμό του Τμήματος. Τα προβλήματα αφορούν, κυρίως, στη συντήρηση του εξοπλισμού ο οποίος χρησιμοποιείται συνεχώς. Η προσπάθεια των μελών ΔΕΠ, των φοιτητών και των μελών του διοικητικού προσωπικού συνίσταται στην ορθολογική και στο μέτρο του δυνατού χρήση του διαθέσιμου εξοπλισμού, ώστε να προκαλείται η λιγότερη δυνατή φθορά του.

8.6. Πώς κρίνετε τον βαθμό διαφάνειας και την αποτελεσματικότητα στη διαχείριση οικονομικών πόρων;

• **Προβλέπεται διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;**

Η διαδικασία σύνταξης και εκτέλεσης προϋπολογισμού του Τμήματος εφαρμόστηκε πρόσφατα και δεν υπάρχουν στοιχεία για την αποτελεσματική ή μη εφαρμογή της. Ωστόσο, φαίνεται ότι κινείται προς τον προϋπολογισμό και τον εξορθολογισμό των εξόδων του Τμήματος.

• **Προβλέπεται διαδικασία κατανομής πόρων; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;**

Η διαδικασία κατανομής πόρων είναι συγκεκριμένη. Παρέχονται συγκεκριμένοι ύψους πιστώσεις στα μέλη ΔΕΠ για την προμήθεια αναλώσιμων και βιβλίων (όχι σε τακτική βάση). Σημαντικά προβλήματα έχουν προκύψει τα τελευταία χρόνια λόγω της μη χρηματοδότησης της συμμετοχής των μελών ΔΕΠ σε διεθνή συνέδρια. Βέβαια, οι προϋπολογισμοί του Τμήματος τα τελευταία χρόνια συρρικνώνονται συνεχώς ως αποτέλεσμα της ύφεσης της ελληνικής οικονομίας και της περικοπής σημαντικών ποσών από τις πιστώσεις προς τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας.

• **Προβλέπεται διαδικασία απολογισμού; Πόσο αποτελεσματικά εφαρμόζεται;**

Διαδικασία απολογισμού προβλέπεται με τη λήξη του έτους. Ο απολογισμός τίθεται σε γνώση των μελών της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος και εγκρίνεται.

9. Συμπεράσματα

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να εντοπίσει τα κυριότερα θετικά και αρνητικά του σημεία, όπως αυτά συνάγονται από τις προηγούμενες ενότητες και να αναγνωρίσει ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών του σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους που προκύπτουν από τα αρνητικά του σημεία.

9.1. Ποια, κατά την γνώμη σας, είναι τα κυριότερα θετικά και αρνητικά σημεία του Τμήματος, όπως αυτά προκύπτουν μέσα από την Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης;

Ως θετικά σημεία του Τμήματος μπορούν να εντοπιστούν:

- ✓ Η ιστορία του και η δυναμική που έχει συγκροτηθεί από την αύξηση των μελών ΔΕΠ την τελευταία πενταετία. Συγκεκριμένα, το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης στη Φλώρινα έχει «ζωή» 70 ετών (αν λάβουμε υπόψη την ίδρυση της Ακαδημίας) και ως εκ τούτου είναι βαθιά «ριζωμένο» στη συνείδηση όχι μόνο της τοπικής κοινωνίας αλλά και ολόκληρης της Επικράτειας. Επιπλέον η εκλογή νέων μελών ΔΕΠ καθώς και η εξέλιξη τους δημιουργεί δυναμική ανάπτυξης και προοπτικές εξέλιξης του Τμήματος.
- ✓ Το ιδιαίτερα θετικό κλίμα που ισχύει μεταξύ των μελών ΔΕΠ του Τμήματος και αναδεικνύεται μεταξύ άλλων μέσω των ερευνητικών και ακαδημαϊκών συνεργασιών που δημιουργούνται.
- ✓ Ο εκσυγχρονισμός με ΤΠΕ των εργαστηρίων, των αιθουσών και της βιβλιοθήκης. Υποστηρίζονται περιβάλλοντα μάθησης και διδασκαλίας, στα οποία ενισχύονται η αναζήτηση πληροφοριών από το διαδίκτυο, η συνεργασία για την εκπόνηση εργασιών κ.λπ. και κατά συνέπεια προωθείται η δημιουργία καινοτομικών εκπαιδευτικών προτάσεων. Οι δύο διακρίσεις του Τμήματος, στην εκπαιδευτική ρομποτική και στην παραγωγή εκπαιδευτικού φιλμ, αποτελούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα της παραγόμενης καινοτομίας στο Τμήμα. Βέβαια, η παραγωγή του εκπαιδευτικού φιλμ είναι προϊόν της συνεργασίας με το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.
- ✓ Η αύξηση του αριθμού των βιβλίων της βιβλιοθήκης αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την υποστήριξη των ερευνητικών εργασιών που αναπτύσσονται στο Τμήμα.
- ✓ Το συνεκτικό και σφαιρικό προπτυχιακό και μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (π.χ. υψηλό επίπεδο της πρακτικής και εργαστηριακής άσκησης των φοιτητών), ενώ η μικρή αύξηση του αριθμού των υποψηφίων διδασκτόρων το τελευταίο έτος (2010-2011) αναδεικνύει τη σταθερή ανάπτυξη του Τμήματος στο χώρο της έρευνας.
- ✓ Η στενή συνεργασία με το Τμήμα Νηπιαγωγών της Παιδαγωγικής Σχολής της Φλώρινας, σε ερευνητικό, διδακτικό και γενικότερα ακαδημαϊκό επίπεδο. Οι ποικίλες συνδιοργανώσεις συνεδρίων, σεμιναρίων, ημερίδων που αφορούν τόσο γενικότερα Ακαδημαϊκά θέματα όσο και ειδικότερα θέματα της κοινωνίας της Δυτικής Μακεδονίας αναδεικνύουν την Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας ως έναν ισχυρό ακαδημαϊκό πόλο στο χώρο της εκπαίδευσης.
- ✓ Η συνεργασία που αναπτύσσει το Τμήμα με τα σχολεία της Δυτικής Μακεδονίας και ιδιαίτερα της Φλώρινας.
- ✓ Η αναπτυσσόμενη συνεργασία του Τμήματος με τους φορείς της Δυτικής Μακεδονίας.
- ✓ Η γεωγραφική θέση της έδρας του Τμήματος κοντά σε δύο βαλκανικά κράτη (Αλβανία, FYROM) με Παιδαγωγικές Σχολές των οποίων (Κορυτσά, Μοναστήρι) έχει ξεκινήσει συνεργασία.

Ως αρνητικά στοιχεία του Τμήματος μπορούν να εντοπιστούν:

- ✓ Η συρρίκνωση των προϋπολογισμών του Τμήματος μέσω του περιορισμού των πιστώσεων που διατίθενται από την πολιτεία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- ✓ Η πολύμηνη καθυστέρηση στο διορισμό ακόμα και εκλεγμένων μελών ΔΕΠ.
- ✓ Η μείωση του αριθμού των αποσπασμένων εκπαιδευτικών.
- ✓ Η μείωση των διδασκόντων με το Π.Δ. 407/80 (διδάσκοντες με σύμβαση).
- ✓ Ο μικρός αριθμός του διοικητικού προσωπικού.
- ✓ Η έλλειψη εργαστηριακού προσωπικού.
- ✓ Ειδικά τεχνικά θέματα που αφορούν την ποιότητα της υλικοτεχνικής υποδομής (θερμική μόνωση, ανεπάρκεια χώρων υγιεινής, ανεπάρκεια χώρου για τη βιβλιοθήκη, έλλειψη υποδομών πρόσβασης για ΑΜΕΑ, ανεπάρκεια αθλητικών εγκαταστάσεων). Περιορισμένες δυνατότητες εξυπηρέτησης των φοιτητών σε σχέση με τη σίτισή (φοιτητική λέσχη) και τη στέγασή τους (φοιτητική εστία).
- ✓ Η έλλειψη γραφείων για τα μέλη ΔΕΠ.
- ✓ Η μείωση των περιοδικών που έχουν πρόσβαση στην Heal-Link.

Τέλος, εκτιμούμε ότι ένα αρνητικό στοιχείο που αφορά έμμεσα την ελκυστικότητα

του Τμήματος είναι η διακοπή της σιδηροδρομικής σύνδεσης (Γενάρης 2011), Φλώρινα-Έδεσσα-Βέροια-Θεσσαλονίκη.

9.2. Διακρίνετε ευκαιρίες αξιοποίησης των θετικών σημείων και ενδεχόμενους κινδύνους από τα αρνητικά σημεία;

Ο νέος νόμος για τα Ανώτατα Ιδρύματα προωθεί διαφορετικές συνθήκες στη λειτουργία των Τμημάτων. Ως εκ τούτου το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης της Φλώρινας «προκαλείται» αφενός να επικεντρωθεί στα θετικά του σημεία για να συνεχίσει την μακρόχρονη πορεία του και αφετέρου να προσαρμοστεί στις διαφορετικές συνθήκες που πρόκειται να ισχύσουν από το Ακαδημαϊκό έτος 2012-2013.

Η ιστορία του Τμήματος, τα νέα μέλη ΔΕΠ, η θέση του στα σύνορα της χώρας, η είσοδος των ΤΠΕ, η βελτίωση των επιμέρους χαρακτηριστικών της βιβλιοθήκης, η συστηματική συνεργασία με το Τμήμα Νηπιαγωγών, το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, με τα σχολεία και τους φορείς της Δυτικής Μακεδονίας αποτελούν τον πυρήνα πάνω στον οποίο μπορούν να «ξεδιπλωθούν» οι ακόλουθοι άξονες ανάπτυξης:

- ✓ έξοδος του Τμήματος στην ελληνική κοινωνία (π.χ. προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, εκπαίδευσης ενηλίκων και εξ αποστάσεως εκπαίδευση)
- ✓ έξοδος του Τμήματος στο Βαλκανικό περιβάλλον (π.χ. ανάπτυξη συνεργασίας με ομοειδή Τμήματα γειτονικών χωρών)
- ✓ έξοδος του Τμήματος σε διεθνές περιβάλλον (π.χ. δημιουργία κοινών προγραμμάτων σπουδών με Τμήματα Ιδρυμάτων του εξωτερικού)

Μπορούν να αναγνωριστούν ως κίνδυνοι:

- ✓ Η ενδεχόμενη υποβάθμιση της πρακτικής και της εργαστηριακής άσκησης των φοιτητών λόγω της μείωσης του αριθμού των αποσπασμένων και της έλλειψης εργαστηριακού προσωπικού.
- ✓ Το υψηλό κόστος για τη θέρμανση του Τμήματος λόγω της ανεπαρκούς θερμικής μόνωσης και της αύξησης των τιμών του πετρελαίου και κατά συνέπεια η αύξηση του κόστους λειτουργίας των εγκαταστάσεων.
- ✓ Η μείωση του αριθμού των εισακτέων κάτω από τον επιθυμητό αριθμό, λόγω των δύσκολων οικονομικών συνθηκών της χώρας και των συνεπειών τους (π.χ. διακοπή σιδηροδρομικής σύνδεσης της Φλώρινας με την ελληνική επικράτεια).
- ✓ Η μείωση του αριθμού των εισακτέων λόγω των δυσμενών προοπτικών απορρόφησής τους στην αγορά εργασίας αλλά και των ιδιαίτερα χαμηλών μισθών που προβλέπεται ότι θα λαμβάνουν.

10. Σχέδια βελτίωσης

Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα καλείται να καταρτίσει σχέδιο δράσης για την άρση των αρνητικών σημείων και την ενίσχυση των θετικών του, καθορίζοντας προτεραιότητες με βάση τις δυνατότητές του.

10.1. Περιγράψτε το βραχυπρόθεσμο-μεσοπρόθεσμο σχέδιο δράσης από το Τμήμα για την άρση των αρνητικών και την ενίσχυση των θετικών σημείων.

- ✓ Εξορθολογισμός-προσαρμογή του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών στις νέες συνθήκες που δημιουργούνται λόγω της ψήφισης-εφαρμογής νέου νόμου στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας και των δυσμενών συγκυριών που πλήττουν την ελληνική οικονομία.
- ✓ Σύνταξη στοχευμένων και εστιασμένων προϋπολογισμών του Τμήματος.
- ✓ Πρόβλεψη για την ενίσχυση του θεσμού της επικουρίας μεταπτυχιακών φοιτητών και υποψηφίων διδασκόντων.
- ✓ Σύνταξη και υποβολή προτάσεων για τη δημιουργία νέων προγραμμάτων αιχμής ή τη μετεξέλιξη του ισχύοντος Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη βάση οικονομοτεχνικών μελετών και διερεύνησης εκπαιδευτικών και άλλων αναγκών.
- ✓ Σύνταξη και υποβολή προτάσεων για τη δημιουργία ευέλικτων προγραμμάτων δια βίου εκπαίδευσης, εκπαίδευσης ενηλίκων και εξ αποστάσεων προγραμμάτων.
- ✓ Αξιοποίηση της δυνατότητας συνεργασίας με ομοειδή Τμήματα των γειτονικών βαλκανικών χωρών.
- ✓ Ενίσχυση της συνεργασίας με ΚΠΠ φορείς της Δυτικής Μακεδονίας και αξιοποίηση ευκαιριών.
- ✓ Προβολή-προώθηση των ιστορικών και καινοτόμων χαρακτηριστικών του Τμήματος στα λύκεια της επικράτειας για την προσέλκυση προπτυχιακών φοιτητών.

10.2. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από τη Διοίκηση του Ιδρύματος.

- ✓ Σύνταξη σχεδίου βιώσιμης και ρεαλιστικής στρατηγικής ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.
- ✓ Προώθηση του εκπαιδευτικού πόλου της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας.
- ✓ Ενίσχυση δι-ιδρυματικών συνεργασιών με χώρες των Βαλκανίων.
- ✓ Προτεραιότητα στην ενίσχυση των κτιριακών εγκαταστάσεων και των υλικοτεχνικών υποδομών της Παιδαγωγικής Σχολής και τη δημιουργία νέων.
- ✓ Εκσυγχρονισμός παροχών και υπηρεσιών προς μέλη ΔΕΠ και φοιτητές (π.χ. ηλεκτρονική ταυτότητα πρόσβασης σε υπηρεσίες και παροχές).

10.4. Διατυπώστε προτάσεις προς δράση από την Πολιτεία.

- ✓ Σχέδιο στρατηγικού σχεδιασμού για την ανάπτυξη βιώσιμου Α.Ε.Ι. στη Δυτική Μακεδονία.
- ✓ Παροχή κινήτρων εγκατάστασης και μόνιμης διαμονής στη Φλώρινα σε μέλη ΔΕΠ.
- ✓ Εξορθολογισμός της διαδικασίας διορισμού των εκλεγμένων μελών ΔΕΠ.
- ✓ Ενίσχυση της ποιότητας της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος μέσω της στελέχωσής του με αποσπασμένους εκπαιδευτικούς-μέντορες στους οποίους θα παρέχονται ειδικά κίνητρα (π.χ. μεικτό ωράριο εργασίας σε διαφορετικές βαθμίδες εκπαίδευσης).
- ✓ Πρόσληψη μελών διοικητικού προσωπικού και εξορθολογισμός της αναλογίας μεταξύ μελών διοικητικού προσωπικού και εξυπηρετούμενων φοιτητών και μελών ΔΕΠ.

11. Πίνακες

Οι πίνακες που ακολουθούν παρατίθενται σε οριζόντια διάταξη σελίδας.

(Το υπόλοιπο της σελίδας είναι εσκεμμένα κενό)

ΕΠΙΤΟΜΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΑΞΙΟΛΟΓΟΥΜΕΝΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

ΙΔΡΥΜΑ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ : ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Αριθμός προσφερόμενων κατευθύνσεων: 1

Αριθμός μεταπτυχιακών προγραμμάτων: 2

Σχετικός πίνακας	Ακαδημαϊκό έτος	2010 - 2011	2009 - 2010	2008 - 2009	2007 - 2008	2006 - 2007	2005 - 2006
# 1	Συνολικός αριθμός μελών ΔΕΠ	23	22	20	20	19	16
# 1	Λοιπό προσωπικό	5	5	5	5	3	4
# 2	Συνολικός αριθμός προπτυχιακών φοιτητών σε κανονικά έτη φοίτησης (ν X 2)	486	587	548	433	410	453
# 3	Προσφερόμενες από το Τμήμα θέσεις στις πανελλαδικές	187	192	192	162	150	131
# 3	Συνολικός αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών	165	173	194	153	133	115
# 7	Αριθμός αποφοίτων	122	109	96	90	81	68
# 6	Μ.Ο. βαθμού πτυχίου	8.24	8.17	8.33	8.16	8.5	8.4
# 4	Προσφερόμενες από το Τμήμα Θέσεις ΠΜΣ	18	18	18	18	18	18
# 4	Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ	121	101	49	81	34	73
# 12.1	Συνολικός αριθμός μαθημάτων για την απόκτηση πτυχίου	55	55	55	55	55	55
# 12.1	Σύνολο υποχρεωτικών μαθημάτων (Υ)	43	43	43	43	43	43
# 12.1	Συνολικός αριθμός προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής	38	45	34	48	57	45
# 15	Συνολικός αριθμός δημοσιεύσεων ΔΕΠ	116 2011	144 2010	129 2009	142 2008	146 2007	101 2006
# 16	Αναγνώριση ερευνητικού έργου (σύνολο)	186	143	106	106	90	
# 17	Διεθνείς συμμετοχές	8	9	8	8		1

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 1. Εξέλιξη του προσωπικού του Τμήματος

		2010-2011		2009-2010		2008-2009		2007-2008		2006-2007		2005-2006	
		A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ	A	Θ
Καθηγητές	Σύνολο	4		4		3		3		3		3	
	Από εξέλιξη			1									
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Αναπληρωτές Καθηγητές	Σύνολο	1	3			1		1		1			
	Από εξέλιξη	1	3										
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Επικουροι Καθηγητές	Σύνολο	9	2	10	5	7	4	6	3	4	3	3	2
	Από εξέλιξη					7	4						
	Νέες προσλήψεις												
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Λέκτορες	Σύνολο	2	2	2	1	3	2	5	2	7	3	5	4
	Νέες προσλήψεις	1		2	1	3	2	5	2	7	3		
	Συνταξιοδοτήσεις												
	Παραιτήσεις												
Μέλη ΕΕΔΙΠ	Σύνολο		1		1		1						
Διδάσκοντες επί συμβάσει**	Σύνολο	3	3	2	5	3	5	3	6	7	10	7	4
Τεχνικό προσωπικό εργαστηρίων	Σύνολο												
Διοικητικό προσωπικό	Σύνολο	1	3	1	3	1	3	1	3	2	1	2	2

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Αναφέρεται σε αριθμό συμβάσεων – όχι διδασκόντων (π.χ. αν ένας διδάσκων έχει δύο συμβάσεις, χειμερινή και εαρινή, τότε μετρώνται δύο συμβάσεις).

A: Άρρενες, Θ: Θήλειες

Πίνακας 2. Εξέλιξη του συνόλου των εγγεγραμμένων φοιτητών του Τμήματος σε όλα τα έτη σπουδών

	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Προπτυχιακοί	486	587	548	433	410	453
Μεταπτυχιακοί (ΜΔΕ)	27	26	107	81	61	40
Διδακτορικοί	7	5	29	23	21	15

Πίνακας 3. Εξέλιξη του αριθμού των νέο-εισερχομένων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαχθέντες με:	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Εισαγωγικές εξετάσεις	187	192	192	162	150	131
Μετεγγραφές (εισορές προς το Τμήμα)	8	2	5	5	3	6
Μετεγγραφές (εκροές προς άλλα Τμήματα)**	101	95	83	69	68	57
Κατατακτήριες εξετάσεις (Πτυχιούχοι ΑΕΙ/ΤΕΙ)	12	16	18	11	12	11
Άλλες κατηγορίες	25	28	24	18	9	14
Σύνολο**	148	158	175	140	120	109
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)	17	15	19	13	13	6

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

– ** Προσοχή: ο αριθμός των εκροών πρέπει να αφαιρεθεί κατά τον υπολογισμό του Συνόλου.

Πίνακας 4. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ)*

Τίτλος ΠΜΣ: «Εκπαίδευση και Νέες Τεχνολογίες» **Κανονική διάρκεια σπουδών (μήνες):** 24 μήνες

	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	121	101	49	81	34	73
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος	9	9	5	8	1	17
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	112	92	44	73	33	56
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	18	18	18	18	18	18
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	27	26	21	25	24	37
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	30	22	14	12	19	11
Αλλοδαποί φοιτητές (εκτός προγραμμάτων ανταλλαγών)						

* Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για **κάθε** ΠΜΣ.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 5. Εξέλιξη του αριθμού των θέσεων και των αποφοίτων* του Προγράμματος Διδακτορικών Σπουδών

	2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006
Συνολικός αριθμός Αιτήσεων (α+β)	10	5	6	2	6	1
(α) Πτυχιούχοι του Τμήματος					2	
(β) Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	10	5	6	2	4	1
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων						
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων υποψηφίων	7	5	6	2	6	2
Απόφοιτοι	1	4	1	2	2	4
Μέση διάρκεια σπουδών αποφοίτων						

* Απόφοιτοι = Αριθμός Διδακτόρων που ανακηρύχθηκαν στο έτος που αφορά η στήλη.

** Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 6. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των αποφοίτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2005-2006	68			36(52.9%)	32(47%)	8.40
2006-2007	81			38(46.9%)	43(53%)	8.50
2007-2008	90		1(1.11%)	60(66.6%)	29(32.2%)	8.16
2008-2009	96		1(1.04%)	54(56.2%)	41(42.75%)	8.33
2009-2010	109		7(6.42%)	62(56.8%)	40(36.6%)	8.17
2010-2011	122		2(1.6%)	62(50.8%)	56(45.9%)	8.24
<i>Σύνολο</i>	566		11(1.9%)	314(55.4%)	241(42.5%)	8.31

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξήγηση: Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 26 (=15%)].

Πίνακας 7. Εξέλιξη του αριθμού των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών και διάρκεια σπουδών

Στον πίνακα αυτόν θα αποτυπωθούν τα εξελικτικά στοιχεία 7 συνολικά ετών: του έτους στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης και των 6 προηγούμενων ετών. Προσαρμόστε τις χρονολογίες ανάλογα.

Έτος εισαγωγής	Αποφοιτήσαντες Διάρκεια Σπουδών (σε έτη)								Δεν έχουν αποφοιτήσει	Σύνολο
	K ²¹	K+1	K+2	K+3	K+4	K+5	K+6	K+6 και πλέον		
2004-2005	78	5	1	-	-	1	-	-		85
2005-2006	65	3	-	-	-	-	-	-		68
2006-2007	78	1	-	1	-	-	1	-		81
2007-2008	81	7	-	1	1	-	-	-		90
2008-2009	90	3	-	3	-	-	-	-		96
2009-2010	97	8	2	1	-	-	1	-		109
2010-2011	112	6	1	-	1	-	1	1		122

*Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

²¹ Όπου K = Κανονική διάρκεια σπουδών (σε έτη) στο Τμήμα (π.χ. αν η κανονική διάρκεια σπουδών είναι 4 έτη, τότε K=4 έτη, K+1=5 έτη, K+2=6 έτη,..., K+6=10 έτη).

Πίνακας 8. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων του Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Εργασία		Εργασία στην εκπαίδευση		Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (μήνες) ²²				Δε βρέθηκαν
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ	6	12	24	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών	Δεν απάντησαν
2007	84	59		59		48	11			25
2008	89	61	1	61		53	6	2		27
2009	97	75		74	1	60	7	7		22
2010	109	61	14	59	16	60	1		4	30
2011	131	12	87	4	8	2			3	29
<i>Σύνολο</i>	<i>510</i>	<i>258</i>	<i>102</i>	<i>257</i>	<i>27</i>	<i>223</i>	<i>25</i>	<i>9</i>	<i>7</i>	<i>133</i>

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

²² Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων του Προπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Πίνακας 9. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Προπτυχιακών Σπουδών

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.							
	Εξωτ.	3	4	0	2	0	1	10
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα (μέσω προγραμμάτων ανταλλαγών)	Εσωτ.							
	Εξωτ.	6	5	5	7	0	0	23
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	9	8	7	7	7		38
	Εξωτ.	6	5	6	7	4	6	34
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτ.	4	4	4	3	3		18
	Εξωτ.	4	4	3	2	2		15
Σύνολο		32	30	25	28	16	7	138

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 10. Επαγγελματική ένταξη των αποφοίτων των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάτων ΠΜΣ	Χρονικό διάστημα επαγγελματικής ένταξης μετά την αποφοίτηση (μήνες) ²³								
		Εργαστήκατε μετά την αποφοίτησή σας από το ΠΜΣ ?		Εάν ΝΑΙ, στην εκπαίδευση ?		< 6	6- 12	13 - 24	Εργαζόμενοι και πριν την αποφοίτησή μου από το ΠΜΣ	Μη ενταχθέντες – συνέχεια σπουδών
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	ΟΧΙ					
2006	12	3		3					3	9
2007	22	11		10	1			1	9	11
2008	11	7		7		1	2	1	3	4
2009	12	6	1	6		1			5	5
2010	25	20	1	18	2	2			20	4
2011	30	17	41	17		1			20	9
<i>Σύνολο</i>	<i>112</i>	<i>64</i>	<i>6</i>	<i>61</i>	<i>3</i>	<i>5</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>60</i>	<i>42</i>

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων ΠΜΣ, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

²³ Οι στήλες συμπληρώνονται με το πλήθος των αποφοίτων ΠΜΣ, των οποίων η επαγγελματική ένταξη πραγματοποιήθηκε εντός του αντίστοιχου χρονικού διαστήματος μετά την αποφοίτησή τους.

Πίνακας 11. Συμμετοχή σε Διαπανεπιστημιακά ή Διατμηματικά Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	Σύνολο
Φοιτητές του Τμήματος που φοίτησαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.							
	Εξωτ.				1			1
Επισκέπτες φοιτητές άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων στο Τμήμα (μέσω προγραμμάτων ανταλλαγών)	Εσωτ.							
	Εξωτ.		1					
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού του Τμήματος που δίδαξαν σε άλλο Α.Ε.Ι. ή σε άλλο Τμήμα	Εσωτ.	4	3	4	4	2	3	20
	Εξωτ.	4	4	3	4	3	3	21
Μέλη ακαδημαϊκού προσωπικού άλλων Α.Ε.Ι. ή Τμημάτων που δίδαξαν στο Τμήμα	Εσωτ.	3	2	2	1	3	2	13
	Εξωτ.	4	2	2	1	2	1	12
Σύνολο		15	11	11	11	10	9	67

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

** Ευρωπαϊκά προγράμματα ανταλλαγών.

Πίνακας 12.1 Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-2011)¹

α.α	Μάθημα (1)	Κωδικός Μαθήματος	Ωρες διδασκαλίας ανά εβδομάδα	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης; (2)	Διδακτ. Μονάδες ECTS	Κατηγορία μαθήματος (3)	Πολλαπλή Βιβλιογραφία (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί; (1ο, 2ο,3ο,4ο, 5ο, 6ο, 7ο, 8ο)	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα (4)	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι / Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (Ναι / Όχι) (5)
1	Παιδαγωγική	Y113	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	1ο		Ναι	Ναι
2	Οι έννοιες της Φυσικής και οι αναπαραστάσεις τους	Y303	3	24	5	Y	ΝΑΙ	1 ^ο		Ναι	Ναι
3	Ορθοδοξία και Πολιτισμός στην εκπαίδευση	Y209	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	1 ^ο		Ναι	Ναι
4	Εικαστικά Εργαστήρια	Y210	3	45	4	Y	ΝΑΙ	1ο		Ναι	Ναι
5	Ελληνική Γλώσσα και η Γραμματική της	Y203	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	1 ^ο		Ναι	Ναι
6	Στατιστική	Y307	3	40	5	Y	ΝΑΙ	1 ^ο		Ναι	Όχι
7	Στοιχεία Αριθμητικής και θεωρίας αριθμών για τους εκπαιδευτικούς	Y308	3	ΟΧΙ	5	Y	ΝΑΙ	1 ^ο		Ναι	Ναι
8	Εισαγωγή στην ξενόγλωσση ορολογία (Αγγλικά)	ΞΑΓ I	0	20	0	Y	ΝΑΙ	1ο		Ναι	Ναι
9	Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση και Κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη	Y114	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	2 ^ο		Ναι	Ναι
10	Εξελικτική Ψυχολογία	Y105	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	2 ^ο		Ναι	Ναι
11	Ιστορία: Αρχαιότητα και Βυζάντιο	Y208	3	ΟΧΙ	4	Y	ΝΑΙ	2 ^ο		Ναι	Ναι

12	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	Y306	3	OXI	5	Y	NAI	2ο		Ναι	Ναι
13	Παιδαγωγικά υλικά και μέσα	Y108	3	40	4	Y	NAI	2 ^ο		Ναι	Ναι
14	Διδακτική Μεθοδολογία	Y101	3	OXI	4	Y	NAI	2		Ναι	Ναι
15	Στοιχεία Γεωμετρίας και Επίλυση Προβλημάτων	Y309	3	OXI	5	Y	NAI	2ο		Ναι	Ναι
16	Επεξεργασία ξενόγλωσσων κειμένων των Επιστημών της Αγωγής (Αγγλικά)	ΞΑΓΠ	0	24	0	Y	NAI	2ο	ΞΑΓ I	Ναι	Ναι
17	Παιδαγωγική Ψυχολογία	Y115	3	OXI	4	Y	NAI	3 ^ο		Ναι	Ναι
18	Νέα Ελληνική Ιστορία	Y204	3	OXI	4	Y	NAI	3 ^ο		Ναι	Ναι
19	Διδακτική της Ελληνικής Γλώσσας	Y201	3	OXI	4	Y	NAI	3 ^ο		Ναι	Ναι
20	Ελληνική Παιδική και Νεανική Λογοτεχνία	Y207	3	OXI	4	Y	NAI	3 ^ο		Ναι	Ναι
21	Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης	Y107	3	OXI	4	Y	NAI	3ο		Ναι	Ναι
22	Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	Y305	3	39	5	Y	NAI	3ο		Ναι	Ναι
23	Α΄ Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Εισαγωγή στη θεωρία και πράξη του σχολείου και της διδασκαλίας	Y401	3	OXI	5	Y	NAI	3ο		Ναι	Ναι
24	Θεωρίες Μάθησης και Μαθησιακές Δυσκολίες	Y106	3	OXI	4	Y	NAI	4ο		Ναι	Ναι
25	Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	Y205	3	OXI	5	Y	NAI	4 ^ο		Ναι	Ναι

26	Διδακτική των Μαθηματικών	Y301	3	OXI	4	Y	NAI	4 ^ο	Y308, Y309	Ναι	Ναι
27	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Y304	3	OXI	4	Y	NAI	4 ^ο		Ναι	Ναι
28	Εκπαιδευτική Αξιολόγηση	Y103	3	OXI	4	Y	NAI	4ο		Ναι	Ναι
29	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Ιστορίας	Y403	3	14	5	Y	NAI	4 ^ο , 7ο	2 από Y208, Y204, Y205	Ναι	Ναι
30	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Φυσικής	Y405	3	14	5	Y	NAI	4 ^ο , 7ο	Y303	Ναι	Ναι
31	Σχολική Ψυχολογία και Συμβουλευτική	Y117	3	OXI	4	Y	NAI	5 ^ο		Ναι	Ναι
32	Ειδική Αγωγή	Y102	3	OXI	4	Y	NAI	5 ^ο		Ναι	Ναι
33	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Γλώσσας	Y402		14		Y	NAI	5 ^ο , 6ο	Y203, Y201	Ναι	Ναι
34	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική των Μαθηματικών	Y404	3	OXI	5	Y	NAI	5ο, 6ο	Y308, Y309, Y301	Ναι	Ναι
35	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Μελέτης Περιβάλλοντος	Y431	3	22	5	YE	NAI	4ο, 5ο, 6ο, 7ο, 8ο		Ναι	Ναι
36	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική των Θρησκευτικών	Y432	3	OXI	5	YE	NAI	5ο, 6ο		Ναι	Ναι
37	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική των Εικαστικών	YE433	3	14	5	YE	NAI	4ο, 7ο		Ναι	Ναι

38	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.:Διδακτική της Μουσικής	Y434	3	30	5	YE	NAI	5ο, 6ο,7ο,8ο	YE249		Ναι	Ναι
39	Διδακτική της Φυσικής Αγωγής	Y435	3	OXI	5	YE	NAI	5ο, 6ο	YE248		Ναι	Ναι
40	Εκπαιδευτικό Λογισμικό	Y302	3	39	4	Y	NAI	6 ^ο			Ναι	Ναι
41	Εκπαιδευτική Πολιτική	Y104	3	OXI	4	Y	NAI	6 ^ο			Ναι	Ναι
42	Διδασκαλία ξένης γλώσσας (Αγγλικά)	Y202	3	20	4	Y	NAI	6 ^ο			Ναι	Ναι
43	Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης	Y112	3	OXI	4	Y	NAI	7ο			Ναι	Ναι
44	Κοινωνική Ψυχολογία στην Εκπαιδευτική Πράξη	Y109	3	OXI	4	Y	NAI	7ο			Ναι	Ναι
45	Κοινωνικοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις στο Δημοτικό Σχολείο	Y110	3	OXI	5	Y	NAI	7ο			Ναι	Ναι
46	Συγκριτική Παιδαγωγική	Y116	3	OXI	4	Y	NAI	8ο			Ναι	Ναι
47	Ελληνική Λαογραφία	Y206	3	OXI	4	Y	NAI	8ο			Ναι	Ναι
48	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Y111	3	OXI	4	Y	NAI	8ο			Ναι	Ναι
49	Αναλυτικά Προγράμματα	YE131	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7ο	Y113		Ναι	Ναι
50	Παιδαγωγική του ελεύθερου χρόνου	YE133	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7ο			Ναι	Ναι
51	Οργάνωση και Λειτουργία της σχολικής μονάδας	YE134	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7ο			Ναι	Ναι
52	Ιστορία της Αγωγής	YE135	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7ο			Ναι	Ναι
53	Εννοιολογική Ανάπτυξη	YE136	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7ο			Ναι	Ναι

54	Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών και Προβλημάτων Συμπεριφοράς	YE137	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
55	Ο Ελληνισμός της Ρωσίας και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης	YE152	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
56	Οργανωσιακή Συμπεριφορά	YE154	3	OXI	5	YE	NAI	6 ^ο , 8 ^ο			Ναι	Ναι
57	Μέτρηση και Αξιολόγηση αντιληπτικο-κινητικών Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων	YE240	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
58	Μουσική Θεωρία και Πράξη	YE249	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
59	Στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης και επικοινωνίας	YE256	3	24	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
60	Εναλλακτικές μορφές Αξιολόγησης των Γλωσσικών Δεξιοτήτων	YE258	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
61	Επιστημολογία	YE332	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
62	Εφαρμοσμένη Στατιστική	YE333	3	25	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο	Y306		Ναι	Ναι
63	Αγωγή Υγείας	YE334	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
64	Διαπολιτισμική Εκπαίδευση	YE140	3	6	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι
65	Ηθική και Συναισθηματική ανάπτυξη	YE145	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο	Y105		Ναι	Ναι
66	Νοητική Καθυστέρηση και αναπτυξιακές αναπηρίες	YE146	3	9	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο			Ναι	Ναι

67	Μικρασιατικός Ελληνισμός	YE242	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο		Ναι	Ναι
68	Παιδαγωγικές Κινητικές Εφαρμογές	YE248	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο		Ναι	Ναι
69	Εισαγωγή στη Διγλωσσία: Διγλωσσία και Εκπαίδευση	YE257	3	24	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο		Ναι	Ναι
70	Στοιχεία Ιστορίας των Μαθηματικών και Μαθηματική Εκπαίδευση	YE337	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο		Ναι	Ναι
71	Παιδαγωγική Γνώση Περιεχομένου στις Φυσικές Επιστήμες	YE338	3	36	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο	Y303	Ναι	Ναι
72	Εφαρμογές Εκπαιδευτικής Έρευνας	YE342	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο	Y306, Y307	Ναι	Ναι
73	Γ' Φάση: Ανάλυση παιδαγωγικού-διδακτικού έργου επί δύο εβδομάδες με θεωρητική προετοιμασία και ανατροφοδότηση	Y406	6	90	6	Y	NAI	8 ^ο	Y401, Y402, Y403, Y404, Y405 και 2 από τα Y431, Y432, Y433, Y434, Y435	Ναι	Ναι
74	Το λεξιλόγιο: περιγραφή και διδασκαλία του	YE265	3	OXI	4	YE	NAI	4 ^ο , 6 ^ο , 8 ^ο		Ναι	Ναι
75	Ειδικά Θέματα Διδακτικής της Ιστορίας	YE261	3	OXI	5	YE	NAI	5 ^ο , 7 ^ο		Ναι	Ναι

76	Σχεδιασμός Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων Πολιτισμού	YE262	3	OXI	5	YE	NAI	4ο, 6ο, 8ο			Nai	Nai
----	--	-------	---	-----	---	----	-----	------------	--	--	-----	-----

1 Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

2 Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ. εξαμήνου)

3 Χρησιμοποιείστε τις ακόλουθες συντομογραφίες :

Υ = Υποχρεωτικό

Ε = κατ' επιλογήν από πίνακα μαθημάτων

ΕΕ = Μάθημα ελεύθερης επιλογής

Π = Προαιρετικό

Αν το Τμήμα κατηγοριοποιεί τα μαθήματα με διαφορετικό τρόπο, εξηγήστε.

4 Σημειώστε τον/τους κωδικούς αριθμούς του/των προαπαιτούμενων μαθημάτων, αν υπάρχουν.

5 Σημειώστε την ηλεκτρονική διεύθυνση του μαθήματος, αν υπάρχει.

6 Σημειώστε τη σελίδα του Οδηγού Σπουδών (αν υπάρχει), όπου περιγράφονται οι στόχοι, η ύλη και ο τρόπος διδασκαλίας και εξέτασης του μαθήματος.

7 Συμπληρώστε όλα τα μαθήματα που περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα σπουδών.

Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Πίνακας 12.2. Μαθήματα Προγράμματος Προπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-2011)¹

α.α	Μάθημα (1)	Ιστότοπος (2)	Σελίδα Οδηγού Σπουδών (3)	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες (ονοματεπώνυμο και βαθμίδα)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε ; (4) (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις			Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική ή επαναληπτική εξέταση			Αξιολογήθηκε από τους Φοιτητές; (5)
								Φ	Ι	Σ	Φ	Ι	Σ	
1	Παιδαγωγική	eclass.uowm.gr	49	Παπαδοπούλου Βασιλική, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	χειμερινό	169	132		42	96		44	ΝΑΙ (89)
2	Οι έννοιες της Φυσικής και οι αναπαραστάσεις τους	eclass.uowm.gr	60	Σπύρτου Άννα, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	χειμερινό	164	138		61	87		43	ΝΑΙ (110)
3	Ορθοδοξία και Πολιτισμός στην εκπαίδευση	eclass.uowm.gr	57	π. Ειρηναίος Χατζηεφραϊμίδης, Επίκουρος καθηγητής	Δ	χειμερινό	148	146		8	132		3	ΝΑΙ (107)
4	Εικαστικά Εργαστήρια	eclass.uowm.gr	58	Μπέσσας Δημήτριος, Καθηγητής	Δ,Ε	χειμερινό	161	128		11	128		9	ΟΧΙ

5	Ελληνική Γλώσσα και η Γραμματική της	eclass.uowm.gr	54	Σακελλαρίου Αγγελική, Λέκτορας	Δ	χειμερινό	163	128	42	89	22	NAI (102)
6	Στατιστική	eclass.uowm.gr	63	Τσακίριδου Ελένη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ,Ε	χειμερινό	169	135	33	108	22	NAI (134)
7	Στοιχεία Αριθμητικής και θεωρίας αριθμών για τους εκπαιδευτικούς	eclass.uowm.gr	63	Νικολαντωνάκης Κων/νος, Επίκουρος λέκτορας	Δ	χειμερινό	151	114	53	73	39	NAI (108)
8	Εισαγωγή στην ξενόγλωσση ορολογία (Αγγλικά)	eclass.uowm.gr	80	Γρίβα Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	χειμερινό	145	115	1	112	1	NAI (92)
9	Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση και Κοινωνικές σχέσεις στη σχολική τάξη	eclass.uowm.gr	50	Θωίδης Ιωάννης, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Εαρινό	157	137	14	128	14	NAI (77)
10	Εξελικτική Ψυχολογία	eclass.uowm.gr	44	Πνευματικός Δημήτρης, Επίκουρος καθηγητής	Δ	εαρινό	177	146	22	133	15	NAI (102)
11	Ιστορία: Αρχαιότητα και Βυζάντιο	eclass.uowm.gr	57	Ανδρέου Ανδρέας, Καθηγητής	Δ	εαρινό	150	121	29	102	22	NAI (99)
12	Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας	eclass.uowm.gr	62	Τσακίριδου Ελένη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	εαρινό	141	129	28	101	20	NAI (102)
13	Παιδαγωγικά υλικά και μέσα	eclass.uowm.gr	45	Μπέσσας Δημήτριος, Καθηγητής	Δ,Ε	εαρινό	140	106	15	106	15	OXI

14	Διδακτική Μεθοδολογία	eclass.uowm.gr	41	Δημητριάδου Κατερίνα, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ	Εαρινό	179		154	75		89	44	NAI (99)
15	Στοιχεία Γεωμετρίας και Επίλυση Προβλημάτων	eclass.uowm.gr	64	Νικολαντωνάκης Κων/νος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Εαρινό	150		123	39		100	34	NAI (101)
16	Επεξεργασία ξενόγλωσσων κειμένων των Επιστημών της Αγωγής (Αγγλικά)	eclass.uowm.gr	80	Γρίβα Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	Εαρινό	147		133	2		125	2	NAI (89)
17	Παιδαγωγική Ψυχολογία	eclass.uowm.gr	51	Ειδικός Επιστήμονας	Δ	χειμερινό	166	128		19	120		18	OXI
18	Νέα Ελληνική Ιστορία	eclass.uowm.gr	54	Φωτιάδης Κων/νος, Καθηγητής	Δ	Χειμερινό	170	135		35	108		29	NAI (75)
19	Διδακτική της Ελληνικής Γλώσσας	eclass.uowm.gr	53	Καμαρούδης Σταύρος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό	152	125		4	125		4	OXI
20	Ελληνική Παιδική και Νεανική Λογοτεχνία	eclass.uowm.gr	56	Ακριτόπουλος Αλέξανδρος, Αναπηρωτής καθηγητής	Δ	Χειμερινό	150	121		12	121		12	NAI (67)
21	Ιστορία της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης	eclass.uowm.gr	45	Ηλιάδου- Τάχου Σοφία, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	χειμερινό	161	131		24	116		22	NAI (78)

22	Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	eclass.uowm.gr	62	Φαχαντίδης Νικόλαος, Αναπληρωτής καθηγητής	Δ,Ε	χειμερινό	155	131	7	126		7	NAI (120)		
23	Α΄ Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Εισαγωγή στη θεωρία και πράξη του σχολείου και της διδασκαλίας	eclass.uowm.gr	66	Δημητριάδου Κατερίνα, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ	Χειμερινό	158	135	0	135		0	NAI (150)		
24	Θεωρίες Μάθησης και Μαθησιακές Δυσκολίες	eclass.uowm.gr	44	Αναστασίου Δημήτριος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	εαρινό	153		131	23		111	22	NAI (78)	
25	Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία	eclass.uowm.gr	55	Φωτιάδης Κων/νος, Καθηγητής	Δ	εαρινό	160		134	25		120	12	NAI (68)	
26	Διδακτική των Μαθηματικών	eclass.uowm.gr	59	Λεμονίδης Χαράλαμπος, Καθηγητής	Δ	εαρινό	151		130	55		88	43	NAI (111)	
27	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	eclass.uowm.gr	61	Μαλανδράκης Γεώργιος, Λέκτορας	Δ	εαρινό	146		132	5		129	5	NAI (75)	
28	Εκπαιδευτική Αξιολόγηση	eclass.uowm.gr	42	Ιορδανίδης Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	εαρινό	146		132	5		131	5	NAI (63)	
29	Β΄ Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Ιστορίας	eclass.uowm.gr	70	Ανδρέου Ανδρέας, Καθηγητής	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	62	67	38	58	3	62	58	3	NAI (99)
30	Β΄ Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Φυσικής	eclass.uowm.gr	71	Σπύρτου Άννα, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	Εαρινό & χειμερινό	52	83	50	79	1	50	79	1	NAI (112)

31	Σχολική Ψυχολογία και Συμβουλευτική	eclass.uowm.gr	52	Ειδικός Επιστήμονας	Δ	Χειμερινό	159	133		21	117		21	OXI	
32	Ειδική Αγωγή	eclass.uowm.gr	42	Αναστασίου Δημήτριος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	χειμερινό	162	135		9	134		3	NAI (65)	
33	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.:Διδακτική της Γλώσσας	eclass.uowm.gr	70	Καμαρούδης Σταύρος, Επίκουρος καθηγητής	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	84	82	59	0	82	59	0	OXI	
34	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.:Διδακτική των Μαθηματικών	eclass.uowm.gr	71	Λεμονίδης Χαράλαμπος, Καθηγητής	Δ	Χειμερινό & εαρινό	79	71	67	0	71	67	0	NAI (123)	
35	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Μελέτης Περιβάλλοντος	eclass.uowm.gr	72	Μαλανδράκης Γεώργιος, Λέκτορας	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	51	19	46	19	1	46	19	1	NAI (40)
36	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.:Διδακτική των Θρησκευτικών	eclass.uowm.gr	73	π. Ειρηναίος Χατζηγεφραμιδής, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό & εαρινό	37	36	0	0	36	0	0	NAI (51)	
37	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.:Διδακτική των Εικαστικών	eclass.uowm.gr	73	Μπέσσας Δημήτριος, Καθηγητής	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	32	39	31	38	1	31	38	1	OXI
38	Β' Φάση ΔΙ.ΜΕ.Π.Α.: Διδακτική της Μουσικής	eclass.uowm.gr	74	Θεοδορίδης Νίκος, Ε.Ε.ΔΙ.Π. και Ειδικός Επιστήμονας	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	23	36	22	36	0	22	36	0	OXI
39	Διδακτική της Φυσικής Αγωγής	eclass.uowm.gr	75	Σέμογλου Κλεονίκη, Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Δ,Ε	Χειμερινό & εαρινό	31	41	30	41	0	30	41	0	OXI

40	Εκπαιδευτικό Λογισμικό	eclass.uowm.gr	60	Φαχαντίδης Νικόλαος, Αναπληρωτής καθηγητής	Δ,Ε	εαρινό	140		135	1		135	1	ΝΑΙ (53)
41	Εκπαιδευτική Πολιτική	eclass.uowm.gr	43	Ηλιάδου-Τάχου Σοφία, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	εαρινό	144		120	36		104	33	ΝΑΙ (52)
42	Διδασκαλία Δεύτερης / ξένης γλώσσας	eclass.uowm.gr	53	Γρίβα Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	Εαρινό	146		135	10		130	9	ΝΑΙ (69)
43	Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης	eclass.uowm.gr	48	Ιορδανίδης Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	χειμερινό	119	117		0	117		0	ΝΑΙ (52)
44	Κοινωνική Ψυχολογία στην Εκπαιδευτική Πράξη	eclass.uowm.gr	46	Ειδικός Επιστήμονας	Δ	χειμερινό	121	117		1	117		1	ΟΧΙ
45	Κοινωνικοπαιδαγωγικές Προσεγγίσεις στο Δημοτικό Σχολείο	eclass.uowm.gr	47	Θωίδης Ιωάννης, Επίκουρος καθηγητής	Δ	χειμερινό	121	119		0	118		0	ΝΑΙ (51)
46	Συγκριτική Παιδαγωγική	eclass.uowm.gr	51	Ειδικός Επιστήμονας	Δ	εαρινό	121		118	2		114	1	ΟΧΙ
47	Ελληνική Λαογραφία	eclass.uowm.gr	55	Κονταξής Κων/νος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	εαρινό	122		118	0		118	0	ΟΧΙ
48	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	eclass.uowm.gr	48	Ειδικός Επιστήμονας	Δ	εαρινό	122		117	0		117	0	ΟΧΙ

49	Αναλυτικά Προγράμματα	eclass.uowm.gr	82	Παπαδοπούλου Βασιλική, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	Χειμερινό	38		35		1	35		1	ΌΧΙ
50	Παιδαγωγική του ελεύθερου χρόνου	eclass.uowm.gr	84	Θωίδης Ιωάννης, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό	28	14	26	14	0	16	14	0	ΌΧΙ
51	Οργάνωση και Λειτουργία της σχολικής μονάδας	eclass.uowm.gr	85	Ιορδανίδης Γεώργιος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό	14	32	42		0	42		0	ΌΧΙ
52	Ιστορία της Αγωγής	eclass.uowm.gr	86	Ηλιάδου-Τάχου Σοφία, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	Χειμερινό	41		40			40			ΌΧΙ
53	Εννοιολογική Ανάπτυξη	eclass.uowm.gr	86	Πνευματικός Δημήτριος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό	20	21	35		0	35		0	ΌΧΙ
54	Αξιολόγηση και Αντιμετώπιση Μαθησιακών Δυσκολιών και Προβλημάτων Συμπεριφοράς	eclass.uowm.gr	87	Αναστασίου Δημήτριος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	Χειμερινό	22	17	37		0	37		0	ΌΧΙ
55	Ο Ελληνισμός της Ρωσίας και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης	eclass.uowm.gr	90	Φωτιάδης Κων/νος, Καθηγητής	Δ	Χειμερινό	26		18		1	18		1	ΌΧΙ

56	Οργανωσιακή Συμπεριφορά	eclass.uowm.gr		Ιορδανίδης Γεώργιος Επίκουρος καθηγητής	Δ	Εαρινό	45				44	1		44	1	OXI	
57	Μέτρηση και Αξιολόγηση αντιληπτικο-κινητικών Ικανοτήτων και Δεξιοτήτων	eclass.uowm.gr	95	Σέμογλου Κλειώ, Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Δ	χειμερινό	13	19	32			0		32		0	OXI
58	Μουσική Θεωρία και Πράξη	eclass.uowm.gr	114	Θεοδωρίδης Νίκος, Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Δ,Ε	χειμερινό	32	20	50			0		50		0	OXI
59	Στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης και επικοινωνίας	eclass.uowm.gr	97	Γρίβα Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ,Ε	χειμερινό	4	22	26			0		26		0	OXI
60	Εναλλακτικές μορφές Αξιολόγησης των Γλωσσικών Δεξιοτήτων	eclass.uowm.gr	97	Γρίβα Ελένη, Επίκουρη καθηγήτρια	Δ	χειμερινό	14	17	30			0		30		0	OXI
61	Επιστημολογία	eclass.uowm.gr	100	Νικολαντωνάκης Κων/νος, Επίκουρος καθηγητής	Δ	χειμερινό	4	46	41			4		37		4	OXI
62	Εφαρμοσμένη Στατιστική	eclass.uowm.gr	100	Τσακίριδου Ελένη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ,Ε	χειμερινό	44	15	43	15		0		43	15	0	OXI

72	Εφαρμογές Εκπαιδευτικής Έρευνας	eclass.uowm.gr	120	Τσακίριδου Ελένη, Αναπληρώτρια καθηγήτρια	Δ	εαρινό	21	17		31	3		31	3	ΌΧΙ
73	Γ' Φάση: Ανάλυση παιδαγωγικού- διδακτικού έργου επί δύο εβδομάδες με θεωρητική προετοιμασία και ανατροφοδότηση	eclass.uowm.gr	78	Βασιλική Παπαδοπούλου, Αναπληρώτρια καθηγήτρια και Ειδικός Επιστήμονας	Δ,Ε	Εαρινό	117			114			144		ΌΧΙ
74	Το λεξιλόγιο: περιγραφή και διδασκαλία του	eclass.uowm.gr		Σακελλαρίου Αγγελική, Λέκτορας	Δ	Χειμερινό	13	12		1	12			1	OXI
75	Ειδικά θέματα διδακτικής της Ιστορίας	eclass.uowm.gr		Κασβίκης Κώστας, Λέκτορας	Δ	Χειμερινό	24	23		1	23			1	OXI
76	Σχεδιασμός εκπαιδευτικών προγραμμάτων πολιτισμού	eclass.uowm.gr		Κασβίκης Κώστας, Λέκτορας	Δ	Εαρινό	31	30		1	30			1	OXI

1 Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

2 Καταγράψτε τα μαθήματα με τη σειρά που ορίζεται στο Πρόγραμμα Σπουδών (δηλ. 1^ο, 2^ο, 3^ο κ.ο.κ. εξαμήνου), όπως ακριβώς στον Πίνακα 12.1.

3 Υπάρχουν επαρκή εκπαιδευτικά μέσα, όπως χώροι διδασκαλίας, συστήματα προβολής, υπολογιστές, εκπαιδευτικά λογισμικά; Αν η απάντηση είναι αρνητική, δώστε σύντομη αναφορά των ελλείψεων.

4 Αν η απάντηση είναι **θετική**, σημειώστε τον αριθμό των φοιτητών που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια γι' αυτό το μάθημα. Επίσης, επισυνάψτε ένα δείγμα του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιήθηκε και περιγράψτε στην Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης τα κριτήρια και τους τρόπους αξιολόγησης της διδασκαλίας, προσθέστε στοιχεία της απόδοσης των φοιτητών, στοιχεία που δείχνουν τον βαθμό ικανοποίησης των φοιτητών, με βάση π.χ. το ερωτηματολόγιο κατά την αποφοίτηση ή τα αποτελέσματα αξιολόγησης μαθημάτων από τους φοιτητές ή άλλα δεδομένα που αποδεικνύουν την επιτυχία του μαθήματος, καθώς και τυχόν δυσκολίες.

Αν το μάθημα **ΔΕΝ** αξιολογήθηκε, αφήστε το πεδίο κενό.

Πίνακας 13.1 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. έτος 2010-2011)²⁴

Τίτλος ΠΜΣ: «Επιστήμες της Αγωγής»

α.α.	ΜΑΘΗΜΑ ²	Ιστότοπος ³	Σελίδα Οδηγού Σπουδών ⁴	Υπεύθυνος Διδάσκων και Συνεργάτες	Υποχρεωτικό (Υ) Κατ'επιλογήν (Ε) Ελεύθερης Επιλογής (ΕΕ)	Διαλέξεις (Δ), Φροντιστήριο (Φ) Εργαστήριο (Ε)	Σε ποιο εξάμηνο διδάχθηκε; 5 (Εαρ.-Χειμ.)	Αριθμός φοιτητών που ενεγράφησαν στο μάθημα	Αριθμός Φοιτητών που συμμετείχαν στις εξετάσεις	Αριθμός Φοιτητών που πέρασε επιτυχώς στην κανονική επαναληπτική εξέταση	Αξιολογήθηκε από τους φοιτητές
1	Μεθοδολογία και Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών	www.eled.uowm.gr	253	Κυρίδης Α.- Καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ)	Διαλέξεις (Δ),	Χειμερινό	27	27	21	ΟΧΙ
2	Σύγχρονες Διδακτικές Μέθοδοι	"	253	Δημητριάδου Α.- Επίκουρη καθηγήτρια	Υποχρεωτικό (Υ)	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	27	27	21	ΟΧΙ
3	Εφαρμοσμένη Στατιστική	"	253	Τσακίριδου Ε.- Επίκουρη καθηγήτρια	Υποχρεωτικό (Υ)	Εργαστήριο(Ε)	Χειμερινό	27	27	21	ΟΧΙ
4	Ψυχολογία της Παιδικής Ηλικίας	"	253	Πνευματικός Δ.- Επίκουρος καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ)	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	27	27	21	ΟΧΙ
5	Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση	"	253	Φαχαντίδης Ν.- Επίκουρος καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ)	Εργαστήριο(Ε)	Εαρινό	27	27	21	ΟΧΙ
6	Αρχές Διαμόρφωσης και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού	"	253	Φαχαντίδης Ν.- Επίκουρος καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ)	Εργαστήριο(Ε)	Χειμερινό	26	26	26	ΟΧΙ

²⁴ Σε περίπτωση περισσότερων του ενός ΠΜΣ συμπληρώνεται ένας πίνακας για κάθε ΠΜΣ.

7	Γνωστική Ψυχολογία	"	253	Πνευματικός Δ.- Επίκουρος καθηγητής / Αναστασίου Δ.- Λέκτορας	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
8	Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών	"	253	Παπαδοπούλου Β. - Επίκουρη καθηγήτρια	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
9	Θέματα Λογοτεχνίας και Πολιτισμού	"	253	Ακριτόπουλος Α. - Επίκουρος καθηγητής, Χατζηφραϊμίδης Ε. - Επίκουρος καθηγητής	Υποχρεωτικό(Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
10	Ιστορία	"	253	Φωτιάδης Κ.- Καθηγητής, Ανδρέου Α.- Αναπληρωτής καθηγητής, Ηλιάδου- Τάχου Σ. - Επίκουρη καθηγήτρια	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
11	Διδασκαλία και Μάθηση των Μαθηματικών	"	253	Λεμονίδης Χ. - Καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
12	Διδασκαλία και Μάθηση Φυσικών Επιστημών	"	253	Καριώτογλου Π. - Καθηγητής, Σπύρου Α. - Επίκουρη καθηγήτρια	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Εαρινό	9	9	9	OXI
13	Εκπαιδευτική Πολιτική / Διοίκηση της Εκπαίδευσης	"	254	Ηλιάδου- Τάχου Σ. - Επίκουρη καθηγήτρια, Ιορδανίδης Γ. - Λέκτορας, Γρίβα Ε. - Λέκτορας	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	9	9	9	OXI
14	Καινοτόμοι Θεσμοί στην Εκπαίδευση	"	254	Θωίδης Ι.- Επίκουρος καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	9	9	9	OXI
15	Γλωσσικές δεξιότητες και μαθησιακές δυσκολίες	"	254	Καμαρούδης Σ.- Επίκουρος καθηγητής, Γρίβα Ε. - Λέκτορας, Αναστασίου Δ. - Λέκτορας	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	9	9	9	OXI

16	Ζητήματα έρευνας και διδασκαλίας της Ιστορίας και του πολιτισμού	"	254	Ανδρέου Α. - Αναπληρωτής καθηγητής, Ηλιάδου-Τάχου Σ. - Επίκουρη καθηγήτρια, Μπέτσας Ι. - Λέκτορας	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	9	9	9	OXI
17	Ιστορία και επιστημολογία των θετικών επιστημών	"	254	Κ. Νικολαντωνάκης - Λέκτορας	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	8	8	8	OXI
18	Διδασκαλία των Μαθηματικών με χρήση ΤΠΕ	"	254	Λεμονίδης Χ. - Καθηγητής	Υποχρεωτικό (Υ) Μάθημα κατεύθυνσης	Διαλέξεις(Δ)	Χειμερινό	8	8	8	OXI

Πίνακας 13.2 Μαθήματα Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Ακαδημ. Έτος 2010-2011)

Τίτλος ΠΜΣ: «Επιστήμες της Αγωγής»

α/α	Μαθήματα	Κωδ. Μαθ.	Ώρες διδ/λίας	Περιλαμβάνονται ώρες εργαστηρίου ή άσκησης	Διδακτικές μονάδες / ECTS	Πολλαπλή βιβλιογραφία (ΝΑΙ/ΟΧΙ)	Σε ποιο εξάμηνο των σπουδών αντιστοιχεί (1ο, 2ο...);	Τυχόν προαπαιτούμενα μαθήματα	Χρήση εκπαιδ. μέσων (Ναι/Όχι)	Επάρκεια Εκπαιδευτικών Μέσων (ΝΑΙ/ΟΧΙ)
1	Μεθοδολογία και Τεχνικές των Κοινωνικών Ερευνών		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	1ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
2	Σύγχρονες Διδακτικές Μέθοδοι		2	ΝΑΙ	7.5	ΝΑΙ	1ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
3	Εφαρμοσμένη Στατιστική		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	1ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
4	Ψυχολογία της Παιδικής Ηλικίας		2	ΝΑΙ	7.5	ΝΑΙ	1ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
5	Πληροφορική και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση		2	ΝΑΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
6	Γνωστική Ψυχολογία		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
7	Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
8	Θέματα Λογοτεχνίας και Πολιτισμού		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
9	Ιστορία		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
10	Διδασκαλία και Μάθηση των Μαθηματικών		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
11	Διδασκαλία και Μάθηση Φυσικών Επιστημών		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	2ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
12	Εκπαιδευτική Πολιτική / Διοίκηση της Εκπαίδευσης		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
13	Καινοτόμοι Θεσμοί στην Εκπαίδευση		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
14	Γλωσσικές δεξιότητες και μαθησιακές δυσκολίες		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ

15	Ζητήματα έρευνας και διδασκαλίας της Ιστορίας και του πολιτισμού		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
16	Ιστορία και επιστημολογία των θετικών επιστημών		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
17	Διδασκαλία των Μαθηματικών με χρήση ΤΠΕ		2	ΟΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3 ^ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
18	Αρχές Διαμόρφωσης και Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού		2	ΌΧΙ	7.5	ΝΑΙ	3ο	ΌΧΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ

Πίνακας 14. Κατανομή βαθμολογίας και μέσος βαθμός πτυχίου των αποφοίτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΜΔΕ)

Τίτλος ΠΜΣ: «Επιστήμες της Αγωγής»

Έτος Αποφοίτησης	Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	Κατανομή Βαθμών (αριθμός φοιτητών και % επί του συνόλου των αποφοιτησάντων)				Μέσος όρος Βαθμολογίας (στο σύνολο των απόφοιτων)
		5.0-5.9	6.0-6.9	7.0-8.4	8.5-10.0	
2006-2007	19				19(100%)	9
2007-2008	12				12(100%)	9
2008-2009	14				14(100%)	9
2009-2010	22			2(9%)	20(90.9%)	9
2010-2011	30			4(13.4%)	26(86.6%)	9
<i>Σύνολο</i>	97			6(6.2%)	91(93.8%)	9

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

Σημειώστε σε κάθε στήλη τον αριθμό των φοιτητών που έλαβαν την αντίστοιχη βαθμολογία και το ποσοστό που αυτοί εκπροσωπούν επί του συνολικού αριθμού των αποφοιτησάντων το συγκεκριμένο έτος [π.χ. 6 (=5%)].

Προσοχή! Το άθροισμα κάθε έτους πρέπει να συμφωνεί με το άθροισμα των αποφοιτησάντων που δώσατε για το αντίστοιχο έτος στον **Πίνακα 4**.

Πίνακας 15. Αριθμός Επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I	K
2006	19	24		35	1	5		7	5	1	4
2007	3	20		54	2	17		6	21		23
2008	3	19	2	43	1	21	2	2	26		23
2009	2	23	1	53	1	9	1		25	1	13
2010	3	15	4	46	1	25	5	12	16		17
2011		19	5	29		17		4	27		15
Σύνολο	30	120	12	260	6	94	8	31	120	2	95

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

A = Βιβλία/μονογραφίες

B = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές

Γ = Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά χωρίς κριτές

Δ = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές

E = Εργασίες σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές

ΣΤ = Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

Z = Συλλογικοί τόμοι στους οποίους επιστημονικός εκδότης είναι μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος

H = Άλλες εργασίες / Εκπαιδευτικό Υλικό / Ιστορικά αρχεία

Θ = Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (με κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

I = Βιβλιοκρισίες που συντάχθηκαν από μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος

K= Ανακοινώσεις σε επιστημονικά συνέδρια (χωρίς κριτές) που δεν εκδίδουν πρακτικά

Πίνακας 16. Αναγνώριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος

	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z
2006-2007	42	3	4	12	10	15	4
2007-2008	60	2	3	15	9	13	4
2008-2009	59	3	2	18	9	11	4
2009-2010	101	3	1	14	14	8	2
2010-2011	140	3	2	10	18	9	4
Σύνολο	402	14	12	69	60	56	18

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

Επεξηγήσεις:

A = Ετεροαναφορές

B = Αναφορές του ειδικού/επιστημονικού τύπου

Γ = Βιβλιοκρισίες τρίτων για δημοσιεύσεις μελών Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Δ = Συμμετοχές σε επιτροπές επιστημονικών συνεδρίων

E = Συμμετοχές σε συντακτικές επιτροπές επιστημονικών περιοδικών

ΣΤ = Προσκλήσεις για διαλέξεις

Z = Διπλώματα ευρεσιτεχνίας / Διακρίσεις-Βραβεία

Πίνακας 17. Διεθνής Ερευνητική/Ακαδημαϊκή Παρουσία Τμήματος

		2010-2011	2009-2010	2008-2009	2007-2008	2006-2007	2005-2006	Σύνολο
Αριθμός συμμετοχών σε διεθνή ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα	Ως συντονιστές	1	1					2
	Ως συνεργάτες (partners)	2	1	2	3			8
Αριθμός μελών ΔΕΠ με χρηματοδότηση από διεθνείς φορείς ή διεθνή προγράμματα έρευνας		3	5	5	5		1	18
Αριθμός μελών ΔΕΠ με διοικητικές θέσεις σε διεθνείς ακαδημαϊκούς/ερευνητικούς οργανισμούς ή επιστημονικές εταιρείες		2	2	1				5

Σημείωση: Τα σκιασμένα πεδία δεν συμπληρώνονται.

* Πρόκειται για το ακαδημαϊκό έτος (δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα), στο οποίο αναφέρεται η Έκθεση Εσωτερικής Αξιολόγησης.

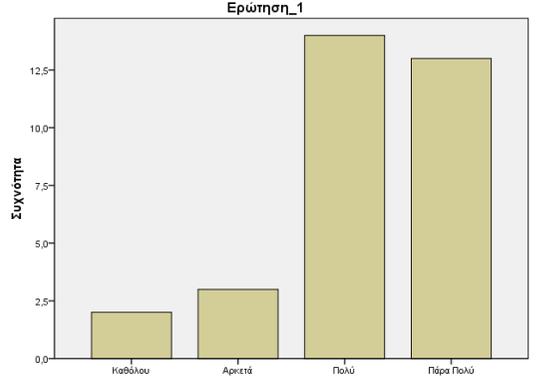
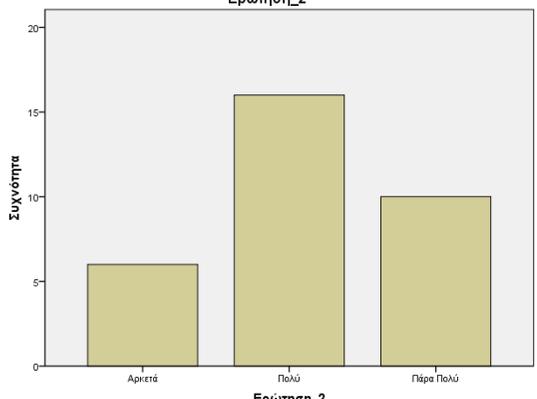
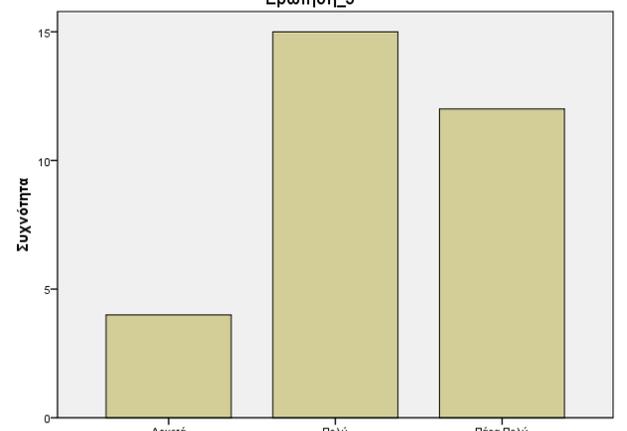
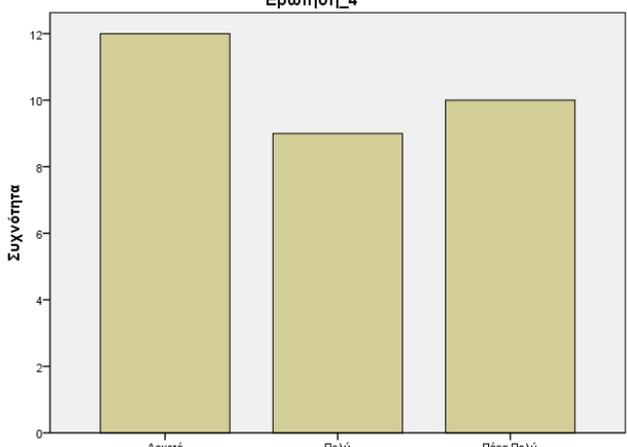
12. Παραρτήματα

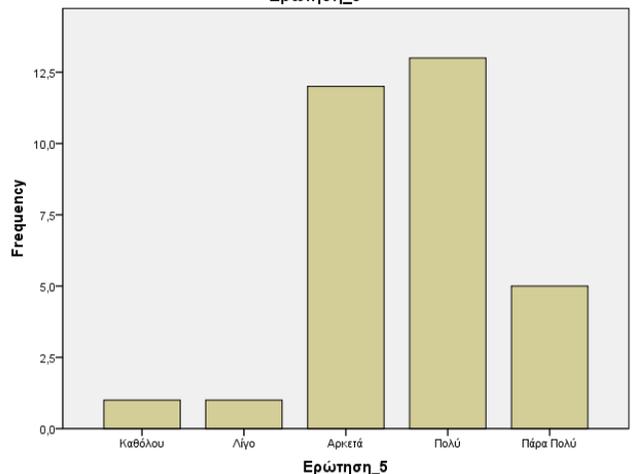
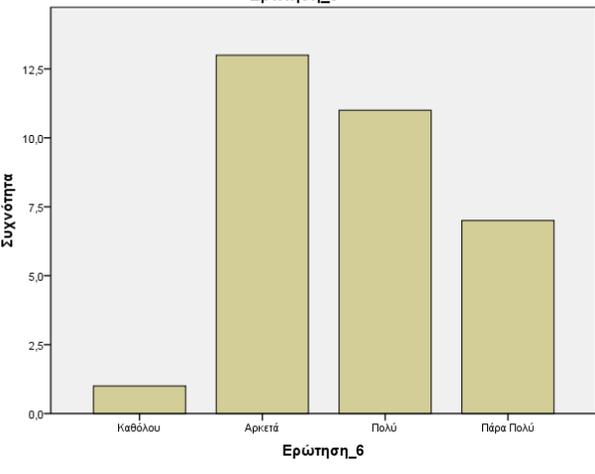
Στην Ενότητα αυτή το Τμήμα μπορεί, αν το επιθυμεί, να παραθέσει οποιαδήποτε στοιχεία θεωρεί ότι θα είναι χρήσιμα στην Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης και τα οποία ενδεχομένως δεν καλύπτονται επαρκώς στο κυρίως σώμα της Έκθεσης.

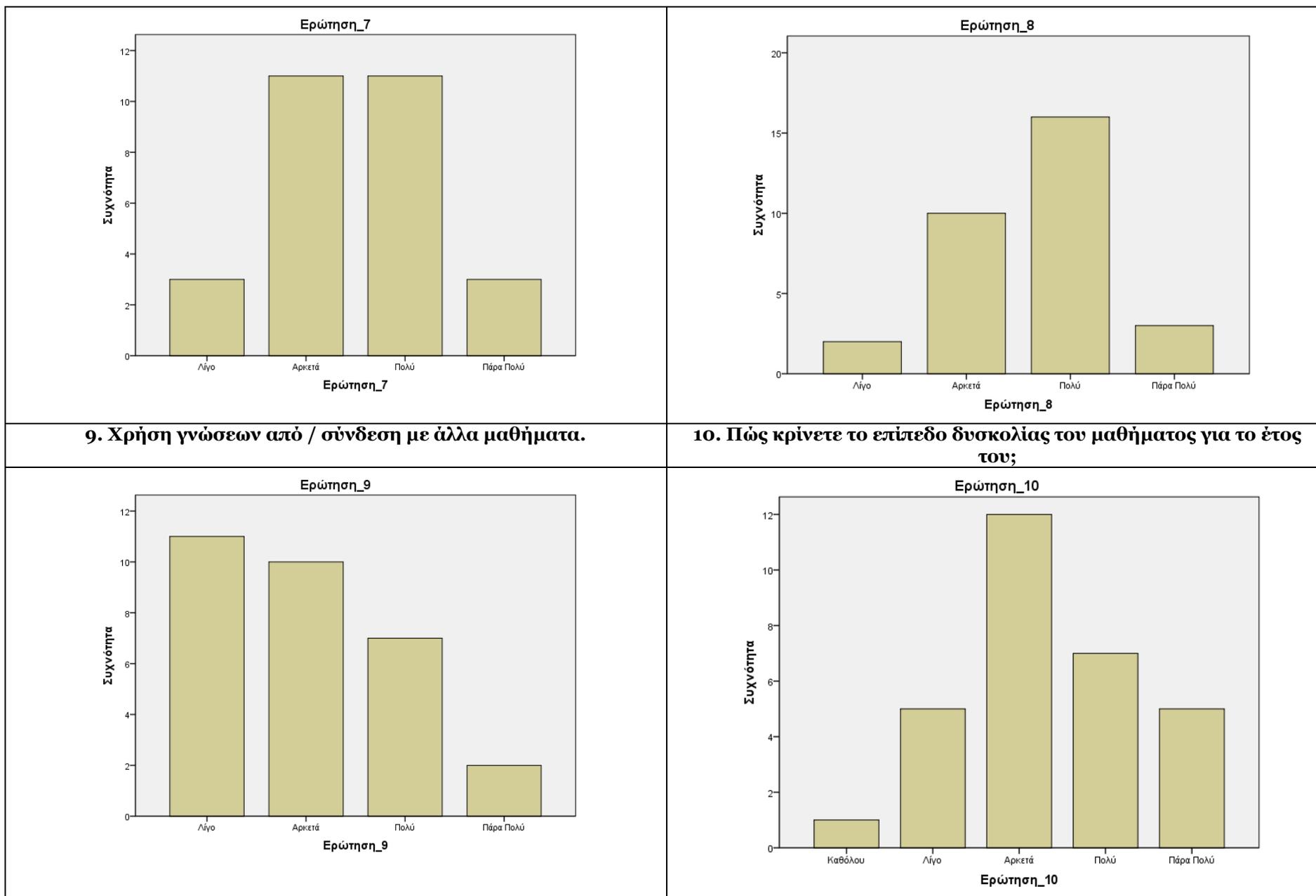
Σε κάθε περίπτωση, στα Παραρτήματα αναμένεται οπωσδήποτε να περιληφθεί ο Οδηγός Σπουδών του Τμήματος και πλήρης κατάλογος των επιστημονικών δημοσιεύσεων των μελών του Τμήματος κατά την τελευταία πενταετία.

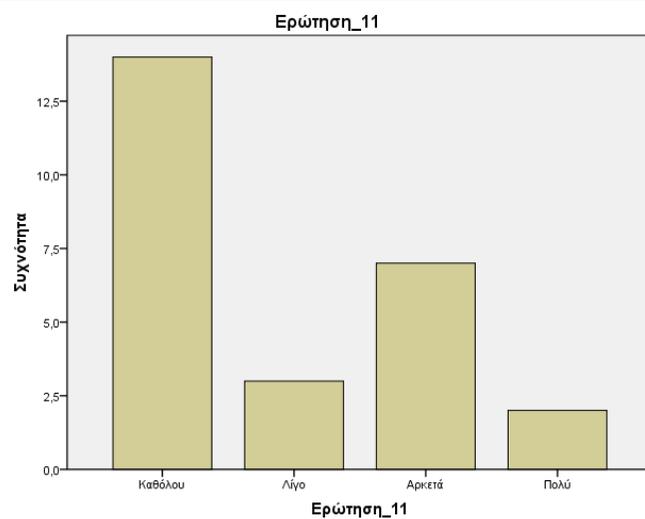
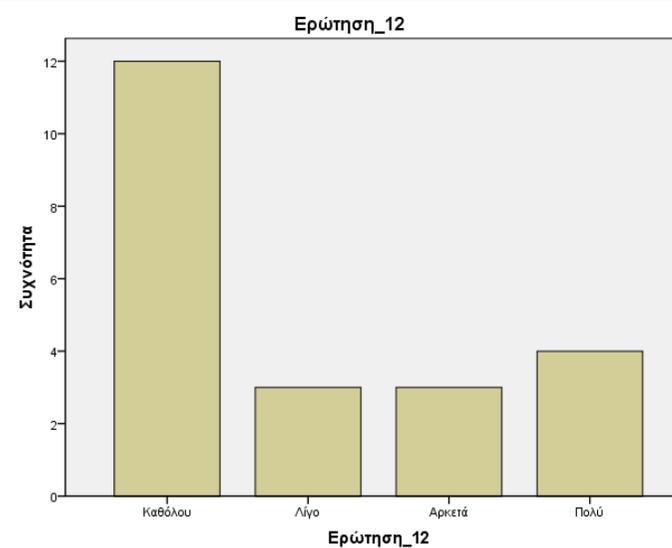
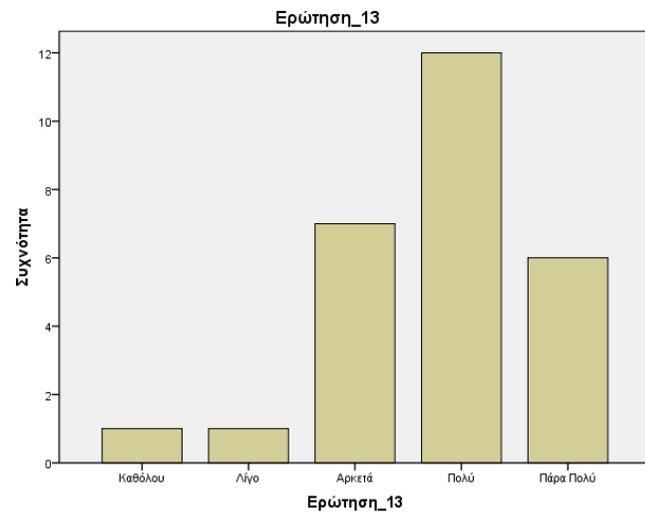
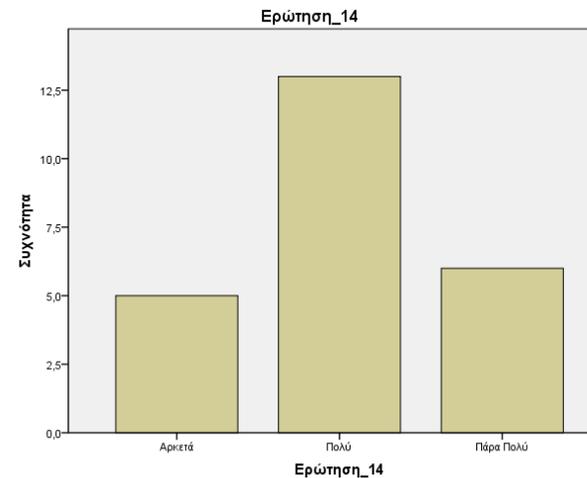
4. Ακαδημαϊκό έργο

Α. Το μάθημα:

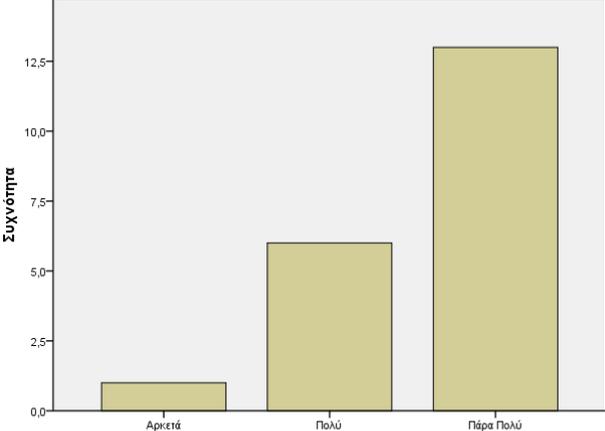
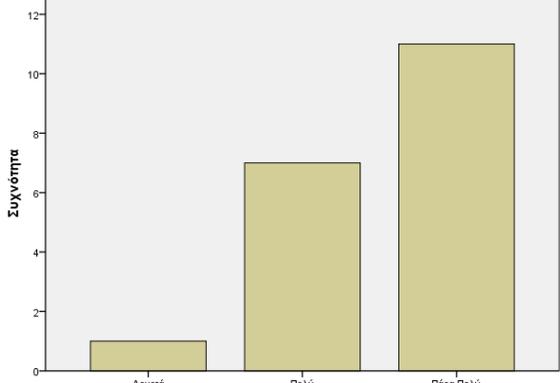
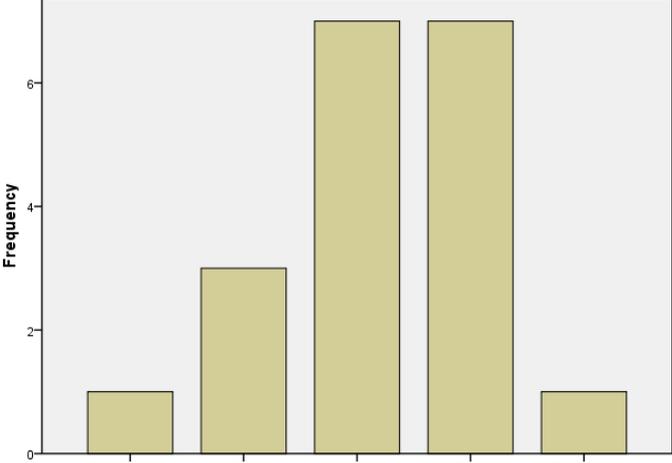
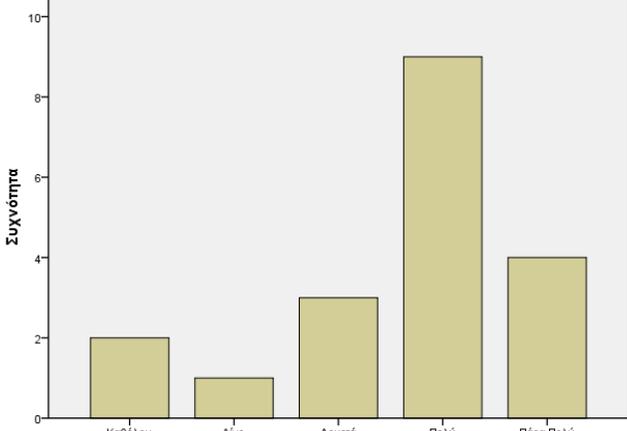
1. Οι στόχοι του μαθήματος ήταν σαφείς;	2. Η ύλη που καλύφθηκε ανταποκρινόταν στους στόχους του μαθήματος;																		
<p style="text-align: center;">Ερώτηση_1</p> <table border="1"> <caption>Ερώτηση_1</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Καθόλου</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>3.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>14.0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>13.0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Καθόλου	2.0	Αρκετά	3.0	Πολύ	14.0	Πέρα Πολύ	13.0	<p style="text-align: center;">Ερώτηση_2</p> <table border="1"> <caption>Ερώτηση_2</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>6.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>16.0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>10.0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	6.0	Πολύ	16.0	Πέρα Πολύ	10.0
Απάντηση	Συχνότητα																		
Καθόλου	2.0																		
Αρκετά	3.0																		
Πολύ	14.0																		
Πέρα Πολύ	13.0																		
Απάντηση	Συχνότητα																		
Αρκετά	6.0																		
Πολύ	16.0																		
Πέρα Πολύ	10.0																		
3. Η ύλη που διδάχθηκε ήταν καλά οργανωμένη;	4. Το εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε βοήθησε στην καλύτερη κατανόηση του θέματος;																		
<p style="text-align: center;">Ερώτηση_3</p> <table border="1"> <caption>Ερώτηση_3</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>4.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>15.0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>12.0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	4.0	Πολύ	15.0	Πέρα Πολύ	12.0	<p style="text-align: center;">Ερώτηση_4</p> <table border="1"> <caption>Ερώτηση_4</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>12.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>9.0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>10.0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	12.0	Πολύ	9.0	Πέρα Πολύ	10.0		
Απάντηση	Συχνότητα																		
Αρκετά	4.0																		
Πολύ	15.0																		
Πέρα Πολύ	12.0																		
Απάντηση	Συχνότητα																		
Αρκετά	12.0																		
Πολύ	9.0																		
Πέρα Πολύ	10.0																		

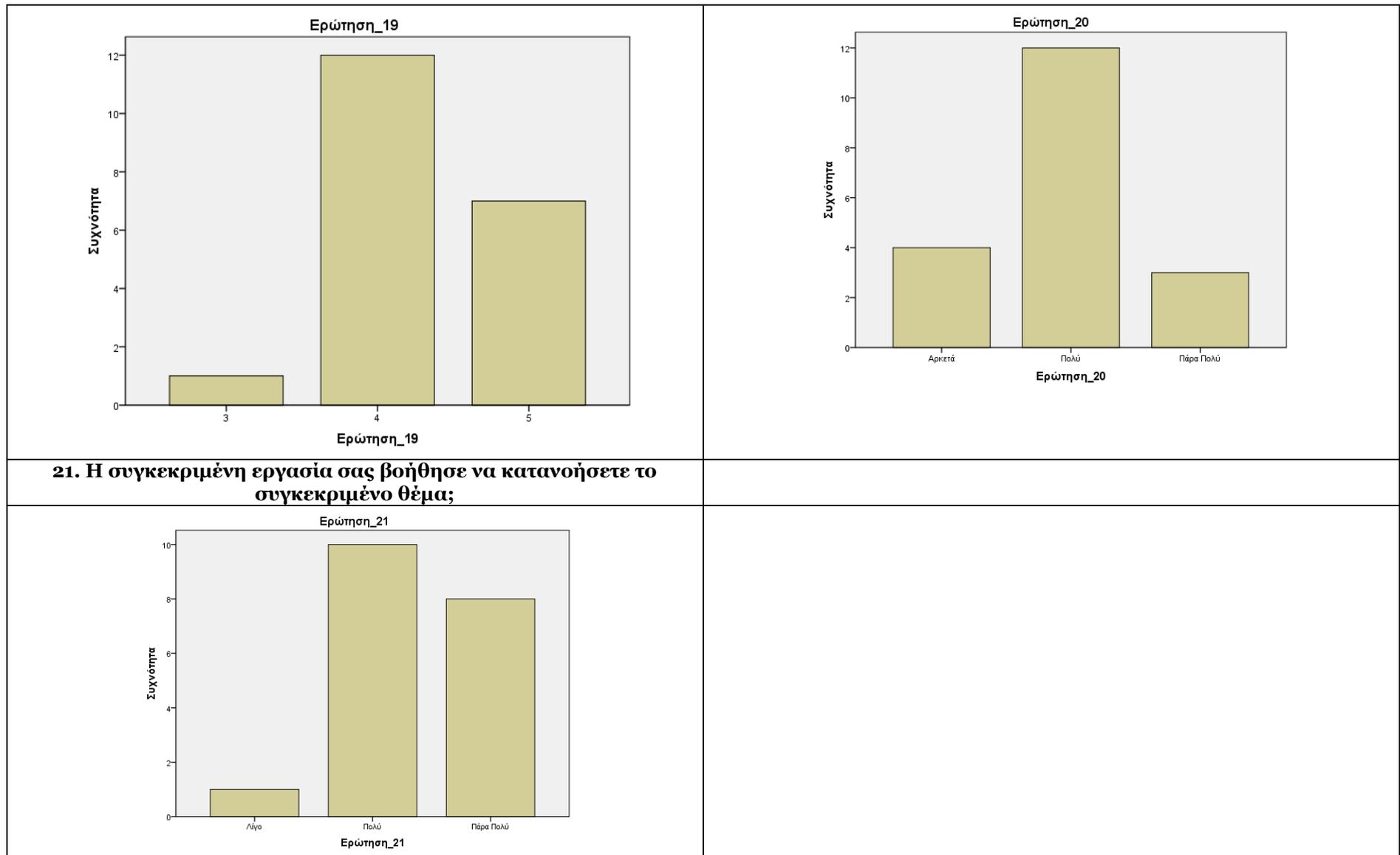
<p>5. Τα εκπαιδευτικά βοηθήματα («σύγγραμμα», σημειώσεις, πρόσθετη βιβλιογραφία) χορηγήθηκαν εγκαίρως;</p>	<p>6. Πόσο ικανοποιητικό βρίσκετε το κύριο βιβλίο(α) ή τις σημειώσεις;</p>																						
<p style="text-align: center;">Ερώτηση_5</p> <table border="1"> <caption>Data for Question 5</caption> <thead> <tr> <th>Κατηγορία</th> <th>Frequency</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Καθόλου</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>Λίγο</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>12.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>13.0</td> </tr> <tr> <td>Πάρα Πολύ</td> <td>5.0</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Ερώτηση_5</p>	Κατηγορία	Frequency	Καθόλου	1.0	Λίγο	1.0	Αρκετά	12.0	Πολύ	13.0	Πάρα Πολύ	5.0	<p style="text-align: center;">Ερώτηση_6</p> <table border="1"> <caption>Data for Question 6</caption> <thead> <tr> <th>Κατηγορία</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Καθόλου</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>13.0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>11.0</td> </tr> <tr> <td>Πάρα Πολύ</td> <td>7.0</td> </tr> </tbody> </table> <p style="text-align: center;">Ερώτηση_6</p>	Κατηγορία	Συχνότητα	Καθόλου	1.0	Αρκετά	13.0	Πολύ	11.0	Πάρα Πολύ	7.0
Κατηγορία	Frequency																						
Καθόλου	1.0																						
Λίγο	1.0																						
Αρκετά	12.0																						
Πολύ	13.0																						
Πάρα Πολύ	5.0																						
Κατηγορία	Συχνότητα																						
Καθόλου	1.0																						
Αρκετά	13.0																						
Πολύ	11.0																						
Πάρα Πολύ	7.0																						
<p>7. Πόσο εύκολα διαθέσιμη είναι η βιβλιογραφία στην Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη;</p>	<p>8. Πόσο απαραίτητα κρίνετε τα προαπαιτούμενα του μαθήματος;</p>																						

11. Χρησιμότητα ύπαρξης φροντιστηρίων.**12. Αξιολόγηση ποιότητας φροντιστηρίων.****13. Πώς κρίνετε τον αριθμό Διδακτικών Μονάδων σε σχέση με τον φόρτο εργασίας;****14. Διαφάνεια των κριτηρίων βαθμολόγησης.**

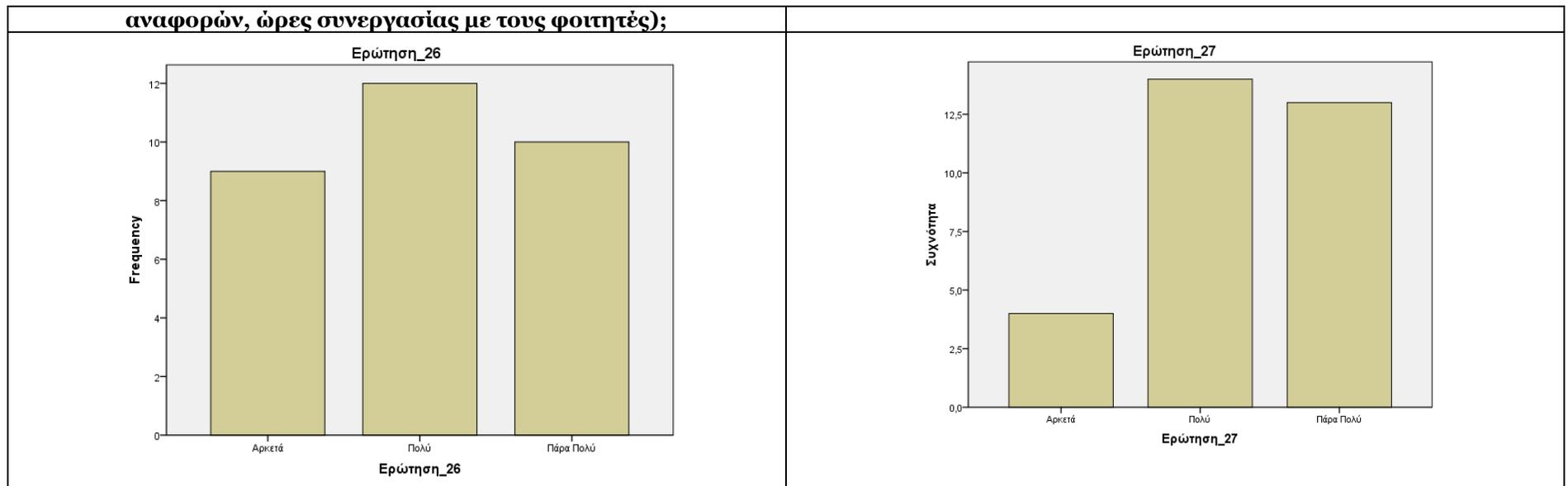
Στις περιπτώσεις όπου υπήρχαν γραπτές ή/και προφορικές εργασίες

15. Το θέμα δόθηκε εγκαίρως;	16. Η καταληκτική ημερομηνία για υποβολή ή παρουσίαση των εργασιών ήταν λογική;																								
<p data-bbox="616 236 728 258">Ερώτηση_15</p> <p data-bbox="649 702 761 724">Ερώτηση_15</p> <table border="1" data-bbox="369 263 974 694"> <caption>Data for Ερώτηση_15</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>6,0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>13,0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	1,0	Πολύ	6,0	Πέρα Πολύ	13,0	<p data-bbox="1556 236 1668 258">Ερώτηση_16</p> <p data-bbox="1590 654 1702 676">Ερώτηση_16</p> <table border="1" data-bbox="1332 263 1892 646"> <caption>Data for Ερώτηση_16</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>7,0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>11,0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	1,0	Πολύ	7,0	Πέρα Πολύ	11,0								
Απάντηση	Συχνότητα																								
Αρκετά	1,0																								
Πολύ	6,0																								
Πέρα Πολύ	13,0																								
Απάντηση	Συχνότητα																								
Αρκετά	1,0																								
Πολύ	7,0																								
Πέρα Πολύ	11,0																								
17. Υπήρχε σχετικό ερευνητικό υλικό στη βιβλιοθήκη;	18. Υπήρχε καθοδήγηση από τον διδάσκοντα;																								
<p data-bbox="616 812 728 834">Ερώτηση_17</p> <p data-bbox="649 1316 761 1339">Ερώτηση_17</p> <table border="1" data-bbox="336 837 1008 1300"> <caption>Data for Ερώτηση_17</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Frequency</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Καθόλου</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Λίγο</td> <td>3,0</td> </tr> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>7,0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>7,0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>1,0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Frequency	Καθόλου	1,0	Λίγο	3,0	Αρκετά	7,0	Πολύ	7,0	Πέρα Πολύ	1,0	<p data-bbox="1556 812 1668 834">Ερώτηση_18</p> <p data-bbox="1590 1284 1702 1307">Ερώτηση_18</p> <table border="1" data-bbox="1299 837 1926 1268"> <caption>Data for Ερώτηση_18</caption> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Καθόλου</td> <td>2,0</td> </tr> <tr> <td>Λίγο</td> <td>1,0</td> </tr> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>3,0</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>9,0</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>4,0</td> </tr> </tbody> </table>	Απάντηση	Συχνότητα	Καθόλου	2,0	Λίγο	1,0	Αρκετά	3,0	Πολύ	9,0	Πέρα Πολύ	4,0
Απάντηση	Frequency																								
Καθόλου	1,0																								
Λίγο	3,0																								
Αρκετά	7,0																								
Πολύ	7,0																								
Πέρα Πολύ	1,0																								
Απάντηση	Συχνότητα																								
Καθόλου	2,0																								
Λίγο	1,0																								
Αρκετά	3,0																								
Πολύ	9,0																								
Πέρα Πολύ	4,0																								
19. Τα σχόλια του διδάσκοντος ήταν εποικοδομητικά και αναλυτικά;	20. Δόθηκε η δυνατότητα βελτίωσης της εργασίας;																								

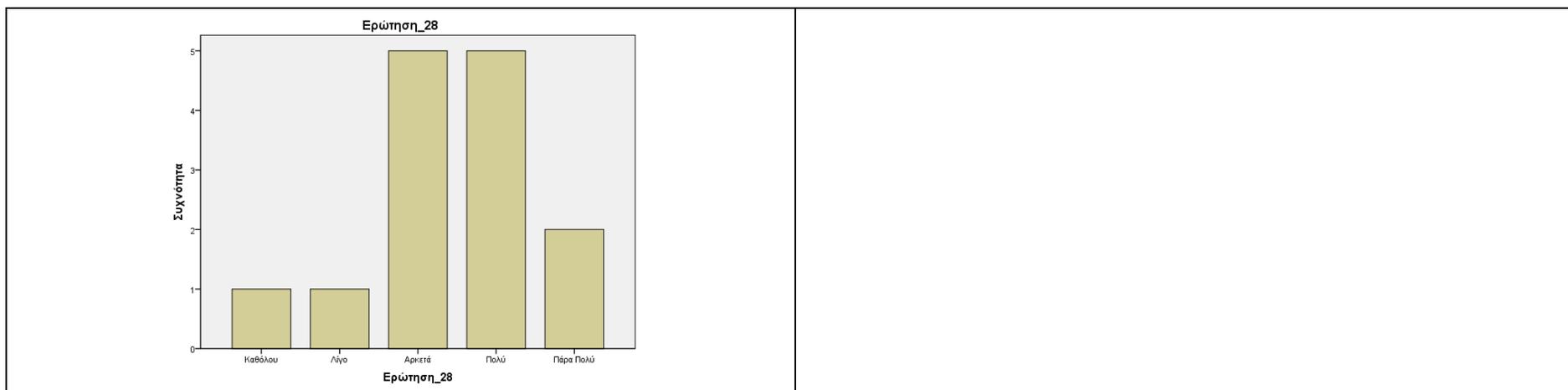
B. Ο/Η διδάσκων/ουσα:

<p>22. Οργανώνει καλά την παρουσίαση της ύλης στα μαθήματα;</p>	<p>23. Επιτυγχάνει να διεγείρει το ενδιαφέρον για το αντικείμενο του μαθήματος;</p>																
<p>Ερώτηση_22</p> <p>Συχνότητα</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Λίγο</td> <td>1</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>20</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>11</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ερώτηση_22</p>	Απάντηση	Συχνότητα	Λίγο	1	Πολύ	20	Πέρα Πολύ	11	<p>Ερώτηση_23</p> <p>Συχνότητα</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>19</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>8</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ερώτηση_23</p>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	5	Πολύ	19	Πέρα Πολύ	8
Απάντηση	Συχνότητα																
Λίγο	1																
Πολύ	20																
Πέρα Πολύ	11																
Απάντηση	Συχνότητα																
Αρκετά	5																
Πολύ	19																
Πέρα Πολύ	8																
<p>24. Αναλύει και παρουσιάζει τις έννοιες με τρόπο απλό και ενδιαφέροντα χρησιμοποιώντας παραδείγματα</p>	<p>25. Ενθαρρύνει τους φοιτητές να διατυπώνουν απορίες και ερωτήσεις και να για να αναπτύξουν την κρίση τους;</p>																
<p>Ερώτηση_24</p> <p>Συχνότητα</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>5</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>13</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>14</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ερώτηση_24</p>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	5	Πολύ	13	Πέρα Πολύ	14	<p>Ερώτηση_25</p> <p>Συχνότητα</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Απάντηση</th> <th>Συχνότητα</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Αρκετά</td> <td>7</td> </tr> <tr> <td>Πολύ</td> <td>12</td> </tr> <tr> <td>Πέρα Πολύ</td> <td>13</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ερώτηση_25</p>	Απάντηση	Συχνότητα	Αρκετά	7	Πολύ	12	Πέρα Πολύ	13
Απάντηση	Συχνότητα																
Αρκετά	5																
Πολύ	13																
Πέρα Πολύ	14																
Απάντηση	Συχνότητα																
Αρκετά	7																
Πολύ	12																
Πέρα Πολύ	13																
<p>26. Ήταν συνεπής στις υποχρεώσεις του/της (παρουσία στα μαθήματα, έγκαιρη διόρθωση εργασιών ή εργαστηριακών</p>	<p>27. Είναι γενικά προσιτός στους φοιτητές;</p>																

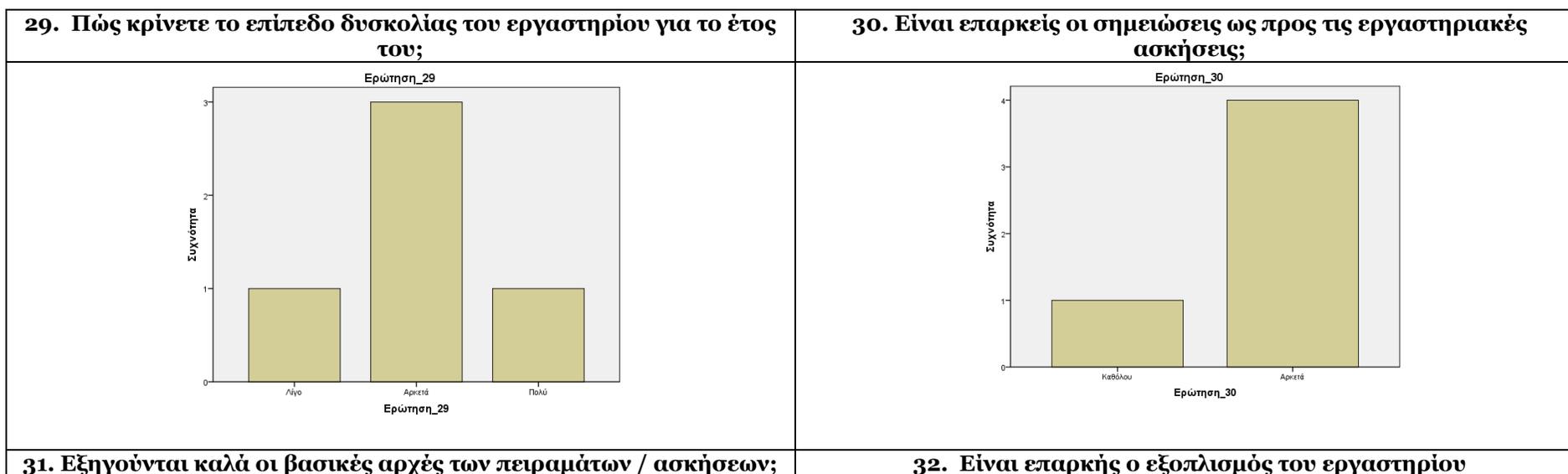

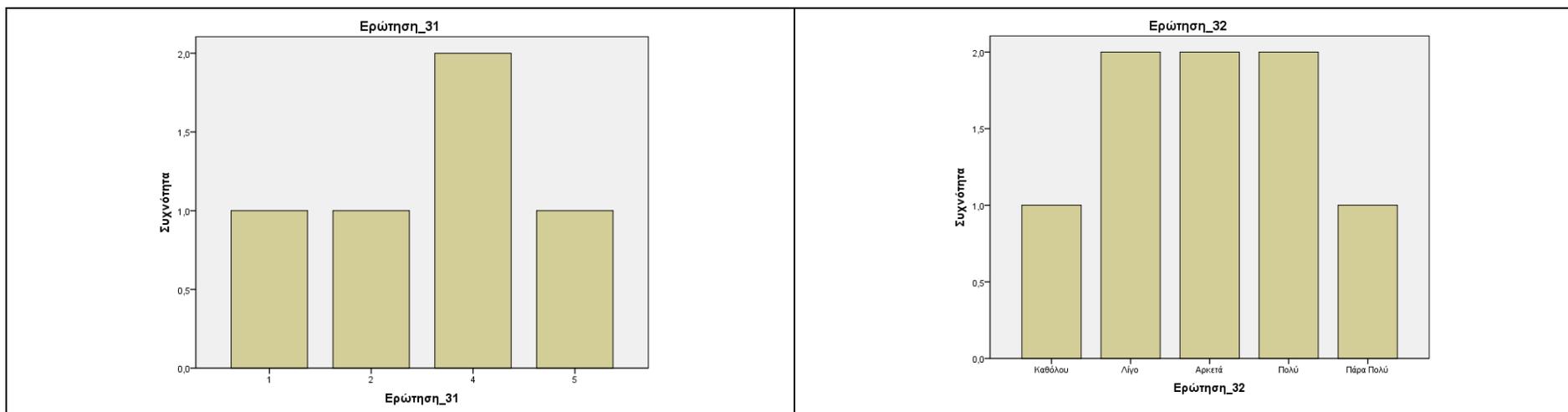
Γ. Το επικουρικό διδακτικό προσωπικό:

28. Πώς κρίνετε τη συμβολή του στην καλύτερη κατανόηση της ύλης;

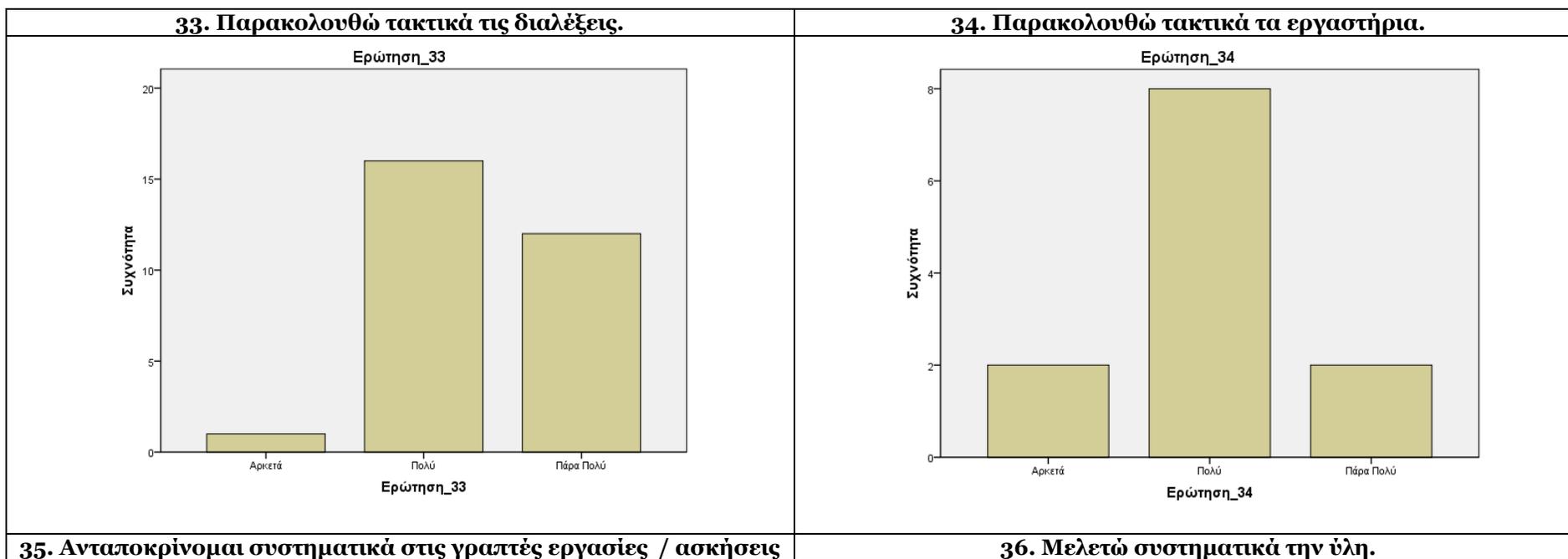

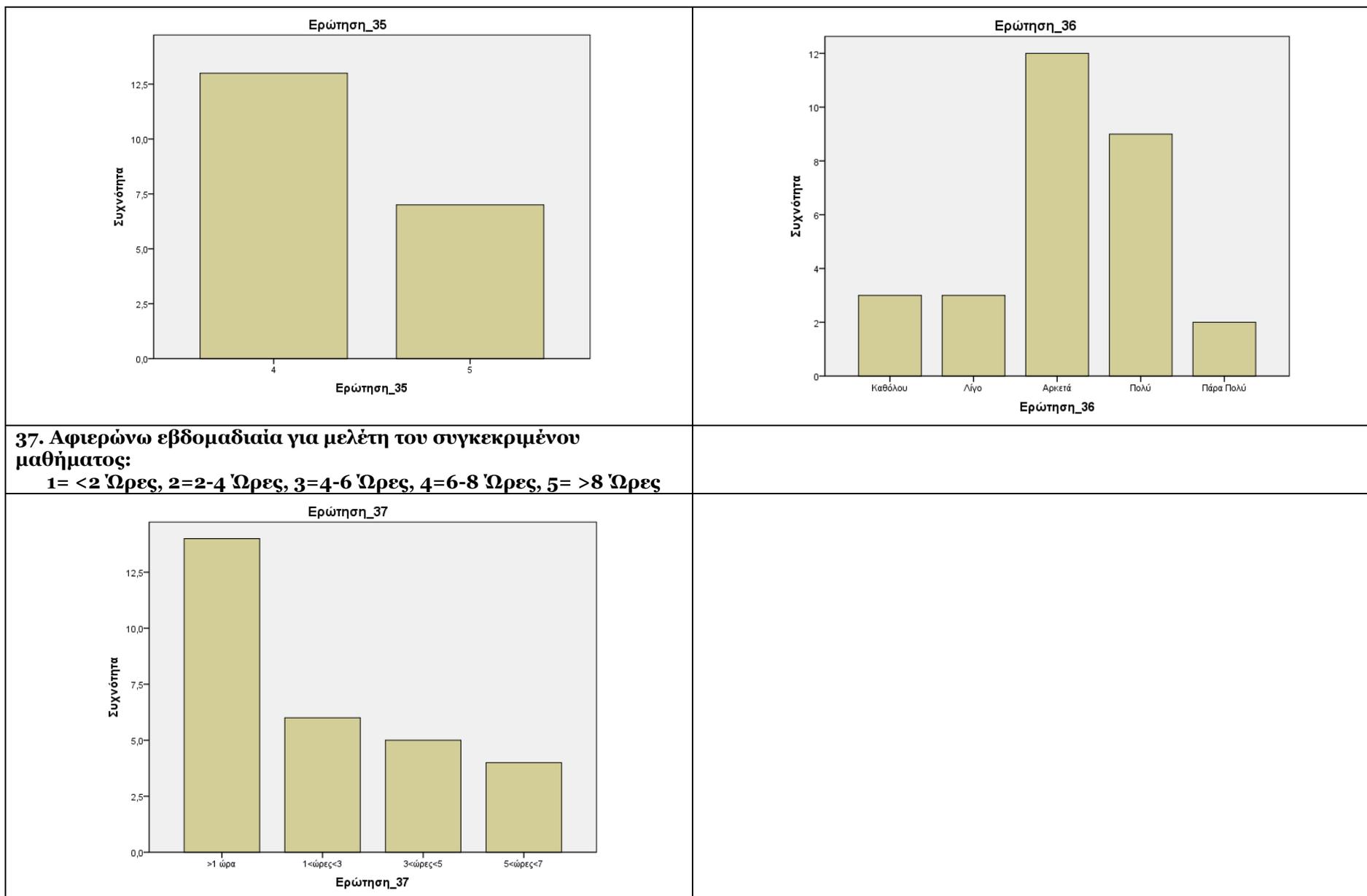
Δ. Το Εργαστήριο:

Ε. Εγώ ο/η φοιτητής/τρια:

6. Συνεργασία με φορείς στο πλαίσιο της Διευρυμένης Πρακτικής Άσκησης

1	ΥΔΡΟΓΕΙΟΣ Α.Α. & Α.Ε.	41	Εκδόσεις Κέδρος
2	ΝΟΗΣΙΣ - Κέντρο Διάδοσης επιστημών & Μουσείο Τεχνολογίας	42	Εκδόσεις Σαββάλας
3	Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλονίκης	43	Εκδόσεις ΖΗΤΗ
4	Κέντρο Τεχνολογικής Έρευνας (ΚΤΕ) του ΤΕΙ Δυτ. Μακεδονίας	44	Εκδόσεις ΓΡΗΓΟΡΗΣ
5	Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης	45	Εκδόσεις ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
6	Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης	46	Εκδοτικές Επιχειρήσεις Γ.Δαρδανός και Κ.Δαρδανός Ο.Ε.
7	Δημόσια Βιβλιοθήκη Φλώρινας – Παιδικό παράρτημα	47	Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ
8	Βιβλιοθήκη «Αριστοτέλης» Φλώρινας	48	ΠΑΙΔΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
9	Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) - Παράρτημα Φλώρινας	49	Μουσείο Γουλανδρή Κέντρο Περιβαλλοντικής Έρευνας και Εκπαίδευσης ΓΑΙΑ
10	Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας	50	Θεατρικό Εικαστικό Καλλιτεχνικό Κέντρο Πούπουλο
11	Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης	51	ΘΕΑΤΡΟ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
12	Πινακοθήκη Φλωρινιωτών Καλλιτεχνών	52	ΘΕΑΤΡΟ ΑΜΑΛΙΑ
13	Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας	53	Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
14	"Φ.Σ.Φ. Ο ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ"	54	ΔΙΑΔΥΜΑ, Διαχείριση Απορριμμάτων Δυτικής Μακεδονίας Α.Ε.
15	Μητρόπολη Φλώρινας	55	Καλλιστώ - Περιβαλλοντική οργάνωση για την άγρια ζωής και τη φύση
16	Αρκτούρος, Περιβαλλοντικό Κέντρο ΑΡΚΤΟΥΡΟΥ	56	Greenpeace
17	Εταιρία Προστασίας Πρεσπών	57	World Wild Fund for nature WWF Ελλάς
18	Ελλάδα Καθαρή (Περιβαλλοντική Οργάνωση)	58	Εθνικό Κέντρο θαλασσιών Ερευνών ΕΛΚΕΘΕ
19	Σχολή Τυφλών Θεσσαλονίκης	59	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
20	Σχολή Κωφών Θεσσαλονίκης	60	Ελληνικό Κέντρο Περιθαλψής Άγριων Ζώων (ΕΚΠΑΖ)
21	Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης «Σβούρα»	61	Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ)

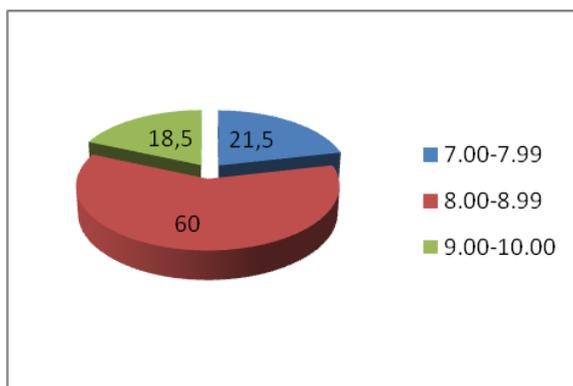
22	Παιδικό Θέατρο Μικρή πόρτα - Ξένιας Καλογεροπούλου	62	Ανέλιξη
23	Θέατρο Σοφούλη	63	Ανακύκλωση Φορητών Ηλεκτρικών Στηλών (ΑΦΗΣ ΑΕ)
24	Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης και Υποστήριξης της εκπαίδευσης Α' ΚΔΑΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	64	Ομιλος Φίλων του Δάσους (ΟΜ.ΦΙ.ΔΑΣ)
25	21. Εταιρίες ανάπτυξης εκπαιδευτικού λογισμικού INTE*LEARN Ε.Π.Ε	65	Πελαγονία (Σύλλογος Φιλίας και Συνεργασίας, Bitola-Θεσσαλονίκη)
26	23. Μη Κυβερνητική Οργάνωση «Άρσις» Γραφεία και Κέντρο Υποστήριξης Νέων	66	Σύνδεσμος Μοναστηρίου ("Η Καρτερία)
27	ΣΥΜΠΡΑΞΗ Κοινωνική επιχείρηση για την απασχόληση των νέων	67	Ανεμόσκαλα
28	ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΑΝΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ	68	Κρουστόφωνο
29	Κατασκήνωση «τσαφ-τσουφ»	69	Αρχιεπισκοπή Τιράνων-Αλβανίας
30	ΚΟΠΠΕΡΤΙ - ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ- ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ		
31	ΠΑΙΔΙΑ ΕΝ ΔΡΑΣΕΙ		
32	ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΥ ΑΓΩΝΑ		
33	ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΚΡΑΤΟΥΣ		
34	ΓΕΝΝΑΔΕΙΟΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ		
35	ΕΛΙΑ		
36	Κατασκήνωση Υυρri Camp		
37	Ελληνικό Παιδικό Μουσείο		
38	ΖΩΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΗΠΟΣ - ΜΟΥΣΕΙΟ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ		
39	Δίκτυο Συλλόγων Λαογραφίας-Παράδοσης		
40	Διπλωματικό και Ιστορικό Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών		

7. Στρατηγική ακαδημαϊκής ανάπτυξης

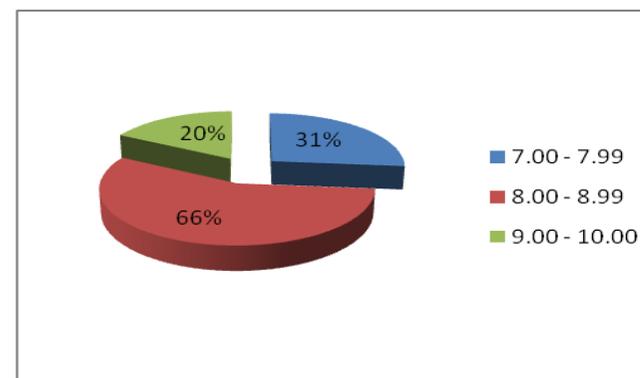
Πίνακας 7.1 Μόρια των εισαχθέντων προπτυχιακών φοιτητών του Τμήματος

Εισαχθέντες με:	2010-2011	2009-2010	2008-2009
17.000-17.999	110	15	79
18.000-18.999	65	185	119
19.000 και άνω	4	21	22

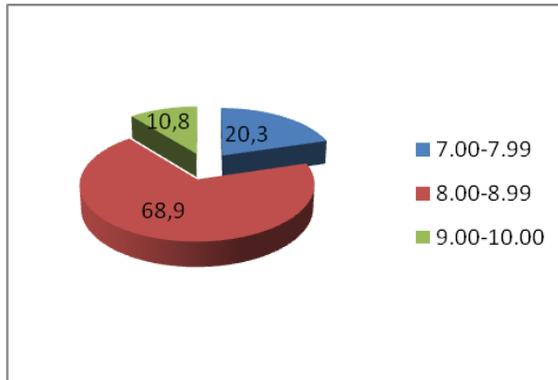
Πίνακας 7.2 Βαθμολογία των Πτυχιούχων κατά τα έτη 2006-2011

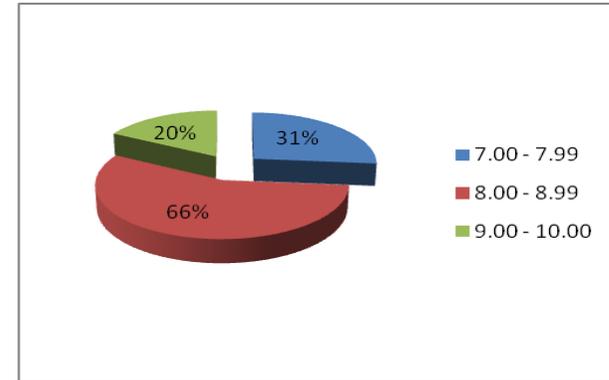
Γράφημα 1. Πτυχιούχοι του 2006-7

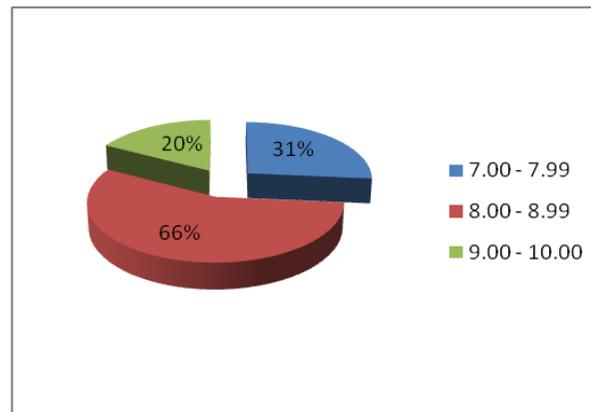
Γράφημα 3. Πτυχιούχοι του 2008-2009

Γράφημα 2. Πτυχιούχοι του 2007-2008

Γράφημα 4. Πτυχιούχοι του 2009-2010

Γράφημα 5. Πτυχιούχοι του 2010-2011

Πίνακας 7.3 Οργάνωση Συνεδρίων – Συμποσίων – Ημερίδων (Περίοδος 2006-2010)

2006

- ✓ 12, 13 και 14 Μαΐου 2006. ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟ: «Η Ελληνική Γλώσσα ως δεύτερη / ξένη. Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση» που οργάνωσε η Παιδαγωγική Σχολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα

2006

- ✓ 15 Μαΐου. ΗΜΕΡΙΔΑ «Διδασκαλία και μάθηση των Δυναμικών Αλληλεπιδράσεων», στα πλαίσια του Ερευνητικού Προγράμματος «Διερεύνηση Διδακτικών – Μαθησιακών Ακολουθιών: η περίπτωση των δυνάμεων», Πυθαγόρας, Ενίσχυση Ερευνητικών Ομάδων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

2007

- ✓ 18-21 Οκτωβρίου 2007. 8^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας: «Σημειωτική και ιδεο-λογίες: Σύνορα, Περιφέρειες, Διασπορές», Φλώρινα.
- ✓ 6-7 Νοεμβρίου 2007. ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ: «Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά Ζητήματα Συγγραφής Επιστημονικών Εργασιών. Θεωρία – Εργαστήρια», Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Φλώρινα.

2008

- ✓ 24-27 Αυγούστου. 1st SYMPOSIUM ON MORAL AND DEMOCRATIC EDUCATION: «Issues and Trends in Moral and democratic Education», συνδιοργάνωση του EARLI και του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Νυμφαίο Φλώρινας.
- ✓ 25 Νοεμβρίου. ΗΜΕΡΙΔΑ: Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών». Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας,

2009

- ✓ 7-10 Μαΐου 2009. 6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: «Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των φυσικών επιστημών, ΚοΔΙΦΕΕΤ, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

2010

- ✓ 5 Μαΐου 2010. ΗΜΕΡΙΔΑ: «Ιστορικές και Συγκριτικές Προσεγγίσεις της Εκπαίδευσης», Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας
- ✓ 15, 16 και 17 Οκτωβρίου 2010 ΣΥΝΕΔΡΙΟ: «Προσδιορίζοντας την Ελληνική Παιδική – Νεανική Λογοτεχνία: Ζητήματα ιστορίας και κριτικής. Από την Τερψιχώρα στη Φρουτοπία», Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας στο πλαίσιο των εορτασμών για τα είκοσι χρόνια λειτουργίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας
- ✓ 30 Νοεμβρίου 2010. ΗΜΕΡΙΔΑ: «Η αλληλεπίδραση μεταξύ της τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας, του ερευνητικού δυναμικού, και των μεταπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας μέσω του προγράμματος “Materials Science”», ΠΤΔΕ, Τμήμα Νηπιαγωγών, Υπό την αιγίδα του Π.Δ.Μ. και της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Δυτικής Μακεδονίας.
- ✓ 2010 Ιούνιος. ΕΚΘΕΣΗ πειραματικών δραστηριοτήτων για μαθητές/τριες των δύο τελευταίων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. <http://users.uowm.gr/aspirtou/?q=ergo/manifests>
- ✓ 24-25 Μαΐου 2011: εκδηλώσεις για τα 20 χρόνια λειτουργίας του Τμήματος

Σχετικά με το ερώτημα 7.2 (Υπάρχει διαδικασία παρακολούθησης αυτού του σχεδίου ανάπτυξης; Πόσο αποτελεσματική κρίνετε ότι είναι;)
Πίνακας 7.4 Χρονοδιάγραμμα υλοποίησης με βάση το στρατηγικό σχεδιασμό (2008-2012)

	Στόχοι	Τετραετής προγραμματισμός							
		2008-2009		2009-2010		2010-2011		2011-2012	
		1 ^ο εξάμηνο	2 ^ο εξάμηνο	1 ^ο εξάμηνο	2 ^ο εξάμηνο	1 ^ο εξάμηνο	2 ^ο εξάμηνο	1 ^ο εξάμηνο	2 ^ο εξάμηνο
1	Βελτίωση διδακτικού έργου								
1.1	Υλικοτεχνική υποδομή								
1.1.1	Έκταση διαθέσιμων χώρων								
1.1.2	Βιβλιοθήκη								
1.1.3	Δίκτυο								
1.1.4	Εξοπλισμός αιθουσών								
1.1.5	Εξοπλισμός εργαστηρίων								
1.1.6	Εξοπλισμός γραφείων διδασκόντων								
1.2.	Αύξηση διδακτικού προσωπικού								
1.2.1	Αύξηση του αριθμού μελών του Δ.Ε.Π.								
1.2.2	Σταθεροποίηση των ε.ε. ν.407/80	☺	☺	☺	☺	☺	☺	☺	☺
1.2.3	Αύξηση του αριθμού των Ε.Ι.Δ.Ι.Π.								
1.2.4	Αύξηση του αριθμού των Ε.Τ.Ε.Π.								
2	Βελτίωση διοικητικού έργου								
2.1	Αύξηση διοικητικού προσωπικού								
2.2	Πρόσληψη γραμματέων								
2.3	Πρόσληψη Ι.Δ.Α.Χ.								
3	Βελτίωση ερευνητικού έργου								
3.1	Συνθήκες εργασίας	Η βελτίωση του παρεχόμενου ερευνητικού έργου συναρτάται με ενός προηγουμένως αναφερθείσες συνθήκες βελτίωσης του παρεχόμενου διδακτικού έργου και ως εκ τούτου δεν αναλύονται ξανά.							
3.2	Χρηματοδότηση					☺	☺		
3.3	Άρση δυσκολιών πρόσβασης στο φυσικό χώρο έρευνας ενός παιδαγωγικού τμήματος: το σχολείο							☺	☺
3.4	Επέκταση της πρόσβασης σε ηλεκτρονικές ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες							☺	☺

Βιβλία - Μονογραφίες

2006

Ανδρέου, Α. & Βαμβακίδου Ι. (2006). *Ο Πληθυσμός των Αγαμάτων, η περίπτωση της Φλώρινας. Αναγνώσεις δημοσίων μνημείων και ασκήσεις Ιστορίας*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.

Ηλιάδου, Σ. (2006). *Η εκπαιδευτική πολιτική του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία στο πλαίσιο του μακεδονικού ζητήματος. Το παράδειγμα της Δυτικής Μακεδονίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Κονταξής, Δ. Κ. (2006). *Το δώρο στην παραδοσιακή κοινωνία του ελληνικού Πόντου*. Θεσσαλονίκη: Αδελφοί Κυριακίδη.

Κυρίδης, Α., **Τσακίριδου, Ε.** & Αρβανίτη, Ι. (2006). *Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο στην Ελλάδα*. Αθήνα: Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο του Δασκάλου*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο Μαθητή, τεύχος Α'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Βιβλίο Μαθητή, τεύχος Β'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Τετράδιο Εργασιών, τεύχος Α'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Τετράδιο Εργασιών, τεύχος Β'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Τετράδιο Εργασιών, τεύχος Γ'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Λεμονίδης, Χ., Θεοδώρου, Α., Καψάλης, Α., **Πνευματικός, Δ.** (2006). *Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Μαθηματικά της Α' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Τετράδιο Εργασιών, τεύχος Δ'*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα & ΟΕΔΒ.

Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2006). *Ορθοδοξία και πολιτισμός: Η διακονία της κατάφασης στην πολιτισμική πολυμορφία*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλης.

2007

Κονταξής, Δ. Κ. (2007). *Το δημοτικό τραγούδι. Μια προσπάθεια μελέτης*. Αγρίνιο: Πασχέντης.

Φωτιάδης, Κ. & Ηλιάδου, Σ. (2007). *Η παιδεία στον Πόντο (1683-1922). Από τον Σεβαστό Κυμινήτη και τον Σάββα Τριανταφυλλίδη ως τον Νίκο Καπετανίδη*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

2008

Ανδρέου Α. (Επιμέλεια 2008), *Η διδακτική της ιστορίας στην Ελλάδα και η έρευνα στα σχολικά εγχειρίδια*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Νικονάνου, Ν. και **Κασβίκης, Κ.** επιμ. (2008). *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο, Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκης.

Φωτιάδης, Κ. (2008). *Ο Ελληνισμός του Εύξεινου Πόντου. Κέντρο Ποντιακών Μελετών*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη.

2009

Φωτιάδης, Κ. (2009). *Μνήμη μου σε λένε Πόντο*. Αθήνα: εκδ. Νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής.

Φωτιάδης, Κ. (2009). *Πόντος. Μεγάλος – Ευδαιμών και Ελληνικός*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Κεσόπουλος.

2010

Ακριτόπουλος, Α. (2010). *Το νεοελληνικό λαϊκό παραμύθι ως λογοτέχνημα*. Αθήνα: Ηρόδοτος.

Παπασταμάτης, Α. **Γρίβα, Ε.** Βαλκάνος, Ε. & Γιαβρίμης, Π. (2010). *Επαγγελματική Ανάπτυξη εκπαιδευτικών. Ανάγκες και προτεινόμενες επιμορφωτικές πολιτικές των εκπαιδευτικών των ΣΔΕ*. Θεσσαλονίκη: Εκδ. Αφοί Κυριακίδη.

Φωτιάδης, Κ. (2010). *Πόντος – Δικαίωμα στη Μνήμη*. Θεσσαλονίκη: εκδ. Ζήτρος.

Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά (ελληνικά και διεθνή) με κριτές

2006

- Alevriadou, A., Angelou, I & **Tsakiridou, E.** (2006). The relationship between attention and identification of safe and dangerous road crossing sites in adults with mild ID. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 19(3), 239-239 (abstract).
- Griva, E. & Tsakiridou, E.** (2006). Strategies employed by students learning foreign languages for academic purposes. *English for Specific Purposes World*, 5, 1(12).
- Kyridis A., Drossos V. & **Tsakiridou E.** (2006). Teachers facing ICT. *Journal of Technology and Teacher Education*, 14(1), 75-96.
- Malandrakis, G. (2006). Learning pathways in environmental science education: the case of hazardous household items. *International Journal of Science Education*, 28(14), 1627-1645. doi: 10.1080/09500690600560738
- Ακριτόπουλος, Α. (2006). «Η ποίηση και η ποιητική του Αλέξανδρου Ίσαρη», *Σερραϊκά Ανάλεκτα*, 4, 351-366.
- Ανδρέου Α., Ηλιάδου-Τάχου Σ., Τσακιρίδου Ε.** (2006). « Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Καλαμαριά την περίοδο 1940-1967», *Μακεδνόν*, 15, 243-358.
- Δημητριάδου, Κ. (2006). «Έλσας Μυρογιάννη, 10 μικροί διάλογοι για ένα μουσείο (Καλειδοσκόπιο: Αθήνα 2002). Βιβλιοπαρουσίαση». *MUSEOLOGY-International Scientific Electronic Journal, Issue 3, 2006. Department of Cultural Technology and Communication, University of the Aegean*, 33-34
<http://www.aegean.gr/culturaltec/museology/issues/current/papers/Dimitriadou.pdf>
- Ηλιάδου, Σ. (2005-2006). «Τα Διδασκαλεία Φλώρινας και Καστοριάς και η εθνική εκπαιδευτική πολιτική του Ελληνικού Κράτους (1923-1933)», *Κίνητρον*, 7, σ.29-45.

- Ηλιάδου, Σ. (2006). «Το σύνδρομο του Κρόνου στη θεώρηση Γενικής και Τοπικής Ιστορίας. Θεωρητικά ζητήματα και μελέτη περίπτωσης», *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 146, σ.91-102.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. - Ε. Τσακιρίδου** (2006). «Διδασκαλείο-Παιδαγωγική Ακαδημία Φλώρινας: Ομοιότητες και διαφορές», *Επιστήμες της Αγωγής*, 4, σ.93-106.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2006). «Εξελληνισις των ξενοφώνων: Όψεις της εκπαιδευτικής πολιτικής στη Μακεδονία 1912-1936. Το παράδειγμα του νομού της Φλώρινας» , *Κλειώ* 2, σ.113-147.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ., Τσακιρίδου, Ε. & Ανδρέου Α.** (2006). Η ιστορία της εκπαίδευσης στην Καλαμαριά την περίοδο 1940-1967, *Μακεδόν*, 15, 243-259.
- Κοκκίδου, Μ. & **Τσακιρίδου, Ε.** (2006). Μουσική και παιδί: Οι απόψεις μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τη μουσική. *Μακεδόν*, 15, 35-45.
- Λεμονίδης Χ. (2006). Οι αρχές για τη διδασκαλία και ο εκσυγχρονισμός των αριθμητικών εννοιών στα νέα βιβλία της Α' τάξης του δημοτικού σχολείου. *Γέφυρες*, 30:30-39.
- Μακρής, Ν. & **Πνευματικός, Δ.** (2006). Οι θεωρίες των παιδιών για τον ανθρώπινο και τον υπερανθρώπινο νου. *Νόησις*, 2, 175-203.
- Πνευματικός, Δ., Λεμονίδης, Χ. & Πασχαλίδου, Δ.** (2006). Οι πεποιθήσεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για τις επιδόσεις των μαθητών στα Μαθηματικά. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 41, 146-164.
- Σέμογλου, Κ., Αλευριάδου, Α. & **Τσακιρίδου, Ε.** (2006). Προτίμηση της Κατεύθυνσης Κίνησης στη Γραφή: Ευρήματα από Δεξιόχειρα Τυπικώς Αναπτυσσόμενα και Νοητικά Καθυστερημένα Παιδιά. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 32, 5-29.

2007

- Griva, E. (2007). Planning lessons for teaching writing. *Spain- TESL Journal*, 30, 15-18.
- Griva, E. (2007). An alternative story-based teaching framework for a primary school classroom. *American Journal of Teaching English FORUM*, 45, 26-31.
- Makris, N. & Pnevmatikos, D. (2007). Children's understanding of the human and supernatural mind. *Cognitive Development*, 22, 365-375.
- Malandrakis, G. (2007). Children's ideas about commercial electricity generation. *School Science Review*, December, 89(327), 45-52.
- Nikolantonakis, K. (2007). The treatise On the Section of a Cylinder of Serenus of Antinoeia and the Apollonius Tradition, *Bollettino di storia delle Scienze Matematiche*, No 1, σελ. 51-75.
- Sakellariou, A. (2007). "Combined teaching of folk tale and advertisement: an application of the pedagogy of multiliteracies to the teaching of a second language". *International Journal of Learning*. 14.2: 231-8.
- Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Για τη διδασκαλία της Παιδικής Λογοτεχνίας», *Διαδρομές*, 88, 1112.
- Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Η Ποιητική, Η Ετυμολογία και η Μυθολογία ή Πόθεν το κύριο όνομα Λεμώνας;», *Αρχαίον Πόντου*, 52, 281-290.
- Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Τα παραμύθια της Χαλδίας», *Αρχαίον Πόντου*, 52, 339-388.
- Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Το σύγχρονο παραμύθι του Ευγένιου Τριβιζά: μυθοπλασία και λόγος», στο ηλεκτρονικό περιοδικό keimena.ece.uth.gr, τεύχος (6).
- Αναστασίου, Δ. (2007-2008). Διαγνωστική προσέγγιση της δυσλεξίας: Προβλήματα με τα κριτήρια και τις διαδικασίες ταυτοποίησης. *Εκπαίδευση και Επιστήμη*, 4, 387-410.
- Δημητριάδου, Κ. (2007). Οπτικός γραμματισμός και γλωσσική διδασκαλία: μια κριτική ανάγνωση στα νέα εγχειρίδια της Γλώσσας για την Α' Δημοτικού. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 148, 72-80.

- Ζμας, Α., **Παπαδοπούλου, Β.** (2007). Η σχέση θεωρίας-πράξης από φιλοσοφική σκοπιά και οι προεκτάσεις της στην εκπαίδευση υποψήφιων εκπαιδευτικών. *Επιστήμες Αγωγής*, 4, 229-242
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). Μάθε παιδί μου γράμματα. Η επιβολή της υποχρεωτικής φοίτησης στην αγροτική ενδοχώρα της Φλώρινας, *Θέματα Ιστορίας της εκπαίδευσης*, 6-7, σ. 79-102.
- Θωίδης, Ι. (2007). Εμφύχωση: Κοινωνικοπολιτιστική, κοινωνικοεκπαιδευτική δράση στο σχολείο και στον ελεύθερο χρόνο. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, τ. 7, 41-58.
- Θωίδης, Ι.** & Χανιωτάκης Ν. (2007). Ολοήμερη εκπαίδευση. Η ευρωπαϊκή εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας. *Επιστημονικό Βήμα του δασκάλου*, τ. 7, 41-58.
- Λεμονίδης, Χ. & Νικολαντωνάκης, Κ.** (2007). “Ελληνικός πολλαπλασιασμός: Ένας άγνωστος ιστορικός αλγόριθμος κατάλληλος για τη διδασκαλία”, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, Τεύχος 151, σελ. 169-178.
- Λεμονίδης Χ. (2007). Ο εκσυγχρονισμός των μαθηματικών περιεχομένων στα νέα βιβλία της Α' και Γ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. *Γέφυρες*, 31:24-31.
- Μακρής, Ν. & **Πνευματικός, Δ.** (2007). Η ανάπτυξη της γνώσης των παιδιών για τη συνείδηση. *Επιστημονική Επετηρίδα του Τμήματος Ψυχολογίας του Α.Π.Θ.*, 7, 213-240. Θεσσαλονίκη: Υπηρεσία Δημοσιευμάτων ΑΠΘ.

2008

- Kariotoglou, P., **Spyrtou, A.**, Tselfes, V. (2008). How student – teachers understand distance force interactions in different contexts. *International Journal of Science and Mathematics Education*, 7(5), 851-873.
<http://www.springerlink.com/content/77j4022w1367vgm0/>
- Lemonidis, Ch. (2008). Longitudinal study on mental calculation development in the first two grades of primary school. *International Journal for Mathematics in Education*. Hellenic Mathematical Society, Volume 1, pp. 47-68. Athens.
- Pneumatikos, D. (2008). Comments on: “Towards a new complexity science of learning and education”. *Educational Research Review*, 3, 84-85.
- Αλευριάδου, Α., **Τσακiriδου, Ε.**, Ανθοπούλου, Β. Αγρατζομπάνου, Ε., Δεληγιαννίδου, Σ. & Κορωνίδου, Α. (2008). Εφαρμογή Προγράμματος Κυκλοφοριακής Αγωγής σε Ενήλικες με Ελαφρά Νοητική Υστέρηση. *Θέματα Ειδικής Αγωγής*, 40, 19-29.
- Αναστασίου, Δ. (2008). Ανίχνευση Αναγνωστικών Δυσκολιών: Έλεγχος αξιοπιστίας και εγκυρότητας του Προκριματικού Αναγνωστικού Τεστ. *Επιστήμες Αγωγής*, 3, 137-152.
- Αναστασίου, Δ. (2008). Η Ανταπόκριση στην Παρέμβαση» ως μια νέα προσέγγιση για την πρόληψη και τη διάγνωση των Ειδικών Μαθησιακών Δυσκολιών. *Ελληνική Επιθεώρηση Ειδικής Αγωγής*, 1, 135-158.
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2008). «Οι απαρχές του ψυχρού πολέμου στα Βαλκάνια: Ηγεμονικές πολιτικές και εθνοτικά προβλήματα στη Μακεδονία την μετακατοχική περίοδο. Το κράτος του ΕΑΜ και το κράτος της Φρειδερίκης», *Επιστήμες της Αγωγής*, 3/7-36.
- Γρίβα, Ε. & **Παπαδοπούλου Χ.Ο.** (2008). Προτάσεις για ένα πλαίσιο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών ξένων γλωσσών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, *Επιστήμες της Αγωγής*, 4, 67-80.
- Θωίδης, Ι.** & Χανιωτάκης, Ν. (2008). Αντιλήψεις Γονέων για τις κατ’ οίκον εργασίες: Η περίπτωση του ολοήμερου σχολείου. Στο *Σχολείο και Οικογένεια*. Επιστημονική

Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος, τ. 6., 97-135. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κεσίδου, Α. & Παπαδοπούλου, Β. (2008): Η διαπολιτισμική διάσταση στη βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών: αναγκαιότητα και εφαρμογές. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 45, 37-59.

Λεμονίδης, Χ. & Λυγούρας, Γ., (2008). Η επίδοση και η ευελιξία των μαθητών της τρίτης Δημοτικού στους νοερούς υπολογισμούς. *Ευκλείδης Γ'*, 68, 20-44.

Μακρής, Ν. & Πνευματικός, Δ. (2008). Η ενημερότητα για τον ατομικό νου: Προέλευση, φύση και ανάπτυξη. *Νόησις* 4, 143-166.

Μαυρικάκη, Ε., **Τσακίριδου, Ε.** & Μακαρατζής, Γ. (2008). Οι Εναλλακτικές Αντιλήψεις των Μαθητών της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης για το Κυκλοφορικό Σύστημα του Ανθρώπου. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 154, 61-72.

Παπασταμάτης, Α. Γρίβα, Ε. & Τσακίριδου, Ε. (2008). Διαδικασίες συγγραφής ακαδημαϊκών κειμένων στην ξένη γλώσσα από τους φοιτητές των Παιδαγωγικών Τμημάτων. *Επιστήμες της Αγωγής*, 4, 81-91.

Πνευματικός, Δ., Παπακανάκης, Π. & Γάκη, Ε. (2008). Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση των παιδιών: Διερεύνηση των πεποιθήσεων των γονέων. *Επιστημονική Επετηρίδα της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος*, τ. 6, (σσ. 193-217). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Φωτιάδης, Κ. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου (2008). «Γλωσσικές και παιδαγωγικές αντιλήψεις του κύκλου του Ν. Καπετανίδη στην εφημερίδα Εποχή», *Θέματα Ιστορίας της εκπαίδευσης*, 8, σ. 51-72.

2009

- Anastasiou, D. & Griva, E.** (2009). Awareness of reading strategy use and reading comprehension among poor and good readers. *Elementary Education Online*, 8(2), 283-297. Στο ηλεκτρονικό περιοδικό: <http://ilkogretim-online.org.tr/>
- Anastasiou, D. & Kauffman, J. M.** (2009). When special education goes to the marketplace: The case of vouchers. *Exceptionality*, 17, 205-222.
- Anastasiou, D. & Polychronopoulou, S.** (2009). Identification and overidentification of dyslexia in Greece. *Learning Disability Quarterly*, 32, 55-69.
- Griva, E., Kamaroudis, S. & Geladari, A.** (2009). **Young learners' vocabulary strategies employment in a foreign language.** *Synergies*, 2, 21-36.
- Griva, E. & Anastasiou, D.** (2009). **Morphological strategies training: The Effectiveness and the Feasibility of Morphological Strategies Training for Students of EFL with and without Spelling Difficulties.** *The International journal of writing research*, 1(3), 199-223.
- Griva, E. & Sivropoulou, E.** (2009). **Implementation and evaluation of an early foreign language project in kindergarten.** *The Early Childhood Journal* 37(1), 79-87. Ed. Springer.
- Griva, E. Semoglou, K. & Panteli, P.** (2009). **Gender, genre variation and young writers: detecting stereotype effects.** *International Journal of Learning*, 16(3), 327-344 .
- Griva, E., Alevriadou, A. & Geladari, A.** (2009). **A Qualitative Study of Poor and Good Bilingual Readers' Strategy Use in EFL Reading.** *The International Journal of Learning*, 16(1), 51-72.
<http://www.springerlink.com/content/1360-2357/?k=Spyrtou>
- Kokkidou, M. & Tsakiridou, E.** (2009). An Investigation of the Framework of Relations among Language, Music, and the Advertised Product in Television Commercials. *The International Journal of Learning*, 16(4), 133-144.
- Lemonidis, Ch., Panagiotopoulos, I., & Nikolantonakis, K.** (2009). Les enseignants grecs face aux problèmes réalistes: l'influence des déterminants personnels des

enseignants concernant leurs réponses, *Annales de Didactiques et de Sciences Cognitives*, Vol. 14, pp. 195-212.

- Lemonidis, Ch.** & Ligouras, G. (2009). The effect of social background on third grade pupils' mental calculations. *Mediterranean Journal for Research in Mathematics Education*. Vol. 8, no 2, pp. 81-100. Nicosia, Cyprus.
- Malandrakis, G. (2008). Children's Understanding Related to Hazardous Household Items and Waste. *Environmental Education Research*, 14(5), 579-601. doi: 10.1080/13504620802465046
- Nikolantonakis, K (2008). History of Mathematics for Primary School Teachers' Training, *Ganita Bharati*, Vol. 30, No. 2, pp. 181-194.
- Spyrtou, A.**, Hatzikraniotis, E., Kariotoglou, P. (2009). Educational software for improving learning aspects of Newton's Third Law for student teachers. *Education and Information Technologies*, 14(2): 163-187.
- Ακριτόπουλος, Α. (2009). «Οι «Παράγραφοι» του Αλκιβιάδη Γιαννόπουλου (Θεωρητική και ερμηνευτική προσέγγιση)», *Rèvue d' études néo-helleniques*, 5, 119 - 139.
- Ακριτόπουλος, Α. (2009). «Παραμύθι και διήγημα», *Διαδρομές*, 96, 8-28.
- Σακελλαρίου, Α. (2009). «Η εφαρμογή της επικοινωνιακής προσέγγισης στο γλωσσικό μάθημα». *Φιλολογική* 106: 60-4.
- Τσακιρίδου, Ε.** & Κοκκίδου, Μ. (2009). Η διερεύνηση της σχέσης των σπουδών μουσικής με την ανάπτυξη της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησης σε παιδιά σχολικής ηλικίας. *Μουσικοπαιδαγωγικά*, 7, 73-93.
- Χατζηφραμίδης, Ε. (2009). Οι προτυπώσεις της Θεοτόκου στο ναό της Παναγίας Περιβλέπτου στην Αχρίδα. *Επιστημονική Επετηρίδα Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ (Νέα σειρά)*, Τμήμα Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας, τ.14, 181-197.

2010

- Anastasiou, D.** & Keller, E. (2010). Special education in Finland: A system beyond the uniformity of a globalized ideal. *Επιστήμες της Αγωγής, Θεματικό τεύχος*, 155-167.
- Dimitriadou, C. (2010). Embedded learning for teachers' professional development: Reflection on a Travelling Seminar. In: *EUROCLIO Bulletin 29: After The Wall - Teaching History after the Fall of the Soviet Empire*, pp. 33-49.
<http://www.euroclio.eu/site/index.php/2010after-the-wall-teaching-history-after-the-fall-of-the-soviet-empire>
- Giaouri, S., Alevriadou, A. & **Tsakiridou, E.** (2010). Theory of mind abilities in children with Down syndrome and non-specific intellectual disabilities: An empirical study with some educational implications. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 3883-3887.
- Pnevmatikos, D.**, Geka, M. & Divane, M. (2010). The emergence, development and structure of ethnic identity during childhood: The case of Roma identity. *International Journal of Psychology*, 45(6), 435-442.
- Tsakiridou, H., **Tsakiridou, E.**, Mattas, K. & Arvaniti, E. (2010). Effects of animal welfare standards on consumers' food choices. *Food Economics – Acta Agriculturae Scandinavica C*, 7(2-4), 234-244.
- Ακριτόπουλος, Α. (2010). «Ομοδιηγητική αφήγηση και παιδική ηλικία στη διηγηματογραφία του Σπύρου Τσίρου», *Φιλολόγος*, 140, 258-256.
- Γρίβα, Ε. & Γούλιου, Σ. (2010). Ο διγλωσσος μαθητής και η ενδυνάμωση των γλωσσικών και επικοινωνιακών του δεξιοτήτων, *Δελτάριο, ΠΔΜ*.
- Γρίβα, Ε. & Ηλιάδου- Τάχου, Σ. (2010). Ιστορική θεώρηση της καθιέρωσης της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια ελληνική εκπαίδευση : Οι στρατηγικές, τα προγράμματα και οι επιδράσεις , *Σύγχρονη Κοινωνία, Εκπαίδευση και Ψυχική Υγεία*, 3, 64-75.
- Γρίβα, Ε., Μαστροθανάσης, Κ. & Γελαδάρη, Α. (2010). Διαδικασίες και στρατηγικές συγγραφής κειμένων από μαθητές του Δημοτικού Σχολείου. *Επιστημονική Επετηρίδα Παιδαγωγικού Τμήματος Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*, 22, 25-48.

Ηλιάδου- Τάχου, Σ. & Γρίβα, Ε. (2010). Διαχρονική ανασκόπηση της διδασκαλίας της αγγλικής γλώσσας στη δημόσια εκπαίδευση της Ελλάδος: απόπειρα συγκριτικής προσέγγισης. Στο περιοδικό *Θέματα Ιστορίας της Εκπαίδευσης*, 9,123-145.

Ιορδανίδης, Γ., Τσακιρίδου, Ε. & Παραφέστα, Σ. (2010). Γραφειοκρατικές δομές στο δημοτικό σχολείο ως συντελεστές προώθησης ή αναστολής του έργου του εκπαιδευτικού, *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 58, 235-258.

Σακελλαρίου, Α. (2010). «Dictionnaire bilingue et production de texte: les erreurs des étudiants français apprenant le grec moderne et comment les éviter à l'aide d'un dictionnaire bilingue. (Δίγλωσσα λεξικά και παραγωγή κειμένου: τα λάθη των Γάλλων που μαθαίνουν Νέα Ελληνικά και πώς αποφεύγονται με τη βοήθεια δίγλωσσου λεξικού)», *Revue des Etudes Néo-helléniques* 6: 5-17. Παρίσι: Σορβόνη.

2011

- Anastasiadou, S. & **Dimitriadou, Aik.** (2011). What does Critical Thinking mean? A statistical data analysis of pre-service teachers' defining statements. *International Journal of Humanities and Social Science (IJHSS)*, 1,7, pp. 73-83.
http://www.ijhssnet.com/index.php?option=com_content&view=article&id=192&Itemid=10
- Anastasiou, D.** & Kauffman, J. M. (2011). A social constructionist approach to disability: Implications for special education. *Exceptional Children*, 77(3), 367-384.
- Dimitriadou, C., **Tamtelen, E.** & **Tsakou, E.** (2011). **Multimodal texts as instructional tools for intercultural education: A case study (Best Practice).** *Intercultural Education* 22 (3), 223-228.
- Griva, E.** & **Iliadou, S.** (2011). Foreign Language policy addressed to Greek primary and secondary education: teachers' viewpoints and students' attitudes towards plurilingualism, *European Journal of Language Policy*, 3(1), 15-36.
- Griva, E.** & Chostelidou, D. (2011). Multilingual competence development in the Greek educational system: FL teachers' beliefs and attitudes. *International journal of multilingualism*. Multilingual matters, 1-15.
- Griva, E.,** Alevriadou, A. & Semoglou, K. (2011) Reading preferences and strategies employed by primary school students: Gender, Socio-cognitive and Citizenship Issues. *International Education studies*.
- Kyridis, A., **Tsakiridou, E.,** Zagkos, Ch., Koutouzis, M. & Tziamtzi, Ch. (2011). Educational Inequalities and School Drop out in Greece, *International Journal of Education*, 3(2) E11.
- Lazaridou, A. & **Iordanides, G.** (2011). "The principal's role in achieving school effectiveness", *International Studies in Educational Administration*, 39 (3), 3-17.
- Malandrakis, G. (2011). Aspects of children's conceptual understanding through the use of language terminology. *School Science Review*, 92(340), 125-131.

Papadopoulou, V. Arsenis, K. Zmas, A. (2001). “Teacher Education Post-Graduate Studies in Greece: current issues and academic trends” , *Buletin: Educational Sciences*.

Rodríguez, M., Boyes, E., Stanisstreet, M., Skamp, K., **Malandrakis, G.**, Fortner, R., ... Hye-Gyoung, Y. (2011). Can Science Education Help to Reduce Global Warming? An International Study of the Links between Students’ Beliefs and Their Willingness to Act. *The International Journal of Science in Society*, 2(3), 89-100.

Thoidis I. & Chaniotakis N. (2011). Die Offene Ganztagschule in Griechenland. In: *Die Ganztagschule, H. 2/3, 97-112*. hrsg. Ganztagsschulverband GGT E.V. Frankfurt am Main. (συντακτική επιτροπή).

Tsakiridou, E., Mattas, K., **Tsakiridou, H.**, and Tsiamparli, E. (2011). Purchasing fresh produce on the base of food safety, origin and traceability labels, *Journal of Food Products Marketing*, 17(2-3), 211-226.

Αναστασίου, Δ., Ιορδανίδης, Γ., Αδαμίδου, Χ. (2011). «Προθέσεις των δασκάλων ειδικής αγωγής για στελέχωση των Κέντρων Διαφοροδιάγνωσης, Διάγνωσης και Υποστήριξης», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 49, 39-54.

Λεμονίδης, Α. & Χ. Αποστόλου (2011). Συμπεριφορές μαθητών Γ΄ Γυμνασίου σε αποδείξεις προβλημάτων γεωμετρίας με το πρόγραμμα Geogebra. *Ευκλείδης Γ΄*, 74, 179-195.

Πνευματικός, Δ. & Μακρής, Ν. (2011). Η έννοια του Θεού: Εννοιολογική αλλαγή και νοητικά μοντέλα παιδιών και εφήβων. *Ψυχολογία*, 18(1), 1-19.

Τσακιρίδου, Ε., Βαμβακίδου, Ι.& Κυρίδης, Α. (2011). Μόδα και φύλο – Απόψεις φοιτητών/τριών για τη μόδα, *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 165, 45-60.

Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά (ελληνικά και διεθνή) χωρίς κριτές

2008

Pneumatikos, D., Klaassen, C., & Patry, J-L. (2008). A preface. In D. Pneumatikos, C. Klaassen, & J-L. Patry, (Eds.), *Current Trends and Issues on Moral and Democratic Education: Proceedings of the 1st Symposium on Moral and Democratic Education* (pp. 7-9). Florina: University of Western Macedonia.

Pneumatikos, D., Klaassen, C., & Patry, J-L. (2008). Welcome. In D. Pneumatikos, C. Klaassen, & J-L. Patry, (Eds.), *Current Trends and Issues on Moral and Democratic Education: Programme & Book of Abstracts of the 1st Symposium on Moral and Democratic Education* (pp 7-8). Florina: University of Western Macedonia.

2009

Τσακίριδου, Ε. (2009). Στον απόηχο των ευρωεκλογών του 2009 – Αποτελέσματα Έρευνας στη Δυτική Μακεδονία, *Μοχλός*, 21, 4-10.

2010

Dimitriadou, C. (2010). A barrier-free society in Jaffa. *Earli SIG 13 Newsletter*, 5, 27.

Patry, J-L. & **Pneumatikos, D.** (2010). Introduction. In R. Reingold (Ed.), *Moral and Democratic Education and its influence on the society: Program & Book of Abstracts of the 2nd Symposium on Moral and Democratic Education* (pp. 6-10). Tel-Aviv: The Mofet Institute & Achva College of Education.

Pneumatikos, D. (2010). Moral and Democratic Education: a multidisciplinary research area. *Earli SIG 13 Newsletter*, 5, 6-7.

Μακρής, Ν. & Πνευματικός, Δ. (2010). Πρόλογος. Στην Επμ. του βιβλίου Τα κίνητρα στην Εκπαίδευση των Schunk, D, Pintrich, P., & Meece, J. *Motivation in Education: Theory, Research, and Applications* (2nd edition) (σελ. 19-22). Αθήνα: Gutenberg-Δαρδανός.

2011

Pneumatikos, D. (2011). Learning from the Tsunami. *Earli SIG 13 Newsletter*, 8, 6-7.

Pneumatikos, D., Papadopoulou, V. & Dimitriadou, C. (2011). The meaning of TLP as related to Socrates' quote in Plato's "Menexenus". *Earli SIG 13 Newsletter*.

Δημητριάδου, Κ. (2011). Καλές πρακτικές σε θέματα διαπολιτισμικής διδακτικής και αγωγής». Newsletter του Ελληνικού Παρατηρητηρίου για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση

Δημοσιεύσεις σε πρακτικά συνεδρίων (ελληνικά και διεθνή) με κριτές

2006

- Iordanidis, G. (2006). “Headship and innovation in the Greek primary education : Head-teachers’ points of view”, *Proceedings (CR-ROM) of the Commonwealth Council for Educational Administration and Management Conference*, Nicosia, Cyprus.
- Iordanidis, G. (2006). «Administrative policies for the professional development of the educational staff in an adult education institute», *Πρακτικά στην ιστοσελίδα της ESREA (European Society of Research on the Education of Adults) (<http://esrea2006.ece.uth.gr/en/participants.php>)*, Βόλος.
- Kyridis A., Dinas K., Chatzisavidis S., **Tsakiridou E.**, Zografou M. & Aggelaki Ch. (2006). Greek Preschool Teachers Facing the New Language Curriculum. *Proceedings of the International Conference Edu-World 2006: “Education Facing Contemporary World Issues”*: ed. a 2-a, University of Pitesti, Romania, 1-3 June 2006, 1-3/6/2006, vol 2, IV 133 – 143.
- Kyridis A., **Tsakiridou H.**, Drossos V. & Chatjipadelis, Th. (2006). Trends in the Student Syndicalistic Movement in Greece. The Attitudes and Beliefs of the Students of three University Departments in Florina. *Proceedings of the International Conference Edu-World 2006: “Education Facing Contemporary World Issues”*: ed. a 2-a, University of Pitesti, Romania, 1-3 June 2006 vol.1, I 100-I 112.
- Lemonidis, Ch., Tsakiridou, H.** & Kapsalis, Ch. (2006). Mathematical Knowledge level of Primary Education Department students, *Proceedings of the 3rd International Conference on the Teaching of Mathematics*, paper 270.
- Lemonidis, Ch.**, Theodorou, Eut., (2006). The development of prospective teachers. ideas in designing lesson plans in Mathematics. 3rd International Conference

on the Teaching of Mathematics at the Undergraduate Level (*ICTM 3*). June 30 – July 5, 2006, Istanbul, Turkey. (Paper no 326).

Nikolantonakis, K. (2006). «Developing Number stories with students of Science of Education Department», *Proceedings (CD form) of the 3rd International Conference on the Teaching of Mathematics at the Undergraduate level*, Istanbul, Turkey, 30/6/06 – 5/7/06

Nikolantonakis, K. (2006). «L'histoire des mathématiques dans le cadre de la pluridisciplinarité : le cas des mesures, Ενότητα Intégration des dimensions historique et culturelle des mathématiques dans leur enseignement». Τίτλος Συνεδρίου *L'enseignement des Mathématiques face aux défis de l'école et des communautés*. Πρακτικά (μορφή CD) του Espace Mathématique Francophone 2006, Sherbrooke, Κεμπέκ, 27-31/5/2006

Αναστασίου, Δ. & Ιορδανίδης, Γ. (2006). «Ζητήματα στελέχωσης των Κέντρων Διάγνωσης, Αξιολόγησης και Υποστήριξης (ΚΔΑΥ) : τάσεις, δυσλειτουργίες, προτάσεις» *Πρακτικά 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Διοίκησης της Εκπαίδευσης (CD-ROM)*, Άρτα.

Ανδρέου Α. - Ηλιάδου-Τάχου Σ. (2006). «Ιδεολογία και Εκπαίδευση: Ο ρόλος της Μακεδονικής Εκπαιδευτικής Εταιρίας στη Δυτική Μακεδονία. Πρόσφυγες, ξενόφωνοι και εκπαιδευτική πολιτική του Ελληνικού Κράτους στη Μακεδονία (1922-1936)» Στο Πρακτικά του ΚΣΤ' Πανελλήνιου ιστορικού Συνεδρίου της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας, Θεσσαλονίκη, σ. 333-358.

Ανδρέου Α., Ζωγράφου – Τσαντάκη Μ. (2006). Μουσείο – Σχολείο: Αναδυόμενη σχέση ή αδύναμος κρίκος; Στο: Β. Χατζηθεοδωρίδης, Ν. Γεωργιάδης & Π. Δεμίρογλου (επιμ.), *Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα*. Πρακτικά του 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου. Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας, 777 – 785.

Δημητριάδου, Κ. & Κεσίδου, Α. (2006). Διαπολιτισμική ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών: προσδοκίες από ένα ταξιδιωτικό σεμινάριο στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Στο: *Πρακτικά 5ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Ελληνικής Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας. ΠΙΕΕ, Τόμ. Α'*, σσ. 196-223. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.

- Ηλιάδου-Τάχου, Σ.** (2006). «Όψεις του Μακεδονικού Ζητήματος. Εκπαιδευόντας δασκάλους για τα ξενόφωνα σχολεία της Ελληνικής Μακεδονίας (1912-1936)» στο Χρ. Τζήκας (επιμ) *Ζητήματα ιστορίας και ιστοριογραφίας της εκπαίδευσης, Πρακτικά επιστημονικής διημερίδας*, σ. 229-251, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ., Ιορδανίδης, Γ., Γρίβα, Ε., Μπέτσας, Ι.** (2006). «Φιλοσοφία και ανθρωπογεωγραφία του Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας (1989-1993)», *Πρακτικά του 4^{ου} Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (σε μορφή cd-rom)*, Πάτρα.
- Ιορδανίδης, Γ. & Ζάρκος, Β.** (2006). «Διαδικασίες ένταξης και ενσωμάτωσης των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού σε μονάδα εκπαίδευσης ενηλίκων», *Πρακτικά Πανελληνίου Επιστημονικού Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή*, Βόλος, σελ. 159-164.
- Κασβίκης, Κ. (2006). Όψεις του παρελθόντος στα παιδικά βιβλία με αρχαιολογικό περιεχόμενο». Στο Β. Χατζηθεοδωρίδης, Ν. Γεωργιάδης, Π. Δεμίρογλου, (Επιμ.), «*Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα*». *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου* (σσ. 821-834). Δράμα: Εταιρία Επιστημών Αγωγής Δράμας, Δράμα.
- Λεμονίδης Χ. (2006). Οι βασικές αλλαγές που πραγματοποιούνται στα νέα βιβλία των Μαθηματικών της Α' και Γ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Στο **Τα νέα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού Σχολείου**. Πρακτικά Ημερίδων. 27^η και 30^η Περιφέρειες Σχολικών Συμβούλων Αθηνών. Σελ. 88-110.
- Μαλανδράκης, Γ. (2006). Αφορμές για περιβαλλοντική εκπαίδευση μέσα από τα νέα σχολικά εγχειρίδια. Στο Δ. Χατζηδήμου, Γ. Μπίκος, Π. Στραβάκου & Κ. Χατζηδήμου (επιμέλεια), *Πρακτικά Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας με θέμα «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα» (σσ.449-455), τόμος Α' . Θεσσαλονίκη: Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη Α.Ε.*
- Μαλανδράκης, Γ. (2006). Συνέντευξη με τη χρήση βίντεο: Μια ερευνητική πρόταση για την ΠΕ. Στο Θ.Δ. Λέκκας (επιμέλεια), *Πρακτικά, 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολικών Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (σσ.412-420)*, Αθήνα. Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Μαλανδράκης, Γ. & Παπαδέλη, Α.** (2006). Η χρήση κινηματογραφικών ταινιών ως ερέθισμα για τη διεξαγωγή προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Στο Θ.Δ. Λέκκας (επιμέλεια), *Πρακτικά, 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Σχολικών*

Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (σσ.421-429), Αθήνα.
Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

- Μπουνόβας, Γ. - **Σ.Ηλιάδου-Τάχου** (2006). «Οι Αστικές σχολές των ελληνικών κοινοτήτων της περιοχής Σερβίων Κοζάνης. Το πρόγραμμα μαθημάτων (τέλη 19^{ου} αρχές 20^{ου} αιώνα)». Πρακτικά Β Πανελληνίου Συνεδρίου. Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, Εταιρεία Επιστημών της αγωγής Δράμας, Δράμα, σ. 143-153
- Ντίνας, Κ., Ξανθόπουλος, Α. & **Τσακιρίδου, Ε.** (2006). Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο. Είκοσι χρόνια μετά..." Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα. *Πρακτικά της 26ης Ετήσιας Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ.*, 356-367.
- Νώτας, Π. - **Σ.Ηλιάδου-Τάχου** (2006). «Ο μηχανισμός εισαγωγής σπουδαστών στην Παιδαγωγική Ακαδημία Φλώρινας (1941-1965)», Πρακτικά Β Πανελληνίου Συνεδρίου. Θεωρητικές και ερευνητικές προσεγγίσεις στην εκπαιδευτική πραγματικότητα, Εταιρεία Επιστημών της αγωγής Δράμας, σ. 100-114.
- Παπαδοπούλου, Β., Θωίδης, Ι., & Τσακιρίδου, Ε.** (2006). «Η Πρακτική Άσκηση στο ΠΤΔΕ Φλώρινας: Αντιλήψεις των συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών». *Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Παιδαγωγικά Τμήματα. Παρελθόν – Παρόν & Μέλλον.* Αλεξανδρούπολη: Αφοί Κυριακίδη, 241-251.
- Πνευματικός, Δ.** & Μακρής, Ν. (2006). Η εξαπάτηση στις εξετάσεις κατά την παιδική ηλικία. Στο Δ. Χατζηδήμου, Κ. Μπίκος, Π. Στραβάκου, Κ. Χατζηδήμου, (Επμ.), *Πρακτικά του Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, (σσ. 377-344). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Πνευματικός, Δ.** & Μακρής, Ν. (2006). Οι κρίσεις των παιδιών για το δίκαιο της διαδικασίας στη σχολική τάξη. Στο Ε. Ταρατόρη, Α. Δαβάζογλου, Ν. Μακρής Μ. Κουγιουρούκη (Επμ.), «*Παιδαγωγικά Τμήματα: Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον*» (σσ. 131-138). Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.
- Σακελλαρίου, Α. (2006). «Μια φορά κι έναν καιρό...: Μια διδακτική πρόταση για το παραμύθι βασισμένη στους πολυγραμματισμούς και τη διαθεματικότητα. Μελέτες για την Ελληνική Γλώσσα». *Πρακτικά της 26ης ετήσιας συνάντησης*

του Τομέα Γλωσσολογίας, Τμήμα Φιλολογίας, Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ.
Θεσσαλονίκη. 427-437.

Χανιωτάκης, Ν. & **Θωΐδης, Ι.** (2006). Οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο: αντιλήψεις μαθητών. Στα πρακτικά του Ε' Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος με θέμα *Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, τ. Β'*, 56-64. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

2007

- Andreou, A. - S. Iliadou-Tachou** (2007). « Το δίλημμα εκσυγχρονισμός ή εμμονή στις εθνικές παραδόσεις» (“The dilemma: Modernization or perseverance in the ethnical traditions”), Balkan Society, Thessaloniki, p. 415-423
- Iliadou-Tachou, S., Tsakiridou, E., Iordanidis, G., Griva, E., Betsas, I.** (2007). A needs analysis project for postgraduate university students», *Proceedings of the 29th Annual EAIR Forum*, Innsbruck (ηλεκτρονική μορφή).
- Κασβίκης, Κ., Γακούδη, Ν. & Κοτίνης, Χρ.** (2007). Ο ελληνικός πολιτισμός ως δεύτερος / ξένος και ως άλλη γλώσσα για τους οικονομικούς μετανάστες. Στο Κ. Ντίνας – Α. Χατζηπαναγιωτίδη, (Επιμ.), «*Η Ελληνική Γλώσσα ως δεύτερη / ξένη. Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση*». Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου (σσ. 347-360). Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Keramyda, M., **Fachantidis, N.**, Vamvakidou, I. (2007). Reading advertisements embodying Technology. *International Conference Mathematics and Technology in the Body of Education – The Gender Perspective*, Volos, pp. 151-156.
- Lemonidis Ch. (2007). Les comportements des élèves de l'école élémentaire et des futurs enseignants face aux problèmes réalistes. Colloque COPIRELEM 11-13 juin, Troyes 2007.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2007). Children's knowledge about consciousness: A developmental perspective. In S. Vosniadou & T. Kayser, & A. Protopapas (Eds), *Proceedings of the 2nd Cognitive Science Congress*, (p. 888). East Sussex: Lawrence Erlbaum Associates.
- Μπούκουρα, Ν. & **Φαχαντίδης, Ν.** (2007). Ανάπτυξη Σημειωτικού Μοντέλου Ανάλυσης για την Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Λογισμικού Ιστορίας. 8^ο Συνέδριο Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας. Φλώρινα.
- Nikolantonakis, K. (2007). «Historical versions of the Pythagorean Theorem, *Πρακτικά 5th Mediterranean Conference on Mathematics Education* με θέμα Current Trends in Mathematics Education, Επιμ. Ε. Αυγερινός & Αθ. Γαγάτσης, 13-15/4/2007, Ρόδος, Π.Τ.Δ.Ε., σελ. 331-34.

- Nikolantonakis, K. (2007). «Weights and Measures: the Greek efforts to integrate the Metric System» στα *Πρακτικά* (μορφή CD) στο πλαίσιο του 2nd International Conference of the European Society for the History of Science, *The Global and the Local: The History of Science and the Cultural Integration of Europe*, Cracow, Poland, September 6-9, 2006.
- Panaoura, G., Gagatsis, A., **Lemonides, Ch.** (2007). Spatial abilities in relation to performance in geometry tasks. 5th CERME, Congress of [ERME](#), the European Society for Research in Mathematics Education. 22nd of February to 26th of February 2007, Larnaca, Cyprus.
- Spyrtou, A.**, Zoupidis, A. & Kariotoglou, P. (2007). Teaching and learning force interactions in different contexts. E-Proceedings of the 6th International Conference of ESERA.
(<http://www.naturfagsenteret.no/esera/conference.html>).
- Αναστασίου, Δ.** & Μπαντούνα, Α. (2007). Ανάπτυξη Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος για την κοινωνική ένταξη μαθητή με αυτισμό στο γενικό σχολείο. Στο *Ε. Κολιάδης (επιμ.), Πρακτικά 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή*, (τ. Β', σ. 356-370). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ανδρέου Α.**, Ζάγκος, Χ., **Ηλιάδου –Τάχου, Σ.** & Κασίδου, Σ. (2007). Τοπικές ηρωίδες πρότυπα «για όλα τα κορίτσια». Έμφυλες αναπαραστάσεις των μαθητών μέσα από κείμενά τους για την Τοπική Ιστορία. Στο: Γ. Δ. Πασχάλης & Α. Ν. Κατσίκης (επιμ.), *Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*. Πρακτικά Συνεδρίου (Ιωάννινα, 17 – 20 Μαΐου 2007). Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 302 – 311.
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2007). «Τα κληροδοτήματα στη Μακεδονία ως το 1930» *Πρακτικά Συνεδρίου Ο ευεργετισμός και τα κληροδοτήματα*. Κύθηρα 2005, σ. 71-87.
- Ανδρέου, Ε., Μενελάου, Α., **Λεμονίδης, Χ.** (2007). Αντιμετώπιση ρεαλιστικών προβλημάτων από μαθητές Ε' Δημοτικού. *Πρακτικά 9ου Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 2-4 Φεβρουαρίου*, σελ. 197-206.
- Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ.** (2007). Τα καινούρια σχολικά εγχειρίδια ιστορίας ή αλλιώς “παλιό κρασί” σε “νέο ασκί”»: κάποιες πρώτες παρατηρήσεις. Στο Γ. Δ. Καψάλης και Α. Ν. Κατσίκης (Επιμ.), «*Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*». Πρακτικά Συνεδρίου (σσ. 695-703). Ιωάννινα: Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Γρίβα Ε., Τσακιρίδου Ε. & Γελαδάρη Α. (2007). Στρατηγικές ανάγνωσης στην ξένη γλώσσα από μαθητές μικρής ηλικίας. Στα Ντίνας, Κ. & Χατζηπαναγιωτίδη, Α. (Εκδ) Πρακτικά του Διεθνούς Συνεδρίου *Η Ελληνική Γλώσσα ως δεύτερη/ξένη, Έρευνα, Διδασκαλία, Εκμάθηση*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 161-181.

Δημητριάδου, Κ. & Ευσταθίου, Μ. (2007). Ο αναστοχασμός ως εργαλείο

επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών σε πλαίσια επιμορφωτικών δράσεων: ένα παράδειγμα εφαρμογής (Reflection as a tool for the professional development of educators in educational contexts: an example of application).

Στο: *International Conference for Open and Distance Learning 2007 (ICODL 2007): Μορφές Δημοκρατίας στην Εκπαίδευση - Ανοικτή Πρόσβαση & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, σσ. 335-342. Αθήνα, 23-25 Νοεμβρίου 2007.

Δημητριάδου, Κ. (2007). Διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις στο πλαίσιο

φιλολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο. Στο: Πρακτικά Δημερίδας με θέμα:

«Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό». Θεσσαλονίκη, 10-11 Δεκεμβρίου.

<http://web.auth.gr/eppas/doc/news/imerides/program/10_11diimerida.pdf>

(υπό έκδοση).

Δημητριάδου, Κ. (2007). Εκφάνσεις "κοινωνικής κοσμιότητας" με θρησκευτικό

υπόστρωμα: δηλώσεις και υποδηλώσεις μιας πράξης πολιτικής ευπρέπειας. Στο:

Πρακτικά του 8ου Εθνικού Συνεδρίου της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας:

Σημειωτική και Ιδεολογίες: Σύνορα, Περιφέρειες, Διασπορές

(<<http://www.nured.uowm.gr/el/node/113>>)

Δημητριάδου, Κ. (2007). Η εικόνα ως συγκείμενο της γλωσσικής διδασκαλίας: Η

περίπτωση των εγχειριδίων της γλώσσας για τους μουσουλμανόπαιδες της

Θράκης. Στο: Κ. Ντίνας & Α. Χατζηπαναγιωτίδη (Επιμ.). Πρακτικά Διεθνούς

Συνεδρίου «*Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη. Έρευνα, Διδασκαλία,*

Εκμάθηση», σσ. 196-223. Π.Δ.Μ., Παιδαγωγική Σχολή, Εργαστήριο Μελέτης

της Γλώσσας και Προγραμμάτων Γλωσσικής Διδασκαλίας.

Καμίδου, Κ., Σπύρτου, Α., Καριώτογλου, Π. (2007). Μια εποικοδομητική προσέγγιση για

τη διδασκαλία της ενέργειας στο Δημοτικό σχολείο: πιλοτική εφαρμογή. Στα

πρακτικά: *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Νέες*

Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση. 15-18 Μαρτίου, Ιωάννινα, 166-174.

(<http://www.kodipheet.gr/fifth_conf/fifth_praktika.php>)

Λεμονίδης, Χ., Κολλιναίτη, Β. (2007). Τα Μαθηματικά της φύσης και της ζωής. Αλλαγές

στο έργο του εκπαιδευτικού των μαθηματικών. *Πρακτικά 9ου Παγκύπριου*

Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 2-4 Φεβρουαρίου, σελ. 39-49.

- Μαλανδράκης, Γ. (2007). Η εννοιολογική ανάπτυξη των παιδιών μέσα από τη χρήση της γλώσσας: η περίπτωση των εργοστασίων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Στο Α. Κατσίκης, Κ. Κώτσης, Α. Μικρόπουλος & Γ. Τσαπαρλής (επιμέλεια), *Πρακτικά 5^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου για τη Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και τις Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση (σσ.183-191)*, τεύχος Α', Ιωάννινα.
- Μαλανδράκης, Γ. (2007). Η μετάβαση από τον μαγνητισμό στον ηλεκτρισμό, στις γεννήτριες και στα εργοστάσια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας: Διδακτική-πειραματική προσέγγιση και μελέτη περιπτώσεων μαθητών ΣΤ' τάξης. Στο Α. Μαργετουσάκη & Π.Γ. Μιχαηλίδης (επιμέλεια), *Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή για την Διδακτική των Φυσικών Επιστημών και την Εφαρμογή των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση (σσ.192-199)*, Αθήνα: Εκδοτικός όμιλος ΙΩΝ.
- Μιχαήλ, Μ., **Λεμονίδης, Χ.**, (2007). Τα εθνομαθηματικά και η διδασκαλία μοτίβων: μια ερευνητική μελέτη σε μαθητές Ε' τάξης. *Πρακτικά 9^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 2-4 Φεβρουαρίου, σελ. 291-302.*
- Νικολαντωνάκης, Κ. (2007). «Εικονογραφημένη ιστορία των μαθηματικών: Η ζωή του Πυθαγόρα του Σάμιου» στο πλαίσιο του 6^{ου} Δημέρου Διαλόγου για τη Διδασκαλία των Μαθηματικών με θέμα: «*Μαθηματικά και Λογοτεχνία*», Επιμ. Δ. Χασάπης του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Α.Π.Θ. και της Ομάδας Έρευνας της Μαθηματικής Εκπαίδευσης, σελ. 109-124.
- Νικολαντωνάκης, Κ. (2007). «Ιστορία των Μαθηματικών και Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών» *Πρακτικά Συνεδρίου (CD form) με τίτλο Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*, Επιμ. Γ. Καψάλης & Α. Κατσίκης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή Επιστημών Αγωγής.
- Νικολαντωνάκης, Κ. (2007). «Τα αριθμητικά συστήματα στο πλαίσιο της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης» *Πρακτικά 2^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της ΕΝΕΔΙΜ με θέμα Τυπικά και Άτυπα Μαθηματικά: χαρακτηριστικά, σχέσεις και αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο της μαθηματικής εκπαίδευσης*. Δ.Π.Θ., Σχολή Επιστημών της Αγωγής, Αλεξανδρούπολη, σελ. 545-555.
- Παπαδοπούλου, Β. & Δημητριάδου, Αικ.**(2007). Διδακτική Μεθοδολογία και Πρακτική Άσκηση στο Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΠΔΜ: Η αξιολόγηση

της Α' Φάσης από τους φοιτητές. Στο: Πρακτικά Συνεδρίου: *Η Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και οι προκλήσεις της εποχής μας*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 436-445.

Παπαδοπούλου, Β., Θωίδης, Ι. & Τσακιρίδου, Ε. (2007). Η Πρακτική Άσκηση στο ΠΤΔΕ Φλώρινας: Αντιλήψεις των συνεργαζόμενων εκπαιδευτικών. Στο: Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου «*Παιδαγωγικά Τμήματα: Παρελθόν – Παρόν & Μέλλον*», Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη, 241-250

Πλιάσα, Σ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Καριώτογλου, Π. (2007). Σχεδιασμός και χαρακτηριστικά ενός διαδραστικού πολυμεσικού λογισμικού για την προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία: Ποια σώματα πλέουν και ποια βυθίζονται. *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση*, Ιωάννινα, σελ. 211-217.

Σέμογλου, Κ., Γρίβα Ε. & Βογδάνου, Σ. (2007). *Διαφυλικές διαφορές στη γραφή των παιδιών πρωτοσχολικής ηλικίας: ο ρόλος των στερεοτύπων*, στα πρακτικά του 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου ΟΜΕΡ. Πάτρα: Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Αγωγής, 365-374.

Σοφοκλέους, Π., **Λεμονίδης, Χ.** (2007). Νοεροί – κατ'εκτίμηση υπολογισμοί:

Μαθηματικές διαδικασίες μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια των πρώτων τάξεων του Δημοτικού της Ελλάδας και της Κύπρου. *Πρακτικά 9^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 2-4 Φεβρουαρίου*, σελ. 277-290.

Σπύρτου, Α. (2007). Διδακτικές επισημάνσεις για το περιεχόμενο της ενέργειας στα νέα σχολικά εγχειρίδια της Ε' και ΣΤ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου. Στα πρακτικά: *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση*. 15-18 Μαρτίου, Ιωάννινα, 175-182.

(http://www.kodipheet.gr/fifth_conf/fifth_praktika.php)

Σπύρτου, Α. (2007). Ανάπτυξη και εφαρμογή μιας Διδακτικής-Μαθησιακής Ακολουθίας για την προσέγγιση των δυναμικών αλληλεπιδράσεων σε διαφορετικά περιβάλλοντα. Στα πρακτικά: *5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής Φυσικών Επιστημών και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση*. 15-18 Μαρτίου, Ιωάννινα, 465-473. (http://www.kodipheet.gr/fifth_conf/fifth_praktika.php)

Φωτιάδης, Κ. & Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). «Γλωσσικές και παιδαγωγικές προϋποθέσεις εφαρμογής του εκπαιδευτικού δημοτικισμού στις ελληνικές

κοινοτήτες της Ανατολής μέσα από τα δημοσιεύματα του κύκλου της εφημερίδας *Εποχή Τραπεζούντος* στα *Πρακτικά Συνεδρίου* για την ιστορία και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Π.Σ.Π.Ε.

Φωτιάδης, Κ. & Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2007). «Παιδεία και πτωχεία εν Πόντω. Από τον Τριανταφυλλίδη ως τον Καπετανίδη» στα *Πρακτικά Συνεδρίου* για την ιστορία και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης. Θεσσαλονίκη: Π.Σ.Π.Ε.

Φωτιάδης, Κ. (2007). «Οι Έλληνες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» στα *Πρακτικά Συνεδρίου* με θέμα «Παγκοσμιοποίηση και Ελληνική Διασπορά», Ρέθυμνο.

Φωτιάδης, Κ. (2007). «Ο Καζαντζάκης και οι Έλληνες του Καυκάσου» στα *Πρακτικά* του 13^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Ποντικάων Συλλόγων, Αθήνα.

Χρυσοστόμου, Χ., **Μαλανδράκης, Γ.**, Καρασαββίδης, Η. & Τσιατσιάνας, Χ. (2007).

Πτυχές της ανάπτυξης μιας δραστηριότητας για τη συνεργατική μάθηση με υποστήριξη υπολογιστή για μαθητές Ε' και Στ' Δημοτικού. *Πρακτικά 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου των εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ, Σύρος, 4-6 Μαΐου 2007.*

2008

- Anastasiou, D.** & Soulis, S. (2008). Greek general education teachers' perceptions of the roles of special education teachers. In A. A. Sipitanou & N. G. Angeloska (Eds.), *12th International Conference on Inclusive Education in the Balkan countries: Policy and practice* (pp. 933-939). Thessaloniki: Kyriakidis Brothers.
- Ανδρέου, Α - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2008). «Η πολιτική του ελληνικού κράτους και του ΚΚΕ απέναντι στους σλαβόφωνους και οι επιπτώσεις της στον αποκλεισμό των σλαβοφώνων από το ελληνικό ιστορικό αφήγημα (1912-1960), *Συνέδριο Τμήματος Εκπαίδευσης της Προσχολικής Ηλικίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης*, Αλεξανδρούπολη 28-30 Μαρτίου 2008.
- Dimitriadou, C.** & Nanou, V. (2008). Morality and Democracy in Educational Communicative Interaction: the Case of Peer-to-Peer (P2P) Networks. Στο: *1st SIG's 13 Moral and Democratic Education Symposium. Issues and Trends in Moral and Democratic Education. European Association for Research on Learning and Instruction (E.A.R.L.I.) - University of Western Macedonia. School of Education*. Νυμφαίο Φλώρινας, 24-27 Αυγούστου (<<http://www.eled.uowm.gr/sig13>>, Paper no. 4)
- Dimitriadou, C.** & Psoma, D. (2008). In-service training for teachers: their needs and attitudes in the province of Greece. Στο: Demirel, Ö. & Sünbül, A. M. (Eds.). *Further Education in the Balkan Countries, Vol. II, THE BALKAN SOCIETY FOR PEDAGOGY AND EDUCATION*, pp. 1329-1338. Konya: Egitim akademi.
- Griva Eleni, Sofia Iliadou, Eleni Tsakiridou, Giorgos Iordanidis** (2008). «Student teachers' viewpoints and attitudes towards issues of European Language Policy» International Congress: 2008 year of intercultural dialogue : Communicating with languages and civilisations. Aristotle University of Thessaloniki, Department of the French Language, Selected papers, 259-271.
- Iliadou-Tachou, S., Tsakiridou, E., Iordanidis, G., Griva, E., Smas, A.** (2008). Greek University students' attitudes towards European Education Networking. *Proceedings of 30th EAIR Annual Forum*, Copenhagen (ηλεκτρονική μορφή).
- Iordanidis, G.** & Karagianni, Ch. (2008). "Linking the school management process with the local society : the case of the school board in the Greek educational system", *Proceedings* (διαθέσιμα στην ιστοσελίδα <http://www.emasa.co.za/node/42>) of

the Commonwealth Council for Educational Administration and Management Conference, Durban, South Africa.

Iordanidis, G., Konstantinidou, E. & Tomasidou, P. (2008). “School leadership and the management of social inequality and cultural difference: a case study of an urban elementary school in Cyprus”, *Proceedings (CD-ROM) of the International Educational Leadership Conference*, Auckland, New Zealand.

Kokkidou, M, **Tsakiridou, E.** & Geka, M. (2008). Self-Esteem/ Self-Perception and Music Education in Childhood, Baroni, M. & Tafuri, J. (eds) Abstracts of the 28th ISME World Conference “Music at all ages”, Bologna, Italy.

Lemonidis, Ch., & Nikolantonakis, K. (2008). «Multiculturalism, History of Mathematics and Schoolbook of the third class in Primary School in Greece» *Πρακτικά 5^{ov} Συνεδρίου Mathematics Education and Society*, Albufeira, Πορτογαλία, σελ. 398-405.

Lemonidis, Ch. (2008). Prospective teachers’ application of the mathematical concept of proportion in real life situations. Conference in Five Cities: Nicosia, Rhodes, Bologna, Palermo, Locarno. *Research in Mathematics Education*. 2008, 163-172.

Nikolantonakis, K. (2008). «Did we have “Revolutions” in Mathematics? Examples from the History of Mathematics on the light of T.S. Kuhn’s historical philosophy of science» *Πρακτικά 5^{ov} Ευρωπαϊκού Θερινού Πανεπιστημίου με θέμα Ιστορία και Επιστημολογία στη Μαθηματική Εκπαίδευση*, σελ. 97-105, Πράγα, Τσεχία.

Papadopoulou, V., & Thoidis, I. (2008). Teaching practice programmes in Greece: The case of the University of Western Macedonia. In: *Comparative Education Teacher Training, Education Policy and Social Inclusion*. Sofia, Bulgaria: Bureau for Educational Services, Vol. 6, 86-93.

Papadopoulou, V. Arsenis, K. (2008) Teacher Education Post-Graduate Studies in Greece and the Bologna Process. In: Tetzis, N.(2008) European unification and educational challenges in the Balkans, Conference Proceedings Thessaloniki: Kyriakidis Brothers, 339-346.

Pneumatikos, D. (2008). The influence of personal relevance on social justice inferences during childhood. In D. Pneumatikos, C. Klaassen, & J-L. Patry, (Eds.), *Current Trends and Issues on Moral and Democratic Education: Proceedings of the 1st*

Symposium on Moral and Democratic Education (pp. 209-219). Florina: University of Western Macedonia.

- Spyrtou, A.**, Zoupidis, A., Kariotoglou, P. (2008). The design and development of an ICT-Enhanced Module concerning density as a property of materials applied in floating-sinking phenomena. In: C. P. Constantinou & N. Papadouris (Eds.), *GIREP INTERNATIONAL CONFERENCE, Physics Curriculum Design, Development and Validation, Selected Papers*, 391-407. ISBN 978-9963-689-20-0.
- Ακριτόπουλος, Α. (2008). «Όψεις διαπολιτισμικής συνείδησης: Ταυτότητα και ετερότητα σε νεανικά/εφηβικά μυθιστορήματα της μεταπολιτευτικής περιόδου (1974-2002)», *Διαπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση και ταυτότητες*, Επιμέλεια: Ελένη Χοντολίδου, Γρηγόρης Πασχαλίδης, Κυριακή Τσουκαλά, Απόστολος Λάζαρης, Ελληνική Σημειωτική Εταιρία, Gutenberg, Αθήνα, σελ. 498-511.
- Ανδρέου, Α., Σ. Ηλιάδου-Τάχου**, Γ. Μπέτσας (2008). «Από το «παιδομάζωμα» στο βασιλικό « παιδοφύλαγμα»: μεταπολεμικές όψεις κοινωνικής δικαιοσύνης στις Βόρειες επαρχίες της χώρας», 5^ο συνέδριο Ιστορίας της εκπαίδευσης «Εκπαίδευση και κοινωνική δικαιοσύνη», Πάτρα 4-5 Οκτωβρίου 2008, εκδεδομένα στο <http://www.eriande.elemedu.upatras.gr/?section=637&itemid730=923&language=el>
- Βυρώζη Β., Καρεκλά Χ., Γιουβάνογλου Ν., **Μαλανδράκης Γ.**, Σουκιούρογλου Ι. (2008). Πρόταση για την Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση Μαθητών/τριών σε θέματα Βιώσιμης Ανάπτυξης: η Περίπτωση της Αρχαίας Πέλλας. Στο Νικολάου, Κ., (επιμέλεια), *Πρακτικά 3^{ου} Περιβαλλοντικού Συνεδρίου Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη, 14-17 Μαρτίου*.
- Δημητριάδου, Κ. (2008). Διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις στο πλαίσιο φιλολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο. Στο: Πρακτικά Δημερίδας με θέμα: «*Διδασκαλία και μάθηση στο πολυπολιτισμικό σχολείο: διδακτικές προσεγγίσεις και εκπαιδευτικό υλικό*», σσ. 37-53. Θεσσαλονίκη, 10-11 Δεκεμβρίου.
- Ηλιάδου. Σ. Ιορδανίδης, Γ. Γρίβα, Ε. & Μπέτσας, Γ. (2008). «Φιλοσοφία και ανθρωπογεωγραφία του τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας: Ίδρυση και πρώτα χρόνια λειτουργίας». *Στα Πρακτικά του 4^ο Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα Ιστορία της Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Πατρών*.

- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2008). «Παρθεναγωγεία και Παρθεναγωγοί στον Πόντο: εκπαιδευτικός λόγος, παιδαγωγική φιλοσοφία και εκπαιδευτική πράξη, Διεθνές Συνέδριο Γυναίκες στην Ιστορία των Βαλκανίων. *Ιστορίες ζωής γυναικών εκπαιδευτικών, Διατμηματικό πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών της Παιδαγωγικής της Ισότητας των Φύλων*, Θεσσαλονίκη 19-20 Ιουνίου 2008.
- Καβούζη, Ι., Μεσαρίτης, Γ. & **Λεμονίδης, Χ.** (2008). Συμπεριφορές μαθητών ΣΤ' τάξης δημοτικού στο θέμα της μεταφοράς στα μαθηματικά. *Πρακτικά 10^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 1-3 Φεβρουαρίου*, σελ. 403-416.
- Κοκκίδου, Μ. & **Τσακνίδου, Ε.** (2008). Μουσική και τηλεοπτική διαφήμιση: μία σημειολογική προσέγγιση. *Πρακτικά 8^{ου} Συνέδριο Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρίας: «Σημειωτική και Ιδεολογίες: Σύνορα / Περιφέρειες / Διασπορές»*, 256-268.
- Πλιάσα, Σ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Καριώτογλου, Π. (2008). Εκπαιδευτικό Λογισμικό με Δραματοποιημένο Σενάριο, για το Φαινόμενο της Πλεύσης-Βύθισης. 50 *Πανελλήνιο Συνέδριο για τις Φυσικές Επιστήμες στην Προσχολική Εκπαίδευση* σελ. 343-351, Ιωάννινα ηλεκτρονικό βιβλίο με ISBN 978-960-16-3766-2. http://users.uoi.gr/5conns/ebook_FINAL_32.pdf
- Πνευματικός, Δ., Θωΐδης, Ι.** & Γάκη, Ε. (2008). Εξωσχολικές δραστηριότητες των παιδιών: Δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου; Στο Α. Τριλιανός, & Ι. Καράμηνas (Επμ.), *Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα, Πρακτικά του Η' συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδος* (σσ. 454-462). Αθήνα: Ατραπός.
- Σακελλαρίου, Α. (2008). «Η διδασκαλία ποιημάτων σε μαθητές της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας: μέρος μιας γενικότερης αγωγής γραμματισμού». *Πρακτικά του Β' Διεθνούς Συνεδρίου για τη Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας*. Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών, Διατμηματικό Πρόγραμμα Διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής ως Ξένης, 385-9.
- Τράχηλου, Ε., Χρίστου, Ζ. & **Λεμονίδης, Χ.** (2008). Οι άτυπες στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι μαθητές στον πολλαπλασιασμό. *Πρακτικά 10^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 1-3 Φεβρουαρίου*, σελ. 449-462.

Τρούλου, Σ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Βαμβακίδου. Ι. (2008). Νέες Τεχνολογίες και Φωτογραφικές Αναπαραστάσεις: από την Τεχνική στην Τέχνη των Παιδιών». Ημερίδα: *Η Τέχνη στο Σχολείο. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Αιγαίου, Ρόδος*.

Χρυσοστόμου Μ., Χριστοφόρου Ε., & **Λεμονίδης Χ.** (2008). Σύγκριση διαδικασιών μοντελοποίησης μαθητών δημοτικού και γυμνασίου. *Πρακτικά 10^{ου} Παγκύπριου Συνεδρίου Μαθηματικής Παιδείας και Επιστήμης, Πάφος 1-3 Φεβρουαρίου, σελ. 435-448*.

2009

- Anastasiou D., Lemonidis Ch., & Pantiou, E.** (2009). Les tables de multiplication pour des élèves en difficultés en mathématiques: Connaissances et comportement. In A. Gagatsis., A., Kuzniak, E., Deliyianni., & L. Vivier (Eds.), *Cyprus and France research in mathematics education* (pp. 35-48). Lefkosia: University of Cyprus.
- Andreou, A., S. Iliadou-Tachou** (2009). “ Social inclusion or assimilation? The case of the slavophones’ education 1912-1950) in *Inclusive education in the Balkan countries. Policy and practice*, Balkan Society Achrid, 27.7.2009, 757-763
- Andreou, A., S. Iliadou-Tachou, G. Betsas** (2009). « Inclusive education as a concept of social justice or a method of assimilation ? The case of Frederica’s children”, in *Inclusive education in the Balkan countries. Policy and practice*, Balkan Society, Achrid 27.7.2009, p. 709-719.
- Chaniotakis, N. & **Thoidis, I.** (2009). “ *Die Hausaufgaben in der Ganztagschule*”: *Die Schueleransichten*“, ανακοίνωση στο συνέδριο με θέμα *Unterrichtsforschung und Unterrichtsentwicklung* που διοργανώθηκε στη Ζυρίχη από την Ελβετική Εταιρεία για την Εκπαιδευτική Έρευνα, την Ένωση Εκπαιδευτικών Ελβετίας και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου της Ζυρίχης, 29 Ιουνίου έως 1 Ιουλίου 2009. (short paper)
- Chaniotakis, N., Gregoriadis, A. & **Thoidis, I.** (2009). Teachers’ Perceptions about Homework in Full-day Schools. *Proceedings of European Conference on Educational Research (ECER)*. 25-26 September 2009, Vienna, Austria.
http://www.eera-ecer.eu/ecer-programmes/conference/ecer-2009/contribution/1724/?no_cache
- Chostelidou, D. **Griva, E. & Kamaroudis, S.** (2009). Formation des enseignants de la langue anglaise en filière professionnelle: établir un cadre. In K. Goncalves & D. Groux (Eds), *Approches comparées de l’enseignement des langues et de la formation des enseignants de langue*. Paris : L’ Harmattan, 541-558.
- Chostelidou, D., Griva, E. & Tsakiridou, E.** (2009). **Record of the training needs of ESP Practitioners in Vocational Education. In A. Tsangalidis (Ed.), Selected papers from the 18th International Symposium of Theoretical and Applied**

Linguistics. Aristotle University of Thessaloniki. Thessaloniki: Monochromia, 131-144.

Dimitriadou, C., Pougariidou, P. & Vrantzi, A.i (2009). Intercultural Competence of Educators: a Meta-functional Analysis of their Needs and Attitudes.

International Conference of Intercultural Education, Athens, 22nd-26th June, organised by the International Association of Intercultural Education (IAIE) and the Hellenic Migration Policy Institute (IMEPO), under the aegis of UNESCO, published in the electronic proceedings "*Intercultural Education: Paideia, Polity, Demoi*", edited by N. Palaiologou, cd-rom proceedings ISBN 978-960-98897-0-4 (GR), ISBN/EAN 978-9--814411-1-7 (NL)**

http://www.conftool.net/iaie2009/index.php?page=showAbstract&form_id=238&show_abstract=1

Fachantidis, N. (2009). Implement bidirectional and multimodal ICT for support and assess the quality of SME's continuing education. *in Georgios K. Zarifis Educating the Adult Educator: Quality Provision and Assessment in Europe, Conference Proceedings*. ESREA-ReNAdET Inaugural meeting: 6-8 November 2009, UoM-Greece, Thessaloniki: Grafima Publications. ISBN number: 978-960-243-668-4. pp. 821-827

<http://www.eric.ed.gov/PDFS/ED508475.pdf>,

Griva, E., Alevriadou, A. Xanthidou P. & **Tsakiridou, E.** (2009). Minority Language Students A Comparative Account of Good and Poor Writers' Strategies in Greek and in a Foreign Language, *Proceedings of the IAIE & IMEPO International Conference: Intercultural Education: Paideis, Polity, Demoi* (Ηλεκτρονική μορφή).

Griva, E., S. Iliadou-Tachou, A. Papadopoulou (2009). "Language policies addressed to Greek primary and secondary education: students' attitudes and teachers' viewpoints", *Proceedings of the 1st international conference on language policy and language planning in the Mediterranean, University of Cyprus, 17-19 October 2009.*

Lemonidis, Ch., **Panagiotopoulos, I.,** Nikolantonakis, K. (2009). **Les enseignants grecs face aux problèmes réalistes. - Les caractéristiques des enseignants qui influencent les réponses réalistes. Annales de**

Didactiques et de Sciences Cognitives vol. 14, pages 195 – 212. IREM de Strasbourg, France.

- NIKOLANTONAKIS, K. & VIVIER, L.** (2009). «La numération en base quelconque pour la formation des enseignants du premier degré en France et en Grèce. Une étude articulant registres et praxéologies» in *Chypre et France, Recherche en didactique des mathématiques*, Gagatsis, A., Kuzniak, A. Deliyianni, E. & Vivier, L. éditeurs. Lefkosia, Chypre 2009.
- Nikolantonakis, K. (2009). «Analysis and Synthesis in the context of Ancient Greek and Arabic mathematical traditions στα Πρακτικά (CD form) του 3rd International Conference of the European Society for the History of Science, με γενικότερο θέμα *Styles of Scientific Thinking, Vienna, Austria, September 9-12, 2008.*
- Papadopoulou, V. & Chondras Ath.** (2009) School consultant as mentort: the greek case. Δημοσίευση στην on line βάση δεδομένων της ΕΕΡΑ.βλ. www.eera-ecer.eu/ecer/ecer-2009-vienna
- Semoglou, K & Griva, E. & Klapadola, K.** (2009). **Gender and stereotype effect on children's handwriting speed.** In A. Vinter (Ed.), **Selected papers in the proceedings of 14th Conference of the International Graphonomics Society, IGS, 75-78.**
- Ακριτόπουλος, Α. (2009). «Βία, ρατσισμός, και εγκληματικότητα στο σύγχρονο νεανικό μυθιστόρημα», στο *Σύγχρονα κοινωνικά θέματα στην ελληνική παιδική και νεανική λογοτεχνία*, (επιμ.) Τασούλα Τσιλιμένη, Εκδόσεις Εργαστηρίου του λόγου και πολιτισμού Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, Βόλος, σελ. 77-90.
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2009). «Εκλογικές συμπεριφορές στη Δυτική Μακεδονία (1915-1936)», Πρακτικά του ΚΘ (16 Μαΐου 2008) & ΚΗ (25-27 Μαΐου 2007), Πανελληνίου ιστορικού Συνεδρίου της Ελληνικής Ιστορικής Εταιρείας, Θεσσαλονίκη, 464-485.
- Αρβανιτάκης, Κ., Καριώτογλου Π., **Λεμονίδης, Χ.** (2009). Τα Νοητικά Μοντέλα Μαθητών και Εκπαιδευτικών για τη Διάδοση του Ήχου. (*Πρακτικά 6ου Συνεδρίου: υπό έκδοση*) *Διδακτική Φυσικών Επιστημών και Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση*, 6. Φλώρινα.
- Δημητριάδου, Κ. & Μυρογιάννη-Αρβανιτίδη, Ε.** (2009). Καινοτόμες προσεγγίσεις της Διαπολιτισμικής Διδακτικής: Μια μελέτη περίπτωσης στη Διδασκαλία της Γλώσσας. Στο: Α. Τριλιανός & Ι. Καράμηνας, *6ο Πανελλήνιο Συνέδριο*

"Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα", Πρακτικά Συνεδρίου, Τόμ. Β'. Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, σσ. 268-277. Αθήνα, 5-7.12.2009

Ηλιάδου-Τάχου, Σ., Ιορδανίδης, Γ., Κωνσταντινίδου, Ε., Μπέτσας, Γ. (2009).

«Μελετώντας την εκπαιδευτική πολιτική ως λόγο : η εκπαίδευση ως θέμα στις γραπτές διακηρύξεις της Νέας Δημοκρατίας και του Πανελληνίου Σοσιαλιστικού Κινήματος για τις βουλευτικές εκλογές του 2004 και 2007», *Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας* (Επιμ. Τριλιανός, Α. & Καραμήνας, Ι.), Αθήνα, τ. Β', σελ. 858 – 866.

Θωίδης, Ι. & Χανιωτάκης, Ν. (2009). Οι κατ' οίκον εργασίες στο ολοήμερο σχολείο: Αντιλήψεις των δασκάλων. Στο: Α. Τριλιανός & Ι. Καραμήνας (επιμ.) *Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος:- Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα*. 5, 6 και 7 Δεκεμβρίου 2008 Αθήνα. Εκδόσεις Ατραπός, Αθήνα. (τόμος Β', σελ. 900-910).

Καριώτογλου Π., **Σπύρτου Α.,** Ζουπίδης Α., Αρβανιτάκης Ι., Κασκάλης Θ.,

Μαλανδράκης Γ., Φακάζη Ε, (2009). Η πυκνότητα των υλικών σε φαινόμενα πλεύσης / βύθισης: πειραματικές διαδικασίες και μοντελοποίηση (*Πόστερ*). Στο Καριώτογλου, Π., Σπύρτου, Α. και Ζουπίδης, Α. (2009). *Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση - Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των Φυσικών Επιστημών*, σελ. 959, Φλώρινα (ISSN 1791-1281).

Καρκαζή, Ε. & **Νικολαντωνάκης, Κ.** (2009). «Σχολείο, Μαθηματικά και Οικογένεια υπό το πρίσμα της Συστημικής Προσέγγισης» *Πρακτικά 3ου Συνεδρίου της ΕΝΕΔΙΜ με γενικό θέμα Μαθηματική Εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές*, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος.

Κασβίκης, Κ. (2009). Υλικός πολιτισμός και αναπαραστάσεις για το παρελθόν στα νέα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού Σχολείου. Στο Α. Τριλιανός, Ι. Καραμήνας (Επιμ.), «*Ελληνική παιδαγωγική και διδακτική έρευνα*». Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας, τόμος Β'. Αθήνα: Ατραπός.

Κοκκίδου, Μ. & Τσακίρίδου, Ε. (2009). «Γιατί ακούνε μουσική οι νέοι; Για να παιδεύονται, για να εκπαιδεύονται ή για να θεραπεύονται; Μια έρευνα

πεδίου», *Πρακτικά 6^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση «Μουσική: Παιδεύει, Εκπαιδεύει, Θεραπεύει»*, 623-633.

Κοκκίδου, Μ., Αθανασίου, Ε. & **Δημητριάδου, Κ.** (2009). Σχολική Μουσική Εκπαίδευση: Διερεύνηση της στοχοθεσίας των νέων σχολικών εγχειριδίων μουσικής για το Δημοτικό Σχολείο σύμφωνα με την ταξινόμια του B.S. Bloom. Στο: *Πρακτικά 6^{ου} Συνεδρίου ΕΕΜΕ (Ελληνικής Ένωσης για τη Μουσική Εκπαίδευση) - «Μουσική: παιδεύει, εκπαιδεύει, θεραπεύει»*. Αθήνα, 30.10 έως 1/11/2009.

Λεμονίδης, Χ. & Καρανίκης, Φ. (2009). Η έννοια της αναλογίας στην εργασία και η σχέση της με τη σχολική εμπειρία. Μελέτη περίπτωσης σε Κύπριους αρτοποιούς από την επαρχία Λεμεσού. *Πρακτικά 5^{ου} διεθνούς διημερίδας διδακτικής Μαθηματικών Τόμος 1*, σελ. 109-119. Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Λεμονίδης, Χ., Τσακνίδου, Ε., Μαρκάδας, Σ., (2009). Διερεύνηση της Εμπλοκής των Γονέων στη Μαθηματική Εκπαίδευση των Παιδιών τους. *Πρακτικά 3^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών. Μαθηματική Εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές*. Σελ. 89-99, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Μαλανδράκης, Γ., G., Boyes, E., & Stanisstreet, M. (2009). Η παγκόσμια θέρμανση και οι προθέσεις ελλήνων μαθητών/τριών να αναλάβουν δράση. Στο Καριώτογλου, Π., Σπύρτου, Α. και Ζουπίδης, Α. (2009). *Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση - Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των Φυσικών Επιστημών*, σσ.522-530, Φλώρινα (ISSN 1791-1281).

Μιχαήλ, Ε., Σοφοκλέους, Π., **Λεμονίδης, Χ.** (2009). Η πολύ-πολιτισμική διάσταση του πολλαπλασιασμού: Στάσεις και αντιλήψεις Κυπρίων εκπαιδευτικών για τη χρήση της στη διδασκαλία των Μαθηματικών. *Πρακτικά 5^{ου} διεθνούς διημερίδας διδακτικής Μαθηματικών Τόμος 1*, σελ. 17-29. Πανεπιστήμιο Κρήτης.

Νικολαντωνάκης, Κ. (2009). « Ένα, μηδέν και άπειρο: τρεις περιπτώσεις ιστορικής κατασκευής στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης Δασκάλων» *Πρακτικά 5^{ης} Διεθνούς Διημερίδας Διδακτικής των Μαθηματικών*, Π.Τ.Δ.Ε. Επιμ. Κ. Τζανάκης, Μ. Κούρκουλος, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Ρέθυμνο, 17-19/3/2008.

Παπαδοπούλου Β. & Χόνδρας, Α. (2009). «Ανιχνεύοντας εμπειρικά το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων ως Μεντόρων των Αρχάριων Εκπαιδευτικών: η

περίπτωση ενός Ευρωπαϊκού Εκπαιδευτικού Προγράμματος», Στο: Τριλιανός, Α. κ.α.(επιμ.) Πρακτικά του 6^ο Συνεδρίου Παιδαγωγικής και Εκπαιδευτικής Έρευνας της Π.Ε.Ε., τομ.Β, Αθήνα: Ατραπός, 39-49.

Πνευματικός, Δ. & Παπακανάκης, Π. (2009). Ανάπτυξη της προσωπικής επιστημολογίας για την επιστήμη της Φυσικής & εφαρμογές στην εκπαίδευση. Στο Π. Καριώτογλου, Α. Σπύρτου, & Α. Ζουπίδης (Επιμ.), *Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των Φυσικών Επιστημών, Πρακτικά του 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών & Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση* (σσ. 727-735). Θεσσαλονίκη: Γράφημα.

Σακελλαρίου Α., Στ. Καμαρούδης & Is. Tambrun (2009). «Το γλωσσικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών στην ελληνική και τη γαλλική πρωτοβάθμια εκπαίδευση» στο *Πανελλήνιο Συνέδριο του Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτ. Μακεδονίας με θέμα «Η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ ξένης)»*, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009, Νυμφαίο Φλώρινας. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση:

Σέμογλου Κ.& Γρίβα Ε. (2009). *Η επίδραση του φύλου στην ταχύτητα γραφής παιδιών σχολικής ηλικίας. Στα Πρακτικά του 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας.* Αθήνα: Ατραπός, 697-705.

Τομασίδου, Π., **Ιορδανίδης, Γ.** & Κωνσταντινίδου, Ε. (2009). «Ο ρόλος του διευθυντή ως ηγέτη στο διαπολιτισμικό σχολείο : Μελέτη περίπτωσης του 18^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αγίου Αντωνίου Λεμεσού», *Πρακτικά του 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας* (Επιμ. Τριλιανός, Α. & Καραμήνας, Ι.), Αθήνα, τ. Β', σελ. 355 - 363 .

Φακάζη, Ε., **Μαλανδράκης, Γ.**, & Πολατίδου, Θ. (2009). Οργάνωση μαθητικών επισκέψεων σε χώρους επιστήμης και τεχνολογίας, με στόχο την ανάπτυξη του ενδιαφέροντος και των κινήτρων (*Πόστερ*). Στο Καριώτογλου, Π., Σπύρτου, Α. και Ζουπίδης, Α. (2009). *Πρακτικά 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση - Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των Φυσικών Επιστημών*, σσ.954-957, Φλώρινα (ISSN 1791-1281).

Φωτιάδης, Κ. (2009). «Το προσφυγικό ζήτημα μέσα από τις αγορεύσεις του Γ. Πασαλίδη στο ελληνικό κοινοβούλιο» στα *Πρακτικά* συνεδρίου του Κέντρου Μικρασιατικού Πολιτισμού Νέας Ιωνίας, Αθήνα.

Χαϊτίδου, Α., **Σπύρτου, Α.**, Καριώτογλου, Π. (2009). Μελέτη της εξέλιξης του βάθους του εκπαιδευτικού αναστοχασμού σε όψεις της παιδαγωγικής γνώσης περιεχομένου. Στα πρακτικά: Καριώτογλου, Π., Σπύρτου, Α., Ζουπίδης, Α. (επιμ.), 6ο Πανελλήνιο Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση, 7-10 Μαΐου, Φλώρινα, 911-919.
(<http://www.uowm.gr/kodifeet/?q=node/376>)

2010

Chostelidou, D. & Griva, E. (2010). English language skills development in Greek Vocational Education: An account of students' needs. In A. Acar & P. Robertson (Eds.). *Izmir Conference Proceedings English International Language Conference*, Lulu Edit, 204-244.

Dimitriadou, C. & Solachidou, A. (2010). Teacher's knowledge creation on students' moral problem-solving strategies: An action-research project. In: Montané, M. & Salazar, J. (ed.), *ATEE 2009 Annual Conference Proceedings*, 43-57.

http://www.atee1.org/uploads/atee_2009_conference_proceedings_final_version.pdf

E-Book, ISBN 978-960-99699-0-1. http://www.eens.org/?page_id=1438

Griva E., **Semoglou K. & Papapantazi S. (2010).** 'Scrapbooking' primary school students' ideas and thoughts: gender differences in a creative way of writing in a second/foreign language. *Proceedings of the 6th International Conference on Education*. Research and Training Institute of East Aegean, INEAG, 440-448.

Griva, E. **Papastamatis, A. Valkanos, E & Tsakiridou, E. (2010).** A study of the in-service training needs of the instructors employed in Greek Second Chance Schools. In A. Papastamatis, E. Valkanos, G. Zarifis & E Panitsidou (Eds.), *E-Book Conference Proceedings*, ESREA-ReNAdET Inaugural meeting: 6-8 November 2009, University of Macedonia, Thessaloniki, Greece (ISBN 978-960-8396-54-8).

Griva, E., Iliadou, S., Tsakiridou, H. & Iordanidis (2010). Student teachers' viewpoints and attitudes towards issues of European Language Policy. *Selected Papers in the proceedings of the International Conference on European Year of Intercultural Dialogue: discussing with languages-cultures*. Aristotle University of Thessaloniki, School of French Language and Literature, 259-271.

Lavonen, J., Byman, R., Loukomies, A., Meisalo, V., Constantinou, C., Kyratsi, T., Papadouris, N., Couso, D., Hernandez, M.I., Pinto, R., Hatzikraniotis, E., Kallery, M., Petridou, E., Psillos, D., Kariotoglou, P., **Pnevmatikos, D., Spyrtou, A., Lombardi, S., Monroy, G., Testa, I. (2010).** Students' motivation on learning material science teaching modules in five countries. In G. Cakmakci & M.F. Tasar (Eds.), *Contemporary science education research: learning and assessment: (pp. 51-56)*, Ankara, Turkey: Pegem Akademi.

http://www.esera2009.org/books/Book_4.pdf

Lemonidis, Ch. & D. Polytidis (2010). The implementation of an electronic model in teaching negative numbers and their operations. 13th International Conference ICT in the education of the Balkan countries Varna, June 17 - 19, 2010. Balkan Society for Pedagogy and Education.

Lemonidis, Ch. & M. Avgerinos (2010). Using a software presenting addition problems in a realistic way: results in pupils and teachers. 13 th International Conference ICT in the education of the Balkan countries Varna, June 17 - 19, 2010. Balkan Society for Pedagogy and Education.

Michail, D. & **Anastasiou, D.** (2010). Gender discrimination and learning disabilities as the main reasons of dropping-out of basic education: A retrospective study in the context of Second-Chance School in Greece. In P. Cunningham & N. Fretwell (Eds.), *Lifelong learning and active citizenship, Proceedings of the twelfth conference of the Children's Identity and Citizenship in Europe academic network* (pp. 435 – 444). London: CiCe.

Nikolantonakis, K. & Vivier, K. (2010). «Registres et praxis pour la numération de position en base quelconque – une étude statistique en France et en Grèce», in *Analyse statistique implicative - objet de recherche et de formation en analyse de données, outil pour la recherche multidisciplinaire*, Actes du 5e colloque A.S.I., J.-C. Régnier, F. Spagnolo, B. Di Paola & R. Gras édts, Palermo 2010.

Pnevmatikos, D. & Papadopoulou, E. (2010). The effect of schoolchildren's and adolescents' attitudes towards collectivism and individualism to their beliefs on how should resolve contradictions. In R. Reingold, (Ed.), *Moral and Democratic Education and its influence on the society, Proceedings of the 2nd Symposium on Moral and Democratic Education*. Tel-Aviv: The Mofet Institute & Achva College of Education (CD).

Pnevmatikos, D. & Trikkaliotis, I. (2010). Procedural justice in the classroom: Schoolchildren's judgments about the procedures used by their teachers to implement differentiated instruction. In R. Reingold, (Ed.), *Moral and Democratic Education and its influence on the society, Proceedings of the 2nd Symposium on Moral and Democratic Education*. Tel-Aviv: The Mofet Institute & Achva College of Education (CD).

Thoidis, I. & Chaniotakis, N. (2010). Homework in Elementary School: Practices and Perceptions of Teachers and Students. *Proceedings of ICERI2010 Conference*. 15th-17th November 2010, Madrid, Spain (3677-3682).

Tsakiridou, E., Fahandidis, N., Kyridis, A. & Zagos, Ch. (2010). «Students and Mobile Phones», *Proceedings of the International Conference on Intelligent*

Networking and Collaborative Systems (INCoS 2010), Thessaloniki, November 24-26, 2010 (ηλεκτρονική μορφή).

Fachantidis, N. (2010). "ICT Frontiers: Educational Robotics in Greek Schools and Teacher's Training». *13th International Conference, "ICT IN THE EDUCATION OF THE BALKAN COUNTRIES"*, Varna, June 17–19, 2010.

Fachantidis, N. & Papadopoulou, V. (2010). Educational portals as informal learning tools in computer literacy. *13th International Conference, "ICT IN THE EDUCATION OF THE BALKAN COUNTRIES"*, Varna.

Zoupidis, A., **Pneumatikos, D., Spyrtou, A.** & Kariotoglou, P. (2010). The gradual approach of the nature and role of models as means to enhance 5th grade students' epistemological awareness. In G. Cakmakci & M.F. Tasar (Eds.), *Contemporary science education research: learning and assessment* (pp. 415 – 423). Ankara, Turkey: Pegem Akademi.

http://www.esera2009.org/books/Book_4.pdf

Ακριτόπουλος, Α. (2010). «Δυναμικές εξουσίας, καταπίεσης και ελέγχου στο σύγχρονο νεανικό-εφηβικό μυθιστόρημα», στο *Εξουσία και δύναμη στην παιδική και νεανική λογοτεχνία*, επιμέλεια Γεώργιος Παπαντωνάκης-Διαμάντη Αναγνωστοπούλου, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, σελ. 293-304.

Αλευριάδου, Α., Γρίβα, Ε. & Ξανθίδου, Π. (2010). **Διερεύνηση στρατηγικών στη γραπτή έκφραση δίγλωσσων μαθητών με δυσκολίες στο γραπτό λόγο. Στα Πρακτικά του Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής, Αθήνα 15-18 Απριλίου 2010.**

Αλχασίδης, Ν. & **Δημητριάδου, Κ.** (2010). Η Λειτουργία της Εικόνας στα Σχολικά Εγχειρίδια: η περίπτωση του «Ερευνώ & Ανακαλύπτω» της Στ' Δημοτικού. Στο: Καριώτογλου, Π., Σπύρτου, Α. και Ζουπίδης, Α. (2009). *Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση - Οι πολλαπλές προσεγγίσεις της διδασκαλίας και της μάθησης των Φυσικών Επιστημών*, σσ. 155-163.

<http://www.uowm.gr/kodifeet>.

Γκιαούρη, Σ., Αλευριάδου, Α. & **Τσακνίδου, Ε.** (2010). «Παιδιά με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Ανίχνευση γνωστικών παραμέτρων αναφορικά με την παραγωγή και επεξεργασία του γραπτού λόγου στην μητρική γλώσσα», *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου: «η Διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας (ως*

Πρώτης/Μητρικής, Δεύτερης/Ξένης), Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας-Τμήμα Νηπιαγωγών-Εργαστήριο Γλώσσας και Προγραμμάτων Γλωσσικής Διδασκαλίας, Νυμφαίο, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009.

Γκιαούρη, Σ., Αλευριάδου, Α., **Τσακιρίδου, Ε.** & Γκιαούρης, Χ. (2010). «Διερεύνηση της ικανότητας αναγνώρισης αμφίσημων πλανών και επίδοσης σε έργα της θεωρίας του νου σε παιδιά με νοητική καθυστέρηση αγνώστου αιτιολογίας, σύνδρομο down και τυπική ανάπτυξη», *Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής της Εταιρείας Ειδικής Παιδαγωγικής Ελλάδος με θέμα «Η ειδική Αγωγή αφετηρία εξελίξεων στην επιστήμη και στην πράξη»*, Αθήνα 15-18 Απριλίου 2010, 68-88, ISBN: 978-960-333-633-4.

Γρίβα, Ε. Σέμογλου, Κ. & Κοσσυβάκη Χ. (2010). Η επίδραση του φύλου στις προτιμήσεις ανάγνωσης των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου. Στα *Πρακτικά του 1ου Πανελληνίου Συνεδρίου του Παιδαγωγικού Τμήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών*. Αθήνα: Σμυρνιωτάκης, 413-422.

Γρίβα, Ε. Σέμογλου, Κ., Μπουνόβας, Γ. & Κοσσυβάκη (2010). Διαφυλικές διαφορές στις στάσεις και στρατηγικές ανάγνωσης των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου. Στα *Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής της Ελληνικής γλώσσας ως μητρική/δεύτερη/ξένη*, Νυμφαίο, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009.

Δημητριάδου, Κ. & Παπαδόπουλος, Σ.-Π. (2010). Οπτικός γραμματισμός και γλωσσική διδασκαλία μέσα από τη δημιουργία κόμικς: μια διδακτική παρέμβαση στη Β' δημοτικού. Στο: *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή: Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)*, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, 4-6/9/2009, Νυμφαίο Φλώρινας (ηλεκτρονική έκδοση)
<http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika/files/down/paraskeui/aithusa1/dimitriaduPapadopoulos.pdf>

Δημητριάδου, Κ., Ταμτελέν, Ε. & Τσάκου, Ε. (2010). Τα πολυτροπικά κείμενα ως εργαλείο προώθησης της διαπολιτισμικής διδακτικής. Η εφαρμογή μιας πρότασης διδακτικής παρέμβασης. Στο «*Μετανάστευση, πολυπολιτισμικότητα και εκπαιδευτικές προκλήσεις: Πολιτική – Έρευνα – Πράξη*». Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου, Ελληνικό Παρατηρητήριο για τη Διαπολιτισμική Παιδεία και Εκπαίδευση. Αθήνα, 14-15 Μαΐου 2010, 270-279 (ηλεκτρονική έκδοση) (ISBN: 978-960-99689-0-4).

- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. & Δ. Μιχαήλ (2010).** «Συγκρότηση ταυτοτήτων την εποχή του εθνικισμού. Η περίπτωση των Βλάχων της Πελαγονίας». Πρακτικά Λ Πανελληνίου Ιστορικού Συνεδρίου, 29-31 Μαΐου 2009, 153-169.
- Κονσούλη, Ε. & **Δημητριάδου, Κ.** (2010). Τα εγχειρίδια γλώσσας του δημοτικού: ο λόγος των κριτηρίων αυτοαξιολόγησης των μαθητών και οι Λόγοι της γλωσσοδιδασκτικής θεωρίας που τον διαμορφώνουν. Στο: *Πρακτικά Πανελληνίου Συνεδρίου με διεθνή συμμετοχή: Η Διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας (ως πρώτης/μητρικής, δεύτερης/ξένης)*, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, 4-6/9/2009, Νυμφαίο Φλώρινας (ηλεκτρονική έκδοση)
http://linguistics.nured.uowm.gr/Nimfeo2009/praktika/files/down/kiriaki/ait_husa1/konsuliDimitriadu.pdf
- Λεμονίδης, Χ., Τσακίριδου, Ε. & Μαρκάδας, Σ.** (2010). «Διερεύνηση της εμπλοκής των γονέων στη μαθηματική εκπαίδευση των παιδιών τους», *Πρακτικά 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών «Μαθηματική Εκπαίδευση και Οικογενειακές Πρακτικές»*, 89-99.
- Μαστροθανάσης, Κ. Γελαδάρη, Α. & Γρίβα, Ε.** (2010). Χρήση στρατηγικών από αλλόγλωσσους μαθητές του δημοτικού κατά την ανάγνωση κειμένων στην ελληνική γλώσσα. *Στα Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής της Ελληνικής γλώσσας ως μητρική/δεύτερη/ξένη, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009.*
- Νικολαντωνάκης, Κ. (2010). Η εφαρμογή της δραστηριότητας «Η Κούρσα για το 20» σε μαθητές Γ΄ Τάξης Δημοτικού Σχολείου στο Νομό Πέλλας, *Πρακτικά 8ου Δηήμερο Διαλόγου για τη Διδασκαλία των μαθηματικών με θέμα Μαθηματικά και Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση*, Αθήνα 16-17/4/2010.
- Παπαδόπουλος Σ. & Γρίβα, Ε.** (2010). Καταγραφή των στρατηγικών προφορικού λόγου που χρησιμοποιούνται από δίγλωσσους μαθητές στη Γ2. Στο Π. Γεωργογιάννης & Β. Μάρος (επιμ), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση – Μετανάστευση – Διαχείριση Συγκρούσεων και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας*. Πρακτικά 13^ο Διεθνούς Συνεδρίου Αλεξανδρούπολη, 7-9 Μαΐου 2010 (1), 512-523.
- Παυλίτσα, Π. Αλευριάδου, Α. & Γρίβα, Ε.** (2010). Αναγνωστικές δεξιότητες στη Δεύτερη/ξένη Γλώσσα των μαθητών με Μαθησιακές Δυσκολίες: Μια κριτική σύνθεση. *Στα Πρακτικά του Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής της*

Ελληνικής γλώσσας ως μητρική/δεύτερη/ξένη, Νυμφαίο, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009.

Σακελλαρίου, Α. & Κ. Δημητριάδου (2010). «Διαστάσεις της ελληνικής ταυτότητας στον λόγο των μελλοντικών δασκάλων: Οι αντιλήψεις τους για την επέτειο της 17^{ης} Νοέμβρη 1973» *Πρακτικά 4^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Νεοελληνικών Σπουδών*. Γρανάδα. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση των Πρακτικών του Συνεδρίου www.eens.org/?page_id=1438.

Σέμογλου Κ., Γρίβα Ε., Σημιλλά Σ. & Υψηλάντη, Α. (2010). Η επίδραση των διαφυλικών στερεοτύπων στη διάκριση φύλου μέσω της γραφής. Στο *Εκπαιδευτικός και το έργο του. Παρελθόν, Παρόν και Μέλλον. 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΕΑΠ*. Εταιρεία των Επιστημόνων της Δράμας, 1437-1448.

Σέμογλου, Κ. Γρίβα, Ε. Παντελή, Π & Βρυώνη Μ. (2010). Η επίδραση του φύλου στην συγγραφή κειμένων στη μητρική και ξένη γλώσσα παιδιών σχολικής ηλικίας. Στο *Πρακτικά του Πανελλήνιου Συνεδρίου Διδακτικής της Ελληνικής γλώσσας ως μητρική/δεύτερη/ξένη*, Νυμφαίο, 4-6 Σεπτεμβρίου 2009.

2011

- Fachantidis, N.** & Spathopoulou, V. (2011). Cross-Curricular Approach to Robotics in Interactive Museum-Pedagogy Environment. *Proc. 2nd International Conference on Robotics in Education, RiE2011*. ed. R. Stelzer & K. Jafarmadar, pp. 207-213, Vienna, Austria.
- Fachantidis, N. (2011). Ancient Greek Theater: Robotics Hands-on Activities in a Cross-Curricular Environment. *Conf. Proceedings of Global Conference On Educational Robotics. KIPR*. Los Angeles USA.
- Griva, E. & Chostelidou D (2011). «Language awareness.issues and teachers' beliefs about language learning in a Greek EFL context», *Proceedings (Selected Papers) 19th International Symposium of Applied and Theoretical Linguistics, Thessaloniki 3-5 April 2009*.
- Griva, E., Alevriadou, A. & Semoglou, K. (2011). «Identifying gender differences in reading preferences and strategies employed by Greek students: A socio-cognitive perspective». In the *proceedings of UNESCO INTERNATIONAL CONFERENCE "Mapping the Gender Equality: Research and practices-The national and international perspective*. Nicosia.
- Iordanidis, G.**, Lazaridou, A., Babaliki, M. (2011). «Greek teachers' views concerning the secondary school principal's role in improving school effectiveness». *Proceedings of the 24th International Congress for School Effectiveness and Improvement* που διοργανώθηκε στη Λεμεσό της Κύπρου, στις 4 – 7 Ιανουαρίου 2011 και είχε ως θέμα : “Linking Research, Policy and Practice to Promote Quality in Education”.
- Zoupidis, A., **Pnevmatikos, D.**, **Spyrtou, A.**, Kariotoglou, P. (2011, submitted). «Causal relational reasoning of 5th graders using density in explaining floating and sinking phenomena». In *Proceedings 9th ESERA Conference: Lyon, FR*.
- Ακριτόπουλος, Α. (2011). «Μύηση και απελευθέρωση στο εφηβικό μυθιστόρημα: ο Δομήνικος του Μάνου Κοντολέοντος», στο *Σύγχρονη εφηβική λογοτεχνία, από την ποιητική της εφηβείας στην αναζήτηση της ερμηνείας της*, επιμέλεια Μένη Κανατσούλη-Δημήτρης Πολίτης, Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, σελ. 175-188.
- Αλχασίδης, Ν.** & Δημητριάδου, Κ. (2011). «**Η Σύνδεση Επιστημονικού Περιεχομένου και Κοινωνικού Πλαισίου στα γραπτά κείμενα των σχολικών εγχειριδίων «Ερευνώ κι Ανακαλύπτω».** Στο Γιώργος Παπαγεωργίου, Γιώργος Κουντουριώτης (Επιμ.) *7^ο Πανελλήνιο*

Συνέδριο Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση: Αλληλεπιδράσεις Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης στις Φυσικές Επιστήμες. Αλεξανδρούπολη: Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, σσ. 340-347. *E-Book*, ISBN 978-960-99852-0-8 < <http://www.7sefepet.gr>

Αναστασίου, Δ., & Μαυροπαλιάς, Τ. (2011). «Επιθετική συμπεριφορά και εκφοβισμός στο σχολείο: Τρεις μελέτες περίπτωσης». Στα *Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή* (Τόμος Γ', σ. 398-413). Αθήνα: Γρηγόρης.

Αναστασίου, Δ., Ηλιάδου-Τάχου, Σ. & Χαρίση, Α. (2011). «Η Ρόζα Ιμβριώτη στο Πρότυπο Ειδικό Σχολείο Αθηνών και το καθεστώς». Στα *Πρακτικά του 2ου Συνεδρίου Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή* (Τόμος Ε'). Αθήνα: Γρηγόρης.

Αποστόλου, Χ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Βαζούρα, Ι. (2011). Ένταξη μαθητών της Α' Γυμνασίου σε e-class διδασκαλίες σε περιβάλλον 1:1 computing – τα τεχνικής φύσεως προβλήματα και ο χρόνος επίλυσής τους. *Πρακτικά 8ου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ "Το ψηφιακό Σχολείο"- Προσεγγίσεις της σχολικής διαδικασίας μέσα από την ψηφιακή διάσταση*, Πειραιάς.

Αποστόλου, Χ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Βαζούρα, Ι. (2011). Αξιοποιώντας τα μαθητικά netbooks - ο αντίκτυπος σε μαθητές (μελέτη εφαρμογής). *Πρακτικά 8ου Συνεδρίου ΕΕΕΠ-ΔΤΠΕ "Το ψηφιακό Σχολείο"- Προσεγγίσεις της σχολικής διαδικασίας μέσα από την ψηφιακή διάσταση*, Πειραιάς.

Αποστόλου, Χ., **Φαχαντίδης, Ν.** & Βαζούρα, Ι. (2011). Αξιοποιώντας τα μαθητικά netbooks - ο αντίκτυπος σε εκπαιδευτικούς και γονείς. *7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση, Αλληλεπιδράσεις εκπαιδευτικής έρευνας και πράξης στις Φυσικές Επιστήμες.* Αλεξανδρούπολη.

Γκουτζιούπας, Γ. & **Ιορδανίδης, Γ.** (2011). «Η συμβολή της 'μικροπολιτικής' στη διαμόρφωση των απόψεων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου». *Πρακτικά 4ου ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ* που διοργανώθηκε από την Εταιρεία Επιστημών Αγωγής Δράμας, στη Δράμα, στις 9-10 Δεκεμβρίου 2011 και είχε ως θέμα : «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης».

- Γρίβα, Ε.,** Αλευριάδου, Α. & Παυλίτσα, Π. (2011). «Μαθητές με δυσλεξία: συγκριτική καταγραφή των αναγνωστικών δεξιοτήτων και στρατηγικών στη μητρική και ξένη γλώσσα». *Στα Πρακτικά του Εκπαιδευτικού Συνεδρίου*, Απρίλιος 2011, Λεμεσός- Κύπρος.
- Γρίβα, Ε., **Γκουντούρας, Ν. & Αλευριάδου, Α. (2011).** «Πρόγραμμα παρέμβασης άμεσων και έμμεσων γλωσσικών στρατηγικών σε δίγλωσσους μαθητές με δυσκολίες στη γραπτό λόγο: Στοχοθεσία και περιγραφή». *Στα Πρακτικά του 2^ο Συνέδριο των Επιστημών της Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα 28-30 Μαΐου, 2010.*
- Ζουπίδης, Α., **Σπύρτου, Α., Μαλανδράκης, Γ.,** Καριώτογλου, Π. (2011). «Μια Διδακτική Μαθησιακή Σειρά για την εισαγωγή στοιχείων της διερευνητικής μεθόδου καθώς και της πυκνότητας ως ιδιότητας των υλικών, στα φαινόμενα πλεύσης-βύθισης: η διαδικασία βελτίωσης της σειράς». *Στα πρακτικά: Παπαγεωργίου, Γ. & Κουντουριώτης, Γ., 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση- Αλληλεπιδράσεις Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης στις Φυσικές Επιστήμες, σελ. 146-150, <http://www.7sepefet.gr>, ημερομηνία πρόσβασης 5/01/2012.*
- Θωΐδης, Ι. (2011). «Οι αντιλήψεις των ενεργεία και υποψήφιων εκπαιδευτικών για τον ελεύθερο χρόνο και για το ολόημερο σχολείο. Μια συγκριτική προσέγγιση». *Στα πρακτικά του 3^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου «αναψυχής-ελεύθερου χρόνου & αθλητικού τουρισμού», επιμ. Α. Κουστέλιος, σσ. 21-24, 15-16 Οκτωβρίου Τρίκαλα. (short paper).*
- Καρκαζή, Ε., & **Νικολαντωνάκης, Κ. (2011).** «Συστημική ανάγνωση μιας μαθηματικής δραστηριότητας σε μία σχολική τάξη» *Πρακτικά 4ου Συνεδρίου της ΕΝΕΔΙΜ με γενικό θέμα Η τάξη ως πεδίο ανάπτυξης μαθηματικής δραστηριότητας.*
- Λεμονίδης, Χ. & **Ι. Καϊάφα (2011).** **Οι απόψεις και εμπειρίες μελλοντικών δασκάλων σχετικά με τη διδασκαλία των μαθηματικών με τη χρήση λογοτεχνίας. Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών. Σελ. 303-312, ΕΝΕΔΙΜ, Ιωάννινα.**
- Λεμονίδης, Χ. & **Ε. Θεοδώρου (2011).** **Μαθηματικές δραστηριότητες σχεδιασμένες από υποψηφίους δασκάλους: μια διδακτική ανάλυση. Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών. Σελ. 293-302, ΕΝΕΔΙΜ, Ιωάννινα.**

Λεμονίδης, Χ., **Κ. Αρσένης**, **Σ. Μαρκάδας** (2011). **Οι αναστοχαστικές δεξιότητες αυτοαξιολόγησης υποψηφίων δασκάλων σε διδασκαλίες τους στο μάθημα των μαθηματικών. Πρακτικά 4^{ου} Συνεδρίου Ένωσης Ερευνητών Διδακτικής των Μαθηματικών. Σελ. 283-292, ΕΝΕΔΙΜ, Ιωάννινα.**

Σκάρκος, Χ., Γκερτσάκης, Ν., Τέγος, Α. & **Μαλανδράκης, Γ.** (2011). Η ανάπτυξη της συναισθηματικής εμπλοκής των μαθητών/τριών δημοτικού μέσα από προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Στο Γ. Παπαγεωργίου & Γ. Κουντουριώτης (Επιμέλεια), *Πρακτικά 7^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση – Αλληλεπιδράσεις Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης στις Φυσικές Επιστήμες*, (σ.600-608), Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ΠΤΔΕ, Αλεξανδρούπολη, 15-17 Απριλίου. ISBN 978-960-99852-0-8.

Σπύρτου, Α., Ζουπίδης, Α., Καριώτογλου, Π. (2011). «Μελέτη της εφαρμοσιμότητας μια διερευνητικής διδακτικής παρέμβασης για την οργάνωση επισκέψεων σε χώρους τεχνοεπιστήμης». Στα *πρακτικά*: Παπαγεωργίου, Γ. & Κουντουριώτης, Γ., Πρακτικά 7ου Πανελληνίου Συνεδρίου Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση-Αλληλεπιδράσεις Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης στις Φυσικές Επιστήμες, Αλεξανδρούπολη, 504-511. ISBN 978-960-99852-0-8.

Στάμου, Α. & **Γρίβα, Ε.** (2011). «Διερεύνηση στοιχείων προφορικότητας στα γραπτά κείμενα Κυπρίων μαθητών του δημοτικού σχολείου». Στα *πρακτικά της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας: 31η Συνάντηση Εργασίας του Τομέα Γλωσσολογίας*, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

Φραγγίδου, Ρ. & **Χ. Λεμονίδης** (2011). Συμπεριφορές μαθητών Γυμνασίου με μαθησιακές δυσκολίες και δίγλωσσων μαθητών και μη, σε καταστάσεις πολλαπλασιασμού. Πρακτικά 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Επιστημών Εκπαίδευσης Αθήνα, 2-5 Ιουνίου.

Χατζηκρανιώτης, Ε., **Σπύρτου, Α.**, Κυράτση, Θ. (2011). «Διδακτικές-Μαθησιακές Σειρές στα πλαίσια του έργου Materials Science». Στα *πρακτικά*: Παπαγεωργίου, Γ. & Κουντουριώτης, Γ., 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο Διδακτικής των Φυσικών

Επιστημών και Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση-Αλληλεπιδράσεις
Εκπαιδευτικής Έρευνας και Πράξης στις Φυσικές Επιστήμες, σελ. 146-150,
<http://www.7sepefet.gr>, ημερομηνία πρόσβασης 5/01/2012.

Δημοσιεύσεις σε πρακτικά συνεδρίων (ελληνικά και διεθνή) χωρίς κριτές

2006

Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2006). Δύση της Ανατολής-Ανατολή της Δύσης: Ο σύνθετος χαρακτήρας της Ορθοδοξίας. *Πρακτικά Ημερίδος ΠΤΔΕ, Η Ορθοδοξία ως πρόταση πολιτισμού*, 29-57.

2007

Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Το Ποντιακό παραμύθι: Ονόματα ηρώων και μυθολογική φαντασία», στον συλλογικό τόμο *Ο ποντιακός ελληνισμός και η παιδεία του, Παρελθόν, παρόν και μέλλον*, Εκδοτικός οίκος Αδελφών Κυριακίδη α. ε., Θεσσαλονίκη, 2007, σελ. 347-356.

Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2007). Η κένωση του ελληνικού Κλήρου: Η περίπτωση του παπα-Σταύρου Τσάμη. *Πρακτικά Ημερίδος ΠΤΔΕ, Ο παπα-Σταύρος Τσάμης (1870-1906)*, 17-79.

2008

Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2008). Η κοινή μοίρα του ξεριζωμού. *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου ΠΣΦ-ΤΒΣ Necati Cumali (1921-2001), Ένας Τούρκος συγγραφέας από την Φλώρινα*, 355-362.

2009

Ιορδανίδης, Γ. (2009). «Παιδαγωγική ηγεσία και σχολικό κλίμα», *Πρακτικά ΙΗ΄ Παγκύπριου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Διευθυντών Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης με τον τίτλο Ο ρόλος της ηγεσίας στη διασφάλιση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας και στη δημιουργία ενός ανθρώπινου και δημοκρατικού σχολείου*, Λευκωσία, Κύπρος, σελ. 25 – 33.

2010

Χατζηεφραιμίδης, Ε. (2010). Ο ραγιάς, όπως τον πόνεσε ο πατρο-Κοσμάς. *Πρακτικά Ημερίδος ΠΤΔΕ, Ο λαϊκός αναγεννητής Κοσμάς ο Αιτωλός*, 74-110.

Ανακοινώσεις σε συνέδρια με κριτές (χωρίς να υπάρχει δημοσίευση)

2006

- Akritopoulos, A. (2006). «Greek Children’s Literature: Immigration and Diversity» Ανακοίνωση στο διεθνές συνέδριο της International Cultural Research Network, Θεσσαλονίκη, 10-16/7/2006, Παιδαγωγική Σχολή του Α. Π. Θ., με θέμα “Exploring Cultural Perspectives”.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2006, June). «Development of children’s knowledge about consciousness». Στο *10th Gathering of Association for the Scientific Study of Consciousness*: Oxford, UK.
- Pnevmatikos, D.**, Kariotoglou, P., & Nikolopoulou, E. (2006, June). «Children’s conceptions about floating and sinking: A microgenetic approach». Στο *5th European Symposium on Conceptual Change*: Stockholm, Sweden.
- Αναστασίου, Δ. (2006). Δυσλεξία: Σύγχρονα διαγνωστικά ζητήματα». Στο Συνέδριο με διεθνή συμμετοχή του ΠΤΔΕ του Τομέα Ειδικής Αγωγής και Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών με τίτλο «*Ειδικές Μαθησιακές Δυσκολίες – Δυσλεξία*», Αθήνα 20-21 Ιανουαρίου 2006.
- Μαλανδράκης, Γ. (2006). Παρουσίαση διδακτορικής διατριβής στη Διεθνή Επιστημονική Συνάντηση με θέμα: Εκπαίδευση για την Αειφορία: Ερευνητικές Διαστάσεις (*Education for Sustainability: The Research Aspect*). *Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογών στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση*, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 19 - 20 Μαΐου 2006, Αθήνα.

2007

- Alevriadou, A, Giaouri, S & **Tsakiridou, E.** (2007). «Concurrent Validity of the Developmental Test of Visual – Motor Integration in a Sample of Children with Mental Retardation», *2nd International Conference: Psychological Assessment*, Thessaloniki, 3-6 May.

- Anastasiou, D.** & Soulis, S. (2007). The Reliability and validity of the Screening Reading Test. Presented at the *9th European Conference on Psychological Assessment*. Thessaloniki, Greece, 3-6 May 2007, under the auspices of the European Association of Psychological Assessment (EAPA).
- Iordanidis, G & Tsakiridou, H.** (2007). «Headship and School Climate in the Greek Primary Education System: Teachers' Points of View about the Contribution of the Headship in the Creation and Maintenance of a Positive School Climate», *21st Annual UCEA Convention, University Council for Educational Administration*, Alexandria - Virginia U.S.A., 15-18 November.
- Karasavvidis, I., **Malandrakis, G.**, Chrisostomou, C. & Tsiatsianas, C. (2007). The design, implementation, and evaluation of an environmental-based CSCL task with 5th and 6th graders. *Paper accepted for presentation at the 8th international conference on Computer-Based Learning in Science (CIBLIS)*, Heraclion, Crete, Greece.
- Pneumatikos, D.** & Konorta, A. (2007, August). «Do you have a mind? Don't worry. You will be alive: Children's moral judgements about killing». Στο *12th European Conference for Research on Learning and Instruction*: Budapest, Hungary.
- Pneumatikos, D.** Geka, M., & Divane, M. (2007, May). «Assessing the ethnic identification in young children». Στο *9th European Conference on Psychological Assessment*: Thessaloniki, Greece.
- Ακριτόπουλος, Α. (2007). «Η αναπαράσταση της μνήμης: όψεις αφηγηματικότητας στο μυθιστόρημα *Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα* της Άλκης Ζέη», Οκτώβριος (18-21/10) του 2007, 8^ο Συνέδριο της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρίας που πραγματοποιήθηκε στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας).
- Αναστασίου, Δ.** & Μπαντούνα, Α. (2007). Ανάπτυξη Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος για την κοινωνική ένταξη μαθητή με αυτισμό στο γενικό σχολείο. Στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή*, Αθήνα 26-29 Απριλίου 2007.
- Ανδρέου, Α., Ηλιάδου – Τάχου, Σ. & Κασβίκης, Κ.** (2007, Νοέμβριος). «Η ιστορία και η διδακτική της ιστορίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας: 1990-2007». Εισήγηση στο Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «*Η διδασκαλία της ιστορίας στα Παιδαγωγικά Τμήματα των*

Πανεπιστημίων της Ελλάδας. Προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές» που οργάνωσε η Εταιρεία θεωρίας, έρευνας και διδακτικής της γενικής και τοπικής ιστορίας: Αθήνα.

Κασβίκης, Κ. (2007, Οκτώβριος). «Σημεία και όρια της ελληνικότητας σε παιδικές ιστορίες για μουσεία». Εισήγηση στο 8^ο Συνέδριο της Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας με θέμα «*Σημειωτική και ιδεο-λογίες: Σύνορα, Περιφέρειες, Διασπορές*»: Φλώρινα.

Κοκκίδου, Μ. & **Τσακρίδου, Ε.** (2007). «Μουσική και τηλεοπτική διαφήμιση: μια σημειωλογική προσέγγιση» 8^ο Συνέδριο Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας: «*Σημειωτική και Ιδεολογίες: Σύνορα /Περιφέρειες /Διασπορές*», Φλώρινα 18-21 Οκτωβρίου.

Μακρής, Ν. & **Πνευματικός, Δ., & Φαχαντίδης, Ν.** (2007, Μάιος). «Η ανάπτυξη του ανασταλτικού ελέγχου». Στο 11^ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας (ΕΛ.Ψ.Ε.), Προσκεκλημένο Συμπόσιο του κλάδου Γνωστικής Ψυχολογίας: Ρέθυμνο.

Παρασκευόπουλος, Ι. Ν., **Αναστασίου, Δ.**, Γιώτσα, Α, Ζεργιώτης, Α., & Παρασκευοπούλου, Ε. (2007). Ψυχοπαιδαγωγική αξιολόγηση παιδιών σχολικής ηλικίας. Στο 11ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, Ρέθυμνο 18-22 Απριλίου 2007. [Εργαστήριο]

Πνευματικός, Δ. (2007, Μάιος). «Παράγοντες γονεϊκής εμπλοκής: Οι πεποιθήσεις των γονέων για την αποτελεσματικότητα της εμπλοκής και το άγχος των γονέων ως μαθητές». Στο 11^ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας (ΕΛ.Ψ.Ε.). Προσκεκλημένο Συμπόσιο του κλάδου Εξελικτικής Ψυχολογίας: Ρέθυμνο.

Πνευματικός, Δ., Γκέκα, Μ. & Διβανέ, Μ. (2007, Νοέμβριος). «Στερεοτυπικές θέσεις στην ανάπτυξη και στη διαμόρφωση της ταυτότητας των Roma κατά τη νηπιακή και παιδική ηλικία». Εισήγηση στο συμπόσιο με θέμα «*Σύγχρονοι προβληματισμοί στα θέματα των δι-ομαδικών σχέσεων*» που οργάνωσε η κ. Α. Χαντζή, καθ. Του Τμήματος Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου στα πλαίσια 6^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου Κοινωνικής Ψυχολογίας: Δελφοί.

Σούλης, Σ. & **Αναστασίου, Δ.** (2007). Καινοτόμα Προγράμματα και Δράσεις Εκπαιδευτικής Στήριξης Ατόμων με Αναπηρίες. Στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ειδικής Αγωγής με διεθνή συμμετοχή, Αθήνα 26-29 Απριλίου 2007.

Σούλης, Σ., **Αναστασίου, Δ.** & Φλωρίδης, Θ. (2007). Αξιολόγηση προγραμμάτων ένταξης μαθητών με αναπηρίες. Στο *11^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας*, Ρέθυμνο 18-22 Απριλίου 2007.

2008

- Anastasiou, D. & Griva, E.** (2008). «Cognitive strategies, reading decoding and comprehension among poor and good readers». Presented at the *2nd International Conference on Special Education*. Marmaris, Turkey, 18-21 June.
- Boyes, E., Stanisstreet, M., Skamp, K., Rodriguez, M., Fortner, R., and **Malandrakis, G.**, (2008). Sustainable Development: Doing What You Believe to be Helpful for Global Warming. *Paper accepted for presentation at the 2008 AERA Annual Meeting and Exhibition, Research on Schools, Neighborhoods, and Communities: Toward Civic Responsibility, 24-28 March, New York, USA.*
- Griva, E., Anastasiou, D., Bantouna, A., & Efremidou, S.** (2008). ‘Scaffolding’ spelling for FL struggling writers in a participatory-guided context. Presented at the *11th International Conference of the EARLI Special Interest Group on Writing*. Lund, Sweden, 11-13 June.
- Griva, E., Chostelidou, D. & Tsakiridou, E.** (2008). «Foreign language skills development in vocational education: Bridging the gap». *The 15th World Congress of Applied Linguistics: Multilingualism: Challenges and Opportunities*, Essen, Germany, 24-29 August 2008.
- Iordanidis, G., Konstantinidou, E. & Tomasidou, P.** (2008). “Social inequality vs. cultural difference: A dilemma for leadership in an urban elementary school in Cyprus”, *Proceedings στην ιστοσελίδα του The Annual BELMAS Conference (www.belmas.org.uk)*, Birmingham, England.
- Kariotoglou, P., **Spyrtou, A.**, Zoupidis, A., Arvanitakis, I., Blouchou, S., Fakazi, E., Kaskalis, Th., **Malandrakis, G., Pnevmatikos, D.**, Polatidou, T., Soultanis, K., Triantafyllidou, R. (2008, August). «Material’s density in floating/sinking phenomena: experimental procedures and modeling». Στο *GIREP 2008 International Conference and MPTL Workshop*: Nicosia, Cyprus.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2008, June). «Children’s knowledge about consciousness: Emergence, development and relation with executive control».

Στο 12th *Gathering of Association for the Scientific Study of Consciousness*:
Taipei, Taiwan.

Michail, D. & **Anastasiou, D.** (2008). Expectancies beyond skills: Social and psychological implications from Second – Chance schooling. Presented at the *23rd Conference of the Comparative Education Society in Europe*. Athens, Greece, 7-10 July.

Tsakiridou, H., **Tsakiridou, E.** and Deliandreou, T. (2008). «The impact of national education, food and nutrition policy on students' eating habits», *The European Conference on Educational Research (ECER 08)*, “From Teaching to Learning?”, Gothenburg, 10-12 September 2008.

Αλευριάδου, Α., **Τσακιρίδου, Ε.**, Μακεδών, Ν. & Πλακαλή (2008). «Εφαρμογή Προγράμματος Κατανόησης της Παρομοίωσης σε παιδιά και Εφήβους με Ελαφρά Νοητική Καθυστέρηση», *2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας, Γνωστική Ψυχολογία: Από το Εργαστήριο στην Κοινωνία*, Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, 6-9 Νοεμβρίου 2008.

Αναστασίου, Δ. & Γρίβα, Ε. (2008). Συσχετίσεις της αναγνωστικής κατανόησης μαθητών με αναγνωστικές δυσκολίες: Στάσεις για τη σχολική και εξωσχολική ανάγνωση και γνωστικές στρατηγικές. Αναρτημένη εργασία στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του κλάδου Γνωστικής Ψυχολογίας της ΕΛΨΕ. Θεσσαλονίκη, 6-8 Νοέμβρη 2008. [Αναρτημένη εργασία]

Αναστασίου, Δ. (2008). Αντιλήψεις και στάσεις των παιδιών σχολικής ηλικίας απέναντι στους συνομήλικούς τους με κινητικές αναπηρίες: Αναπτυξιακές ομοιότητες και διαφορές. Στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας*, 29 Μαΐου – 1 Ιουνίου 2008.

Αναστασίου, Δ., Ιορδανίδης, Γ., & Αδαμίδου, Χ. (2008). Προθέσεις και στάσεις των δασκάλων ειδικής αγωγής απέναντι στα Κέντρα Διάγνωσης Αξιολόγησης & Υποστήριξης. Στο *Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης»*, Ρέθυμνο 23-25 Μαΐου 2008.

- Γκανά, Ε., Αλευριάδου, Α., & **Αναστασίου, Δ.** (2008). Δεξιότητες ζωής εφήβων και ενηλίκων με νοητική υστέρηση. Η περίπτωση των Ειδικών Εργαστηρίων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ελλάδας. Στο *3^ο Κυπροελλαδικό Συνέδριο για τη Νοητική Υστέρηση*, Λευκωσία 4-5 Απριλίου 2008.
- Μακρής, Ν. & **Πνευματικός, Δ.** (2008, Μάιος). «Αναπτυξιακή σχέση μεταξύ εκτελεστικού ελέγχου και ενημερότητας για τη συνείδηση». Εισήγηση στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας*, που οργάνωσε ο κλάδος Εξελικτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Αθήνα.
- Μακρής, Ν. & **Πνευματικός, Δ.** (2008, Νοέμβριος). «Η συνείδηση των συγκινήσεων και η σχέση της με τον εκτελεστικό έλεγχο» Στο *2^ο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας, του κλάδου Γνωστικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε.* (Προσκεκλημένο Συμπόσιο, οργανωτής Σ. Βοσνιάδου): Θεσσαλονίκη.
- Μαυροπαλιάς, Τ. & **Αναστασίου, Δ.** (2008). Οικογενειακές εμπειρίες & επιθετική συμπεριφορά στο σχολείο: Δύο μελέτες περίπτωσης. Στο *Διεθνές Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας «Σχολική Ψυχολογία: Αναγκαία για την ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης»*, Ρέθυμνο 23-25 Μαΐου 2008.
- Πνευματικός, Δ.** & Θεοδωρίδης, Ν. (2008, Σεπτέμβριος). «Συν-κινήσεις στην Εκπαίδευση: Συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών μέσα από μουσικές δραστηριότητες». ΕΕΜΕ: Θεσσαλονίκη.
- Πνευματικός, Δ.** & Παπακανάκης, Π. (2008, Μάιος). «Η ανάπτυξη των επιστημολογικών πεποιθήσεων των παιδιών». Εισήγηση στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας*, που οργάνωσε ο κλάδος Εξελικτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Αθήνα.

2009

Akritopoulos, A. (2009). «The city of Thessaloniki through the collection of short stories of the edition “Thessaloniki of writers” (1996)», Δεκέμβριος (13-20/12) του 2007, (Journées d’ études), «Identités culturelles en Méditerranée», Θεσσαλονίκη, Παιδαγωγική Σχολή του Α.Π.Θ. και Γαλλικό Ινστιτούτο Θεσσαλονίκης.

Anastasiou D., Lemonidis Ch., & Pantiou, E. (2009). Les tables de multiplication pour des élèves en difficultés en mathématiques: Connaissances et comportement. Presented at the *First French-Cypriot Conference of Mathematics Education Conference*, Nicosia: University of Cyprus, 24-25 October 2009.

Anastasiou, D. & Michail, D. (2009). Self-efficacy without efficacy in written performance of adult students with learning difficulties. Presented at the *29th EARLI Conference*. Amsterdam, Netherlands 25-29 August.

Anastasiou, D. & Soulis, S. (2009). Greek General Education Teachers’ Perceptions of the Roles of Special Education Teachers. Presented at the *12th International Conference Inclusive Education in the Balkan Countries: Policy and Practice*. University St. Cyril and Methodius – Skopje Balkan Society for Pedagogy and Education & Faculty of Philosophy - Institute of Pedagogy. Ohrid, 25-27 June 2009.

Avgitidou, S. & **Pnevmatikos, D.**, & Lykomitrou, S. (2009, August). «“What is childhood all about?»: Preservice teachers’ constructions of childhood». Στο *13th European Conference for Research on Learning and Instruction*: Amsterdam, The Netherlands.

Lavonen, J., Byman, R., Constantinou, C., Kallery, M., Kariotoglou, P., Lombardi, S., Hernandez, M.I., Loukomies, A., Monroy, G., Papadouris, N., Petridou E., Pinto Cassuleras, R., **Pnevmatikos, D.**, Psillos, D., **Spyrtou, A.**, Testa, I., (2009, August). «Students’ Motivation on Learning Material Science Teaching Modules in Five Countries». Στο *ESERA 2009*: Istanbul, Turkey.

- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2009, August). «Children's developing awareness about consciousness». Στο *13th European Conference for Research on Learning and Instruction*: Amsterdam, The Netherlands.
- Malandrakis, G.**, Stanisstreet, M., & Boyes, E., (2009). Greek primary students' willingness to take action against global warming: will education help? *Paper presented at the European Science Education Research Association (ESERA) conference, Istanbul, Turkey, Aug. 31st – Sept. 4th.*
- Pnevmatikos, D. (2009, August). «Morality and gentleness in competition: Do they belong to two different worlds?». Στο *13th European Conference for Research on Learning and Instruction*: Amsterdam, The Netherlands.
- Valkanos, E, **Griva, E.**, Papastamatis, A, & **Tsakiridou, E.** (2009). «A Study of the In-Service Training Needs of the Instructors Employed in Greek Second Chance Schools», *Inaugural meeting of the ESREA Network on Adult Educators, Trainers and their Professional Development (ReNAdET): Educating the adult educator: Quality provision and assessment in Europe*, University of Macedonia, Thessaloniki, 6-8 November.
- Zoupidis, A., **Pnevmatikos, D.**, **Spyrtou, A.** & Kariotoglou, P. (2009, August). «The gradual approach of the nature and the role of models as means to enhance 5th grade students' epistemological awareness». Στο *ESERA 2009: Istanbul, Turkey.*
- Αναστασίου, Δ. (2009). «Ανίχνευση ορθογραφικών δυσκολιών: Έλεγχος αξιοπιστίας και εγκυρότητας του ανιχνευτικού ορθογραφικού τεστ». Στο *12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας*, Βόλος 14-17 Μαΐου 2009.
- Ζουπίδης, Α., **Σπύρτου, Α.**, **Πνευματικός, Δ.** & Καριώτογλου, Π. (2009, Μάιος). «Η κατανόηση της φύσης και του ρόλου των μοντέλων από μαθητές Ε' Δημοτικού στη διδασκαλία εννοιών ΦΕ». Στο *1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης*: Πάρος.
- Καριώτογλου Π., **Σπύρτου Α.**, Ζουπίδης Α., Αρβανιτάκης Ι., Κασκάλης Θ., **Μαλανδράκης Γ.**, Μπλούχου Σ., **Πνευματικός Δ.**, Πολατίδου Θ., Σουλτάνης Κ., Τριανταφυλλίδου Ρ., Φακάζη Ε., (2009, Μάιος). «Η πυκνότητα των υλικών σε φαινόμενα πλεύσης / βύθισης: πειραματικές διαδικασίες και

μοντελοποίηση.» Στο 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο «Διδακτική των Φυσικών Επιστημών & Νέες Τεχνολογίες στην Εκπαίδευση»: Φλώρινα.

Μακρής, Ν. & Πνευματικός, Δ. (2009, Μάιος). «Η ανάπτυξη της ενημερότητας των παιδιών για τη συνείδηση». Στο 1^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης: Πάρος.

Μακρής, Ν. & Πνευματικός, Δ. (2009, Μάιος). «Η ενημερότητα των παιδιών για τη συνείδηση ανθρώπινων, μη ανθρώπινων και υπερφυσικών δραστών.» Στο 12^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας (ΕΛ.Ψ.Ε.): Βόλος.

Οικονόμου, Μ., Νικονάνου, Ν., Οικονόμου, Δ., **Κασβίκης, Κ.** & Σαμαρούδη, Μ. (2009, Μάιος). «Εκπαιδευτικά προγράμματα και ηλεκτρονικές εφαρμογές Μουσείου Φυσικής Ιστορίας Αξιούπολης: Οι νέες τεχνολογίες σαν εργαλείο πριν, κατά τη διάρκεια, και μετά την επίσκεψη στο Μουσείο». Εισήγηση στην Επιστημονική Συνάντηση: *Η άνοιξη των Μουσείων*: Ρέθυμνο.

Πνευματικός, Δ. (2009, Μάιος). «Οι πεποιθήσεις των παιδιών και των νεαρών ενηλίκων για την ανάκαμψη από την ασθένεια». Στο 12^ο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας (ΕΛ.Ψ.Ε.): Βόλος.

2010

- Anastasiou, D.** & Keller, C. (2010). «International differences in educational provision for exceptional learners: A typological approach. Presented at the Conference of the Division of International Special Education and Services – Council for Exceptional Learners (DISES-CEC)», *Embracing Inclusive Approaches for children and youth with special education needs*. Riga, Latvia: 11-14 July, 2010.
- Dimitriadou, C.**, Gakoudi, A., Kalaitzidou-Leontaki, A. & Kousaridis, K. (2010). «Cheating in the classroom: a meta-analysis of students' trends and attitudes». Στο: 2nd SIG's 13 *Moral and Democratic Education Symposium. Moral and Democratic Education and its influence on the society. European Association for Research on Learning and Instruction (E.A.R.L.I.)*. The MOFET Institute, Tel Aviv, August 30th – September 2nd, 2010.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2010, June). «Consciousness about cognitive processing, executive control and cognitive performance». Στο *14th Annual meeting of the Association for the Scientific Study of Consciousness*: Toronto, Canada.
- Michail, D. & **Anastasiou, D.** (2010). «Gender discrimination and learning disabilities as the main reasons of dropping-out of basic education: A retrospective study in the context of Second-Chance School in Greece». Presented at the Conference of *CiCe's Twelfth Annual CiCe Network Conference: Lifelong Learning and Active Citizenship*. Barcelona 20 - 22 May 2010.
- Palaiologou, N. & **Dimitriadou, C.** (2010). «Social Transformation through Innovative Teaching Approaches: a Case Study in a Multicultural School in Greece». In: *Proceedings of the Inter Network Conference Intercultural Education as a Project for Social Transformation. Linking Theory and Practice Towards Equity and Social Justice*. Malta, 16-18 September 2010.
- Pnevmatikos, D.** & Bardos, A. (2010, December). «Interpersonal Relationships of youth in Greece: An exploratory cross-validation». Paper presented in an Invited Symposium at the *3rd International Conference of the Psychological Society of Northern Greece*: Thessaloniki.
- Rodríguez, M., Boyes, E., Stanisstreet, M., Skamp, K., **Malandrakis, G.**, Fortner, R., ... Hye-Gyoung, Y., (2010). Can Science Education Help to Reduce Global

Warming? An International Study of the Links between Students' Beliefs and Their Willingness to Act. *Paper presented to the Science in Society International Conference 2010*, Madrid, Spain, 11-13 November 2010.

Tsakiridou, H., Stergiou, K. & **Tsakiridou, E.** (2010). «Efficiency and Equity Matters in School Performance. The case of Primary Schools of the Prefecture of Florina, Greece», *The European Conference on Educational Research (ECER 10)*, "Education and Cultural Change", Helsinki, 25-27 August.

Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ. (2010, Μάιος). «Η αξιολόγηση στο Πανεπιστήμιο από την πλευρά των φοιτητών και φοιτητριών: το παράδειγμα της Διδακτικής της Ιστορίας στο Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας». Ανακοίνωση στο *2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών της Εκπαίδευσης*: Αθήνα.

Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ. (2010, Μάιος). «Μουσείο, ιστορία και εκπαίδευση: ιχνηλατώντας αγκυλώσεις και προοπτικές». Ανακοίνωση στο Συνέδριο: «*Μουσεία 10 – Στα ίχνη της Μουσειολογίας*» που οργάνωσε το Διαπνευματικό Μεταπτυχιακό Μουσειολογίας, Α.Π.Θ. – Π.Δ.Μ.: Θεσσαλονίκη.

Δημητριάδου, Κ., Μίγκα, Α. & Μιχαλλάρη, Φ. (2010). Προϋποθέσεις ανάπτυξης της κριτικής σκέψης στο σχολείο: Οι απόψεις των υποψήφιων δασκάλων του ΠΤΔΕ του ΠΔΜ. Στο: *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου «Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικού»* του Πανεπιστημίου Κρήτης, 22-23 Μαΐου 2009, Ρέθυμνο (υπό έκδοση).

Δημητριάδου, Κ., Χατζηνικολάου, Σ. & Παπαϊωάννου, Κ. (2010). *Η ανάπτυξη της «Συναισθηματικής Νοημοσύνης» στο δημοτικό σχολείο. Μια μελέτη περίπτωσης*. 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας Αλεξανδρούπολη, 27-30 Μαΐου 2010.

Πνευματικός, Δ. & Σιδερίδου, Α. (2010, Μάιος). Οι αναπαραστάσεις των παιδιών, εφήβων και νεαρών ενηλίκων για το νου, το πνεύμα και τη ψυχή. Στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, που οργάνωσε ο κλάδος Εξελικτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης: Αλεξανδρούπολη.

Πνευματικός, Δ. & Τρικκαλιώτης, Ι. (2010, Μάιος). Η επίδραση των κρίσεων των παιδιών για τις διαδικασίες που προηγούνται των αποφάσεων των εκπαιδευτικών στην προσοχή των παιδιών: Αναπτυξιακή προσέγγιση. Στο 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εξελικτικής Ψυχολογίας, που οργάνωσε ο κλάδος

Εξελικτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το Δημοκρίτειο
Πανεπιστήμιο Θράκης: Αλεξανδρούπολη.

2011

- Anastasiou, D.** & Keller, C. (2011). International differences in educational provision for exceptional learners: A typological approach. Presented at the Convention & Expo of the Council for Exceptional Learners (CEC 2011). National Harbor, MD: April, 25-28, 2011.
- Dimitriadou, C.** (2011). Adolescents' beliefs on the inhibiting factors of cheating in school exams. Paper presented in the symposium "Individual and social factors underlying school cheating on graded assignments" (organizer: Dorit Alt). In *14th Biennial EARLI Conference, Education for a Global Networked Society*, Exeter, 30 August - 3 September 2011.
- Dimitriadou, C.** (2011). Students' negotiations of moral issues related to socially constructed family patterns: a Literary based participatory research. Individual paper presented in the *14th Biennial EARLI Conference, Education for a Global Networked Society*, Exeter, 30 August - 3 September 2011.
- Gakoudi, A. & **Dimitriadou, C.** (2011). Visual literacy development through mapping cultures in the borderlands: The case of "P.S.BoWMa". Paper presented in 1st International Conference on Semiotics and Visual Communication: from Theory to Practice. Cyprus University of Technology, Lemessos, 25-27 November 2011.
- Loukomies, A., **Spyrtou, A.**, Lavonen, J., Kariotoglou, P., Juuti, K., **Pneumatikos, D.** (2011). Transfer and adoption of an industry site visit science teaching module, an educational innovation. Ανακοίνωση: 7° ESERA conference, September 5th-9th, Lyon, Centre de Congrès, France.
http://www.esera2011.fr/images/stories/ESERA_2011_Detailed_Prog_SOP_Symp.pdf
- Malandrakis, G.**, Skarkos, C., Gkertsakis, N. & Tegos A., (2011). Changing Greek students' behavioural intentions through formal environmental education programs. *Paper presented at the 9th European Science Education Research Association (ESERA) conference, Lyon, France, 5-9 September.*
- Palaiologou, N.**, Dimitriadou, C. & Tsiouli, V. (2011). Teachers' intercultural readiness according to their Pre-Service Education: perspectives for the Greek Universities Curricula. Paper presented in the *International Conference,*

Intercultural Versus Critical Education – Contrast or Concordance?
Department of Culture and Communication, Section Education, Södertörn University, in collaboration with Partners Czech, Czech Republic Universidad Nacional de Mar del Plata Argentina and International Association for Intercultural Education (IAIE). Stockholm, Sweden, 14-17th April 2011.

Pneumatikos, D. & Makris, N. (2011, October). «How do children acquire supernatural deity concepts that conflict with their intuitions?». Paper presented in a Symposium at the 7th Biennial Meeting of the Cognitive Development Society: Philadelphia, PN, USA.

Pneumatikos, D. & Papadopoulou, E. (2011, August). «Resolving contradictions: Individual and social aspects in children's and adolescents' beliefs». Paper presented in a Symposium at the 14th European Conference for Research on Learning and Instruction: Exeter, UK.

Pneumatikos, D. & Trikkaliotis, I. (2011, August). «Children's cognitions of just and unjust experiences in class: The intervention of children's experienced emotions». Paper presented in a Symposium at the 14th European Conference for Research on Learning and Instruction: Exeter, UK.

Boyes, E; Stanisstreet, M; Skamp, K; Rodriguez, M; **Malandrakis, G**; Fortner, R; ... Yoon, H-G.(2011). Student Mental Models of Global Warming and Climate Change: What does Research Tell Us? *Invited paper presented by E. Boyes at the National Research Council Workshop on 'Climate Change Education in Formal Settings, K-14'*, Washington DC. August 31-September 1.

Spyrtou, A., Zoupidis, A., Kariotoglou, P. (2011). Primary students' difficulties in understanding Control of Variables Strategy in floating-sinking. Ανακοίνωση: 7° ESERA conference, September 5th-9th, Lyon, Centre de Congrès, France, http://www.esera2011.fr/images/stories/ESERA_2011_Detailed_Prog_SOP_Symp.pdf

Zoupidis, A., **Spyrtou, A.**, **Pneumatikos, D.**, Kariotoglou, P. (2011). Causal relational reasoning of 5th graders using density in explaining floating-sinking phenomena. Ανακοίνωση: 7° ESERA conference, September 5th-9th, Lyon, Centre de Congrès, France. http://www.esera2011.fr/images/stories/ESERA_2011_Detailed_Prog_SOP_Symp.pdf

- Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ.** (2011). Η Ακρόπολη και τα μνημεία της στα σχολικά εγχειρίδια του Δημοτικού την περίοδο 1974-2011: αρχαιολογικές, ιδεολογικές και συμβολικές αναπαραστάσεις ενός «ένδοξου παρελθόντος». Ανακοίνωση στο Συμπόσιο: «*Μουσεία 11 – Με αφορμή το Νέο Μουσείο Ακρόπολης: Αρχιτεκτονική, Μουσειολογία, Ιδεολογία*» Μουσειολογία» που οργάνωσε το Διαπανεπιστημιακό Μεταπτυχιακό Μουσειολογίας, Α.Π.Θ. – Π.Δ.Μ.: Θεσσαλονίκη και Αθήνα.
- Βράντση, Α. & Δημητριάδου, Κ.** (2011). **Αντιμετωπίζοντας τον αυτισμό στο Δημοτικό σχολείο μέσα από ευέλικτες διδακτικές προσεγγίσεις: μια μελέτη περίπτωσης.** Ανακοίνωση στο *ΙΔ' Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος, Εκπαίδευση Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες: Μια πρόκληση για το σχολείο και την κοινωνία.* Θεσσαλονίκη, 1-3 Δεκεμβρίου 2011.
- Ζουπίδης, Α., Πνευματικός, Δ., Σπύρτου, Α.** και Καριώτογλου, Π. (2011, Ιούνιος). Η αναγκαιότητα της κατανόησης της φύσης και του ρόλου των μοντέλων στην εννοιολογική κατανόηση. Στο *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης:* Πάρος.
- Μακρής, Ν. & Πνευματικός, Δ.** (2011, Ιούνιος). Ενσυνειδησία για τη γνωστική επεξεργασία, εκτελεστικός έλεγχος και γνωστική επίδοση. Σε συμπόσιο στο *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης:* Πάρος.
- Πνευματικός, Δ. & Bardos, Α.** (2011, Μάιος). Οι μεταβαλλόμενες σχέσεις οικειότητας γονέων και παιδιών από την παιδική στην εφηβική ηλικία. Στο *13ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας* που οργάνωσε η ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το ΕΚΠΑ: Αθήνα.
- Πνευματικός, Δ. & Μακρής, Ν.** (2011, Ιούνιος). Αναπτυξιακές σχέσεις μεταξύ εκτελεστικού ελέγχου και ενημερότητας για τη συνείδηση αισθήσεων, γνωστικών λειτουργιών και συγκινήσεων. Σε συμπόσιο στο *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης:* Πάρος.
- Πνευματικός, Δ. & Τρικκαλιώτης, Ι.** (2011, Ιούνιος). Η σταθερότητα των εκτελεστικών λειτουργιών κατά την παιδική ηλικία. Σε συμπόσιο στο *3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωσιακής Επιστήμης:* Πάρος.
- Πνευματικός, Δ. & Μηνά, Τ.** (2011, Μάιος). Η ζωή μετά το θάνατο : Αντιλήψεις παιδιών και νεαρών ενηλίκων. Στο *13ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας* που οργάνωσε η ΕΛ.Ψ.Ε. σε συνεργασία με το ΕΚΠΑ: Αθήνα.

Τρικκαλιώτης, Ι. & **Πνευματικός, Δ.** (2011, Δεκέμβριος). Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας προς όφελος παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική τάξη: πώς κρίνουν οι μαθητές τους χειρισμούς των εκπαιδευτικών; Στο *14^ο Διεθνές Συνέδριο της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος* σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας: Θεσσαλονίκη.

Χανιωτάκης, Ν. & **Θωίδης, Ι.** (2011). Κατ' οίκον εργασίες και μάθηση στο ολόημερο σχολείο. Ανακοίνωση στο συνέδριο της ΟΜΕΠ 2011, *Δημιουργικότητα και μάθηση στην πρώτη παιδική ηλικία*, 6-8 Μαΐου, Λευκωσία.

Ανακοινώσεις σε συνέδρια χωρίς κριτές (χωρίς να υπάρχει δημοσίευση)

2006

- Ακριτόπουλος, Α. (2006). «Θέματα και μοτίβα λαϊκών Ποντιακών παραμυθιών ως στοιχεία και αξίες πολιτισμού», στα Πρακτικά του 1ου Διεθνούς Εκπαιδευτικού Συνεδρίου «Λαϊκός πολιτισμός και Εκπαίδευση», Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας (Βόλος), στις 29/9-1/10/2006, σε συνεργασία με το Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας.
- Δημητριάδου, Κ. (2006). «Η διδακτική αξιοποίηση της εικόνας». Επιμορφωτικό Σεμινάριο Φιλολόγων στο πλαίσιο του έργου «Ανίχνευση των αναγκών των παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών – Ανάπτυξη νέων διδακτικών προσεγγίσεων σε μικτές τάξεις». Οκτώβριος-Νοέμβριος. Τομέας Παιδαγωγικής, Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ.
- Δημητριάδου, Κ. (2006). «Σύγχρονες διδακτικές μέθοδοι: Θεωρητικό πλαίσιο – εννοιολογήσεις». Επιμορφωτικό Σεμινάριο Φιλολόγων στο πλαίσιο του έργου «Ανίχνευση των αναγκών των παλινοστούντων και αλλοδαπών μαθητών – Ανάπτυξη νέων διδακτικών προσεγγίσεων σε μικτές τάξεις». Οκτώβριος-Νοέμβριος. Τομέας Παιδαγωγικής, Φιλοσοφική Σχολή Α.Π.Θ.
- Δημητριάδου, Κ. (2006). «Τα πολυτροπικά κείμενα και η διδασκαλία τους: Ένα παράδειγμα εφαρμογής». Εισήγηση σε επιμορφωτική συνάντηση της Ένωσης Φιλολόγων Ν. Φλώρινας. 29 Νοεμβρίου, Ξενοδοχείο Λύγκος, Φλώρινα.

2007

- Chostellidou, D., Griva, E. & Tsakiridou (2007).** «A Record of the training needs of ESP Practitioners in Vocational Education». *18th International Symposium of Theoretical and Applied Linguistics*, Aristotle University of Thessaloniki, 3-6 May 2007.
- Geladari, A. Griva, E. & Sperkou, E. (2007).** «Reading Strategies employed by Bilingual Young learners». *Anela & GAL International Research Meeting*, Groningen, Netherlands, 24-26 January, 2007.
- Griva, E. & Tsakiridou, E. & Nihoritou, I. (2007). «A study of young learners' composing process and writing strategies in a foreign language». *International conference Research into Teaching Modern Languages to Young Learners*, University of Pecs, Hungary, 1-3 February, 2007.
- Nikolantonakis, K. (2007). "History of Mathematics as a basic element for Training Teachers of Primary and Secondary Education", *International Seminar on history of mathematics in memory of Subhash Handa*, Interaction with Students: mathematics History in Education, Ramjas College, University of Delhi
- Nikolantonakis, K. (2007). "History of Mathematics for Primary School Teachers' Training", International Conference on *Advances in Mathematics: Historical Development and Engineering applications*, Indian Society for the History of Mathematics, University of Pant Nagar.
- Ανδρέου, Α., Σ. Ηλιάδου Τάχου, Κ. Κασβίκης (2007).** "Η Ιστορία και η Διδακτική της Ιστορίας στο Π. Τ. Δ. Ε. Φλώρινας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας", στο Συνέδριο *Η Διδασκαλία της Ιστορίας στα Παιδαγωγικά Τμήματα*, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγική Σχολή 2008.
- Δημητριάδου, Κ. (2007).** «Βιβλιογραφική αναζήτηση και οργάνωση περιεχομένου της επιστημονικής εργασίας». Εισήγηση σε Διημερίδα του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΠΔΜ με τίτλο: *Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά Ζητήματα Συγγραφής Επιστημονικών Εργασιών. Θεωρία - Εργαστήρια*. Φλώρινα, 6-7 Νοεμβρίου.
- Δημητριάδου, Κ. (2007). «Η εικόνα ως εργαλείο Διαπολιτισμικής Διδακτικής: θεωρία και παραδείγματα». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διδακτικές προσεγγίσεις στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση». 16 Απριλίου, Αμφιθέατρο Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΑΠΘ.
- Δημητριάδου, Κ. (2007).** «Μεθοδολογία αξιολόγησης στην πρώτη σχολική ηλικία: το παράδειγμα μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στον ιστορικό χώρο» Στο

πλαίσιο Επιμορφωτικής Ημερίδας για εκπαιδευτικούς στην Παιδαγωγική Σχολή ΠΔΜ. Φλώρινα, 13.2.2007.

Δημητριάδου, Κ. (2007). «Προσεγγίσεις της πολιτισμικής ετερότητας στην πρώτη σχολική ηλικία: το παράδειγμα μιας εκπαιδευτικής παρέμβασης στον ιστορικό χώρο» Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διδακτικές προσεγγίσεις στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση». 30 και 31 Μαρτίου, Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη.

Δημητριάδου, Κ. (2007). «Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις» Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διδακτικές προσεγγίσεις στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση». 23 Μαρτίου, 2^ο Γυμνάσιο Αλεξανδρούπολης.

Δημητριάδου, Κ. (2007). «Ύφος και γλώσσα στην επιστημονική εργασία». Εργαστήριο στο πλαίσιο Δημερίδας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του ΠΔΜ με τίτλο: *Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά Ζητήματα Συγγραφής Επιστημονικών Εργασιών. Θεωρία - Εργαστήρια*. 6-7 Νοεμβρίου, Παιδαγωγική Σχολή ΠΔΜ, Φλώρινα.

Κασβίκης, Κ. (2007, Ιούνιος). «Πρώτες παρατηρήσεις από τη διδακτική χρήση του βιβλίου της Γλώσσας της Ε' τάξης». Ανακοίνωση στην ημερίδα: *Τα νέα βιβλία του δημοτικού σχολείου: θεωρία και πράξη*, Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Π.Τ.Δ.Ε. Θεσσαλονίκης - Διδασκαλείο «Δ. Γληνός», Α.Π.Θ.: Θεσσαλονίκη.

Πνευματικός, Δ. & Ν. Μακρής. (2007, Μάιος). «Εννοιολογική αλλαγή στη θρησκεία: Νοητικά μοντέλα στην έννοια του Θεού». Στην *Επιστημονική Ημερίδα του Διαπανεπιστημιακού-Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών: «Βασική και Εφαρμοσμένη Γνωσιακή Επιστήμη» με θέμα: «Έννοιες & Εννοιολογική Αλλαγή»:* Αθήνα.

Πνευματικός, Δ. (2007, Μάρτιος). «Η αυτοαντίληψη των μαθητών Ρομά». Στο Επιμορφωτικό Σεμινάριο Εκπαιδευτικών του ΕΠΕΑΕΚ «Ένταξη Τσιγγανοπαίδων στο Σχολείο»: Θεσσαλονίκη.

Πνευματικός, Δ. (2007, Μάρτιος). «Τα Μαθηματικά στο σχολείο και στο σπίτι: Συνεργασία Εκπαιδευτικών – Γονέων». Στρογγυλή τράπεζα στη Δι-ημερίδα με θέμα «Διδακτικές προσεγγίσεις στα Μαθηματικά Δημοτικού – Γυμνασίου» που οργάνωσε η Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία- Παράρτημα Χίου: Χίος.

Πνευματικός, Δ. (2007, Μάρτιος). «Τα Μαθηματικά της Φύσης και της Ζωής: Φιλοσοφία & βασικές αρχές των βιβλίων Α' & Γ' Δημοτικού». Στη Δι-ημερίδα με θέμα «Διδακτικές προσεγγίσεις στα Μαθηματικά Δημοτικού – Γυμνασίου» που οργάνωσε η Ελληνική Μαθηματική Εταιρεία- Παράρτημα Χίου: Χίος.

- Πνευματικός, Δ. (2007, Νοέμβριος). «Εργαστήριο πάνω στο εγχειρίδιο της Α.Ρ.Α., 5η έκδοση». Στα πλαίσια Δημερίδας που οργάνωσε το Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με θέμα «*Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά ζητήματα συγγραφής επιστημονικών εργασιών: Θεωρία & Εργαστήρια*». Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας: Φλώρινα.
- Τσακίριδου Ε. (2007). «Μεθοδολογία Έρευνας και Στατιστική» *Επιστημονική Δημερίδα «Μεθοδολογικά και Επιστημολογικά Ζητήματα Συγγραφής Επιστημονικών Εργασιών*», Φλώρινα 6-7 Νοεμβρίου.

2008

- Alevriadou, A., Griva, E. & Geladari, A (2008).** How do bilingual young learners employ reading strategies in a foreign language: A Qualitative study. *2nd Internatioanal Conference on Special Education 2008*, Faculty of Education, Anadolu University, Marmaris-Turkey, 18-21 June 2008.
- Anastasiou, D. & Griva, E. (2008). Cognitive strategies, reading decoding and comprehension among poor and good readers. *2nd International Conference on Special Education 2008*, Faculty of Education, Anadolu University, Marmaris-Turkey, 18-21 June 2008.
- Griva, E. & Chostellidou, D. (2008). Foreign language skills development in Vocational Education: bridging the gap. *15th World Congress of Applied Linguistics – Multilingualism: Challenges and opportunities*. Essen, Germany 24-29 August 2008.
- Griva, E., Anastasiou, D. & Efremidou, S. (2008). Scaffolding' spelling for Foreign Language struggling writers in a participatory- guided context. *11th International conference of the EARLI on writing: Sigwriting 2008*, 11th – 13th of June 2008, Lund Sweden.
- Iliadou-Tachou, S. (2008). «Educational mechanisms, Religious-cultural identities and national consciousness in the ottoman Pontos (1860-1922)», Atelier de travail- Research Seminar Education and Culture XIXe-XXes: Education and culture 19th and 20th century in multicultural environment, Greece Europe, Mediterranean, Πόδος 11-12 November 2008.
- Semoglou, K., Griva, E. Shemila, S. (2008).** «Inferring gender from young learners' handwriting: the role of stereotypes». *11th International conference of the EARLI on writing: Sigwriting 2008*, 11th – 13th of June 2008, Lund Sweden.
- Sivropoulou, R., Griva, E. & Efremidou, S. (2008).** Promoting early foreign language learning in a play- based context. *18th EECERA International conference*, University of Burgen, Stavanger, Norway 3-6 September 2008.
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου (2008).** «Οι διαδικασίες πολιτισμικής αφομοίωσης και εθνικής ομογενοποίησης πληθυσμών στο χώρο της Δυτικής Μακεδονίας»: ο ρόλος της εκπαίδευσης και της πολιτικής πρακτικής», 8^ο Διεθνές Συνέδριο Ελληνικής Σημειωτικής Εταιρείας, Σημειωτική και ιδεολογίες: Σύνορα, περιφέρειες, διασπορά, Φλώρινα 17-20 Οκτωβρίου 2007.
- Γρίβα, Ε. (2008).** «European Language Portfolio in Primary Education». *Ημερίδα του Συλλόγου Καθηγητών Αγγλικής Βορείου Ελλάδος, Θεσσαλονίκη, 5 Απριλίου.*

- Γρίβα, Ε. (2008).** «Ενδυνάμωση Στρατηγικών πρόσληψης και παραγωγής λόγου στην ξένη γλώσσα». *Ημερίδα Επιμόρφωσης καθηγητών του Πανελληνίου Συλλόγου Καθηγητών Γαλλικής, Θεσσαλονίκη, 4 Νοεμβρίου.*
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε μικτές (πολυπολιτισμικές) τάξεις». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διαφοροποίηση της Διδασκαλίας σε πολυ-πολιτισμικό περιβάλλον». 20, 23 και 27 Φεβρουαρίου. Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη.
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Καλλιέργεια ικανοτήτων επικοινωνίας-συνεργασίας. Σύγχρονες μεθοδολογικές και παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Διαχείριση προβλημάτων στη σχολική τάξη». Σε *Σεμινάριο* του ΥΠ.Ε.Π.Θ. για Διευθυντές Σχολείων, 12 και 13 Μαΐου 2008, Πτολεμαΐδα.
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Δημιουργία διδακτικού υλικού σε φιλολογικά μαθήματα: εισαγωγή». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Μεθόδευση και μέσα διδασκαλίας σε ανομοιογενείς τάξεις». 22 και 29 Μαρτίου, Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη.
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Επιστημονικές και Παιδαγωγικές δεξιότητες για τα στελέχη της Εκπαίδευσης – Πρακτική Εφαρμογή». Εισηγήση σε διήμερο επιμορφωτικό σεμινάριο που διοργανώθηκε από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για Προϊσταμένους Μονάδων Προσχολικής Αγωγής και Διευθυντές Σχολικών Μονάδων στην Πτολεμαΐδα στις 12-13 Μαΐου 2008, στο πλαίσιο της συγχρηματοδοτούμενης πράξης «*Επιμόρφωση Στελεχών Διοίκησης της Εκπαίδευσης*».
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Μέθοδοι διδασκαλίας και Διαπολιτισμική Διδακτική». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση». 4, 5 και 11 Απριλίου, Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Πολυτροπικά κείμενα στην πολυπολιτισμική τάξη». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Διαπολιτισμική Αγωγή και Εκπαίδευση». 11 Απριλίου, Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη.
- Δημητριάδου, Κ. (2008). «Στρατηγικές διδασκαλίας σε ετερογενείς τάξεις: θεωρία και παραδείγματα». Σεμινάριο στο πλαίσιο του Επιμορφωτικού Προγράμματος «Μεθόδευση και μέσα διδασκαλίας σε ανομοιογενείς τάξεις». 7 και 8 Απριλίου, 5 Μαΐου, Ξενοδοχείο Capsis, Θεσσαλονίκη.
- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2008). «Το εγχειρίδιο Παιδαγωγικής του Αριστείδη Σπαθάκη», Συνέδριο Εργαστηρίου Τοπικής Ιστορίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, «Η Νεοελληνική

εκπαίδευση στα εγχειρίδια Ιστορίας της Παιδαγωγικής, Αργαλαστή Πηλίου 16-17 Μαΐου 2008.

Νικολαντωνάκης, Κ. (2008). «Ευρωπαϊκή και μη Ευρωπαϊκή Επιστήμη: Ελληνική και Αραβική Επιστήμη» στο πλαίσιο της σειράς ομιλιών *Όψεις και Απόψεις της Επιστήμης* του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Πνευματικός, Δ. (2008, Ιούνιος). «Ψυχοκοινωνική στήριξη: μια αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής σχολικής πραγματικότητας και δράσεις του προγράμματος». Εισήγηση στην Ημερίδα Δημοσιότητας του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II «*Ένταξη παιδιών Παλιννοστούντων & Αλλοδαπών στο σχολείο – Τμήμα προσχολικής & πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης*»: Θεσσαλονίκη.

2009

- Alevriadou, A., Semoglou, K., Tsakiridou, H. & Griva, E. (2009).** «Knowledge and misconceptions about ADHD and DCD of Greek kindergarten teachers», *19th EECERA CONFERENCE, Strasbourg 26-29 August 2009.*
- Gakoudi, A., Griva, E. & Karanikola, F. (2009).** «Contextualising foreign language policy in Greek universities: ESP, EAP or EGP?» *Language Policy and Planning in the Mediterranean, Cyprus, October, 2009.*
- Griva, E & Sivropoulou, I. (2009).** «Kindergarten Teachers' and Advisors' Views and Attitudes towards Early Foreign Language Learning». *19th EECERA CONFERENCE, Strasbourg 26-29 August 2009.*
- Griva, E., Pliadou, S. & Papadopoulou, A. (2009).** «Language policies addressed to Greek primary and secondary education: students' attitudes and teachers' viewpoints». *Language Policy and Planning in the Mediterranean, Cyprus, 17-19 October, 2009.*
- Griva, E., Semoglou, K. & Panteli, P. (2009).** «Gender, genre variation and young writers: detecting stereotype effects». Presented in the *16 International Conference on Learning, 1-4 July 2009, Barcelona-Spain.*
- Βελμπάσης, Δ., Καρανικόλα, Φ., Κιζιρίδου Δ., Γρίβα, Ε. & Σέμογλου, Κ. (2009).** «Εκμάθηση της ξένης γλώσσας με παιγνιώδη τρόπο: Μια πιλοτική εφαρμογή στη Β' τάξη δημοτικού». *10^ο Θεματικό Συνέδριο της Ένωσης Γυμναστών Βορείου Ελλάδος, Θεσσαλονίκη, 5-6 Δεκεμβρίου, 2009.*
- Γρίβα, Ε. (2009).** «Στρατηγικές γλωσσικής εκμάθησης στην ξένη γλώσσα: εφαρμογές στη διδακτική πράξη». *Ημερίδα Επιμόρφωσης καθηγητών του Πανελληνίου Συλλόγου Καθηγητών Γαλλικής, Θεσσαλονίκη, 5 Δεκεμβρίου 2009.*
- Δημητριάδου, Κ. (2009).** «Διδασκαλία σε μικτές τάξεις: ζητήματα μεθόδευσης & αξιολόγησης». *Σεμινάριο στο πλαίσιο Προγράμματος Κατάρτισης Φιλολόγων σε Θέματα Διαπολιτισμικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Αμφιθέατρο Κεντρικής Βιβλιοθήκης ΑΠΘ, 1 Δεκεμβρίου 2009.*
- Δημητριάδου, Κ. (2009).** «Ζητήματα πειθαρχίας στην οργάνωση της σχολικής τάξης». Στην Ημερίδα με τίτλο *Η σχολική τάξη (δυσκολίες μάθησης, προβλήματα συμπεριφοράς, οργάνωση σχολικής τάξης)*. Πτολεμαΐδα, 9 Μαΐου 2009.
- Κιζιρίδου Δ., Γελαδάρη, Α., Βελμπάσης, Δ., Γρίβα, Ε. & Σέμογλου, Κ. (2009).** Από το γυμναστήριο στην τάξη και απ' την τάξη στο γυμναστήριο: Γλωσσική ανάπτυξη μέσω κίνησης. *10^ο Θεματικό Συνέδριο της Ένωσης Γυμναστών Βορείου Ελλάδος, Θεσσαλονίκη, 5-6 Δεκεμβρίου, 2009.*
- Πνευματικός, Δ. (2009, Απρίλιος).** «Ο Θεός και η ηθική των νηπίων και των παιδιών» προσκεκλημένη ομιλία στα πλαίσια του 6^{ου} Εκπαιδευτικού Συνεδρίου του Ιδρύματος Δητώ Παπαχριστοφόρου σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο

Κύπρου και το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου με θέμα «*Ηθική & Θρησκευτική Αγωγή στο Νηπιαγωγείο*». Πανεπιστήμιο Κύπρου: Λευκωσία.

2010

- Alevriadou, A., **Griva, E.** & Voulgaridou, O. (2010). «A record of teachers' beliefs and needs related to bilingual special education in Greek context». Paper presented in the *invited symposium at the International conference "Children and Youth in Changing Societies"*, 2-4 December, Thessaloniki-Greece.
- Geladari, A., **Griva, E.** & Stamou, A. (2010). «A qualitative study of preservice teachers' beliefs about bilingualism in the Greek Educational context». Paper presented in the *invited symposium at the International conference "Children and Youth in Changing Societies"*, 2-4 December, Thessaloniki-Greece.
- Griva E.**, Alevriadou, A. & Xanthidou, P. (2010). «Writing strategies employed by minority language students in a foreign language». Paper presented in the *invited symposium at the International conference "Children and Youth in Changing Societies"*, 2-4 December, Thessaloniki-Greece.
- Griva, E. & **Chostelidou, D.** (2010). «**Multi/plurilingual competence development in the Greek educational system: FL teachers' beliefs and attitudes**». *New challenges for Multilingualism in Europe. Dubrovnik, 11-15 April 2010.*
- Griva, E.**, Alevriadou, A. & Goudouras, N. (2010). «The effects of an intervention programme implemented to bilingual poor writers». Paper presented in the *invited symposium at the International conference "Children and Youth in Changing Societies"*, 2-4 December, Thessaloniki-Greece.
- Semoglou, K.** & Griva, E. (2010). **Creative writing in EFL: Detecting Greek students' gender differences. Paper presented at UNESCO'S INTERNATIONAL CONFERENCE "Mapping the Gender Equality: Research and practices - The national and International perspective", 22-23 October 2010, University of Cyprus, Nicosia.**
- Ακριτόπουλος, Α. (2010). «Λογοτεχνικό αλφαβητάρι και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού», στην ημερίδα του ΚΕ. Δ. Δ. Υ. Ν. Σερρών, τον Ιανουάριο του 2010
- Ανδρέου, Α., Σ. Ηλιάδου-Τάχου,** Γ. Μπέτσας (2010). Η συμβολή του Ν. Τερζή στη λειτουργία και στη διαχείριση του ΠΤΔΕ (1989-1993). Ημερίδα προς τιμήν του Ν. Τερζή.
- Δημητριάδου, Κ. (2010). «Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε μικτές τάξεις: Θεωρία και παραδείγματα». Στην Ημερίδα *Διδακτικές προσεγγίσεις στο Δημοτικό Σχολείο*. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Σχολικοί Σύμβουλοι και Σύλλογοι Εκπαιδευτικών Νομού Φλώρινας. Αμφιθέατρο Παιδαγωγικής Σχολής, 8 Ιουνίου 2010.

- Δημητριάδου, Κ. (2010). «Διδασκαλία και αγωγή σε πολυπολιτισμικές τάξεις. Παραδείγματα και εφαρμογές». Στο Σεμινάριο Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών, Φιλοσοφική Σχολή, Απρίλιος 2010.
- Δημητριάδου, Κ. (2010).** «**Εντατικά Προγράμματα ERASMUS σε Πανεπιστήμια της περιφέρειας: Η ανάπτυξη του ‘P.S.BoWMA’ από το Π.Τ.Δ.Ε. του Π.Δ.Μ.**». Ανακοίνωση στη Ημερίδα [Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης - 20 χρόνια σε ένα νέο ακαδημαϊκό περιβάλλον](#). Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, 24-25 Μαΐου 2011.
- Δημητριάδου, Κ. (2010). «Η Βαλκανική Εταιρεία Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης: Πραγματικότητα και Προοπτικές». Ανακοίνωση στην Ημερίδα με τίτλο *Ιστορικές και Συγκριτικές Προσεγγίσεις της Εκπαίδευσης. Τιμή στον Νίκο Π. Τερζή*. Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας, 5 Μαΐου 2010.
- Κασβίκης, Κ. (2009, Μάρτιος). «Τα αντικείμενα ως εργαλεία μάθησης και εμπειρίας: από τη θεωρία στην πράξη». Εισήγηση στην Ημερίδα με θέμα *«Εξερευνώντας το μουσείο – Παιχνίδια με τα αντικείμενα. Δημιουργικό εργαστήριο για νηπιαγωγούς και δασκάλους /ες»*, ΟΜΕΡ - Παράρτημα Θεσσαλονίκης και Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού: Θεσσαλονίκη.
- Κασβίκης, Κ. (2010, Φεβρουάριος). «Προσεγγίζοντας την τέχνη στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση: όψεις της ελληνικής πραγματικότητας». Ανακοίνωση στο Συνέδριο: *Φλώρινα: Χαρακτική και παρόν, παράδοση και πολιτισμός που οργάνωσε η εταιρεία «Αυλαία – Επικοινωνία – Εκδόσεις»*: Φλώρινα.
- Πνευματικός, Δ. (2010, Δεκέμβριος). «Αλληλεπίδραση Πανεπιστημίου, Σχολείου και Χώρου Τεχνοεπιστήμης: Το ενδιαφέρον και τα κίνητρα των μαθητών/τριών για τις ΦΕ και το πρόγραμμα “Materials Science”». Εισήγηση στην Ημερίδα που οργάνωσε η Παιδαγωγική Σχολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας με θέμα *«Η αλληλεπίδραση μεταξύ της τοπικής εκπαιδευτικής κοινότητας, του ερευνητικού δυναμικού και των μεταπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας μέσω του προγράμματος “Materials Science”*». Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας: Φλώρινα.
- Φαρμάκη, Δ., Ζαφείρα, Α., **Γρίβα, Ε.** & Σέμογλου, Κ. (2010). “Ένα μάθημα χωρίς βιβλία: Μια ελκυστική προσέγγιση εκμάθησης της αγγλικής γλώσσας στην Α’ Δημοτικού. Ανακοίνωση στο 11ο Θεματικό συνέδριο ΕΓΒΕ. Νοέμβριος 2011, Θεσσαλονίκη.

2011

- Griva, E. & Chostelidou, D. (2011).** «Inclusion of Bilingual Immigrant Students in the Language Classroom: Identification of writing difficulties and strategies International Conference on Educational and Social Inclusion (ICESI)», 25-27 November 2011, Patna, India. (*Training and Development of Children and Young People Facing Educational Challenges*) 2011. Invited Speaker at the International Conference on *Educational and Social Inclusion*.
- Griva, E. & Chostelidou, D. (2011).** «Learning EFL: a comparative study of students in Greek primary and secondary education». *20th International Symposium on Theoretical and Applied Linguistics*. April 2011, Thessaloniki.
- Griva, E. (2011). «Multilingual competence of Greek FL students: towards educational FL policy development». Presented at the *Seventh International Conference on Third Language Acquisition and Multilingualism*, 15th and 17th September 2011- Warsaw, Poland.
- Griva, E., Geladari, A. & Tsakiridou, E. (2011).** «Primary school teachers' beliefs and misconceptions about bilingualism and bilingual education in Greek Educational context». *International Symposium on Bilingualism*, Oslo 2011.
- Panitsidou, E., **Griva, E.** & Papastamatis, A. (2011). «Greek Education Policy and Practices related to immigration». Paper presented at the International Conference on Education and Social Integration of Vulnerable groups, university of Macedonia-Thessaloniki, June 2011.
- Papadopoulou, V. & Dimitriadou, C. **(2011).** «**Teacher Education in Greece**». **Paper presented in the TLP Workshop No 3, University of Teacher Education of Central Switzerland, Lucerne, 7–10 February 2011.**
- Αλευριάδου, Α., **Γρίβα Ε.**, Σπινθουράκη Ι., Δαλακούρα Α. (2011). «Σχολική ενδυνάμωση και γλωσσική ενίσχυση αλλόγλωσσων μαθητών: παρέμβαση σε δίγλωσσο μαθητή με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες», 3^ο Διεθνές Νότιοευρωπαϊκό & Μεσογειακό Συνέδριο CiCe / CiCea *Πολιτειότητα και εκπαίδευση με τίτλο "Πολιτειότητα, Κουλτούρα και Ταυτότητα: Κοινωνία Ενσωμάτωσης υπό κρίση"*, Πάτρα, 6 - 8 Μαΐου, 2011.
- Βασιλειάδης, Α., **Γρίβα, Ε.** & Σέμογλου, Κ. (2011). «Ηλεκτρονικό ή έντυπο; Ένα πρότζεκτ δημιουργικής γραφής σε μαθητές του δημοτικού σχολείου σε ιστολόγιο». Στο *Εκπαιδευτικό Συνέδριο*, Απρίλιος 2011, Λεμεσός- Κύπρος.
- Δημητριάδου, Κ. (2011). «Σύγχρονες διδακτικές αρχές και προσεγγίσεις. Διαφοροποίηση σχολικής εργασίας». Στο: Επιμορφωτικό σεμινάριο *Διδάσκοντας στην*

πολυπολιτισμική τάξη. Ε.ΠΑ.ΔΙ.Π.Ε., Σύνδεσμος Φιλολόγων Κοζάνης. Κοζάνη, 13/4/2011.

Μπέσση Μ., **Γρίβα Ε.**, Στάμου Α., Αλευριάδου, Α. (2011). «Απόψεις μεταναστών γονέων για το ρόλο του νηπιαγωγείου στην ενσωμάτωση των δίγλωσσων παιδιών τους», 3^ο Διεθνές Νότιοευρωπαϊκό & Μεσογειακό Συνέδριο CiCe / CiCea *Πολιτειότητα και εκπαίδευση με τίτλο "Πολιτειότητα, Κουλτούρα και Ταυτότητα: Κοινωνία Ενσωμάτωσης υπό κρίση"* , Πάτρα, 6 - 8 Μαΐου, 2011.

Πνευματικός, Δ. (2011, Μάιος). «Εκτελεστικές λειτουργίες σε συνθήκες συναισθηματικής αβεβαιότητας: Πόσο αξιοποιούν τα παιδιά το δυναμικό τους στη σχολική τάξη». Εισηγήση στην Ημερίδα με θέμα «*Μνήμη, Γλώσσα και σκέψη: Λειτουργία και βελτίωσή τους*» του Ερευνητικού Δικτύου: Μνήμη, Γλώσσα και σκέψη. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Θεσσαλονίκη.

Πνευματικός, Δ. (2011, Μάρτιος). Οι πεποιθήσεις των παιδιών για το θάνατο. Στο *Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Η Διαχείριση Πένθους των Παιδιών στο Σχολικό Πλαίσιο»* που οργάνωσαν το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ., το Τμήμα Κοινωνικής & Εκπ/κής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, τα Γραφεία Αγωγής Υγείας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ανατολικής και Δυτικής Θεσσαλονίκης, το Διδασκαλείο «Δημήτριος Γληνός» και ο Επιστημονικός Πανελλήνιος Σύλλογος Αγωγής Υγείας: Θεσσαλονίκη.

Τσακίριδου, Ε. «Η Ερευνητική Εργασία στο Νέο Λύκειο και στο Πανεπιστήμιο», Ημερίδα με τίτλο «Η Ερευνητική Εργασία στο Νέο Λύκειο και στο Πανεπιστήμιο», Φλώρινα, 15 Δεκεμβρίου 2011.

Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους

2006

- Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2006). «Η εκπαιδευτική κατάσταση στη Δυτική Μακεδονία την περίοδο 1912-1941, μέσα από τις Εκθέσεις των Επιθεωρητών της Δυτικής Μακεδονίας (πρώτη αποτύπωση)», στο *Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας*, Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, σ. 287-329.
- Θωΐδης Ι. (2006). «Σχολείο και κοινωνικά δίκτυα: η περίπτωση της ολοήμερης εκπαίδευσης». Στο *Προβληματισμοί και προτάσεις για μια σύγχρονη Εκπαίδευση*, σσ. 58-64, πρακτικά διημερίδας. Κοζάνη: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας και Β/θμιας Εκπ/σης Δυτικής Μακεδονίας.
- Ιορδανίδης, Γ. (2006). «Διεύθυνση σχολείου και διαχείριση αλλαγής» στο Μπαγάκης, Γ. (επιμέλεια) *Εκπαιδευτικές αλλαγές και η παρέμβαση του εκπαιδευτικού και του σχολείου*, Αθήνα : Μεταίχιμο, σελ. 90-97.
- Ντίνας, Κ. - Σ. **Ηλιάδου-Τάχου** (2006). «Η ελληνική γλώσσα ως ξένη για τους «ξενόφωνους ομογενείς. Ένα ενδιαφέρον κείμενο για τη γλωσσική πολιτική στην Ελλάδα του 1913», στο *Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας*, Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον σ. 347-361.
- Σιβροπούλου, Ε., **Τσακνρίδου, Ε.** & Παπαδοπούλου, Α. (2006). «Οι απόψεις των νηπιαγωγών για τη διαδικασία αξιολόγησης στο νηπιαγωγείο». Στο: Δ.-Μ. Κακανά, Κ. Μπότσογλου, Ν. Χανιωτάκης, Ε. Καβαλάρη (επιμ.) *Η Αξιολόγηση στην εκπαίδευση: Παιδαγωγική και Διδακτική Διάσταση, 71 κείμενα για την Αξιολόγηση*, εκδ. Κυριακίδη 217 – 225.

2007

- Kasvikis, K.**, Nikonanou, N., Kotsakis, K. (2007). «Developing educational programmes for prehistoric sites: the Greek case» in I. Hodder και L. Doughty (eds.) *Mediterranean prehistoric heritage: training education and management*. McDonald Institute for Archaeological Research, University of Cambridge: Cambridge, 105-116.
- Kasvikis, K.**, Vella, N. και Doughty, L. (με συμβολή των J. Borg και J. Magro Conti) (2007), «National curricula and the politics of archaeology» in I. Hodder και L. Doughty (eds.) *Mediterranean prehistoric heritage: training education and management*. McDonald Institute for Archaeological Research, University of Cambridge: Cambridge, 129-144.
- Αναστασίου, Δ.** & Μπαντούνα, Α. (2007). Η καθοδηγούμενη συμμετοχική ορθογραφική μέθοδος ως τρόπος στήριξης των μαθητών με μαθησιακές δυσκολίες μέσα στην κοινή τάξη. Στο Μακρή-Μπότσαρη (επιμ.), *Θέματα Διαχείρισης Προβλημάτων σχολικής τάξης* (Τόμος Α', σ. 38-52). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Στο website: http://www.pi-schools.gr/programs/sxoltaxi/tomos_A.pdf
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2007). «Οι δομές της παιδείας στα «κρυφά σχολεία» (1453-1912) . Από το μύθο στην επιστημονική προσέγγιση της ελληνικής παιδείας την περίοδο της οθωμανοκρατίας», Αθήνα: Μεταίχμιο, σ.269-320.
- Ανδρέου, Α. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2007). «Η Φλώρινα της οθωμανικής περιόδου σύμφωνα με τον εκλογικό κατάλογο του 1914-1915» στο *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου Necati Cumali (1921-2001) : ένας Τούρκος συγγραφέας από τη Φλώρινα* , Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, σ. 65-89.
- Ανδρέου, Α., Σ. Ηλιάδου-Τάχου, Σ. Κασίδου** (2007). «Κώδιξ πρακτικών των συνεδριάσεων της Ελληνικής Ορθοδόξου Αντιπροσωπείας της πόλεως Φλωρίνης 1907 – 1926», στο *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου Necati Cumali (1921-2001) : ένας Τούρκος συγγραφέας από τη Φλώρινα* , Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, σ. 53-65.
- Δαγδιλέλης, Β., Φαχαντίδης, Ν. & άλ.**, (2007). «Επιμορφωτικό υλικό για την εκπαίδευση των επιμορφωτών στα Πανεπιστημιακά Κέντρα Επιμόρφωσης. Τεύχος 1:

Γενικό Μέρος», Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών στη Χρήση και Αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Εκπαιδευτική Διδακτική Διαδικασία. Πάτρα: ΥΠ.Ε.Π.Θ., Π.Ι., Ε.Α.Ι.Τ.Υ., Πάτρα Νοέμβριος 2007, 416 (134 σελ.).

Δημητριάδου, Κ. (2007). Ιστορικές έννοιες (στην προσχολική ηλικία). Λήμμα στο Π. Δ. Ξωχέλλης (Επιμ.), Λεξικό Βασικών Παιδαγωγικών Όρων, σσ. 333-336. Θεσσαλονίκη: Α/φοί Κυριακίδη.

Ηλιάδου – Τάχου, Σ. - Γ. Μπέτσας (2007). «Η εκπαίδευση στο μεταίχμιο 19ου και 20ου αιώνα: Η περίπτωση της Φλώρινας» στο *Πρακτικά Επιστημονικού Συνεδρίου Necati Cumali (1921-2001) : ένας Τούρκος συγγραφέας από τη Φλώρινα*, Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, σ. 95-107.

Καμαρούδης, Σ. (2007). «Παρατηρήσεις στα «Γλωσσικά της Μαλακοπής» του Πέτρου Καλφόπουλου» στο Τζιούτζια, Ε. (2007)(επιμ.) *Μαλακοπή Καπαδοκίας – Μέσα από πηγές, έγγραφα και μαρτυρίες*. Θεσσαλονίκη: Ναυς, σελ. 33-34.

Καμαρούδης, Σ. (2007). «Παρατηρήσεις στα «Βιβλία και βιβλιοθηκών τύχες» στο Τζιούτζια, Ε. (2007)(επιμ.) *Μαλακοπή Καπαδοκίας – Μέσα από πηγές, έγγραφα και μαρτυρίες*. Θεσσαλονίκη: Ναυς, σελ. 393-396.

Ντίνας, Κ. - **Σ. Ηλιάδου-Τάχου** (2007). «Μπουντώνας εναντίον Frobel.: “Η ελληνική γλώσσα ως ξένη για τους «ξενόφωνους ομογενείς» στην οθωμανοκρατούμενη Μακεδονία αλλά και στην ελληνική Μακεδονία», στο Κ. Ντίνας, Α. Χατζηπαναγιωτίδου (επιμ), *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη/ξένη. Έρευνα, διδασκαλία. Εκμάθηση*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press, σ. 483-496.

Παπαδοπούλου Β. (2007). «Συστήματα Παρατήρησης διδασκαλίας» και «Διαφοροποίηση Διδασκαλίας». Συγγραφή των παραπάνω λημμάτων για Παιδαγωγικό Λεξικό του οποίου την επιστημονική επιμέλεια έχει ο ομότιμος καθηγητής Α.Π.Θ. Π. Ξωχέλλης. σ. 131-134, 643-646.

Φαχαντίδης, Ν. (2007). «Εκπαιδευτική Τεχνολογία», Π. Ξωχέλλης (επιμέλεια), «Λεξικό της Παιδαγωγικής», Θεσσαλονίκη, εκδ. Αφοι Κυριακίδη, ISBN: 960-343-986-X.

2008

- Betsas, I. & G. **Iordanidis** (2008). "Education Politics and European Integration in Greece (1974-2004)" in Terzis N. (ed.) *European unification and educational challenges in the Balkans*, Thessaloniki : Kyriakidis Brothers, pp. 217-226.
- Dimitriadou, Catherine (2008). «Changing Times, Changing Literacies: Responding to the Needs of Social Practice in the New European Context». Στο: N. P. Terzis (Ed.), *European unification and educational challenges in the Balkans. Education and Pedagogy in Balkan Countries 8, Balkan Society for Pedagogy and Education*, pp. 423-428. Thessaloniki: Kyriakidis Brothers.
- Ακριτόπουλος, Α. (2008). «Το λαϊκό Ποντιακό παραμύθι», στον συλλογικό τόμο *Πόντος, θέματα Λαογραφίας του Ποντιακού πολιτισμού*, επιμέλεια Μανώλης Σέρρης, Εκδόσεις Αλήθεια, Αθήνα, 2008, σελ. 31-46.
- Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ.** (2008). «Το μετέωρο βήμα της σχολικής ιστορίας στα νέα εγχειρίδια για το Δημοτικό Σχολείο». Στο Α. Ανδρέου (Επιμ.) *Η διδακτική της Ιστορίας στην Ελλάδα και η έρευνα στα σχολικά εγχειρίδια*, (σσ. 81-128). Μεταίχμιο: Αθήνα.
- Ανδρέου Α.,** Κασίδου, Σ., Κυρίδης, Α. & **Τσακνρίδου, Ε.** (2008). «Το μουσείο είναι σχολείο». Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα μουσεία και την εκπαιδευτική τους αξιοποίηση. Στο: Α. Μπούνια, Ν. Νικονάνου & Μ. Οικονόμου (επιμ.), *Η Τεχνολογία στην Υπηρεσία της Πολιτισμικής Κληρονομιάς. Διαχείριση-Εκπαίδευση-Επικοινωνία*. Αθήνα: Π.Α., Τ.Π.Π.Ε., 313-322.
- Ανδρέου Α. & Ηλιάδου – Τάχου Σ.** (2008). Τα Κληροδοτήματα στη Μακεδονία ως το 1930. Στο Γ. Ν. Λεοντσίνης (επιμ.), *Ελληνικός Ευεργετισμός και Κυθηραϊκά Κληροδοτήματα*. Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο 21-25 Σεπτεμβρίου 2005, Αθήνα, 71-87.
- Δημητριάδου, Κατερίνα &** Ευσταθίου, Μαρία (2008). «Διδακτικές προσεγγίσεις σε μικτές τάξεις». Στο: Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο (γυμνάσιο), Δ. Κ. Μαυροσκούφης (Επιμ.), *Οδηγός Επιμόρφωσης. Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Αγωγή*, σσ. 67-85. Υπ.Ε.Π.Θ.
- Δημητριάδου, Κατερίνα & **Κεσίδου, Αναστασία** (2008). «Εναλλακτικοί τρόποι επιμόρφωσης εκπαιδευτικών: Η περίπτωση ενός ταξιδιωτικού σεμιναρίου». Στο: Ε. Χοντολίδου, Γ. Πασχαλίδης, Κ. Τσουκαλά & Α. Λάζαρης (επιμ.), *Διαπολιτισμικότητα, παγκοσμιοποίηση & ταυτότητες. Ελληνική Σημειωτική Εταιρεία*, σσ. 279-289. Αθήνα: Gutenberg.

- Κασβίκης, Κ. & Ανδρέου, Α.** (2008). «Περιβάλλοντα ιστορικής εκπαίδευσης εκτός σχολείου: αρχαιολογικοί χώροι, μουσεία, μνημεία και «τόποι» πολιτισμικής αναφοράς». Στο Ν. Νικονάνου και Κ. Κασβίκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*, (σσ. 122-152). Αθήνα: Πατάκης.
- Κασβίκης, Κ. (2008). «Υλικός πολιτισμός και αρχαιολογικές αφηγήσεις στα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας για το Δημοτικό Σχολείο». Στο Α. Ανδρέου (Επιμ.), *Η διδακτική της Ιστορίας στην Ελλάδα και η έρευνα στα σχολικά εγχειρίδια*, (σσε. 157-203). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κοκκίδου, Μ., Γκέκα, Μ. & **Τσακνίδου, Ε.** (2008). «Αυτοαντίληψη, Σχολική Ικανότητα και Μουσική Εκπαίδευση: μία έρευνα πεδίου». Στο Αργυρίου, Μ. (επιμ.) *Πρακτικά του Συμποσίου «Σύγχρονες τάσεις και δυναμικές της Σχολικής Ψυχολογίας στην Εκπαίδευση και στη Μουσική Παιδαγωγική»* εκδ. Διάπλαση, σελ.37-47.
- Νικολαντωνάκης, Κ.** & Βαμβακίδου, Ι. (2008). «Ιστορία αριθμών, ιστορία μαθηματικών, μάθημα αριθμησης μέσω αφήγησης» στο *Η Προσχολική Εκπαίδευση στον 21^ο αιώνα: Θεωρητικές Προσεγγίσεις και Διδακτικές Πρακτικές*, Επιμ. Δ.-Μ. Κακανά & Γ. Σιμούλη, σελ. 455-461, Εκδ. Επίκεντρο.
- Νικονάνου, Ν. & **Κασβίκης, Κ.** (2008). «Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο: παρελθόν – παρόν – μέλλον». Στο Ν. Νικονάνου & Κ. Κασβίκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*. (σσ. 10-29). Αθήνα: Πατάκης.
- Νικονάνου, Ν., **Κασβίκης, Κ.** & Κωτσάκης, Κ. (2008). «Τοπική κοινωνία και αρχαιολογία: Παιδιά και έφηβοι εθελοντές σε μια πανεπιστημιακή ανασκαφή». Στο Ν. Νικονάνου & Κ. Κασβίκης (Επιμ.), *Εκπαιδευτικά ταξίδια στο χρόνο. Εμπειρίες και ερμηνείες του παρελθόντος*, (σσ. 286-310). Αθήνα: Πατάκης.
- Παπαδοπούλου, Β. (2008). «Διαπολιτισμική επικοινωνία στο σχολείο και τη σχολική τάξη» στο: Μαυροσκούφης, Δ.(επιμ.) *Οδηγός Επιμόρφωσης, Έργο: Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση(Γυμνάσιο)*.
- Παλακώστα, Ν., Κολτσάκη, Ν., Σουλτάνης, Κ., **Σπύρτου, Α.**, Καριώτογλου, Π. (2008). «Η διδασκαλία των φυσικών καταστάσεων της ύλης και των αλλαγών τους στο νηπιαγωγείο: μια μελέτη περίπτωσης». Στο: *Χρηστίδου, Β. (επιμ.), Εκπαιδευοντας τα μικρά παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες-Ερευνητικοί*

προσανατολισμοί και παιδαγωγικές πρακτικές, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 315-327

- Πνευματικός, Δ. & Θεοδωρίδης, Ν.** (2008). «Συν-κινήσεις στην εκπαίδευση: Συγκινησιακή εμπειρία και αναστοχασμός επί των συγκινήσεων με αφορμή μουσικές δραστηριότητες». Στο Ζ. Διονυσίου & Σ. Αγγελίδου (Επιμ.), *Σχολική Μουσική Εκπαίδευση: Ζητήματα σχεδιασμού, μεθοδολογίας και εφαρμογών*, (σσ. 97-114). Θεσσαλονίκη: Ελληνική Ένωση για τη Μουσική Εκπαίδευση.
- Σπύρτου, Α., Ζουπίδης, Α., Καριώτογλου, Π.** (2008). «Ένα ερευνητικό πρόγραμμα για τη διδασκαλία των δυναμικών αλληλεπιδράσεων σε υποψήφιους/ες Νηπιαγωγούς: Η διδακτική ακολουθία και τα αποτελέσματα εφαρμογής της». Στο: *Χρηστίδου, Β. (επιμ.), Εκπαιδύοντας τα μικρά παιδιά στις Φυσικές Επιστήμες-Ερευνητικοί προσανατολισμοί και παιδαγωγικές πρακτικές*, Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 221-234.

2009

- Chostelidou, D., **Griva, E. & Tsakiridou, E.** (2009). «Record of the training needs of ESP Practitioners in Vocational Education». *Selected paper at the Multilingualism: Challenges and Opportunities, 15th World Congress of Applied Linguistics*: 131-144.
- Griva, E., Tsakiridou, E. & Nihoritou, I.** (2009). «Study of FL composing process and writing strategies employed by young learners». In M. Nikolov (Ed.), *Early Learning of Modern Foreign Languages*, (pp.132-148). Bristol: Multilingual Matters.
- Yaoyong, D. & **Nikolantonakis, K.** (2009). «The Algorithm of Extraction in Greek and Sino-Indian Mathematical Traditions» in *Ancient Indian Leaps in the Advent of Mathematics*.
- Ανδρέου, Α. & Κασβίκης, Κ.** (2009). «Προετοιμάζοντας ενεργούς εκπαιδευτικούς στο χώρο του μουσείου: η μουσειακή εκπαίδευση στο Π.Τ.Δ.Ε. Φλώρινας». Στο Ει. Νάκου & Μπ. Βέμη (Επιμ.), *Μουσεία και εκπαίδευση – γενικός απολογισμός, κριτική αποτίμηση και προοπτικές*, (σςς. 37-45). Αθήνα: Νήσος.
- Δημητριάδου, Κατερίνα & Κονσούλη, Ελένη** (2009). «Γραμματισμός στην Α' Δημοτικού: μια «ανάγνωση» των νέων εγχειριδίων για τη Γλώσσα». Στο: Ε. Τάφα & Γ. Μανωλίτσης (Επιμ.), *Αναδυόμενος Γραμματισμός. Έρευνα και εφαρμογές*, σσ. 333-344. Αθήνα: πεδίο.
- Ιορδανίδης, Γ.** (2009). «Διεύθυνση σχολικής μονάδας και επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών», Τμητικός Συλλογικός Τόμος του Τμήματος Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Κύπρου προς τιμή του Μ.Ι. Μαραθεύτη, Λευκωσία, Κύπρος, σελ. 255 – 276.

2010

- Alevriadou, A. & **Tsakiridou, H.** (2010). «The use of strategies in embedded figures: Tasks by boys with and without organic mild mental retardation: A review and some experimental evidence». In Marcia A. Barnes (ed.) *Genes, Brain, and Development: The recognition of Genetic Disorders*, Cambridge University Press, Chapter 9, 199-215.
- Geladari, A. **Griva, E.** & Mastrothanasis, K (2010). «A record of bilingual elementary students' reading strategies in Greek as a second language». Selected Volume: *Procedia Social and Behavioral Sciences*, (pp. 3763-3769). *ELSEVIER*.
- Griva, E.** & Sivropoulou, I. (2010). «Kindergarten Teachers' and Advisors' Views and Attitudes towards Early Foreign Language Learning». In S. Thompson (Ed), *Kindergartens: programs, functions and outcomes*. Nova Science publishers, inc.
- Griva, E., **Semoglou, K.** & **Geladari, A.** (2010). **Early Foreign Language Learning: implementation of a Project in a game –based context. Selected Volume: Procedia Social and Behavioral Sciences, (pp. 3700-3705). ELSEVIER.**
- Griva, E., Tahou, S., Tsakiridou, E. & Iordanidis, G.** (2010). «Student-teachers' viewpoints and attitudes towards issues of European Language Policy», *Selected paper at the CONGRÈS INTERNATIONAL: 2008, Année européenne du dialogue interculturel: communiquer avec les langues-cultures*, 259-271.
- Lavonen, J., Byman, R., Loukomies, A., Meisalo, V., Constantinou, C., Kyratsi, T., Papadouris, N., Couso, D., Hernandez, M.I., Pinto, R., Hatzikraniotis, E., Kallery, M., Petridou, E., Psillos, D., Kariotoglou, P., **Pnevmatikos, D., Spyrtou, A., Lombardi, S., Monroy, G., Testa, I.** (2010). «Students' Motivation on Learning Material Science Teaching Modules in Five Countries». In G. Cakmakci & M.F. Taşar (Eds.), *Contemporary science education research: Learning and assessment*, (pp. 51-55). Ankara, Turkey: Pegem Akademi.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2010). «The development of children's knowledge about consciousness». In A. Fiedler and I. Kuester (Eds.), *Child development and child poverty*, (pp. 135-154). New York (NY): Nova Science Publishers.
- Makris, N. & **Pnevmatikos, D.** (2010). «The development of children's knowledge about consciousness». In L. Berhardt (Ed.), *Advances in Medicine and Biology, Vol.*

9, (pp. 187-206). New York (NY): Nova Science Publishers, (ISBN: 978-1-61728-026-9).

Pneumatikos, D. & Makris, N. (2010). «Cross-cultural evidence for constraints in conceptual development, or, are the places where Allah and God live the same?» In J. Håkansson (Ed.), *Developmental Psychology*, (pp.117-133). York (NY): Nova Science Publishers, (ISBN: 978-1-61668-342-9).

Pneumatikos, D. & Makris, N. (2010). «Cross-cultural evidence for constraints in conceptual development, or, are the places where Allah and God live the same?» In L. Berhardt (Ed.), *Advances in Medicine and Biology, Vol. 9*, (pp. 207-224). York (NY): Nova Science Publishers, (ISBN: 978-1-61728-026-9).

Pneumatikos, D. (2010). «Do children account their personal relevance on social justice inferences?» In C. Klaassen & N. Maslovaty (Eds.), *Moral Development and citizenship education: Moral courage and the normative professionalism of teachers*, (pp. 197-210). Rotterdam: Sense.

Zoupidis, A., **Pneumatikos, D.**, **Spyrtou, A.**, & Kariotoglou, P. (2010). «The gradual approach of the nature and the role of models as means to enhance 5th grade students' epistemological awareness». In G. Cakmakci & M.F. Taşar (Eds.), *Contemporary science education research: Learning and assessment*, (pp. 415-423). Ankara, Turkey: Pegem Akademi.

Ανδρέου, Α., Σ. Ηλιάδου-Τάχου, Γ. Μπέτσας (2010). «Η εκπαίδευση στη Μακεδονία (19^{ος} αι-1914)» στο Σ. Μπουζάκης (επιμ). *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και Απόψεις*. τ. Α, Αθήνα: Gutenberg.

Ηλιάδου-Τάχου, Σ. (2010). «Ερμηνευτικές προσεγγίσεις σχετικές με την πνευματική συγκρότηση του Κοσμά του Αιτωλού: πρωτοπόρος μιας καθολικής παιδείας των ορθοδόξων ή εκπρόσωπος ενός εκδυτικισμένου διαφωτισμού;» στο Ε. Χατζηφραϊμιδης επιμ. *Ο λαϊκός αναγεννητής Κοσμάς ο Αιτωλός*. Φλώρινα: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Πνευματικός, Δ. (2010). Μαθαίνοντας τα παιδιά να είναι ηθικά. Στο Μ. Σακελαρίου, Α. Πέτρου & Μ. Ζεμπύλας (Επιμ.), *Ηθική και Εκπαίδευση: Διλήμματα και προοπτικές*, (σσ. 205-234). Θεσσαλονίκη: Κριτική.

Φωτιάδης, Κ. - Σ. Ηλιάδου-Τάχου (2010). «Η αποκατάσταση και η εξέλιξη των προσφύγων στην περιοχή της Φλώρινας. Από τη δίνη του αυτοπροσδιορισμού στη δυναμική της ενεργητικής παρουσίας» στο Ι. Μιχαηλίδης επιμ. *Πρόσφυγες στη Μακεδονία*. Θεσσαλονίκη: Μίλητος.

Φωτιάδης, Κ. & Σ. Ηλιάδου-Τάχου (2011). «Η παιδεία στον Πόντο (1682-1922)» στο Σ. Μπουζάκης (επιμ). *Πανόραμα Ιστορίας της Εκπαίδευσης. Όψεις και Απόψεις*. τ. Α, Αθήνα: Gutenberg.

2011

- Anastasiou, D.** & Keller, C. (2011). «International differences in provision for exceptional learners». In J. M. Kauffman & D. P. Hallahan (Eds.), *Handbook of special education* (pp. 773-787). New York: Routledge.
- Anastasiou, D. (2011). «Introduction to section XIII: Cultural and international issues in special education». In J. M. Kauffman & D. P. Hallahan (Eds.), *Handbook of special education* (p. 743). New York: Routledge.
- Anastasiou, D.**, Gardner R., & Michail, D. (2011). «Ethnicity and Exceptionality». In J. M. Kauffman & D. P. Hallahan (Eds.), *Handbook of special education* (pp. 745-758). New York: Routledge.
- Griva, E.** & Chostelidou, D. (2011). «English Language Teachers' conceptions and attitudes to multilingual development in Education». Selected Volume: *Procedia Social and Behavioral Sciences, ELSEVIER*
- Griva, E.** & Chostelidou, D. (2011). «Multilingual Learning: a comparative study of students learning FLs in Greek primary and secondary education». In *New Research in language learning*. Nova Science publishers, inc
- Griva, E.**, Chostelidou, D. & **Tsakiridou, E.** (2011). «Assessment of Metalinguistic Awareness and Strategy Use of Young EFL Learners». In Iman Tohidian (ed.) *A Glossary of Second Language Acquisition*, 978-1-60741-941-9.
- Kasvikis, K.**, Theodoroudi, E., Tsopele A. & Kotsakis K. (2011). «Making alternative meanings from the past: Approaches to cultural diversity in Greece». in A. Marciniak, D. Minta-Tworzowska, M. Pawleta (redakcja), *Wspolczesne oblicza przeszlosci*, (pp. 253-266). Poznan: Wydawnictwo Poznanskie.
- Lemperou, L., Chostelidou, D. & **Griva, E.** (2011). «Identifying the training needs of EFL teachers in teaching children with dyslexia». Selected Volume: *Procedia Social and Behavioral Sciences, ELSEVIER*
- Βρυνιώτη Κ. & **Θωίδης Ι.** (2011). «Συνεκπαίδευση των εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης ως παράγοντας διασφάλισης συνέχειας κατά τη μετάβαση από το νηπιαγωγείο στο δημοτικό σχολείο». Στο: Β.Δ. Οικονομίδης (επιμ.). *Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών* (σσ. 367-379). Πεδίο: Αθήνα.

Γρίβα, Ε. (2011). Ευρωπαϊκή γλωσσική πολιτική και πολύγλωσση πολιτική στην ελληνική εκπαίδευση. Στον αφιερωματικό τόμο για τον Αχ, Καψάλη. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.

Δημητριάδου, Κατερίνα & Γελαδάρη, Αθηνά (2011). «Στρατηγικές προώθησης του οπτικού γραμματισμού στο δημοτικό σχολείο: μια μελέτη περίπτωσης». Στο: Μάριος Ε. Πουρκός & Ελένη Κατσαρού (Επιμ.), *"Βίωμα, Μεταφορά και Πολυτροπικότητα: Εφαρμογές στην Επικοινωνία, την Εκπαίδευση, τη Μάθηση και τη Γνώση"*, σσ. 467-486. Θεσσαλονίκη: Νησίδες.

Δημητριάδου, Κατερίνα (2011). «Πλαίσιο, ταυτότητα και ετερότητα στην κριτική διδασκαλία: μια μελέτη περίπτωσης από την εκπαίδευση των δασκάλων». Στο: Ν. Παπαδάκης & Ν. Χανιωτάκης (Επιμ.), *«Εκπαίδευση – Κοινωνία – Πολιτική»*, Τιμητικός τόμος για τον Ιωάννη Ε. Πυργιωτάκη, σσ. 812-827.

Θωίδης Ι. (2011). «Ολοήμερο σχολείο, κοινοτικό σχολείο, ολοήμερη εκπαίδευση: Ανταγωνιστική ή συμπληρωματική σχέση;» Στο Ν. Παπαδάκης, & Ν. Χανιωτάκης (επιμ.), *Εκπαίδευση – Κοινωνία - Πολιτική*. Τιμητικός τόμος για τον καθηγητή Ιωάννη Πυργιωτάκη, σσ. 940-956. Πεδίο: Αθήνα.

Θωίδης Ι., Παπαδοπούλου Β., & Αργυροπούλου Σ. (2011). «Οι τελειόφοιτοι του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας αποτιμούν το Πρόγραμμα της Πρακτικής Άσκησης στο πλαίσιο του Προγράμματος Σπουδών». Στο: Β.Δ. Οικονομίδης (επιμ.). *Εκπαίδευση και Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών* (σσ. 524-534). Πεδίο: Αθήνα.

Βιβλιοκρισίες

2006

Πνευματικός, Δ. (2006). Βιβλιοπαρουσίαση του βιβλίου *The representational theory of mind* του J. Perner. *Νόησις*, 2, 212-219.

2009

Ακριτόπουλος, Α. (2009). Δέσποινας Καϊτατζή-Χουλιούμη, *Συναισθηματικό Αλφαβητάρι*, περιοδικό *INDEX*, 35(2009).

Άλλες εργασίες

2006

Ανδρέου, Α. και Ηλιάδου – Τάχου, Σ. (επιμ. 2006). *Ένα σεντούκι γεμάτο μυστικά.*

Εκπαιδευτικό υλικό τοπικής ιστορίας για την Α/θμια Εκπαίδευση. Συγγραφική ομάδα: Α. Βακάλη, Π. Νώτας, Ευ. Τραϊανού και **Κ. Κασβίκης** (συντονισμός ομάδας). Κοζάνη: Δήμος Κοζάνης – Ινστιτούτο Βιβλίου και Ανάγνωσης.

Θωίδης Ι. (2006). Ολοήμερη εκπαίδευση. Η ευρωπαϊκή εμπειρία και η περίπτωση της Ελλάδας. Πρακτικά του Κεντρικού Επιμορφωτικού Σεμιναρίου Στελεχών της Εκπαίδευσης, *Το ολόημερο Σχολείο*. Θεσσαλονίκη: ΥΠ.Ε.Π.Θ. Ενιαίος Διοικητικός Τομέας Σπουδών Επιμόρφωσης και Καινοτομιών, 48-61.

Σακελλαρίου, Α. (2006). *Από τη Λέξη στο Κείμενο: Εγχειρίδιο για προχωρημένους μαθητές της νέας ελληνικής*. Στην Ηλεκτρονική Πύλη του ΚΕΓ στη διεύθυνση: http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/foreign/education/word2text/index.html (συντονισμός και συμμετοχή στη συγγραφή)

Σακελλαρίου, Α. (2006). *Δίγλωσσα λεξικά της Νέας Ελληνικής*. Στην Ηλεκτρονική Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και συγκεκριμένα στη διεύθυνση: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/bibliographies/bilingual/index.html (συντονισμός του προγράμματος).

Σακελλαρίου, Α. (2006). *Στρατηγικές μάθησης και διδακτικές προτάσεις*. Στην Ηλεκτρονική Πύλη του ΚΕΓ στη διεύθυνση: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/foreign/bibliographies/foreign_bibl/index.html. Συντονίστρια του προγράμματος: Καθηγήτρια Αγγελική Ψάλτου - Joycey. (συμμετοχή με τη συγγραφή του θεωρητικού μέρους και των διδακτικών προτάσεων για την παραγωγή γραπτού λόγου)

Σακελλαρίου, Α. (2006). *Το νοητικό λεξικό της ελληνικής μέσα από τα λάθη και τις αποκλίσεις από το σύστημα των υποψηφίων για τις εξετάσεις ελληνομάθειας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας*. (Αποτελεί το Β' μέρος της μελέτης *Ανάλυση λαθών της παραγωγής γραπτού λόγου στις εξετάσεις ελληνομάθειας του ΚΕΓ*). Στην Ηλεκτρονική Πύλη του ΚΕΓ στη διεύθυνση http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/foreign/studies/errors/contents_b.htm

1

2007

Oswald Ducrot. *Ο λόγος και το λεγόμενο*. Εισαγωγή και μετάφραση **Α. Σακελλαρίου**.

Αθήνα: Εκδ. Παπαζήση. (Τίτλος πρωτοτύπου *Le dire et le dit*. 1^η έκδοση 1985. Παρίσι: Minuit).

Θωίδης Ι. (2007). «Παιδαγωγική του ελεύθερου χρόνου». Λήμμα στο Παιδαγωγικό Λεξικό, επιμ. Έκδ. Π. Ξωχέλλης, σ. 371-374. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Θωίδης, Ι. (2007) «Κοινωνική Παιδαγωγική». Λήμμα στο Παιδαγωγικό Λεξικό, επιμ. Έκδ. Π. Ξωχέλλης, σ.581-520. Θεσσαλονίκη: Αφοί Κυριακίδη.

Καμαρούδης, Σ. (2007). Φιλολογική επιμέλεια του συλλογικού τόμου της Τζιούτζια, Ε. (2007)(επιμ.) *Μαλακοπή Καπαδοκίας – Μέσα από πηγές, έγγραφα και μαρτυρίες*. Θεσσαλονίκη: Ναυς.

Λεμονίδης, Χ. (2007). Διδακτική των Μαθηματικών. Λήμμα στο Λεξικό της Παιδαγωγικής. Επιμέλεια Π. Ξωχέλλης. Αφοί Κυριακίδη, Θεσ/νίκη, σελ. 161-163.

Σακελλαρίου, Α.Ι. & Ν. Αντωνοπούλου (2007). *Κατάλογος Διδακτικών Βιβλίων και Βοηθητικού Υλικού για τη Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης/Ξένης Γλώσσας*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

2008

Καμαρούδης, Σ. (2008). Πρόλογος στο βιβλίο Δελιόπουλου Δ. (2008). *Το ρουμλουκιώτικο ιδίωμα*. Θεσσαλονίκη: Σφακιανάκη Κορνηλία.

Kasvikis, K. (2008). Foundation of the Hellenic World (Review). *Conservation and MGMT of archaeological sites, Vol. 10, No1*, 99-101.

2010

Kariotoglou, P., **Spyrtou, A., Pnevmatikos, D.**, Kaskalis, T., **Malandrakis, G.**, Zoupidis, A., Blouchou, S., Soultanis, K., Triantafillidou, R., Arvanitakis, I., & Polatidou, T. (2010). Density of Materials in Floating / Sinking phenomena: experimental procedures and modelling, Module Document, *Final Report of the SAS6-CT-2006-042942-Material Science (042942) project, Section I*, (pp. 1 – 157), (also in Greek).

Kariotoglou, P., **Spyrtou, A., Pnevmatikos, D.**, Kaskalis, T., **Malandrakis, G.**, Zoupidis, A., Blouchou, S., Soultanis, K., Triantafillidou, R., Arvanitakis, I., & Polatidou, T. (2010). Density of Materials in Floating / Sinking phenomena: experimental procedures and modelling, Student Activity Sequence Format,

Final Report of the SAS6-CT-2006-042942-Material Science (042942) project, Section II, (pp. 1 – 31), (also in Greek).

Kariotoglou, P., **Spyrtou, A., Pnevmatikos, D.**, Kaskalis, T., **Malandrakis, G.**, Zoupidis, A., Blouchou, S., Soultanis, K., Triantafillidou, R., Arvanitakis, I., & Polatidou, T. (2010). Design and implementation of a site visit in the Greek Telecom – Properties of materials used in telecommunication. An adaptation of the Finnish module in Greece, *Module Document, Final Report of the SAS6-CT-2006-042942-Material Science (042942) project, Section I*, (pp. 1 – 49), (also in Greek).

Kariotoglou, P., **Spyrtou, A., Pnevmatikos, D.**, Kaskalis, T., **Malandrakis, G.**, Zoupidis, A., Blouchou, S., Soultanis, K., Triantafillidou, R., Arvanitakis, I., & Polatidou, T. (2010). Design and implementation of a site visit in the Greek Telecom – Properties of materials used in telecommunication. An adaptation of the Finnish module in Greece, Student Activity Sequence Format, *Final Report of the SAS6-CT-2006-042942-Material Science (042942) project, Section II*, (pp. 1 – 62), (also in Greek).

2011

Χατζηχρήστου, Χ., Αξιωτάκης, Α., Γκαρή, Αικ. Δημητροπούλου, Π., **Θωίδης, Ι.**, Ιωάννου, Σ., Καρακίζα, Τ., Λαμπροπούλου, Αικ., Λυκιτσάκου, Αικ., Μπακοπούλου, Α., Πατυχάκη, Αικ., **Πνευματικός, Δ.**, Τσούμας, Α., (2011). *Νέο Σχολείο: Πρόγραμμα Σπουδών Σχολική και Κοινωνική Ζωή – Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης.

Χατζηχρήστου, Χ., Αξιωτάκης, Α., Γκαρή, Αικ. Δημητροπούλου, Π., **Θωίδης, Ι.**, Ιωάννου, Σ., Καρακίζα, Τ., Λαμπροπούλου, Αικ., Λυκιτσάκου, Αικ., Μπακοπούλου, Α., Πατυχάκη, Αικ., **Πνευματικός, Δ.**, Τσούμας, Α., (2011). *Νέο Σχολείο: Πρόγραμμα Σπουδών Σχολική και Κοινωνική Ζωή - Γυμνάσιο*. Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο – Υπουργείο Παιδείας και Διά Βίου Μάθησης.